This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

WIDENER LIBRARY
HX 5JCL L
12
93

1252.93.80

HARVARD COLLEGE LIBRARY

Bought with the income of
THE KELLER FUND

Bequeathed in Memory of
JASPER NEWTON KELLER
BETTY SCOTT HENSHAW KELLER
MARIAN MANDELL KELLER
RALPH HENSHAW KELLER
CARL TILDEN KELLER

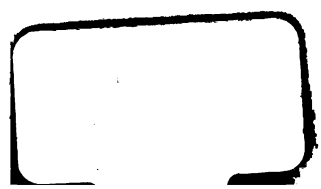

MORAVSKÁ JMÉNA MÍSTNÍ.

VÝKLADY FILOLOGICKÉ.

NAPSALI

FRANT. ČERNÝ A PAVEL VÁŠA.

V BRNĚ.

NÁKLADEM MATICE MORAVSKÉ. — TISKEM MORAV. AKCIOVÉ KNIHTISKÁRNY.

1907.

1252.93.80

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
APR 5 1970

Keller F.L.

Předmluva.

Výklady českých místních jmen dochovány jsou již z dávných dob, počínaje Kosmou. Středověké etymologisování, které vyvrcholilo v kronikáři Václavu Hájkovi z Libočan, jest ovšem bezcenné. Teprve když věda filologická počala se stavěti na reální základy na konci 18. století, zvláště pak když těžisko její spočinulo ve srovnávacím jazykozpytě, také výklady místních jmen musily se přizpůsobiti novým, přesnějším požadavkům vědeckým. U nás z doby starší jest vzpomenouti článku V. Pelikána „O pojmenování osad československých“ (v Čas. Čes. Mus. 1830, str. 309) a zvláště pojednání Fr. Palackého a F. J. Slámy. Palacký, který r. 1832 v Čas. Čes. Mus. sestavil seznam českých jmen osobních, v témže časopise 1834 ukázal, jak se tvořila místní jména rozmanitými příponami a způsoby, zvláště důkladně probírá tvořeniny od osobních příponami -jь, -ov, -ice, -in, -yně, -any a j. Jeho práce jest a měla býti základem všech podobných pokusů u nás. F. J. Sláma téhož roku v Čas. Čes. Mus. v článku „O jmenách místních v zemi České a Moravské“ odůvodňuje, co znamenají jména na -ic, -ice, že jsou od osobních, jakož i jména na -ov.

Na těchto základech, které upevnil F. Miklosich novými studiemi (Bildung der Ortsnamen aus Personennamen 1865, Die slavischen Ortsnamen aus Appellativen 1872, 1874, vesměs v Denkschr. d. Akad. in Wien, phil.-hist. Cl. XIV., XXI., XXIII.), vyvinulo se množství místopisných výkladů. Psal je B. V. Spiess do Poutníka od Otavy, do Otavana od let 1859, do programu reálky v Hradci Králové 1883 a j., Herm. Jireček v Památkách archaeologických 1859, 1860, 1874 a j., souborně v Antiquae Bohemiae usque ad exitum saeculi XII. topographia historica, Pragae 1893, Vašek Antonín v Časopise Matice Moravské 1876 (O povahopisných jménech osad staročeských), především pak Vincenc Prasek v Komenském 1877, 1881, 1884, 1887, v Čas.

Matice Moravské r. 1904—1905 a j. Rozsáhlý materiál sebraný ze zemí koruny české obsahují V. Brandla „Rozpravy o jménech topických“ (Obzor 1885). Podle něho sepsal Jul. Wisnar „Untersuchungen zur geographischen Namenkunde“ (Znaim 1891), který kromě toho v programu gymnasia Znojemského 1895 a 1896 hleděl vysvětliti všecka jména osad v bývalém hejtmanství Znojemském. Kromě toho jmenovati jest Fr. A. Slavíka (O zkracování starodávních jmen osobních a místních v Čas. Čes. Mus. 1889, str. 158), Fr. Dvorského v Čas. Olomouckého musea (1894), Aug. Sedláčka v Čas. Mat. Mor. (1906) a j. Práce o něm. místních jménech moravských vypočteny jsou níže na str. 255 pozn.

Vedle nich však musíme zaznamenati ještě jinou řadu výkladů, při nichž fantasie pracovala přes určité meze. Vyplývají z mylného názoru, že Slované jsou autochtony v našich krajích, a z nesprávného předpokladu, že v místních jménech některých máme ohlas praehistorické kultury našich předků. Nemalý vliv má tu také nadšení vlastenecké. Tak mezi jinými Šafařík v úvodu k překladům hr. Thuna „Gedichte aus Böhmens Vorzeit“ (1845, str. 32) vykládá jméno Rajhrad jako okrouhlé neb ovální místo, ohrazené náspy a příkopem, později přezvané prý hradiště, kde naši předkové zpívali a tančili na počest bohů. Známa v té příčině jest Kollárova Staroitalia slavjanská. Směr tento posílen byl spisem A. V. Šembery „Západní Slované v pravěku“ 1868, kde mezi jiným také etymologií místních jmen dokazuje autochtonství Slovanů v střední Evropě. V tom smyslu činni byli zvláště archaeologové. Pokud jména zněla jen trochu podobně některému náboženskému pojmu starých Slovanů, ať skutečnému, ať vymyšlenému, nebo některému archaeologickému názvu, činily se z nich důsledky. Nemůžeme se ubrániti domnění, že většině vykladačů zůstaly přesné výklady Palackého a Miklosichovy úplně neznámy. Poněvadž se u nás vyskytují Tuřany, Turá, Turov atd., obětovali prý Čechové na těch místech bohu Turovi. Třebětín a pod. jsou místa, na nichž se přinášely oběti (třeby) bohům. Dědiny Smutná, Hořany, Žalany, Háje, Ráje atd. jsou prý upomínkou na zvláštní úkoly, jichž se těm místům dostalo v dobách praehistorických. V tom smyslu píše na př. J. Wankel 1877 v Mitteil. der anthrop. Gesell. in Wien, Bd. VII., Kl. Čermák v Zeitschr. für Ethnologie (Verhandl. 1878), J. K.

Hraše v Komenském 1877, 1886, H. Krch v Časopise Olom. musea 1886, Ed. Peck a J. Slovák tamže 1894, Jindř. Richlý v Pravěku 1904. Nade všecky pak vynikl Bř. Jelínek spiskem „Über Schutz- und Wehrbauten“ 1885, článkem „Materialien zur Vorgeschichte und Volkskunde Böhmens“ (Mitt. d. anthr. Ges. in Wien 1891), etymologickými výklady v Českém lidu 1894 a j. Jakého druhu jsou výklady této strany, osvětluje příklad právě z Jelínkových Materialien. Píšeť tam též o divých ženách, které prý přicházejí prositi do statků. Zeptá-li se jí hospodyně: „Nač pak?“ odpoví: „Když jste si to načala, teda si to nechte.“ A k tomu výklad: Im Čechischen bedeutet načínať anfangen, davon entlehnt nač anfang.

S nesprávnými výklady setkáváme se porůznu v knihách i v dílech, jako jest na př. Vlastivěda moravská. Ovšem, že mezi tím jsou také poznámky dobré, ale ty se týkají věcí úplně jasných, jako že na př. Jaroměřice pocházejí od osob. Jaromír, Dubany od appel. dub a pod.

Zmíniti se jest také o podobných pracích německého původu. Tak Eschler v národně chauvinistickém článku (Zeitschr. d. Ver. für die Gesch. Mährens u. Schlesiens III. 420 sld.) jména čistě slovanská, jako na př. Zaječí vykládá z germánštiny*). Zcela po Hájkovsku zní etymologie A. Prokopa v díle „Die Markgrafschaft Mähren“ 1904, vydaném podporou země i státu. Tak Buchlov prý znamená: bůh lovu atd.

Většině výkladů lze vytknouti, že spočívají pouze na názvech nynějších, které přece jsou výsledkem staletého vývoje, kdežto hledíme-li k dokladům starým, leckde jinak musíme vysvětlovati původ místního jména. V té příčině vysoko stojí V. Prasek a J. Wisnar, ač proti některým výkladům jejich dají se činiti námitky.

Majíc v úmyslu vydati veliký místopisný slovník markrabství Moravského, svěřila nám Matice Moravská, abychom úvodem k němu vysvětlili místní jména.

Bylo těžko říditi se seznamem míst, poněvadž ani úřední schematismy v nomenklatuře se neshodují, ano někdy tutéž osadu uvádějí dvěma, třemi jmény. Rozhodli jsme se tudíž pro školní schematismus, vydaný c. k. zem. školní radou v Brně, a doplňo-

*) Prý ze sāze = sitz des Hasen (sic!).

vali jsme si jej z Lexikonu obcí vydaného říšským statistickým úřadem (1906), přihlédajíce zároveň ke katalogům duchovenstva obou diecésí moravských, v nichž velmi často zachovány jsou názvy původnější. Vítanou pomůckou bylo nám dílo Wolného, po tolika desetiletích ještě nezcela zastaralé. Dílo je prací společnou; avšak o konečném úpravu podle zásad sjednaných na poradách rozdělili jsme se tak, že první část spracoval Fr. Černý, druhou a třetí pak P. Váša.

Hlavními prameny kromě jiných byly nám Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae, Desky zemské Brněnské a Olomoucké, Erbenova Regesta a Brandlovy Knihy Půhonné. Ač v prvních svazcích Codexu jest mnoho usvědčených fals a nová snad se ještě najdou, přece nejsou tak úplně nespolehlivé, jak se o nich smýšlí. Výklady tím, i kdybychom snad byli užili někde listiny podvržené, skoro ani neutrpí, poněvadž jména míst v takových falsech zaznamenána bývají podle jiných, starých dokladů.

Na podporu svých výkladů uvedli jsme také doklady, ale ne všecky, poněvadž by dílo tím bylo velice vzrostlo přes ustanovený rozsah; vybrali jsme, pokud možno, staré a charakteristické. Z téže příčiny nebylo také možno zabývati se všemi dosavadními výklady místopisnými. Najde se mezi nimi a naším dílem mnoho shod. Jest tu především největší část jmen, která nepůsobí pražádných obtíží (na př. Jaroslavice od os. Jaroslav, Lipník, Hluboká od appellativ), část opět takových, k jichž vysvětlení každý filolog, přihlédnuv k dokladům, dospěti musí (Tišnov z Tušnov vzniklo přehláskou tehdy, když t změklo). Ale podáváme také výklady úplně nové (srv. Rajhrad, Olomouc, Jihlava a j.).

Jsme si vědomi, že naše dílo není úplně dokonalé, ale jest to přece první dílo české, které objímá celou zemi, okolo 3500 osad.

V Brně dne 31. května 1907.

Autoři.

Zkratky a prameny.

Arch. = Archiv für slavische Philologie.

Arch. Č. = Archiv Český.

Bart. Dial. Slov. = Dialektický slovník moravský. Sestavil Frant. Bartoš. V Praze 1906.

Brandl, Gloss. = Vinc. Brandl, Glossarium illustrans bohemicomoravicae historiae fontes 1876.

Brandl Rozpr. = V. Brandl, Rozpravy o jménech topických. Obzor 1885.

Brig. F. = Zjevení sv. Brigity v rkp. universitní knihovny v Praze z r. 1453.

bulh. = bulharsky.

C. Cl nebo *Cat. Cl.* = Catalogus venerabilis cleri dioecesis Brunensis a archidioecesis Olomucensis.

CM = Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae.

Cod. Boh. Fried. = Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae. Edidit Gust. Friedrich. Tom. I. Pragae 1904.

č. = česky.

Č. M. M. = Časopis Matice Moravské.

Č. Mor. Mus. = Časopis moravského musea zemského.

Čas. Ol. Mus. = Časopis musejního spolku olomouckého.

Damroth = Konst. Damroth, Die älteren Ortsnamen Schlesiens. Benthes O. S. 1896.

DB = Landtafel des Markgrafthums Mähren. Vydali Petr ryt. Chlumecký, Ad. ryt. Wolfskron, D. J. Chytil a K. Demuth. Brünner Cuda.

DO = totéž, Olmützer Cuda.

dial., dialekt. = dialekticky.

doudl. = doudlebské (dialekt jihočeský).

Erb. Reg. = Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae. Pars I. (od r. 600—1253), vydal K. J. Erben; pars II.—IV., vyd. Jos. Emler.

Förstemann = Ernst Förstemann, Altdeutsches Namenbuch, 2. vyd. Bonn 1900.

Gebauer nebo *Gebauer Hist. Mluv.* = Jan Gebauer, Historická mluvnice jazyka českého.

Gebauer Slov. = Jan Gebauer, Slovník staročeský, seš. 1—14.

chod. = chodsky (dialekt západočeský).

Kamen. Sněmy = František Kameníček, Zemské sněmy a sjezdy moravské, 3 sv. 1900—1905.

Kn. Opav. = Pozůstatky knih zemského práva knížetství Opavského. Vyd. JUDr. Jan Kapras I. díl. V Praze 1906.

Kn. P. = Vinc. Brandl, Libri citationum seu knihy půhonné a nálezové. V Brně 1872—1895.

Komenský, týdenník vychovatelský. Vydavatel Fr. Slaměník.

Kosm. = Kosmova kronika česká, vyd. Emler Jos.

Kott = F. Š. Kott, Českoněmecký slovník.

l. = lépe.

Lechner Lehnbücher nebo *Lechner Olm. Lehnb.* = Karl Lechner, Die ältesten Belehnungs- und Lehensgerichtsbücher des Bisthums Olmütz. Brünn 1902.

Listy Fil. = Listy filologické.

Lún. ks. = soudní knihy Lounské.

m. = místo.

Mareš = F. Mareš, Popravčí kniha pánův z Rožmberka. Abhandl. d. k. böhm. Gesell. der Wissensch. Praha 1878.

Meillet Études = A. Meillet, Études sur l'etymologie et le vocabulaire du vieux slave. Paris 1905.

Miklosich Etym. W. = F. Miklosich, Etymologisches Wörterbuch der slavischen Sprachen. Wien 1886.

nč. = novočesky, nová čeština.

Nekr. Podl. = Nekrolog Podlažický, rukopis z konce 12 st., otištěn u Dudíka, Forschungen in Schweden.

něm. = německy.

nespr. = nesprávně.

os. = osobní.

Pal. = F. Palacký, Staročeská osobní a křestní jména, v Časo-

pise musea království Českého 1832 a nově v Drobných spisech svazek 3., vydal V. Nováček.

pol. = polsky.

Prasek Sel. Arch. = Selský Archiv. Časopis pro obecné i kulturní dějiny selského stavu hlavně moravského i slezského Red. V. Prasek.

Praskův Listinář = Listinář Selského Archivu. I. Díl II. vychází přílohou k Selskému Archivu.

přehl. = přehláskou.

příp. = přípona.

Půh. = Vinc. Brandl, Libri citationum seu Knihy půhonné a nálezové, 6 dílů v Brně 1872—1895.

pův., původ. = původní, původně.

rkp. = rukopis.

rus. = rusky.

spr. = správně.

srb. = srbocharvátsky.

staž. = stažené.

St. Pauler Form. = Das St. Pauler Formular. Vydal J. Loserth. Prag 1896.

Šembera = Alois V. Šembera, Mapa země Moravské. Ve Vídni 1868.

Šembera A. V., Západní Slované v pravěku. Ve Vídni 1868.

t. = tamtéž.

Tomek Zákl., Tom. Z. = Václ. Vl. Tomek, Základy starého místopisu Pražského. 1866.

urb. = urbář.

Úř. Lexikon = Lexikon obcí pro království a země na říšské radě zastoupené. X. Morava. Ve Vídni 1906.

Vašek A., Výklad slovanských místních jmen v Opavsku. Opava 1872. (progr.).

Vlastiv. = Vlastivěda Moravská, vydává Musejní spolek v Brně. Rozumí se vždy příslušný okres.

Vondrák Vergl. Gramm. = W. Vondrák, Vergleichende slavische Grammatik I. Göttingen 1906.

Wisnar = Jul. Wisnar, Die Ortsnamen der Znaimer Bezirkshauptmannschaft. Znaim 1895—6 (progr.).

Wol., *Wolný* = Gregor Wolny, Die Markgrafschaft Mähren, Brünn 1846, 6 dílů v 7 svazcích.

zúž. = zúžením, zúženo.

Jméno za místním názvem značí okres politický nebo soudní.

Kde u roku není udán pramen, rozumí se Codex dipl. et epist. Moraviae.

Opravy a doplňky.

Str. 3, 3. řádka zdola, m. rýznými čti různými.

Str. 6, 3. „ „ m. Puše čti Puše.

Str. 7, § 4 a) slova: Vladivoj, Vratislav, Držislav, Stojmír vlož do odstavce b).

Str. 8, 2. řádka shora m. Regestrech čti Regestech.

Str. 8, 2. „ zdola m. Též čti Též.

Str. 11, 3. řádka shora m. Vyšk. čti Výšk.

Str. 11, 4. „ zdola, připoj: výklad nejistý.

Str. 13, 9. „ „ „ „ „

Str. 14, 12. „ „ m. Púh čti Půh. Tak vytištěno ještě několikrát, na př. str. 15, 3. ř. zdola, str. 17, 4., 5. ř. zdola, str. 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 39, 42.

Str. 15. Místní Nenkovice nelze odvozovati od Ninek; v. ostatně str. 104 sub nen-.

Str. 23, ř. 18 shora m. § 8. čti § 6.

Str. 31, ř. 10. shora připoj: ale může býti též z pův. Z Čechov od os. Čech.

Str. 33, ř. 19. shora m. Bíš čti Býš.

Str. 35, ř. 9. zdola m. sъch- čti sъch-.

Str. 40, ř. 19. zdola m. Zméno čti Jméno.

Str. 43, ř. 7. shora doplň: Takových jmen jest v jižních zemích slovanských a i v jiných neslovanských plno.

Str. 44, ř. 2. shora m. appelativum čti appellativum.

Str. 44, ř. 4. shora vynech Hovorany.

Str. 44 ke jménu Kundelov připoj: osada nová.

Str. 44 ke jménu Ospilov připoj: snad od os. Ospěl (=partc. praet act.).

Str. 49, 2. ř. zdola m. bramъ čti bьramъ a m. praes. čti praet. a dodej: výklad nejistý.

Str 50, 3. ř. shora m. bra- čti bьra-.

Str. 55, 7. a 8. ř. shora m. brěk-, brěci- čti brękˇ-, bręci-.

Str. 57, ř. 14 zdola dodej: dialekt. Obectov.

Str. 63, ř. 20. shora U-drьlъ čti- dьrlъ.

Str. 64, 3 ř. shora m. Pd- čti Po-.

Str. 68, 11. ř. zdola m. gna- čti gъna-.

Str. 70, 6. ř. shora m. gna- čti gъna-.
Str. 71, 6. ř. zdola m. není, *g* čti: není s g.
Str. 78, 17. ř. shora m. Vel. Mez. čti Třebíč.
Str. 79, 15. ř. shora m. Jan+ьkъ čti Jan+ikъ.
Str. 81, 7. ř. zdola m. nespravně čti nesprávně.
Str. 87, 5. ř. shora dodej za Z Kř.
Str. 88, ř. 16. shora Krъst- čti Krьst-.
Str. 88, 17. ř. zdola doplň: též Kčenov; jest to vzácná změna ř v č, kterou slýcháme na Kunštátsku a tu a tam na Kojetsku ještě ve slově: do zíčka = do zítřka.
Str. 90, 10. ř. zdola m. janinь čti janinъ.
Str. 91, 12. ř. shora m. Halici čti Haliči.
Str. 96, 5. ř. zdola m. Matkowicz čti Malkowicz.
Str. 99, 19. ř. shora doplň: demin. Milovičky Mikul.
Str. 100, 16. ř. shora doplň: zvaný též Měrotínek demin.
Str. 109, 11. ř. shora dodej: může pocházeti též od os. Pata (pęta) změnou: Pětín—Pietín—Pítín - Pitín.
Str. 112, 12. ř. shora m. Prostměřice čti Prostoměřice.
Str. 112, 1. a 2. ř. zdola m. ptak- čti pъtak-.
Str. 125, 7. ř. zdola m. stьbl- čti stьbl-.
Str. 128, 1. ř, 3 ř. shora m. sьrb- čti sьrb-.
Str. 128, 5. ř. zdola m. Šěbětín čti Šebětín.
Str. 141, 10. ř. zdola m. Vyšehor čti Výšehor.
Str. 142, ř 17. shora vъlk- atd., správně vьlk-.
Str. 165, ř. 15. m. lestina čti leština.
Str. 165, ř. 25. Kožušany možno vykládati též z osobn. Kožuš příponou -anъ.
Str. 166, ř. 2. zdola m. posvátné čti posvátno, sr. str. 240
Str. 167, ř. 7 Žďárna, spíše Žďárná.
Str. 168, ř. 8. zdola m. krátké čti krátká.
Str. 169, ř. 20. m. chotnice čti skotnice; jména břesice ř. 10; ohrazenice ř. 15. jsou plurální a tudíž sem nenáleží
Str. 171, ř. 11. Kněžovisko tvořeno je příponou -ьsko nebo -ьko, sr. str. 210.
Str. 188, ř. 4. zdola doklad Hodylany z Kn. P. možno čísti Hodilany a pak se blíží dokladům z CM Hodinan; věc nutno ještě vyšetřiti.
Str. 224, ř. 2. ubec, lépe ubce plur, u jest dialekt. m. o.
Str. 243, ř. 5. shora dodej: srov. srb. trbuch = břicho, též u Kotta.

Doplniti jest tyto osady:

Blatnička Hrad.: Blatniczka 1447 DO.
Haukovice Litov., nové z r. 1781.
Hraběšice Šump., snad od os. Hraběš anebo Hrabiša.

Hřbinec Litov., v DO Hřebčinec, něm. Trübenz. Německý název, který se vyskytuje 1368 DO Tribencz, jest starší českého Brzwence 1381, srv. 1392 t.

Jičina Jič. od os. Jika; srov. Jičín str. 34.

Kčenov = Křenov Bosk.

Klatovec Dač.: 1386 DB Klatowecz, tvořeno příp. -ovьcь od os. *Klat* (klet-), z něhož jest Klatovy.

Králová Litov. pův. Králová Ves, od app. král.

Libina Moravská Litov.: DO 1348 in Lubina, 1359 in Lybina; L. Německá Šump.; od os. L'uba, km. ljub-.

Malé Jihl.: de Maleho 1360 DB.

Měšín Jihl., něm. Misching, neurčité.

Metylovice Míst., snad souvisí s os. Metelka.

Nedvèzíčko Nov. M., srv. Nedvězí.

Obyčtov N. Měs. od os. Ubyčest, km. by-.

Ošíkov Třebová, neurčité.

Palupín Dač.: 1350 DB Palupin (dvakrát).

Peč Dač.: 1349 DB Peczh, 1353 Pecz t., 1371 in villa Peczy t., 1385 Piecz t., změmčeno: von Peczen 1391, 2 CM od os. Pek, (dosud Peka) příponou -jь.

Prlov Hol. snad od os. Prl (pьrlъ).

Přímělkov Jihl.: 1378 DB Przíemylkow, 1379 též; od osob. *Přèmilek*, zdlouž. Přiemilek (Přěmilъkъ), příponou *-ovъ*: Přiemilkov, zúžením Přímilkov, dialekticky (na Dačicku, Bartoš, Dialektologie II. 277) Přimělkov (vlastně Přimjelkov).

Příštbo, také Příspa Bud., nejasné.

Proseč Brn., srv. Seč a Rozseč.

Pulčín Brod, neurčité.

Roštín Kroměř.: 1360 DO in Rohczin, 136 in Rosczyn t.; snad od os. Rožka příponou *-inъ*; ve výslovnosti Rožčín zní jako Roščín.

Řídelov Dač., snad místo Hřídelov, od os. Hřídel příp. *-ovъ*.

Sčechov = Štěchov Bosk.

Sklenov Míst. 1354 DO (překlad a opis pozdější): Sklenova; os. Sklen, příp. -ovъ.

Skřípov Litov. od os. Skřípa nebo Skřípa.

Stálkov Dač. od os. Stálek; 1368 DB de Stalow (?); v. str. 123.

Sviny Vel. Mez. od os. Svin, plur.; v. str. 126 anebo spíše m. Svinný z Svinné.

Šachy Dač., plur. od os. *Šach*; 1385 DB Schach; srv. Šašovice, str. 128.

Švarec N. Měs. asi něm. Schwarz.

Třešť Jihl.; DB: 1349 in Triesc, 1358 bona Trzyestye, 1358 bona Trzistye, Trzest atd. velmi často v DB, z Třeště 1417 Kn. P., na Třešč 1493 t.: náleží zajisté ke kmeni třesk (srv. třěština), ale není zřejmo, je-li appellativní (příp. -ь) či osobní (příp. -jь).

Třeštice Dač; k výkladu bylo by nutno zjistiti, je-li jednotné či pomnožné; srv. předešlé.

Volevčice Dač. 1366 DB Bolewczicz; neurčité.

Vystrčenovice Dač., snad přezdívka.

Zděchov Val. Meziř., dle Wolného nové, od osobn. *Zděch* v. str. 143.

Zvolenov Hodon., nové, os. *Zvolen*, v. str. 140.

Žatec Dač., příp. -*ьcь* od žat = žęt-, appel.; srv. de Zaczczie 1371 DB, de Zadtcze 1373 t., de Zaczcze 1446 t.; v dokladu prvém a třetím čísti jest asi Ža(t)če; srv. Gebauer I., 502.

Část první.

Místní jména z osobních.

§ 1.

Místní jména tvořena jsou buď od osobních, nebo od appellativ. Časem podlehla rozličným změnám, které zasáhly nejenom přípony, jimiž jsou tvořena, ale také kmeny, zvláště osobních jmen. Protože při filologickém výkladu jest potřebí znáti základ (kmen) místních jmen, jest nutné také pojednati o tom, jak nomina propria (personalia) se tvoří. Suffixů a způsobů jest veliká rozmanitost, avšak pro náš úkol, vyložiti totiž místní jména moravská, není potřebí probírati všecky možnosti, nýbrž jenom ty, které se skutečně jeví v místních jménech moravských.[1]) Potom teprve budeme moci ukázati, jak se od osobních tvoří místní, při čemž bude třeba častěji v jednotlivých případech zajíti do obšírnějších výkladů filologických. Na konec pak budeme moci uvésti kmeny.

§ 2. **Osobní jména.**

Osobní jména jsou původu buď a) domácího, slovanského, nebo b) cizího: latinská, německá, řecká a jiná. Přejímajíce je Čechové, změnili je někdy tak, že mají nejenom přípony české, ale i kmenem podobají se často slovům domácím. Z latinského Urbanus vzniklo tak Vrbata, z Clemens povstalo Klímata, atd.

Domácí jména jsou buď jednoduchá: Mír, Mířata, Miroš, nebo složená: Mirolub, Miroslav, Nedamír.

Suffixy, jimiž se osobní jména tvoří, jsou velmi rozmanité, tak že od téhož kmene může povstati množství jmen, která se významem neliší od sebe. Tak od mil vzniklá: Mil, Milej, Milovan, Milata, Milota, Mileta, Milan, Miloň, Milun, Milosta, Milutin, Milek, Milák, Milík, Milich, Miluch, Milochna, Milíč, Mileš, Miloš, Miluš a j. jsou stejného významu. Že pak opravdu není rozdílu mezi jmény tvořenými rýznými suffixy od téhož kmene, dokazují

[1]) Obšírně pojednal o tom F. Miklosich, Die Bildung der slavischen Personennamen. (Denksch. d. Wiener Ak., phil.-hist. Cl. X.)

také místní, kde z té příčiny bývá kolísání, na př. Mlíčovice psány jsou r. 1349 Miloschowicz (od Miloš), 1350 Milessowycz (od Mileš), 1369 Myleschicz. Jiné doklady viz v § 22.

Od osobních jmen tvoří se místní, ale nebývá vždy pro každé místní doloženo take osobní; doložena však bývají jiná od téhož kmene tvořená.

Tvoření osobních jmen.

§ 3. Jednoduchá jména.

a) ŏ, a; Naděj, Sláv, Blud, Boj, Děd, Kvas, Podiva, Příba, Protiva, Suda, Třeba, Ubyša, Buša, Črna.

jŏ, ja: Vrš z Vrch, Draž z Drah, Blaž z Blah, Čáč z Čák, Straš ze Strach, Suš ze Such, Míra-Míře z Mír, Búz z Bud, Blíž z Blíz; srb. Daja.

V. dále odstavec g.

oj: Slavoj.

uj: Strachuj.

ěj: Blažěj-Blažej, Hoděj, Prostěj, Raděj, Mladěj, Sulej, Uněj, Bratřěj, Dražěj.

b) -lŏ: Pil, Přibyl, Bála.

elŏ: *Trúbel.

olŏ: srb. Dědol.

ulŏ: bulh. bratul.

rŏ: Lubor, Bochor.

arŏ: Běhar.

arŏ: Běhař.

nŏ; jsou to původem participia minulá trpná: Kochan, Ždán, Mněn, Pomněn, Vracen, Vracena, Chválena.

anŏ: Beran, Bojan, Doman, Drahan, Křížan, Milan, Těchan — Malana.

enŏ: Božen, Dobřen, Kvasen, Mladen, Bořen, Podiven, Raden, Vojen — Božena, Vratena, Milena.

inŏ: Rusín, Černín, Uhřín, Bušín — Mutina, Prosina.

onŏ: Hodon, Pravona.

onŏ: Bratroň, Hodoň, Miloň, Slavoň, Bartoň, Vitoň, Maloňa.

unŏ: Bohun.

unŏ: Bohuň.

ynja: Mutyně, srb. Dobrinja.

ьnъ: Protiven, Božechna.

ěnъ: Hostěn, Luběn, Soběn.

c) -ta: Bělota, Hněvota, Krasota, Milota, Dobrota, Sluhota, Strachota.

stъ: Radost, Milost — Radosta.

atъ: Kochata.

utъ. Bohut, Borut, Blahut, Chomút, Bohuta.

jutъ: Bořut, Bořuta.

ęta, č. *ata*, anal. *ěta, eta*: Božata, Bořata, Buďata, Hoňata, Kojata, Miřata, Slavata, Vacata.

adъ: Benada, Beneda.

d) ba: Chudoba.

avъ: Dobrava, Svatava, Mirava.

mъ: Četom, Radom.

imъ: Radim.

e) kъ: Divok, Myslok.

akъ: Benák, Hosták, Lsták, Šimák.

ikъ, tvoří deminutiva: Budík, Bolík, Juřík, Krasík, Ludík.

ьkъ tvoří deminutiva: Blažek, Budek, Hodek, Domek, Lelek, Mašek, Pešek, Slávek, Branek, Bolek, Bojek, Blízek, Daněk, Těška.

-chъ : Mysloch, Dětoch.

achъ: Domacha.

echъ: Božech, Myslech, Všech.

ichъ: Milich.

V češtině jest ještě řada osobních jmen na -ch, hlavně jednoslabičných, u nichž kmen není tak jasný, jako jinde. Jsou to: Mach, Vach, Boch, Buch, Svach, Střěch, Přěch, Zich, Šich, Jěch, Drch, Hoch, Čech, Pech, Vich, a j. Na první pohled můžeme říci, že v nich není kmene slov, jimž se významem podobají: Vach = Václav, Stach = Stanislav, Jech = Jan, Pech = Petr, Zich = Zikmund atd. Jak tedy jména ta vznikla? Vyjděme od Vach. Z něho máme deminutivum Vašek, které znamená tolik jako malý Václav čili Václavek. Ale Vach nemůže býti od kmene vent-, nýbrž povstalo jinak. Za základ se vzala jenom část slova Václav (nebo část kmene), totiž v a - z něho suffixem - c h utvořeno Vach. Jméno toto a podobná jsou jména laskající, mazlivá; moderní slova taková nás učí, že základem jim bývá pouze část kmene. Podporou výkladu jest také kmoch, vzniklé z kmotr.

Slovo Vach nám ukazuje cestu, jak si máme vysvětliti ostatní: Mach, Boch, Buch, Svach atd. Vidíme v nich jen část kmene (nebo také slabiku) některého jména. Jest často však velmi těžko říci, kterého. Že podle toho Svach patří ku Svat-, jest jasno, ale byl-li to Svatopluk, Svatoslav, Svatomír, Svatovít, jest neznámo, zrovna tak, jako moderní Slávek může znamenati Stanislava, Vladislava, Václava a j. Pro filologa jest to konečně jedno, poněvadž všecka ta slova pocházejí od téhož kmene: onde od svęt-, tuto od slav-. Důležito však jest rozhodnouti, souvisí-li *Rach* s kmenem rad-, jenž jest na př. v Radota, nebo s kmenem rat-, jenž jest v Ratibor; stejně důležito jest věděti, sluší-li *Mach* k Matěj, nebo k Martin nebo snad k Matouš. To se rozhodnouti nedá, jenom s větší nebo menší pravděpodobností můžeme jména ta vysvětlovati. Tak *Boch* patří snad ku kmeni bog- (z něhož Bohuslav), *Buch* k bud- (Budivoj), *Střech* k střěg- (Střězivoj), *Přěch* k přěd- (Přědota), *Drch* k drъg- (Držislav, Drslav), *Hoch* k god- (Hodoň) a t. d. *Pech* jest Petr, *Zdich* jest snad Zdislav, *Zich* jest Zikmund, *Jech* jest Jan, *Zbych* jest snad Zbyslav nebo Zbyhněv. Tak *Vlach* nemusí býti jméno národní (doloženo 1053), nýbrž též od Vladislav a pod. Tak se dá vysvětliti národní jméno *Čech* od některého kmene počínajícího slabikou če-.

Úplně podobná skupina repraesentována jest tvary na *-š*. O ní v. oddíl g.

Tak povstalo také Váňa, Vaněk z Václav.

uchъ: Miluch, Batucha.

ěchъ: Setěch.

f) ъcъ, čes. ec: Milec, Unec, Protivec.

icъ: Dalica.

sъ: Hněvsa, Jursa.

asъ: Vitas, Holas.

isъ: Hrabis.

usъ: Bohusa.

g) ačь: Roháč.

ečъ: Páleč.

ičъ: Milič.

šъ: Luboš, Bartoš, Miroš, Radoš; Zbýš, Zbraš, Zdiš, Fraš, Hoš, Raš, Puše tvořena jsou podobně jako Mach, Vach, Zdich (sub c) a co bylo pověděno o oněch, platí také o těchto.

ašъ: Domaš, Hostaš — Domaša.

ešə: Beneš, Boreš, Bareš, Daleš, Maleš — Mileša.
išə: Bořiš, Budiš, Hostiš, Jěviš, Mutiš.
ušə: Bohuš, Bratruša.
ošə: Uneš, Mikša, Oneš.
ěšə: Soběš.

§ 4. Složená jména.

Druhá část složeniny jest vždy jméno; první část jest pak *a*) kmen jmenný, *b*) kmen slovesný, *c*) předložka, *d*) negace. Vyličovati, kterým změnám podléhá první část (kmen), vymyká se z rámce rozpravy, která vysvětlujíc místní jména všímá si osobních jen potud, pokud jest jich třeba k stanovení kmenů místních jmen. (Více v. u Miklosiche l. c.)

Příklady:

a) Bohomil, Všebor, Vicemil, Bohumil, Hostirad, Myslibor, Vlastibor, Bolemil, Bohumil, Domabor, Domaslav, Vladivoj, Vratižír, Božetěch, Držislav (Drslav), Stojmír a t. d.

b) Zbraslav, Damír, Načerad, Zbyslav, Ubyčest, Čáslav a j.

c) *Bez:* Bezděd, Bezpřím, Bezdruh; *na:* Návoj, Námír, Náčas, *o:* Okrasa, Okřěš, Omysl; *ot:* Otrad; *po:* Pomil, Postan; *pře:* Přělut, Přěmil, Přěmysl, Přěbor; *přěd*: Předbor, Předvoj; *při:* Příbor; *za:* Nezamysl, Zálub.

d) Nekrasa, Nelepa, Nemír, Nezamysl, Nerad, Nesul.

Místní jména z osobních.

Povstávají buď suffixy: *-ici*, *janinə*, *-əcə*, demin. *-əkə*, *-əskə*, *-ovə*, *-inə*, *-jə*, *-ynja*, nebo osobní v singuláre nebo v plurále zastává zároveň místo.

§ 5. Přípona *-ici.*

Místní jména takto tvořená jsou dvojího druhu a také dvojího spůsobu: vznikla buď od osobních nebo od appellativ. Oboje jsou čísla množného: Bohuslavice — Sokolnice. Ale v singuláru jest již viděti jejich různý původ, neboť jména prvního druhu mají suffix *-ic* (icь), kdežto druhá suffix *-ík* (ikъ).

Jména na *-ic*, pl. *-ici*, znamenají potomky, syny osoby, od jejíhož jména jsou utvořena. Tedy Jindřich Vítkovic jest tolik, co syn Vítkův. Tento spůsob, jenž v nejrozsáhlejším užívání jest

dosud u Rusů, jest v starší češtině ještě dosti obvyklý. V Erbenových Regestrech a v Diplomatáři moravském můžeme se o tom přesvědčiti, na př.: Milhost Milhostic (1196, E. I. 193), Heinricus Witcowitz (1205, E. I. 224), Budivoj Sebastienic (1211, E. I. 242), Heinrico Bohutic, Ivano Cluzic, Dobrohost Wolizeuic, Waltero Pernoltovic (1218 E. I. 275) a t. d. Časem nabyl plurál těchto jmen významu místních, která pak znamenají osadu, v níž žili potomci určité osoby.

Jim úplně podobná jsou *Biskupici, Popici, Opatovici, Kněžici.* Jest možno u nich předpokládati osobní Biskup, Pop a t. d., tak že by se pranic nelišila od výše uvedených. Než podkladem jejich jsou appellativa: biskup, pop a t. d. Ale biskup, opat, kněz, pop svou vzácností a zvláštním užíváním — biskup na př. na Moravě byl jen míněn Olomoucký — nabyly významu jmen osobních a proto místní od nich utvořená přiklonila se úplně ke skupině, kterou jsme nejprve vytkli. Proto Biskupici jsou lidé patřící biskupovi, nebo obývající osadu, již založil biskup.

Jinak však musíme pohlížeti na místní, jako jsou *Sokolníci, Kobylníci, Záhlinníci* a pod., neboť původu a významu jsou jenom appellativního. Znamenají nějaké zaměstnání, nebo osadu polohy charakteristické a pod. Sokolníci byli pěstitelé sokolů, střelci byli zbrojnoši, záhlinníci bydlili za hlinou. Názvy tyto patří tedy do skupiny *B* (do části druhé). Do ní zařaditi jest také ostatní na *-ice*, kterýžto suffix vznikl z *-ica* a kterážto jména jsou utvořena pouze od appellativ. Čísla jsou téměř výhradně jednotného: Olešnice, Líšnice, Studnice a t. d.

Vedle *-ici* jest velmi zhusta koncovka *-ovici*, ba vyskytují se místní názvy od téhož osobního jména s obojí koncovkou: Drnovice, Holešovice, Opatovice—Popice, Popovice, Vlčice, Vlkovice, Vlčovice, Kunice, Kunovice, a t. d. Podle výkladu podaného měli bychom ve slovu Holešovice, Smilovice osobní jméno Holešov, Smilov, čili vlastně lépe Holešóv, Smilóv, to jest přisvojovací přídavné jméno na *-óv* od osobního Holeš, Smil. Taková osobní máme dosud: Pavlů, Havlů, Petrů a dialektické Petruj z Pavlóv a t. d. I byl by snadný závěr, že syn Smilův nazýván byl zkrátka Smilóv a potomci jeho i osada Smilovici. Než tomu odporuje okolnost zřejmá, že patronymikon samo již zakončeno bylo na *-ovic*: Vítkovic vedle Jarohněvic. Též v listinách bývá táž osoba opatřena patronymikem, jindy přídavkem: filius. Valter Pernoltovic

(z list. r. 1218) jmenován s bratrem Častovojem jako filii Pernoldi r. 1219 (E. I. 285), Dětřich Grutovic z r. 1204 (E. I. 222) jinde sluje filius Grut. Proto jest třeba hledati výklad jiný a ten se nám podává z toho, že Vladislavic významem se neliší od Vladislavóv. Kontaminací obou tvarů vzniklo Vladislavovic. Jest to spůsob slovanský, doložený ruštinou a srbocharvátštinou: rus. Mikuláš Alexandrovič, srb. Vuković vedle Vučić.

Poněvadž pak Vladislavóv a Vladislavovic jsou významu stejného, z toho vzniklo také kolísání v místních jménech mezi koncovkou *-óv* a *-ovici*. Jest také listinně doloženo: Holešov nazýval se druhdy Holešovici (1131, E. I. 96), Prostějov Prostějovice a t. d., o čemž viz § 22.

V pozdějších stoletích povědomí původu osad na *-ice, -ovice* zaniklo a jména tvořena analogicky, tak jako to vidíme u osad nejmladších z 18. a 19. st. Zde srov. Pařezovice od appel. pařez.

Nynější koncovka *-ice* jest vlastně akkusativní a syntaktická přeměna ta stala se někdy v 13. st. Už r. 1220 mezi jmény osad na *-ic* čteme Naconice, Babice. Podobně 1240 Tusnovice, 1251 Vdrilice, vedle staršího 1210 Cowalowici, Drahonewici, 1211 Svinosici, Pribislauici a j.

§ 6. Jednotlivá jména.

Babice patří k osobnímu *Baba*. Jen z neznalosti a ze snahy uplatniti všude slovanskou mythologii, uvádí se ve spojení s bohyní Bábou.

Bantice Znoj. Německé Panditz jest ve shodě s Bantih r. 1052 a Pennticz 1358 DB a jest snad zkomolenina z Banotice, jež od osob. *Ban* utvořeno příponou *-ta* = Banota.

Bernatice Jič. vzniklo odsutím *r* z *Bernartice*, od os. *Bernart*.

Blišice Kyj. 1355 Bliscicz DO; 1358, 1365, 1368 Blissicz DO; 1373 Blisicz DB, asi pův. *Blížice*, od os. *Bliž*. anebo od *Blicn*, tvořeného jako Vach a j. (v. § 3 e).

Bohumělice Znoj. od os. *Bohumil*; *ě* jest staré, již r. 1195 v německém Bohmelicz (srv. jména na -mír).

Březovice Kyj. původně *Vřěsovice*, jak se v zemských deskách píše: 1350, 1358 Wrzessowicz DO, 1371 DB; 1355 Brzessouicz DO; 1365 Wrziessouicz DO; od os. *Vřěs*, od něhož též *Břesice*.

Bučovice, 1355 Budschouicz DO; 1376 de Pudischwicz; 1380 de Budschowicz, 1405 Budssowicz; 1353 de Budcowycz,

DB; 1383 Budczowycz. Vzhledem k tomu, že *dš* mění se dialekticky v *dč* a naopak, nelze s jistotou stanoviti příponu, jíž od kmene *bud-* bylo utvořeno osobní jméno. Odvozovati se však může též od *Budiš* nebo *Budíš* vedle *Budeš*, *Budeč*; *i* se vynechává častěji, na př. Mlíčovice, Platišovice—Plačovice. Paršovice, Staměřice a podobně *e*, i když není jerové, na př. Dobšice od Dobeš, Z příkladů zvláště Plačovice ukazuje, že mohlo býti základem *Budíš*, ačkoli při nadbytku jmen mazlivých a při neustálenosti místních jmen z toho pošlé (v. § 22) jest koncovka zde úplně lhostejná.

Bystročice Olom. povstalo z *Bezstrojčice*, od os. *Bezstrojek*; *Strojek* jest doložen 1181 a jest deminutivum ku *Stroj*, které se vyskytuje v polštině, srbštině, bulharštině. Složenina s *bez-* není v češtině vzácná; srv. § 4 c. Hlásky *z s* splynuly v *s* (před t); jako dosud se děje ve výslovnosti (srv. bez sebe jako besebe) a ten stav zachován v Beztroycicich 1131. Mylnou etymologií vzniklo *Bystrojčice* (1275 Bystroicicz) a z toho *Bystročice*.

Citonice Znoj., správně *Cetomice*, jak psáno 1253: Chedomicz; na původní *m* ukazuje též německý název: 1287 Etmitz, nyní Edmitz. Z os. *Cět* jest *Cětom* (srv. Radom z Rad) a také *Cětoch*, odkudž *Cetochovice*.

Cvrčovice Krom., pův. *Svrčovice*: 1353 de Swyrczowycz; od os. *Svrč*, které tvořeno příponou *-jь* ze *Svrk*; změnou *s* v *c* vzniklo *Cvrčovice*.

Čechočovice Třebíč, buď z *Těchočovice* (dialekt. č za t), jak psáno v DB 1358 de Tyechosschouicz, 1376 Tiechoczowicz, od os. Těchoč (= Těcho+čь), nebo od os. *Čechoč* (Čecho+čь), jak psáno: de Sczehoczouicz (= Z Čechočovic); pak by v Těchočovice bylo dialekticky *t* za *č*.

Dambořice povstalo z *Domabořice*, jak psáno 1131: Domaboricih, od os. *Domabor*.

Dědkovice možno odvozovati od *Dědek* (demin. k Děd) i od *Dětek* (demin. k Dět; srv. Dětoch, Dětoň). Listiny také nejsou jasné, píšíce *d* i *t*: Kroměř.: DO 1348: in Dyetkowicz, 1353 de Dyedcouicz; Třebová: DO 1351 in Dyetkowycz, 1351 de Dyedcowycz.

Dobročkovice od os. *Dobroček*, k němuž jest fem. Dobročka, ale možné i od os. *Dobrošek* (dem. k Dobroch), neboť psáno jest s *č* i *š*: 1355 Dobroczkouicz DO, 1355 Dobrosskouicz t. Taková

neustálenost jest častá, v. § 22. a může býti také vykládána za dialektickou (*ć* v *š*).

Dražovice Vyšk. staženo z *Dražejovice*: 1131 Draseiouicih, od os. *Dražej*, ačkoliv při neustálenosti místních jmen (v. § 22), pochodící z nadbytku osobních téhož významu, můžeme také přímo odvozovati od *Draž*.

Dřevohostice Holeš. jest uvésti na pův. *Třébohostice* od os. *Třébohost*.

Dřevnovice Přer. slula původně také asi *Třebnovice* od os. *Třében* (Třéb+ьnъ); doklady však zní na *Řevnovice*: 1365 de Rzewnowicz DO, 1376 Rzewnowicz, kteréžto název by měl původ v mylné etymologii.

Drysice Výšk., psáno 1201 in Drissich, 1367 de Drissicz; tu jest *dry-* za *dr̥* (v. Gebauer: Histor. mluv. I. 290), tak že osada původně se jmenovala *Drsice*. Z *Dris* povstalo také Dřísy v Čechách. Drsice patří k osobnímu *Drs* (z Drslav—Držislav). Srov. Trusovice.

Haňovice Lit. staženo z *Hanějovice*: 1131 Ganeiovici, 1339 Hanowitz; od os. *Haněj*.

Heršpice Brn., dříve *Jeršpice*, jak také svědčí psaní listinné: 1332 Jerspitz, 1392 Gerspicz. Původním názvem však zdá se býti Jeršovice, od os. *Jěreš* (km. jar-); vzniklo podobně jako z Jevišovice Jaispitz, z Branišovice Vrenspitz.

Honětice Kroměř. od os. *Hoňata*: 1355 de Honeticz DO, od km. *gon-*. Ale i Wolný může míti pravdu, odvozuje-li od *Uňata* (= Un+ęta) a dědinu zove *Unětice*; Honětice pak by bylo jen hanácké, kde za *u* jest *o* a *h* jest předsuto.

Hrotovice, pův. *Hrutovice*: 1353 in Hrutowycz, od os. *Hrut*; *o* za *u* jest dial. hanácké.

Hunčovice Litov. od os. *Uneć* (= Un+ьčь), tedy původně *Unčovice*; dialekticky přidáno *h*: 1361 de Hunczowicz, z čehož po hanácku Hončovice: 1348 de Honczowycz.

Huštěnovice Hrad.; *h* jest dialektické, jak svědčí starší zápisy: 1202 Vscenowe, 1228 Vschaenowiz, 1376 Hustienowicz; od os. *Usćen* (ąs-), další změnou Uščen—Uštěn.

Hvězdoňovice Třebíč, pův. *Jězdoňovice*: 1366 In Syesdonowicz (= Z Jězdoňovic), od os. *Jězdoň*; mylnou etymologií z hvězda povstal nynější název.

Chořelice Litov. píše se 1371 Chorzielucz, což by ukazovalo na os. *Chořelut*, z něhož příponou *-jь* vzniklo *Chořeluc*, přehlás. *Chořelic* a z toho analogicky *Chořelice*.

Jarohněvice Kroměř., špatně *Jarohňovice*, od os. *Jarohněv*: 1131 Jarogneuici.

Jaroňovice Hodon., pův. *Jarohněvice*: 1349 Jarohnyewicz DO od os. *Jarohněv*.

Jehnice Brn. jest plurále, čím by se hlásilo k patronymikům. Německé Jechnitz s *ch* má starý doklad z r. 1384 Jechnicz DB. (v. 1324 Jehnicz). Mohlo by tedy býti odvozeno od os. *Jěchen* (= Jěch-|-ьnъ). Chceme-li však viděti v českém Jehnice starší tvar, pak jest třeba odvozovati od appel. *jěhnicě*.

Jezovice Jihl., správně *Jezdovice*, dle zápisu: Jezdowicz 1358 DB, od os. *Jiezda*, k němuž patří Jězdoň, Jězdek a j., v. Hvězdoňovice.

Ketkovice Třebíč, snad dial. hanácky místo Kytkovice, od os. *Kytka*.

Klentnice Mikul. asi z *Klementice* od os. *Klement*; místo bylo záhy poněmčeno a jméno zkomoleno, tak že zachováno v tvarech: 1332 Glemptitz, 1362 Glempticz DB, z nichž vyšlo německé Klentnitz.

Knínice zúž. z *Knienice*: 1215 Knenicz Kruml., od app knieni, které jako kněz, opat, biskup má platnost takřka vlastního jména. Z Knínice vzniklo Kynice (jako z Mníšek Míšek a pod.) a dále Kněhnice.

Kožichovice Třebíč od os. *Kožuch*: ale 1225 čteme Cosochowicz, t. j. Kozochovic nebo Kožochovic; ale může tu býti dialekt. psáno nebo čteno *o* m. *u*. Nynější Kožichovice se však spíše dá vyložiti z Kožochovic (dial. z Kožuchovic), než z Kozochovic. Toto vede k os. Kozoch (od Koza).

Křídlovice Znoj. Nejstarší záznamy jsou bez *d*: 1225 Scrilowicz, 1248 Scrilluwiz, 1269 Grilwiz, 1293 Crilowycz, 1325 Grilwicz; od polovice 14. st. objevuje se *d*: 1349 Cridlowicz, 1350 Scrzidlowicz, 1355 Grylwycz a Krzydlowycz, 1368 Crzidlowicz, Krzilouicz a Grilwicz. Jméno rozhojňuje doklady pro příp. *-lo* m. čes. *-dlo* (srv. Gebauer, Histor. mluv. I. 410). Nyní známe podobné příklady jen ze slováčtiny, velmi řídko z valaštiny, tedy z východních nářečí. Byl by to vážný doklad na potvrzení domněnky Jagićovy, že slováčtina byla kdysi rozšířena dále k západu než nyní

Kubšice Kruml.: 1326 Chubschicz od os. *Kubeš*; nespr. Kupčice, vzniklé z výslovnosti dial. a z mylné analogie.

Kupařovice Hust.: 1351 Cuparzowycz od os. *Kupař*, které jest asi něm. původu, souvisejíc bezpochyby s os. *Coppo*, *Cobbo*.

Lesonice Kruml., pův. *Lysenice*, k čemuž vede německé Lissnitz a psané 1321 Lysnitz; dial. změnou *y* v *e* a analogií dle osady *Lesonice* (1314 Lessonycz) u Buděj. vzniklo též Lesonice. Os. *Lysoň* od km. *lys-*, z něhož jest Lysek, Lysata.

Lesovice Vyšk., dle něm. Lissowitz (německá obec) vzniklo z *Lysovice* od os. *Lys*; *e* jest dialektické hanácké.

Loukovice Třebíč: 1349 Laukwicz, 1351 Lobcowicz DB; *b* bývá v češtině často za *v*, a také psáno, *v* pak v nářečích západomoravských i slováckém měnívá se v *u*, t. zv. obalování; (srv. Bartoš, Dialektologie II. 249, Gebauer, Histor. mluv. I. 429); Loukovice tudíž z Lovkovice od os. *Lovek* (dolož.), km. *lov-*.

Malhotice Hran.: 1318—26 Malhoticz, od os. *Mallhota*, tvořeného z *mal* a *lhota*. Spojení takové jest v Milhost a v místním *Malhostovice* Tišn.: 1353 Malhostowycz DB, které předpokládá os. Malhost; k němu patří také polské Malgoszcz (místní) nebo Malogoszcz.

Martinice Vel. Mez., dial. Martěnice: 1225 Martinicz od os. Martin.

Miňůvky, demin. k Miňovice, od os. *Meň* (Мьnjь), původně Mňovice; *i* vzniklo fysiologicky při vyslovování, jako Piňovice z Pňovice.

Mihoukovice Třebíč z *Miholkovice*: změnou *l* v *u* čili obalováním.

Míkovice Hrad.: 1364 Menykouicz, 1354 Minkouicz, ale staré doklady 1301, 1315 zní Minogwicz. Míkovice mohlo povstati z *Měníkovice*—Mníkovice—Míkovice, os. *Měník*, výklad pravděpodobný jen.

Mlíčovice, spr. *Milešovice*, pro něž svědčí listinné 1350 Milessowycz, 1349 Miloschowicz, 1369 Mylesschicz a německé Milleschitz. Nespr. Mlíčovice vzniklo bezpochyby z Milíčovice od os. *Milíč*, které významem rovná se *Mileš*.

Morašice Kruml. od os. *Moraš* od km. *mor-*, z něhož jest Morek: 1353 Morasycz DB, 1355, 1356, 1358 Morassycz t., 1371 in Moraschiczich.

Moskovice Znoj., správně *Mackovice*: 1359, 1368 Maczkouicz DB, 1371 in villa Maczkowiczich t.

Mutinice Hod. od os. *Mutina*: 1251 Mutiniz; v Mutěnice jest dial. *ě* za *i*. Od téhož kmene *mąt-* jest *Moutnice.*

Mramotice Znoj. nedá se přesně vyložiti, poněvadž starých zápisů jest málo a v nich ještě jméno různě se píše: 1190 Mravitic, 1222 Bragoticz, 1223 Bravaticz. Předem zavrhnouti jest výklad od *mramor*. Pravděpodobně jest jméno odvozeno od os. *Pravota*, k němuž by poukazovaly oba mladší zápisy; nejstarší by vedl k *Mravota*, *Nravota*, vadí však *m*, neboť *mrav* místo staročeského a slovanského *nrav* jest teprve až ze 14. stol. (Srv. Gebauer I. 373.)

Mrsklice Olom. Doklady však ukazují na *Mrskles* DO: 1364 Myrkless, 1365 Murklesch, Murzklesch, 1368 Mrskless, 1381 Mrskles, patrně přezdívka.

Myslichovice Litov., správně *Myslechovice*: 1291 in Myslechovicz od os. *Myslech* (= Mysl+echъ); Myslichovice z Myslé-chovice, zúž. Myslíchovice, zkrác. Myslichovice.

Nedakonice Hrad., jest dosti změněné jméno. R. 1220 píší se Naconice, 1238 Nachoniz, 1250 Naconicz, 1228, 1260 Nenacuniz, Naconiz, 1320 Nacanycz atd. Tvarem Nenacuniz souvisí s osadou *Nenakonice* u Olomouce, která jest psána r. 1126, 1131 Ninacunicih, 1131 též Nenacunicih, 1358 Nenakonicz DO. Patrně obě odvozovati jest od os. *Ninakun* od km. *nin-*, z něhož povstala osobní č. Nina, Niněj, Ninek, Ninoš, Ninomyšl, pol. Niniec, Ninogniew, srb. Nina, Ninjka, Ninoš, rus. Ninilica a j. Nin- však povstalo z *jin-*, *inъ* po předložkách, zvláště po *v*, *s* tak jako *v něm*, *s ním* (vъn jemь, šъn jimь) srv. Gebauer, Histor. mluv. I. 308, 377 sld.). Změnu tu vidíme na místním *Ninákovice* Brn.: 1358 Nynaczowiczie, které se nazývaly také *Jinákonice* 1436 Púh. a nazývají tak dosud. Od základního *Nin* vzniklo tedy *Nináč*, nebo *Nin-ak-un*. Dvojí přípona jest častá, ku př. Bohuňka (= Bog+un+ьka), Bolechna, Dragutin, Dragošan a t. d. Z *Ninakunice* pak zmatením, když *ni* bylo pokládáno za negaci, jako jest *ne*, povstalo *Nenakonice* a dále odsutím a zároveň snad i etymologisováním (Na-kóň) povstalo *Nakonice* a dále mylnou etymologií *Nedakonice.*

Nedvědice Tišn. m. Medvědice. Snad od osob. Medvěd, ale může býti od appellativa; v okolí užívá se jména v sgl.

Němčice bývá vykládáno od národního *Němec*, *Němčík*, tedy = Němci, Němčíci. Ale nemusí tomu tak býti. U starých Čechů

vyskytují se jména národní jako osobní: Čech, Bavor, Uhřín, Vlašín a j. Více o tom v § 19. Nebyly to vždy znaky nějaké příslušnosti národní; vůbec také jest neznámo, z jakých příčin to neb ono jméno bylo komu dáno, zrovna jako nevíme, odkud nyní příjmení Turek, Charvát, Uher, Slovák a pod. Proto *Němčice* nemusily chovati obyvatelstvo původu německého, kteryžto starší výklad stává se velmi pochybný, když od téhož kmene *něm-* můžeme uvésti os. jména *Něma, Němota.* Proto můžeme pro Němčice právem předpokládati os. *Němek.* Od os. *Němota* jest *Němotice,* nyní Nemotice Výšk. (srv. Gebauer I. 372 sld.), od *Němata* (= Něm+ęta) jest *Němětice* Val. Mez., nyní Němetice, ztrátou jotace, jako jest v dial. človek, veděti a j.

Nenkovice Kyj.: 1227 Nenkovici, 1244 de Nenkouich, od km. *nin-, jin-,* v. Nedakonice. Os. *Ninek,* dem. k *Nin.*

Nesovice, Výšk., spr. *Nesobice*: 1365 in Nessobicz DB, od os. *Nesob* od km. *sob-,* z něhož jest řada os. jmen.

Nešovice něm. Nespitz Jemn.. 1353 Naspycz DB; 1377 totéž od os. snad *Něš,* tvořeného jako Buš (v. § 3 g). Jiného původu jsou *Nešovice* na Krumlovsku. Sluly *Mišovice*: 1308 villam in moravico Missewitz et in theutonico Mispitz dictam, 1371 Mispicz DB. Od os. *Míša.*

Nicmanice. Z Ucmanice: 1230 Vzmans, 1310 Uczmans od německého os. *Ucmann.*

Obědkovice Přer. lépe *Obidkovice*: 1160 Obidcouici, 1346 Owitkowicz, od os. *Obídek,* dem. k *Obid,* km. *id-*; mylnou etymologií s *oběd* povstalo Obědkovice.

Obranice Litov. vzniklo *z Olbramice*: 1368 Olbramicz DO; od os. *Olbram.*

Odrlice Litov. dial.-hanácky z *Udrlice*: 1251 Vdrilice, 1383 de Udrlicz, od os. *Udrl,* které jest partc. na *-l* od slovesa u-dřieti vedle *u-dřel,* tak jako jest mrl vedle mřel. Existenci partic. *drl* potvrzuje také příjmení *Drlík,* demin. k *Drl.*

Odrovice Židloch. pův. sluly *Odřěňovice*: 1190 Odrenovici, od os. *Odřěn,* od km. *der-.*

Okřešice Třebíč od os. *Okřěš* (= O—křěs+jь), doloženého v Púh. *Okříš* = *Okřieš.*

Oslnovice Znoj. dle Wolného III. 561 prý sluly dříve Hosnovice, Wosnovice, Voslnovice, ale starších dokladů není. Snad jest

základem os. *Osloň* z Osьl+onь; os. *Osel* uvádí Palacký, a k němu z Erbena patří *Oslata.*

Otnice Výšk.: 1317 Otnicz, 1351 Otnycz DB, 1373 Othynicz a Othenicz; doklady ukazují na pův. *Oteņice* od os. *Oten*, k Oto.

Otratice Třebíč, spr. *Odradice*, dle zápisů: 1209 Otradiz, 1365 de Ottradicz DB, od os. *Otrad* (= Otъ+radъ, nč. Odrad). K témuž osobnímu snad patří též *Ondratice* Výškov, které 1348, 1349 psány jsou Odraticz; za to Odralticz 1351, 1353, 1365 DB jest asi pisecký omyl. Nynější Ondratice dle toho by povstalo mylnou etymologií.

Oponešice Buděj.: 1356 Vpolnoschicz, 1360 Vpolnischicz, 1389 Upolessnicz. Od os. *Úpol* povstalo *Úpolneš* (= Upol+ьn+ešь); na základní Úpol vedou všecky tři doklady. Počáteční *u* změněno dial. v *o*, *l* v *u* (obalování hojné v záp. Moravě).

Pálovice Bud. pův. *Paulovice*: 1349 Paulowicz DB, 1358 Palouicz t. od *Pavel, Paul.*

Parśovice Hran.: 1131 Parisouicih, od os. *Pareš* z Bareš, jako Polek z Bolek, Póta z Botho.

Piňovice Litov., lépe *Pňovice*: 1249 de Pnyowicz, 1311 Pnyowicz; *i* má původ fysiologický, vznikajíc mimovolně při vyslovování. Os. *Peň* (= Pьnь). Srv. Miňůvky.

Pístovice Výšk. psáno jest 1375 Pyeskowicz, zajisté písařským omylem, neboť v nč. mylná etymologie s *píst* těžko se dá vysvětliti, když by mělo býti starší Pískovice, kde slovo *písek* jest úplně zřetelné. Ale *Pístovice* dá se dobře vyložiti od os. *Pěst*, zdlouž. *Piest* (dolož.).

Plačovice Buděj., lépe *Platišovice*, jak sluly původně: 1353 Platyssowicz DB. Z Platišovice povstalo nejprve Platšovice a mísením *tš* v *č* Plačovice. Os. *Platiš* od km. *plat-*, k němuž patří též Plativoj.

Podbřežice Výšk. Starší doklady ukazují na *Pobeřice*: 1348 Poberzicz, Pewrzycz, 1360 Pobirzicz, kdežto mladší: 1365 Podbrziesicz DB a j.; asi od os. *Pobera*; nejisté. Možné jest i *Podbřeh*,

Probice Znoj.: 1223 Brawiz, 1325 Prawicz vedle Prowicz, 1351 Browycz, 1360 Brobicz; od os. *Práv*, z něhož jest Pravek Praveš, Pravota, Pravoňa. Když dědina byla poněmčována, vzniklo v německé výslovnosti Provitz a Probitz a dle toho opět české *Provice*: 1368 Z brouicz (= Z Brovic) a *Probice.* Původní název jest *Pravice.*

Prosenice Hran. l. *Prosinice* od os. *Prosina*; *e* jest dialektické: 1361 de Prosenicz. Místo Malé Prosinice lépe Prosiničky.

Prostoměřice Znoj. lépe *Prosiměřice* od os. *Prosimír*, *Prosimier*: 1226 Prozimeriz, 1251 Prosmeriz, 1325 Prosmiricz. Mylnou etymologií s *prost* povstalo *Prostoměřice* už 1293 Prostmerycz. Německé Prossmeritz přikloňuje se k původnímu názvu.

Račeřovice Třebíč (V urb. 1556 Vračerovice, 1573 Račeřovice); nejisto, jakého původu, snad od nějakého německého jména.

Račice možno odvozovati od os. *Rak* (1088) i *Radek*: Starší zápisy by vedly k druhému výkladu: 1227 Ratsici Výšk., 1349 Radschycz Kruml.

Rajhradice Židl. nejsou od os. *Rajhrad*, nýbrž základem jest místní *Rajhrad* (1/4 hod. vzdálený), klášter, k němuž od počátku náležejí. Rajhradice znamená lid patřící klášteru Rajhradu, nebo vůbec dědinu založenou klášterem Rajhradem. Rajhrad tu má význam kollekt. mniši. Srv. Opatovice, Kněžice a j.

Rešice Kruml. může býti od os. *Reš* (něm.); ale 1353 psáno de Reczicz, tedy snad od os. *Řek*. Pak by tu byla hojně se vyskytující změna *č* v *š* (Gebauer I. 525) a dial. *r* m. *ř*, i jinak v nářečí tomto doložené (Bartoš, Dialektologie II. 207).

Řimnice, pův. *Římice* Litov.: 1356 de Rzimicz DO a to z Hřímice: 1371 Hrzimicz DB, od os. *Hřím*, odsutím *Řím*, z Pelhřím; srv. kmen *řím-*.

Rostenice Výšk., l. *Rostinice*: 1131 Rostinicih; *e*, vlastně *ě* jest dialektické. Od os. *Rostin* k *Rost*.

Rozdrojovice Brn. od os. *Rozroi*; ve skupině *zr*, *sr* vkládává se *d*: nozdra, mázdra, dial. zdralý, zdrovna, Mezdříč; ostrov, straka a t. d.

Rudslavice Holeš. od os. *Rodislav*, *Rodslav*; v tomto dialektu *o* ve výslovnosti přibližuje se k *u*, nebo se mění v *u* (Bartoš: Dialektologie II. 8, 13).

Sentice, lépe *Semtice* vzniklo ze *Semčice*: 1358 de Sempczicz DB (*p* tu vloženo jako v stč. Lompnice, Gebauer I. 420); 1418 ze Semčic Púh.; dial. změnou *č* v *t* povstalo *Semtice*: 1407 z Semtic Púh. Od os. *Semek*, km. *sěm-*.

Skaštice Krom. Doklad 1327 de Skacich jest nedostatečný; má se snad čísti de Z-Kaščic, nebo *s* jest dial. přisuto (srv. skos m. kos v nářečí starojickém, Bartoš, Dialekt. II. 88). Pak by bylo

základem asi os. *Kašek*, demin. ku *Káš* (tvar jako Búš, v. § 3 g), nebo *Kaška*, dem. od *Kašě*.

Skržice Krom.: 1381 Skrzicz DO, od os. *Krh*, *s* podobně přidáno jako u Skaštice.

Soběłice Kroměř.: 1320 Sobielicz od osob. *Sobeł* (Sob+eł₁) s anal. *ě* dle *sobě*, které vyskýtá se také v četných osobních: Soběhrd, Soběslav, Soběbor, Soběstoj, Soběšín, Sobětuch: km. *sob-*.

Sobotovice Židl., původ. *Sobutovice*: 1258 Sobutowitz, 1341 Sobutouicz, od os. *Sobuta* (Sob+ut-a), km. *sob-*; *o* m. *u* jes dialektické.

Staměřice od os. *Stanimír*; ale tvar užívaný jest již starý: 1364 Stamyrzicz. Vývoj jména byl tento: Staniměřice—Stanměřice —Stamměřice—Staměřice.

Starč Třebíč od os. *Stárek* příponou *jь*: *Stařeč*, anal. *Starč* (v. § 16. 1. a). Píše se 1335 Sterícz, 1365 de Steritz a t. d., což může znamenati *Stařice*. Ale zvláště v 14. st. máme často doložené kolísání ve jmenech, v. § 22., tak že místo toto mohlo se nazývati Starč i Stařice od km. *star-*; ostatně *e* m. *a* často: Rekvic, Prevlov, Tetnic, Tečic, Šešovic (= Rakvice, Pravlov, Tatenice, Dačice, Šašovice).

Stichovice Prost.: 1131 Stichovici od os. *Stich*, které tvořeno jsouc jako Vach (v. § 3 g) patří asi ke tvaru *Čsti-*, jenž se jeví ve složeninách: Stibor, Stimír ze Čstibor, Čstimír. *Sti-* už v dokladech velmi starých: Stybor 1224, Stimyr 1202, v místním Stiboř 1223, Styboricz 1220 a žije v příjmení Stibor.

Stošikovice na Louce, Znoj. Německé Tesswitz a psané 1364 a 1369 Teskwicz a 1351 Tezicowycz DB projevuje, že jméno pochází od os. *Těšík*, dem. k *Těch*.

Strachotice Znoj.: 1190 Strachotin, od os. *Strachota*. Jest je lišiti od *Strachotína*, jenž patřil ke kostelu Olomouckému, a nyní se jmenuje po německu *Tracht*, Hustop.

Střebenice Kruml. od os. *Třěbeň*, s přidaným *s*, jako v střešně m. třešně. (Gebauer, Histor. mluv. I. 488.)

Střebětice Holeš. od os. *Třěbata* s přidaným *s*; v. Střebenice.

Stupišice Kruml.: 1312 Stopischicz, 1370 též, od os. *Stupiš* (Stup-išь), s nímž souvisí os. Stuphněv; *o* jest dial. m. *u*; srv. Stupčice v Čechách.

Šaratice: 1209 Zyretitz, 1210 Syreticz, 1211 Zirethici, 1287 Scheratiz, 1314 Zeraticz, od os. *Žirata* (Žir+ęta), vedle *Žerata*: střídání *i* a *e* jest prastaré. Přehláska *a* v *ě* na Moravě se rušila: bylo Žeratice; *e* se změnilo v *a*, jako často po *č, š, ž, ř, l* (Gebauer, Histor. mluv. I. 148).

Šelešovice Krom., pův. *Sulešovice*: 1368 Sulesschowicz, od os. *Suleš*, km. *sul-*; změněno v Silešovice a dále Šelešovice s dial. *e*.

Šitbořice Klob.: 1356 Jesitborzicz DB, 1368 Sutborzicz t., od os. *Ješutbor*, přehl. *Ješitbor*; s odsutým *je-* Šitbořice.

Štětovice Prost. od os. *Ščít*; v dialektu hanáckém *i* po sykavkách mění se v *e*: Ščetovice, z čehož Štětovice.

Tavíkovice Kruml.: 1349 de Stabicowicz DB. Pravděpodobně od os. *Stavík*, km. *stav-*, jenž jest v os. *Stávek* a v místním *Stavěšice*, ač jest i myslitelný *Tavík*, km. *tav-*, jinak však neozývající se v místních.

Temnice Hrad., pův. *Těmice*: 1371 Tyemicz, 1397 Tyemycz DO, od os. *Těm, Těma* (1272), z něm. Temo. Temnice vzniklo mylnou etymologií.

Těšice může býti od os. *Těch*, ale také vzhledem k dialektickým zvláštnostem od *Čech*. To zejména platí o Těšicích na Hranicku u Kelče, které 1131 slují Cesici, z něhož nynější Těšice jsou dialektickou změnou *č* v *ť* (Gebauer I. 524). *Těšice* na Hod. píší se také 1355 Czessicz DO; podobně u Výškova: 1348 de Tzessicz DO. V těchto posledních případech jest těžko rozhodnouti, od kterého osobního máme odvozovati, poněvadž doklady jsou z doby pozdější, kdy vliv dialektů na písaře jest značný.

Tišnov. Nejstarší doklady jsou s *u*: 1233 Tusnovic, 1240 Tusnovice, 1358 Thusnauicz DB, teprve v době přehlásky *u* v *i* jest *i*: 1368 de Tyssnow DB. Jest předpokládati, že *t* nějakým způsobem změklo (v. Gebauer I. 388 srv. hnus—hnis). Os. *Tušen*, km. *tąch-*.

Troskotovice: 1052 Troscotonici, 1252 Droscowicz, 1262 Droscuwicz, 1326 Droskowitz. Patřiti může k osobnímu *Troskota* (Troskota od Troska).

Trusovice Šternb. snad od os. *Trs*, jehož v rozmanitých odvozeninách se hojně užívalo (Trsa, Trsek, Trsen, Trsněj) s průvodnou hláskou *u* (srv. tepruv; Gebauer, Histor. mluv. I. 295); nebo též od os. *Trus* (srv. Truskovice v Čechách). Srv. Drysice.

Určice Prost. Z *agrъ* jest čes. *Uhr*, s vkladným *e*, *Uher*; k tomu demin. *Uhřek* (= *Agr+ьkъ*), gen. *Uhrka*, z něhož jest místní *Uhrčice*: 1220 Vhricic, s vynecháním *h* *Určice*.

Valtrovice Znoj., od os. *Valter*: 1243 Walterouich a j. Název *Valtrubice* povstal dle psaného Waltrubicz 1398, a to z Valtrovice změnou *v* v *b*.

Větřkovice Jič. z *Jetřichovice*, něm. Dittersdorf (= Dietrichsdorf). Podle valašského Petřek (gen. Petřka), Petřkovice jest utvořeno též *Větřkovice* (z V Jetřkovicích).

Vevčice Znoj.: 1190 Bischici, což by ukazovalo na os. *Býš*. Vevčice s dial *e* m. *y* má podklad v psaném 1376 Wywczicz, 1365 Wybczicz. Tyto dva tvary lze vysvětliti kontaminací tvaru Byšice a Vebšice (= Ve-b(y)šice z Ve Bšicích).

Vičice Přer. z os. *Vítek*: 1365 de Wytczicz DO, nebo 1353, 1355 Wydsicz t., ač možno vztahovati též k *Vid*, z něhož Vidoňa, Viz, Nebovid.

Vistonice Mikul. 1365 Wistonicz DO od os. *Věstoň*; zdl. Vístonice a zkrácením Vistonice.

Vlasatice Mik. Něm. Wostitz a doklady s *va-*: 1276 Wassaticz, 1349 Wassaticz DB, ukazují na tvrdou výslovnost *l-*, na obalování.

Vomice, Ivanč. z *Umice*, dialekt. *Omice* (1319, 1327 Omicz) s přisutým *v*, od os. *Um*.

Vostopovice Brn. Od km. *stąp-* jest os. *Ostup* (v Neostup) a z toho spr. *Ostupovici* (1353 Ostupowycz DB), hanácky *Ostopovice* (1351 Ostopowycz DB) a s předsutým *h* dial. Hostupowicz 1378 DB, nebo s *v*: Vostopovice.

Zábrdovice Brn., Kruml. tvarem svým shoduje se s patronymiky a předpokládá tudíž os. *Zábrdo*. Jakkoli zní toto jméno neobvykle, přece, máme-li os. *Záhora*, můžeme zcela správně žádati také os. Zábrdo. — Z téže příčiny můžeme místní *Zádveřice* také odvozovati od os. *Zádvéře* a podobně *Zákřov* od osob. *Zákeř*. Snad se k tomuto vztahují zápisy z r. 1359 Saxrowicz a 1364 Zakrzowicz.

Záhnašovice Holeš. R. 1131: Zagnosouih, ale později 1371 Zaneschewicz, 1382 Zanaschiowicz. Starší doklad vede k osob. *Záhnoš*, tvořenému jako Búš (v. § 3 g) od kmene, který se počíná slabikou *hno-* a ten by byl v *gnoj-*, z něhož jest os. *Hnojek* a místní *Hnojice*.

Zblovice Znoj. ze *Stblovice* od os. *Stblo* (stъblo). Jako ze staršího stblo vzniklo zblo, tak i ze Stblovice jest Zblovice. České Blovice sem též patří. Mylným předpokladem, že *z* jest předložka (srv. Skřídlovice m. Křídlovice), vynecháno.

Zerkovice Buděj., původ. *Zvěrkovice* dle deskových zápisů: 1361 Zwyerkowicz, 1377 Swierzkowicz DB., od os. *Zvěrek*, dem. ku *Zvěr*. Vysuto *v* jako ve zláštní, království, zěř (Gebauer, Histor. mluv. I. 437).

Žabčice Židloch.: 1356 Zabczicz DB., jest asi zkrouceno ze *Závišice* od os. *Záviš*.

Žádovice Kyj.: 1131 Sadouici, od os. *Žád*, souvisejícího se žádati. Srv. Žadowa, Žadowice v Haliči.

Žálkovice Kroměř. Starší zápisy mají 1221 Schucowicz, 1248, 1250 Sukowiz, 1334 Schukowicz a j. Jest to nedostatečné vystižení slabiky *žal-*, kde *l* bylo tvrdé a celá slabika zněla temně. Od os. *Žalek* v. *Želek*. Odmítnouti jest všecky pokusy archaeologicko-mythologické.

Žarošice Kyj. 1220 Schorcici, 1315 Sarusicz, od os. *Žaruch* (km. *žar-*) nebo Žaroch; k tomuto se přiklání běžný název.

Ždánice od os. *Ždán*, km. *žъd-*. Výklady některých archaeologů, spojujících slovo to s pohanskou bohoslužbou, jsou holé fantasie.

Želovice Kruml. ze *Želechovice*: 1321 Selchowitz, od osob. *Želech*.

Židlochovice: 1353 Zydlochowyz, 1351 Zydlichowicz DB. od os. *Židloch*, které vede k základnímu *Žid*, od něhož jest os. *Židoň*. Souvisí s km. *žъd-*, č. *ždáti*, na vyšším stupni *žid-*; *l* pak mohlo by býti od suff. *-ъlъ*, anebo spíše vložené, jako v Liblín, Počeplice, šklubati a pod. (v. § 17 sub Litovel).

Žilošice Brn., pův. *Želešice*: 1228 Chelesiz, 1283 Selesicz, 1292 Seleschicz, 1391 Seleschicz, od osob. *Želech*, zdloužením a zúžením *Žilošice*, zkráceno *Žilošice*.

§ 7. Suffix *-ъcъ*.

1. Jím tvoří se substantiva, zvláště z adjektiv, jak jest patrno z příkladů: tvrdohlavec, škaredec, tupec, lysec, opilec atd. Tento účel přípony *-ъcъ* viděti jest také u jmen vrchů, lesů; vrch Rozsochatec 1233, vrch Bukovec v Čechách u Kamýka n. Vlt., les

Léskovec u Znojma 1302. Tak jsou také tvořena jména osad: Borovec, Olšovec, Bzenec (bez -bъzъ, adj. bъzenъ), Vrbovec a j.

2. Tvoří deminutiva: Krakov-Krakovec, Zbraslav-Zbraslavec, Janov-Janovec, Zhoř-Zhořec a pod. Tam, kde máme dvojici, jako Janov-Janovec, není obtížné stanoviti zdrobňující význam přípony *-ьcь*. Obtíže teprve nastávají, kde dvojice není, na př. Bohdalec by mohlo býti deminutivum, ale schází mu druh. Ve většině jmen také nikdo nepomýšlí na zdrobnění, jsou to zvláště novější názvy a sice pro samoty: Haškovec, Křekovec, Jiříkovec, Brušovec a j. Zde jest patrno, že *-ec* jest pouze analogické, zrovna jako v příjměních: Malovec, Skuhrovec, Vřesovec. Prvotní význam přípony *ьcь* u substantiv byl asi zdrobňovací, u adjektiv substantivující, ale při pozdějším tvoření zavládla analogie.

Braslavec Kunšt., pův. *Zbraslavec*: 1374 Sbraslauecz DO.

Vrbovec Znoj. dříve slul *Vrbov*. 1137 Wrbow, 1243 Vrbowe, 1253 Vrbow, 1350 Wyrbowecz. Os. *Vrba*, asi z *Urban*.

Zhořec dem. ku *Zhoř*: 1377 villa Shorcye (= Zhořec Zadní). Jest masculinum, kdežto Zhoř femininum. Ale Zhoř, původem appellativum (srv. modř, sboř, debř a j.) podobá se tak velice místním tvořeným od osobních příponou *-jь*, že podléhala také kolísání v rodu (srv. Olomúc masc. a fem., Třebíč masc., fem.).

Jména jako: *Arnolec*, *Heralec*, *Lipolec*, *Kadolec*, *Markvarec*, *Rudolec*, *Okarec*, *Odunec*, *Vílanec* a pod. nejsou tvořena příponou *-ьcь*, nýbrž vznikla z německých genitivů Arnolts, Heralts, Wielands a t. d.; z Arnolc, Heralc, které tak původně znělo, analogií povstalo Arnolec a t. d. (v. § 16. 1. l.)

§ 8. **Suffix -janinъ**, česky **-jěnín**, pl. **-jěné**, anal. **-jany.**

Od 13. stol. přeměnou syntaktickou místo nominativu užívá se akkusativu na -jany. Ještě na př. 1201 psáno Budkouene, 1208 Turane, ale již také čteme psané *-an*: 1205 Tynsan; 1211 Svinosici, Pribislauici, Borcowani a j.

Jména na *-jany* znamenají obyvatele místa: (Hajany) Hájěné byli obyvatelé háje, Lúčěné (Lučany) sídlili v lukách, Brozěné (Brozany) u brodu a pod. Velkou většinou jsou tvořena od appellativ a patří tudíž do oddělení II. Jenom malá část děkuje původ svůj osobním jménům, a to ještě zdá se, že sekundérně. Tak můžeme se domýšleti na př. pro Bítovany, Olomoučany, v nichž

vidíme původně obyvatele Bítova, Olomouce. Ale nesmíme tak souditi všeobecně, poněvadž nemůžeme spustiti se zřetele analogii při tvoření názvů.

V starších listinách velmi často nalézáme u těchto jmen starou lokální příponu *-ás*: 1131 Virouaz, Glubocaz, Lucaz, Olsaz. (Srv. o ní Gebauer, Hist. Ml. III. 1. str. 19, 78.)

Dukovany Kruml.: 1279 Toccouan, 1281, Tocuan, 1298 Tokewan, 1325 Dokwan, 1371 Dockwan, 1408 Dokovany Púh. Za původní název dle toho považujeme *Tokovany*. Nejprve v 14. stol. změnilo se *t* v *d* a teprve asi v 15. 16. st. kmenové *o* proběhlo stadiemi *ó-uo-ů-u*. Od os. *Tok*, k němuž patří demin. *Toček*.

Hovorany Hodon. patří sem zdánlivě. Jest to plurál od os. *Hovoran*. Taktéž jest vysvětlovati *Nemilany, Nemojany, Osvětimany*.

Kozlany Třebíč. od os. *Kozel*, jež dalo vznik hradu Kozlovu u osady ležícímu. Od téhož osobního odvozuje se *Kozlany* Výšk.

Němčany Výšk. buď od *Němec*, s analogickým *č* jako v Olomoučany dle jiných podobných, nebo od os. *Němek* (srv. Němčice v § 8.).

§ 9. **Deminutiva**.

Uvedli jsme již zdrobněliny na *-ec* (§ 7). Jiné suffixy zdrobňující jsou *ško, ška, ško*: Ubušínek k Ubušín, Vznětínek, Habrůvka k Habrová, Vratislávka, Rozsíčka k Rozseč, Šardičky k Šardice, Heřmaničky k Heřmanice.

Při tom mění se často kvantita: Ostrovánky, Prušánky (k Ostrovany, Prušany), Kozojídky (ku Kozojedy), Petrůvka (k Petrová), Biskoupky (k Biskupice), Bítýška (k Bíteš).

Na Moravě ku jménům na *-ice* jsou deminutiva dvojí: a) buď suffix *-ice* přibírá se ku kmenu a pak jest: Radslavice-Radslavičky, Heřmanice-Heřmaničky; nebo b) suffix *-ice* se odmítá, při čemž se mění kvantita. Příklady druhu b: 1) *a-á*: Bohuslavice-Bohuslávky, Hostěradice-Hostěrádky, Holasice-Holásky, Kojetice-Kojátky (od osobního Kojata), Pozdětice-Pozďátky (od osob. Pozďata); 2) *e* v *é í*, *ě ie-í*: Pohořelice-Pohořílky, Soběšice-Sobíšky, Okřešice-Okříšky; 3) *o* v *ó-ů*: Měrotice-Měrůtky, Žerotice-Žerůtky, Boškovice-Boškůvky (blízko sebe), Mašovice-Mašůvky (blízko sebe), Křenovice-Křenůvky; 4) *u* v *ou*: Biskupice-Biskoupky, Postupice-Postoupky a t. d.

Osady se jménem zdrobnělým i nezdrobnělým nalézáme velmi často blízko sebe: Mašovice-Mašůvky, Olexovice-Olexovičky, Šardice-Šardičky, Křídlovice-Křídlůvky, Ubušín-Ubušínek a j.

§ 10. Jednotlivá jména.

Okříško Třebíč, tvar nesprávný místo dobrého a v okolí užívaného *Okříšky*, od km. *krěs-*; dem. k *Okřešice*.

Samotíšky Ol. demin. k *Semitěšice*, jak dříve sluly: 1131 Semitesicih, 1234, 1256 Semitessich od os. *Sěmitěch* (srv. osob. Semek, bulh. Semko).

Seloutky Prost.: 1353, 1358 Seluticz DO; 1368 Seleticz a Zeleticz tamže; 1408 z Selutek Púh; 1374 Seluticz Púh., od os. *Selut* (Se-ljutъ). Tak tvořená jsou Seslav, Seboj, Semil (místní Semily), Selub (místní Selibov) a podobná: Soběbor, Soběslav, Soběhrd a t. d. V době přehlásky *iu* v *i* povstalo *Selítky* a to jest v Púh. 1480: v Selítkách, 1464 z Selítek, a *Selítice*, dial. *Seletice* v zápisech z 1368. Vedle toho *ú* drželo se dále a staly se s ním proměny, jako s každým jiným, t. j. přešlo v *au* a *ou*. Odtud jest *Seloutky*.

Šošůvka Blánsko, od os. *Suš*, souvisejícího buď se *such*, nebo tvořeného podobně jako *Býš*. Příponou *-ovъ* vzniká Sušová, dem. *Sušóvka*, *Sušůvka*. Tak se zvala 1407: w Susuwce Púh. Z toho dialektickou změnou hanáckou *u* v *o* a změnou *s* v *š* (srv. sočovice-šočovice) povstal nynější název.

Třemešek 1353 Trsyemsek DO, 1371 Trziemessko, Trzemeskow k osob. *Třěmcha*, nč. Střemcha; demin. msc. Třemšek. Z appellativa třěmcha bylo by demin. třěmška.

Údanek Třebová, sluje německy Undangs, kteryžto tvar obsahuje zápis 1408 Undansk, 1398 DO Undankx. Vězí v tom možná km. *un-*; ale také jest možný výklad z něm. Undang, při čemž Undangs by byl genitiv v platnosti místního jména, jako jest Arnolds (v. § 16, 1. e).

Umirázka Třebová jest zkomolenina z původního *Uneraz*, k němuž vede 1258 Unracz, 1365 Vnracz, 1408 super villa Vnerazy DO; os. *Unerad* z něhož příponou *-jъ* jest Uneraz. Patří tedy mezi jména seskupená v § 16.

Zňátky Třebíč, jest demin. ku *Vznětice*, jak se také dříve jmenovaly: 1379 Wznieticz DB, vedle 1377 Wsnatek t. Od os.

Vzňata, přesmyknutého ze *Zvňata*, km. *zvon-*, odsuto jest *v*, jak se děje často na počátku ve skupině *vz-* (srv. Gebauer, Histor. mluv. I. 435). Dialekticky nazývají se *Zňátka*.

§ 11. Suffix -ьskъ.

Jest suffix adjektivní, ale má také zvláštní úkol, t. j. označovati osady spustlé. O té věci pojednal V. Prasek v Komenském 1887 str. 68 sld. Taková jména jsou: *Housko*, od kmene hus-, *Troubsko* od *trúb-*. (1364 Trubsko DB); *Dobřínsko* od *dobr-*, *Želévsko* Třebová (1310 Zyelewsko) od *žel-*, *Kanovsko* od os. *Kan* (srv. část II.), *Krásensko* od *krás-* a j.

§ 12. Suffix -ьko.

Jest to vlastně neutrální suffix *ьkъ*, který tvoří deminutiva: rybník-rybníček, hora-hůrka, slovo-slovko, slůvko. Sem hlásí se *Budečko*, *Jevíčko*, *Javořičko*, *Lidečko*, *Ráječko*, *Střemeníčko*. Kmeny jejich jsou *bud-*, *jav-*, *javor-*, *lud-*, *raj-* a žádali bychom k nim nějaké osobní jméno. Příklady možno doložiti, že místní jména se někdy pozměnila tím způsobem, že se zdrobňovala. Tak *Vzňátky* sluly dříce *Vznětice* (v. § 10.), *Vrbovec-Vrbov* (v. § 7.) a j. V. Prasek v Komenském 1884, str. 199 sld. ukázal, proč se tak dálo a došel jako u suff. *-ьskъ* k příčině, že hlavně proto, poněvadž se tak chtěly naznačiti osady pusté. U jmen na *-ьko* nalézáme opravdu také starší názvy jiné. *Budečko* v DO 1378 zapsáno jest *Budyetin* a taktéž v Púh. 1406. Že *Jevíčko* jmenovalo se dříve *Jevíč*, prozrazuje již jeho německý název Gewitsch a zápisy: 1256 in Gewich, 1262 Ghewitz, 1267 apud Ghewiz. *Lidečko* podle německého Litsch slulo *Lideč*, anal. *Líč*, jako také Wolný (IV. 135, 142) uvádí jako současný název. *Střemeníčko* 1416 zove se Strzemenyn v DO, 1437 Strzmenyn DO. Applikuji výklad Praskův o deminutivech a o suff. *-sko* také na tato jména. Pro *Budečko* očekávali bychom *Budeč*, ale máme jen *Budětín*; ještě Wolný (V. 543) píše *Buděčko*, kteryžto tvar jest správný, zachovávaje původní *ě*. Přípona *-čko* zde jest analogická dle ostatních, jakož i u *Ráječko*.

Výklad, že by byla u těchto jmen přípona *-ьsko*, neobstojí, poněvadž *čs* dává *c* (jako jest ze staršího čso — co).

§ 13. Přípony ov, ova, ovo — in, ina, ino.

Původem a významem taková jména místní jsou přídavná jména přisvojovací na *-óv, ova, ovo* a na *in, ina, ino*. Přípona *-ov* přidává se pouze k osobám rodu mužského, ať jsou zakončena jakkoli, ale přípona *-in* přistupuje jen k těm, která se končí na *-a, ě*.

V češtině tato místní prodělala některé změny v kvantitě. Místo žádaného *-óv*, vlastně *ův*, máme krátké *-ov*, místo *-ova* jest *-ová*, místo *-in* máme *-ín*. Adjektiva ta stavše se jmény místními nebyla pociťována časem jako adjektiva, a podléhala proto různým změnám: na jedné straně dlouhé *-óv* se zkrátilo, na druhé přípony se zdloužily.

Také od appellativ pocházejí taková místní: Kovářov, Rychtářov, Opatov, Písařov a j. Ale jména ta nabyla významu vlastních, jako při patronymikách na *-ice* (§ 5.) biskup, kněz, pop, knienί.

Ve jménech na *-ová* jest značná neustálenost, zhusta končívají se na *-ové* a *-ový*. Přípona *-ový* vznikla částečně analogií, částečně zúžením z *-ové* a užívati jí snad pro mužský rod, jest nesprávno. Táž nejistota vládne i u jmen, která jsou adjektiva a utvořena od appellativ: Hluboký-Hluboká-Hluboké. Tím vzniká kolísání v rodu: Kovářová na Tišnovsku zvána jest v Catal. cleri Kovářov a pod.

§ 14. Jednotlivá jména.

Bezděk, dříve *Bezděkov*: 1371 Bezdiekow od os. *Bezděk*.

Bítov. Vždy psáno v starší době s *e*: 1052 Bethow, 1227 Betow, 1370 Byethow a také lat. Vetovia a něm. Vöttau je mají. Z Bietov zúžením Bítov: 1389 Bitow. Utvořeno jest od os. *Viet* (stsl. větъ, větovati, věšte, čes. odvětiti); *v* záhy a často mění se v *b*: Vzňata-Bzňata u Kosmy, Severus-Šebíř a t. d., k čemuž hojně dokladů u Gebaura I. 430 a 431. Na *v* ukazuje i lat. i něm. název. Odvozovati od *Vít* nelze vzhledem ku kmenovému *ě*.

Boňov Buděj. r. 1464 Bunyow DB; dle toho *bo-* jest dialekticky hanácké. *Buňov* povstalo stažením z *Bohuňov*, jako Buslav z Bohuslav. (Srv. Gebauer, Histor. Mluv. I. 565.)

Břečkov Znoj., r. 1223 se píše Vreschow, z čehož povstalo něm. Fröschau; dle toho se osada jmenovala asi *Vřešov* od os.

Vřeš (z Vřes); o změně *v* v *b* v. Bítov. Břečkov vzniklo pak mylnou etymologií.

Čakov Litov.: 1340 Czakow. Vydavatel DO přepisuje Čakov, tedy od os. *Čak*. Ale není třeba tak měniti jméno; jest asi pův. německého (srv. středohornoněm. zacke).

Citov, lépe *Čitov*, zúženo z *Cietov*: 1305 Cyetow, od osob. *Ciet*, od něhož jest demin. *Čětek*; srv. *čěta*.

Čichov Třebíč: 1234 Cyhhowe, od os. *Čích*, tvořeného jako *Vach* (srv. § 3 e).

Čikov: 1368 Czykow, 1371 DB, od os. *Čík*, zúženého z *Čiék*; správně *Číkov*.

Čížov (1323 Cysow, 1358 Czezow) od os. *Číž*; nesprávně dle německé výslovnosti *Čičov*.

Dědkov možno odvozovati od os. *Děd*, k němuž patří na př. *Dědice*, ale také od *Dět* (z Dětleb); v. výklad v § 6. Dědkovice.

Drštková Holeš., mylnou etymologií místo *Držková*: 1391 Drzkowa DO, od os. *Držek*, km. *drzg-*.

Fryšava Znoj. píše se 1250 Vrisau, 1338 Vrischow (psaní 1222 Vrishan, Vriessan spočívá zajisté na špatném čtení *n* místo *u*), což vede k pův. *Vršov* od os. *Vrš*; *i* za *r* jest průvodní hláska (srv. Gebauer, Histor. Mluv. I. 290 sld.). Z Vrišov povstalo něm. Frischau a z toho opět české Fryšava.

Hrabenov Šumb. něm. Rabenau od os. *Hraben* z *Hrab-*.

Hrádkov Bosk. buď od os. *Hrádek* (dolož.), nebo od *Radek* s dial. *h*.

Hrazová Osobl.: 1378 Grozovia, 1388 Hrozowa Lecher Lehnbücher, něm. Grose. Od os. *Hróza* (Groz+a).

Hrotov Jihl. od os. *Hrut*: 1481 Hrutov Púh.; od Hrut jest Hrotovice a Hrotov s dial. změnou *u* v *o*.

Jabloňov, jako *Dřínov*, *Olšov*, *Ořechov* a pod. jest původu appellativního (*-ov* jest analogická přípona dle *u-* km.).

Jarcová zkráceno z *Jarcova Lhota*, jak osada dříve slula: 1392 Jarczowam Lhotam, 1396 Jarczowa Lhota, od os. *Jarec*.

Kolšov Zábř. Z pův. *Kožušov* (1365 Kosuschow DO, 1407 Kozussow t.) vzniklo *Kožišov-Kožšov*; *žš* však ve výslovnosti se měnívá v *jž* (srv. Gebauer, Histor. Mluv. I. 516), tak že bylo *Kojšov* (1358 Coyssaw DO) a z toho pokažením *Kolšov*.

Koškov l. *Košíkov*: 1318 Gossikaw, 1365 Kossikow DB, od os. *Košík*.

Krahulov Třebíč, pův. *Kraluhov*: 1307 in Kraluhow, 1373 Kraluchow DB; toto přesné psaní, jakož i 1365 Gralow DB ukazuje, že jest spojovati s os. *Králuch* (Kral+uchъ); v Krahulov jest přesmyknutí slabik.

Křeptov Tišnov: 1368 de Chrzebtow DB asi od *Chřbet* (chrьbьtъ), gen. *Chřebta*; *ch* změnilo se pak v *k* (v. chřen-křen). Také anal. nom. chřebt zachován v rkp. Brig. F. (Srv. Gebauer, Slovník staročeský.)

Krumlov z *Krumnov*: 1277 Chrumnowe (loc.), 1294 de Crumnow, 1318 Chrumnow a t. d. Z těchto starých dokladů, k nimž přistupuje 1235 Chrumenow (v Čechách), soudíme na os. *Krumen* z *Krum* (něm.). O tvaru Krumlov srv. Gebauer, Histor. Mluvn. I. 375.

Kuchanov spr. *Kochanov*, jak svědčí i něm. Kochanau, od os. *Kochan*.

Kyslířov Hran. něm. Gaisdorf; r. 1394 Gaisterdorff, snad = Gaislerdorf, které počeštěné dalo by Kyslířov.

Lanžov Znoj., správněji *Lančov*, jak psáno 1323: Lanczow, 1537 Lancziow, od os. *Laneč* z Lanek+jь, demin. z *Lán*.

Litostrov Ivanč., staženo z *Litostrojov* z Lutostrojov, od os. *Lutostroj*: 1381 Litostroyow DB vedle 1376 Luthostray DB (= Lutostroj+jь).

Ločnov Třebová, pův. *Lačnov*: 1320 Lacnow, 1389 zu Laczнaw; *a* v dial. německém změněno v *o*: Lotschnau a dle toho české nesprávné Ločnov. Od os. *Lačen* (Lak+ьпъ).

Lošov Olom. od os. *Loš* k *Loch*; Loch a Loš povstalo jako Vach, Buš (v. § 3 g), ale nesnadno udati, ku kterému známému jménu máme je připojiti.

Lukov, Luková od os. *Luk, Luka* (= Lukáš).

Manová Tišn. jmenovala se též *Manov* (šp. Maňov): 1399 de Manow; 1464 z Manova Púh., od os. *Man*.

Mladkov Bosk. od os. *Mládek*, tedy lépe *Mládkov*, ps. *Mlatkov* jest fonetické.

Molíkov, lépe *Malíkov*: 1365 Malixdorf DB; v dial. něm. u Třebové *a* mění se v *o*, čímž povstalo Moligsdorf a česky Molíkov.

Molkov Šternb. od osob. *Malík*, tímže způsobem, nebo od *Málek*.

Mořkov Jič.: 1490 z Mařkova Púh., od os. *Mařek* gen. Mařka (= Mařík) a tvořeného jako Petřek, km. *mar-*.

Muřínov Výšk. Doklad 1368 Moriyn DO a něm. Morein a 1381 Murzinow DO ukazují, že tu bylo pův. *ó* (vzniklé foneticky z *o*) a že se má psáti *Můřínov*. Os. *Mořín*, k *Mor-*.

Níhov Vel. Mez.: 1364 Nyehow DB a j., od osob. *Nieh*; z Niehov zúžením Níhov.

Nuzířov Tišn.: 1350 de Nuzierzow DB a j. od os. *Nuzieř* (Nuzerius, dolož. r. 1288 Emler Reg. II. 622), které jest z kmene *nąd-* tvořeno analogicky příponou *-ieř* (dle rytieř, kacieř a t. d.). Z Nuzířov jest zkroucené *Nořízov* (přesmyknutím slabik a změnou *u* v *o*).

Ořechov, zrovna jako Jabloňov, Olšov, Klokočov, Dřínov jsou asi appellativa, ač nemůžeme to naprosto jistiti. Že může Ořechov pocházeti také od osobního Ořech, nasvědčuje deminutivum Ořechovičky na Brněnsku, které se jmenovaly dříve Ořechovice: 1333 Vrsichowicz.

Pačov Třebová, něm. Putzendorf: 1353 Paczow DB. 1308 Paczndorf; dle něm. od os. *Pac* (z něm. Bazzo).

Pečkov lépe *Pečíkov*: 1351 Peczycow DO, od osob. *Péčík*, demin. k *Pak*.

Pejškov Tišn.: 1359 in Pyschow DB. Z os. *Pech* jest dem. *Pešek*, *Péšek*, zúžené *Píšek*, od čehož jest Pyschow; *-ej* dá se vyložiti z *ý*, v něž se *i* měnilo ve výslovnosti, jako se děje zvláště po sykavkách (srv. vozejk, cejcha a pod. Srv. Gebauer, Histor. Mluv. I. 212 sld.). Možno však také míti za to, že *é* přímo se měnilo v *ej*, jako jsou toho příklady: pejsek, Švejda, opejřiti se a j. Ale vzhledem k tomu, že opravdu nalézáme zúž. *Píšov* (snad čísti jest Píškov), dáváme přednost prvnímu výkladu.

Písařov Zábř. od appel. *písař*, jež však má význam osobního jména. (Srv. opat, kněz a t. d. v § 5) 1351 Scriptoris villa, 1358 Pisarzowicz DOl.

Pocoucov Třebíč z *Pocolcov* (obalování, které na Třebíčsku jest hojné), od os. *Pocolec* a to asi z *Pacolec* (od pacol = *tápa*).

Rakoví Tišn. Tvar jest buď takové kollektivum, jako Nepřivazí, Podomí, anebo vznikl zúžením z *Rakové*. Těžko rozeznati, je-li tu podkladem osobní jméno nebo appellativum.

Rantířov Jihl., Buděj. od os. *Ranožír*, z něhož povstalo Ranžír, (1307 Ransirus), *Rančír* (1306 Rancirus) a z toho tvořeno

místní (1303 de Ranczyrov, 1335 de Ranczir; Bud.) *r* změněno v *ř* analogií dle slov jiných na *-íř*: rytíř, haltýř a j.

Raškov Šumb.: 1397 píše se Wraskow DO, podle čehož by se mohlo jméno osady spojovati s osobním *Vražek*; ale r. 1447 tamže psáno Rasskow, což ukazuje zase na os. *Rašek*. Poněvadž *v* častěji se odsouvá nebo přisouvá (srv. Gebauer, Hist. Mluv. I. 432 sld.), nelze v případech, jako jest Raškov-Vražkov (v tomto *ž* se vyslovuje jako *š*), dobrati se naprosté jistoty.

Rudíkov: 1236 de Rudicowe vedle 1234 de Rudwico od os *Rudvík* (něm.). Z téhož kmene a téhož významu jest (něm.) *Rudík* a odtud střídání.

Rutov Val. Klob. od os. *Hrut, Rut* (s odsutým H).

Senetářov Blan.: 1406 Senotarzow DB, 1437 t., 1459 z Senetařova Půh., 1464 villa Senotarz, alias Czinholcz Púh., od osob. *Senotář*, které bychom mohli uváděti v souvislost s *sěno*, jenom že by význam osob. Sěnotář zůstal temný. Vykládám je však za německé a sice za složeninu z *Seno* (kořen sanja: os. Sanno, Senoband, Senepert, Senhart, Senevold; srv. Förstemann 1295 sld.) a *tar* (koř. dar: os. Tarro, Tara l. c. 403); dar vyskytuje se i ve složeninách: Adeldar, Haladara (l. c. 403).

Skalkov Znoj.: 1312 Stalek, jak se i německy jmenuje. Podle toho původní jméno bylo asi *Stálky*, od os. *Stálek*.

Skrchov Kunšt. od os. *Krch*; *s* jest přidáno jako ve skřidlice a j.

Strážek N. Měs. vzniklo ze *Strážkov*, jak svědčí německé. jméno: Straschkau a doklady, jako 1358 Strazkow DB. Os. *Strážek*.

Sulimov Krom., nyní *Silimov*: 1365 Svlimow od os. Sulim, km. sul.-. Nynější *sil-*, které jest i v jiných jménech téhož kmene, jako Silůvky, Šelešovice povstalo asi přehláskou *u* v *i*, jež šla i do slabik původně tvrdých, bezpochyby analogicky, jak vidíme v místním Tišnov. Srv. též Sychotín.

Svařenov Nové Město. Podle psaného 1376 Swarzenow DB odvozovati se má od os. *Svařen*, km. *svár-*. Užívané Svařanov má *-a* vlivem předcházejícího *-a*.

Svjadňov Místek píše se 1536 Sviedinov (Kinter M.: Die Olmützer fürsterzbischöfliche Herrschaft Hochwald 1868.), 1581 Sviadnov, od km. *s-vęd-*, z něhož utvořeno osobní *Svědin*; *ia* jest dialektické a původní střídnice za *ę*.

Svojanov, staž. *Svánov* Litov., jako má z moja. Svánov doloženo už 1382: Swanow. Osobní *Svojan*, km. *svoj-*.

Šebrov Blán. vzniklo ze správného *Všeborov*: 1444 z Wsseborowa Púh., od os. *Všebor*. *V* ve tvaru *vše-* často v dialektech se odsouvá: šecko, Šembera, a tak povstalo Šeborov: 1481 Púh. v Šeborově a z toho Šebrov.

Štěchov Sčechov Kunšt.: 1385 Sczechow DO; pravděpodobně od osobního *Ščech-Štěch*, které jest tvořeno jako Vach (v. § 3 e). Slova sem patřící na př. jsou Ščepán, Ščedroň. Srv. Štěchovice v Čechách.

Štěpkov Buděj. Dle dokladu Czepkau 1365 DB mohlo by se souditi na *Ćepkov* od *Ćepek*, k *Ćep* vedle *Ćap*; Štěpkov pak by vzniklo z výrazu: Z-Čepkova (*z* ve výslovnosti rovná se *c*) — Ščepkova. Jiný výklad by byl od os. *Ščep* (zkrácené ze Ščepán), od něhož utvořeno Ščepata. Tu by pak *s* v Czepkau bylo odsuto.

Ščudlov Val. Klob., *Študlov* Kunšt. předpokládají sotva nějaký slovanský kmen, spíše nějaké germánské jméno.

Tovačov: 1210 de Thowachou, 1211, 1303 in Thowatschowe, 1359 Thowaczow, něm. Thobitschau. V jménu vězít edy os. *Továk*, km. *tov-*, stupňovaný z *tъ-*; jeví se v srb. tov, toviti. Může býti ještě jiný výklad, odvozovati totiž od os. *Dobák* (z Dobák příponou jь) a toto spojovati s kmen. dob-, který jest v čes. Dobeš (z cizího Tobiáš). Bylo by pak předpokládati řídkou změnu *b* ve *v* a *d* v *t*, což při tomto výkladu působí obtíže.

Třebová, od os. *Třěba*, k němuž patří Třěbek, Třěbata, Třěbeň, Třěbon a j. Spojovati přímo s *třěba*, což znamená v ruštině oběť, a proto místo obklopiti nimbem pohanského dávnověku a vykládati, že se tam pálily oběti a proto že místo tak se jmenuje, jest fantastické. Avšak jinak vzniklo *Třebařov* (Třebová), něm. Tribersdorf 1270, 1267 Triwernsdorff, ves původu německého. Svědčí o tom jen německé jméno, jakož i zřízení: jsou zde rychtáři Němci: 1270 Konrád Surmann, kdysi rychtář, synové jeho Petr a Sidelmann; r. 1267 mluví se též zde o výměře dle německého způsobu, totiž o lánech. Z té příčiny jméno vysvětluji z německého *Triber* (= tříbič), jehož kmen jest shodný ovšem se slov. *třěb*, které se jeví v našem tříbiti. Třebařov jest tedy původu appellativního.

Ujčov N. Měs.: 1360 Vssow, 1437 Vgzczowie DB. Ujčov patrně není původní jméno; původnějšímu blíží se psané Vssow.

Vlastní název asi byl *Úzĕov* od os. *Úzek*; *z* pak dialekticky změnilo se v *j*, jako chujší, mlajší a pod. povstala z chuzší, mlazší.

Unanov Znoj.: 1287 Winnaw, 1307: villam Vnow, que Winow teutonice appellatur. Od os. *Un*, k němuž patří Uněj, Unata, Unek a j. Také jméno této vsi podle staršího Unov a nč. Únanov nebylo ustáleno, protože *Un* a *Unan* významem se pranic neliší (v. § 22.).

Unašov Znoj. píše se v roce 1323 Vneschow, t. j. Unešov. Mohlo by se tedy vysvětlovati od os. Uneš, a nynější od Unaš, kterážto jména, poněvadž se významem neliší jako Un a Unan, dopouštěla také střídání v místním názvu. Avšak v 14. st. bývá v listinách psáno *e* m. *a* (vlivem němčiny?). Tak místo Dačice jest Tečic, m. Tatenice Tetnic, m. Pravlov Prevlov, m. Šašovice Šešovic a j. Proto odvozuji Unašov spíše od os. *Unaš* (z Un) Viz km. dak-, tat-, prav-, šach-.

Valdíkov Třebíč, od os. *Valdík*, zkráceného z *Osvald*; dosud Valda příjmení.

Věcov N. Město od os. *Viec* (= vętj-). K témuž kmeni patří *Vickov* Tišn.: 1349 de Wiczkaw, 1358 de Wyeczkow DB, od os. *Viecek*, demin. ku *Viec*. Z Vieckov zúžením povstalo Víckov, zkrácením Vickov (správné je však Víckov), kdežto ve Viecov se *ię* zkrátilo v *é*. Ze základního Viec povstalo pak také *Viecov*, zúžením *Vícov* Pluml.

Věchnov N. Město: 1360 Wichnow DO, od os. *Viechen*, ku *Viech*; zúžením Víchnov, užívané vedle zkráceného Věchnov.

Venkov Šumb., něm. Benke: 1368 Penkaw DO: 1447 Venkov DO, může se spojovati s *Benek*, demin. k *Ben*, ale též odváděti od něm. *Benke*, které však vede k témuž kmeni *ben-*, což jest zkrácenina z lat. Benedictus. Při tom bychom předpokládali ovšem změnu *b* ve *v*, která jest však řídčejší než změna *v* v *b*. Z té příčiny raději odvozuji od os. *Venek*, dem. k *Ven*, jež vykládám za zkratku z Venantius, jako Ben z Benedictus, Bárta z Bartoloměj, Klím z Kliment a pod.

Veskov Znoj.: 1252 Bescove. Vzhledem k tomu, že se střídá *v* a *b* v písmě i slově, jest listinné Bescove málo důkazné. Ale přece zdá se, že ve jméně vězí os. *Bezek*, demin. od *Bez* (vlastně Bzek, gen. Bezka); ve výslovnosti pak *zk* zní jako *sk*.

Veteřov Kyj.: 1340 de Weterssow, od os. *Veter*, pův. něm., km. vid- (Förstemann 1570).

Vítochov N. Město, původně *Dětochov*: 1297 Dyetochowe, 1349 Dyethochaw DB. *Ď* změnilo se v *j* (jako: Dětřich-Jetřich, dětel-jetel) a povstalo Jětochov, zdloužením Jietochov, Jítochov a z tvaru V Jítochově povstalo *Vítochov*. (Tak vzniklo Vertišovice Ve Rtišovicích, něm. Webeschau z Ve Bžanech a j.) Os. *Dětoch*, od *Dět*, které jest zkrácenina z Dětleb nebo z Dětmar a j.

Vržanov Jihl., správně *Vrzanov*; snad od os. *Vrzan* km. *vrz-*.

Výškov: 1131 Viscoue, 1248 in Wisshowe, 1322 Wischow, od os. *Výšek*, demin. k *Výš*, k němuž patří Vyšen, Vyšata, Vyšemír atd., km. *vys-*. Odvozovati od *Víšek* (Viešek) jest nesprávno. Víšek patří totiž k Viech, ale nejstarší doklady pro Výškov nemají očekávaného *ie*, nýbrž *i* = *ý*; *ie* úží se v *í* teprve okolo r. 1300.

Znorovy Hodon.: 1249 de Wnorow, os. *Vnor*, *Zvnor*, km. *nor-*. (Srv. Gebauer, Histor. Mluv. I. 435.) Srv. Netín.

Zobáčov Litov.: 1351, 1355, 1365 Sobaczow DO, od os. *Sobáč*, km. *sob-*, z něhož jest Sobek, Sobík, Sobiš, Sobata a t. d. Z toho Zobáčov mylnou etymologií.

Žešov Prostěj. 1348 Zsyesow DO, 1361 Schessow, 1364 Scheschow, od os. *Žeš*, které jest tvořeno jako Bíš (v. § 3 g). Ku kterému kmeni pak patří Že-, nejisto; může to býti buď kmen *žeg-*, který vězí v osobních Žéža, Žežák a pod., anebo kmen *žel-*, od něhož povstala hojná jména, jako Želen, Želej, Želeta a j.

§ 15.

Bousín Pluml., původně *Bohusín:* 1347 Bohussin, od osob. *Bohusa*, kmen *bog-*; synicezí vzniklo Bousín.

Bušín Zábř. od os. *Buš*, tvořeného příponou *šo* v. § 3 g.

Čihalín Třebíč od os. *Čihala*, které jest od *čih-čúh.*

Droždín: 1275 de Drosin, Drozdyn. Od km. *drož-* utvořeno jest os. *Droža*, z něhož místní Drožín; ve tvaru Droždín jest *d* vsuto, jako v paždí, dlážditi a pod. Na souvislost s km. *drozg-*, z něhož máme droždí, nedá se mysliti. Soudím však na polské *Drož* = čes. *Draž*, utvořené od km. *dorg-*. Jméno to posud trvá u nás v příjmení.

Dvacetín Zábř., lépe *Vacetín*: 1351 Wacetyn DO, od osob. *Vacata* (Vacęta), kmen *vęt-*. Dvacetín jest z mylné etymologie.

Hulín: 1322 in Hulin, 1365 de Vlin DB. Od os. *Úl* příponou *-a* jest *Úla*, tak jako jsou masculina Unka, Uhra, Těša, Buda,

Spyta, Sláva, Příba, Přieda, Jura, Béňa, Boša a j. Z Úla místní *Ulín*, s dialekt. *h* Hulín.

Hynčina; přípona *-ina* jest čistě mechanicky přidána jako v *Kunčina*. Hynčina jest překlad z Heinzendorf, os. Heinz.

Jičín. Odvozovati od osob. *Jitka* (z Jutka) jest nesprávno, poněvadž místo očekávaného *u*, *iu* mají všecky záznamy *i*: 1281 Bludo de Tyzin, 1282 de Gychin a t. d. V dokladech rozeznávati jest mezi *Ti-* (1281 de Tyzin, 1302 de Tyczeyn, 1330 in Tycyn, de Czytyn, 1354 Thyczin, 1369 Tyczein a t. d.) a mezi *Ji-* (1282 de Gychin, 1355 Gyczin DO). Jde o to, co jest původní, neboť oba tvary jsou stejně staré. Základem by mohlo býti *Tika* (něm. původu, km. thih- Förstemann 1455), jež se žádá pro Tikovice, Tikov, nebo *Jka* (také německé, km. ih-, t. 942). Odvozujeme-li od *Tika*, pak *Jičín* vzniklo by mylným předpokladem, že v něm. Alticzein (Alttitschein) *t* patří k alt. Odvozujeme-li od *Jika*, pak německé *Ti-* vzniklo dle Altischein. Obojí výklad jest stejně neurčitý.

Křetín Kunšt.: 1405 ze Křstětína Púh.; od os. Křsťata kmen krъst-, ale jako ze Trstěnice vzniklo Křtěnice, mohlo by Křetín býti i od *Trsťata* (k Trst.).

Krumsín Prost.: 1323 Crimssin, 1349 Kirmsyn DO, 1356 Chrumsin DO, 1373 Crumsyn a j. Ze střídání samohlásky při *r* a z různého místa jejího soudíme, že jest to hláska průvodná při slabikotvorném *r*. Os. *Krmsa*, km. *krəm-*.

Majetín Olom. Starší doklady jsou pro *Mojetín*: 1306 Mogetyn, 1318, 1336 Mogetin. Teprve v mladších píše se *a*: 1352 Maietin, 1402 z Majetína. Původní však jest *o* a proto odvozujeme od os. *Mojata* (Mojęta), km. *moj-*. Základní *Moj* jest v Nemoj, v demin. Mojek, ve složeninách Mojmír, Mojslav a j.

Milešín N. Město od os. *Mileša* (nedoloženo v češtině, ale jest v srbocharv.): 1364 Myleschin DB. Tvar *Milasín*, jehož se užívá, mohl by býti vysvětlován osobním *Milasa* (nedol.), tvořeným příponou *-as-* od km. mil-, ale doklady jsou pro Milešín.

Měnín Židloch.: 1240 Menis, 1271 Meneis, 1298 Meynin, 1353 Menyn, od os. *Miena* (nedol.), km. *mən-*, z něhož jest na vyšším stupni *mên*, č. mieniti. Koncovka *-eis*, něm. Mönitz svědčily by pro tvar *Měnice*, kde *ě* byvši zkráceno jako v Měnín, se zachovalo před zúžením.

Moletín Zábř.: 1318—26 Maletyn, od os. *Malata*, km. *mal-*; *o* jest dle německé dialektické výslovnosti.

Netín Vel. Mez., lépe *Vznětín*: 1370 Wznetin, od os. *Vzňata* (souvisejícího se slovesem vъz-jęti); *v* ve skupině *vz* se často odsouvá (srv. Gebauer, Histor. Mluv. I. 435) a tak povstalo napřed Znětín a naposledy odsulo se i *z* z mylného předpokladu, že *z* jest předložka (a sice z tvaru Z-Znětína).

Neřetín Olom.: 1234 Neredin, 1247 Neredyn; dle toho má se osada jmenovati *Neředín*, od os. *Neřád-a*, km. *ręd-*; o koncovce *-a* viz Hulín.

Ořešín Brno: 1327 Ohreschin, od os. *Ořecha*, což by potvrzovalo vyslovené již domnění, že by místní Ořechov mohlo býti patronymikem.

Radňoves Vel. Mez. z *Radina ves*: 1364 Radyna ves DB; tvar analogicky vzniklý dle *Kněževes* (dial. Kněžoves). Os. *Rada*, km. *rad-*.

Sezemín N. Město, špatně *Sezomín*; 1317 Sesemín, od os. *Sezema*.

Smolín Hustopeč: 1357 Moleiss (německý název nynější), 1353 de Mylyna DB; od os. *Smola*.

Střebětín Bosk. Zde jest předsuto *s* jako ve střevíc, střešně; od os. *Třěbata*: 1481 v Třebětíně Púh.

Střemenín Litov., od os. *Střemena*. Název *Střemeníčko* značí osadu spustlou nebo zmenšenou; přípona *-íčko* jest analogicky přidána podle Javoříčko, Veselíčko. (Srv. § 12.)

Stropešín Kruml., *Strupšín* Zábř. odvozovati jest od kmene *strup-*, z něhož vzniklo osob. *Strupša* a *Strupiša*. K onomu patří Strupšín (1447 Strupsin DO), k tomuto Stropešín, v kterém *u* změněno po hanácku v *o*.

Sychotín Kunštát: 1374 Swichoczin DO, není-li psáno -wi- jako *uu*, což by pak dalo *Suchotín*, km. *such-*, z *sъch-*, z něhož *sych-* jest zdloužením. Srv. ostatně Sulimov-Silimov.

Vatín N. Město, předpokládá os. *Vata*, od něhož tvořeno jest také místní Vatětice v Čechách. Vata jest také doloženo. Z dokladů, které má Erben v Regestech, jsou však některé mylně psané místo Vacco = Vok. Vata není české jméno. Sice by se zdálo, že by se mohlo vyložiti na př. z Vatislav (1204 Vatiszlaus 1237 Watizlao) = Vladislav, ale příklady jsou ojedinělé proti hojnému Vadislav (zde *l* znělo tvrdě, tak že písaři nerozeznávali

je od *v*). Za to však vyskytuje se v germánštině kmen *vadja-* (srv. Förstemann 1490) a z něho utvořené osobní *Wato, Wata* a jiná hojná. — Vatín psáno 1353 Bateyn, tak že by se mohlo mysliti, že původní název byl Batín, od os. *Báta*. Ale *v* měnívá se mnohem častěji v *b*, než obráceně (srv. Gebauer, Hist. Mluv. I. 429 sld.); k tomu pak přistupuje souhlas dvou osad od sebe velmi vzdálených.

Vlčetín Vel. Mez.: 1373 Wlczetyn DB, od os. *Vlčata*, dialekticky se zrušenou přehláskou Vlčatín.

Votín Jihl., Vel. Mez. původně a správně *Otín* (doklady viz v abecedním seznamu); *v* jest z mluvy obecné (jako voko, vobec a jiné).

Vsetín: 1396 per Wssetin od os. *Vsěta*, kmen *sěja-*, v českém sieti, síti.

Žilina Jič.: 1397 de Zelin, 1411 Žilina, něm. Söhle od os. *Žela*; o příponě *a* viz Hulín. Z Želina, jehož kmenové *e* dosvědčuje také německé *ö*, zúžením vzniklo *Žílina* a zkrácením Žilina. Od os. *Žíla* nelze odvozovati, poněvadž *i* se v nářečích valašských nemění v *e* (vyjímaje dolnobečevské). K tomuto zajisté patří *Žilín* Uh. Brod.

Žipotín Třebová, z os. něm. *Sigebotho, Syboto*, čes. Žipota.

§ 16. **Suffix -jь.**

Tato skupina byla u nás již vícekráte předmětem pozorování, nejdůkladněji u Fr. Palackého [1]). Místní jména sem patřící jsou přídavná jména přisvojovací, rovnajíce se possessivům na *-óv* (nč. -ův): Budeč (Budek+jь) jest tolik co Budkův.

1. Suffix *-jь* změnil ovšem předcházející souhlásku:

a) *k* v *č*: Budek-Budeč, Lulek-Luleč-Lileč, Mládek-Mladeč, Nelepek-Nelepeč, Plavek-Plaveč, Válek-Valeč, Želek-Želeč a t. d.

V nominativě, akkusativě *e* jest pohyblivé (z *ě*) a mizí v ostatních pádech: gen. Želče, dat. Želči a t. d.; k nim pak přidělal se analogicky nominativ bez *e*: Budč, Lulč, Mladč, Valč, Želč a pod., z čehož dokonce pak vzniká Mlač, Buč, ovšem nejprve ve výslovnosti a pak i v písmě. Držeti však jest se tvarů plných, jako Budeč, Želeč, Mladeč a pod.

[1]) Rozbor etymologický místních jmen československých (Čas. Čes. Mus. 1834, str. 404—419); srv. Spisy drobné, uspořádal V. J. Nováček, d. II. str. 248 sld.

b) *h* v *ž*: Vrah-Vraž (Vráž), Sobědrah-Sobědraž.

c) *ch* v *š*: Vlkoch-Vlkoš, Libich-Libiš, Oldřich-Oldříš, Drahotuch-Drahotuš a j.

d) *d* v *z*: Bezděd-Bezděz, Bransúd-Bransúz, Domorad-Domoraz, Drahorad-Drahoraz, Tvořirad-Tvořiraz a j.

e) *t* v *c*: Olomút-Olomúc, Bolelút-Bolelúc a j.

Jména *Arnolec*, *Heralec*, *Kadolec*, *Markvarec*, *Rudolec*, *Rinarec*, *Humpolec*, *Okarec* a pod. pocházejí od osobních Arnolt (Arnold), Heralt, Kadold (Kadolt), Markvart, Rudolt, Rinart, Humpolt (Gumpold), z nichž příponou *-jь* vznikla by: Arnolc, Heralc, Kadolc, Markvarc, Rudolc, Rinarc, Humpolc, gen. Arnolce, Heralce atd. Analogií podle jiných jmen, která mají pohyblivé *e*, povstal by nominativ Arnolec, Heralec a t. d. Než výklad jest tu jiný. Jsou to vesměs osady poměrně mladší, z 13. a pozdějších století, mající za základ osobní jména německá. U Němců vedle jiných způsobů genitivu osobního jména na *-s* užívá se jako místního názvu[1]) a takové tvary vyskytují se také v německých koloniích na Novo-Bystřicku v Čechách: Artholz, Bernhards, Dietrichs, Gottschalings, Konrads, Wetzles, Höflings, Reichers a též v jiných krajích. Tak také za původní genitivy německé vykládám zmíněná jména: Arnolec, Heralec, Rudolec a t. d. Z nich některá jsou opravdu německé kolonie, jako na př. Humpolec. Z Arnolts ve výslovnosti bylo Arnolc, analogicky Arnolec a t. d. Také psaní v listinách tomu nasvědčuje: Heralec (1279 Heraltcz), Vílanec (1358 Byelands), Rudolec (1343 Rudolfs), Humpolec (1346 Gumpolds). Tak vzniklo *Pikarec*, *Okarec* Třebíč (1349 de Occarcz, de Okarcze DB).

f) *st* v *šč -šť*: Dobrohost-Dobrohošč-Dobrohošť, Bedihost-Bedihošť, Varhost-Varhošť, Radhost-Radhošť a j.

g) *n* v *ň*: Ivan-Ivaň, Jeřman-Jeřmaň, Třebon-Třeboň a j.

h) *r* v *ř*: Bochor-Bochoř, Lubomier-Luboměř, Ratibor-Ratiboř, Myslibor-Mysliboř, Kroměžír-Kroměžíř a j.

i) *sl* v *šl*: Lutomysl-Lutomyšl, Radomysl-Radomyšl a t. d.

2. Jména na *m*, *v*, *l* měla by míti na konci též měkkou souhlásku, ale tu změkčení zaniklo: Příbram, Radim, Ohrozim, Kúřim, Břeclav z Břěcislav, Miroslav, Svatoslav, Vladislav, Zbraslav, Domamil, Křtomil a j.

[1]) E. Förstemann: Die deutschen Ortsnamen. Nordhausen 1863, str. 193 sld.

K těmto jménům, poněvadž jsou to původně pouhá adjektiva přisvojovací, třeba jest si doplniti ještě nějaké appellativum, na př. hrad: Boleslav hrad, Břetislav hrad. Toho zachovaly se do dnešních dob jen sporé zbytky: Sekyřkostel, Olbramkostel, Sviňbrod, Rajhrad a j. Ze starých zápisů uvésti jest lokál: Želči dole 1131 (srv. km. žel-). Taková jsou také jména, kde přídavné jméno jest od appellativa, nebo kde appellativum jest ženského rodu: Kněždub, Kněževes, Nelahozěves, a z nich vzniklé Kněžpole a p.

3. Místní jména tvořená suffixem *-jь* byla původně maskulina (Srv. Gebauer, Historická mluvnice III. 1. str. 310 sld.), ukazuje to také uvedený již doklad: Želči dole 1131, ale časem stávají se feminina. Jen zřídka, a to ještě v nářečích užívá se jich v původním rodu.[1]) Poněvadž jsou to jmenná adjektiva kmene *-jo*, skloňují se jako substantiva *oráč, meč*. Vytknouti to třeba zvláště pro genitiv, kde jest správná koncovka *-ě, -e* (oráčě, oráče): do Zbraslavě, do Příbramě, do Břeclavě, do Miroslavě, do Svatoslavě, do Vladislavě, do Ohrozimě, do Kuřimě, do Křtomile, do Ratiboře, do Budče a t. d. Nesprávně vytlačuje ji koncovka *-i* a skoro již úplně vytlačila u jmen zakončených na retnici: do Zbraslavi, do Břeclavi, do Příbrami a t. d. Taktéž nesprávné jsou nominativy: Břeclava, Vladislava, Svatoslava a pod., vzniklé zvratnou anologií: gen. jest Břeclavi (nový) a dle toho utvořen nom. na *-a*.

§ 17. Jednotlivá jména.

Bezděči Třeb. Mor., pův. *Bezděč* (1320 Bezdecz), od osob. *Bezděk*.

Hustopeč od os. *Úsopek* (snad přezdívka) = Úso+pek (ąsopekъ): ¡1249 Uztopesch, 1257 de Hvztopetz, 1258 de Hustopecz, 1261 de Hustopetsch, 1271 Vzpetsch; k tomu ukazuje také něm. Auspitz. Hustopeč vzniklo, když původní význam jména stal se nejasný, tak že spojovalo se s ústa, nebo hustý.

Kelč od os. *Klek*, demin. ku *Kel*, tedy nomin. Kleč, genit. Kelče a t. d. a dle toho též nomin. Kelč: 1247 de Gelcz, 1307 de Gelcz a t. d. K tomu patří ještě *Kelčany, Kelčice*, toto patronymikon, ono tvořeno appellativní příponou *-janinъ*.

[1]) Starší příklady u Gebauera l. c. a Ad. Kubše: Třebíč mužského nebo ženského rodu? Čas. Mat. Mor. 1904 str. 222 sld.

Litovel, lépe *Litovle*. Podobná jména jsou Davle, Drhovle, Třebovle, Vidovle, pol. Trembowla, která všecka odvozujeme od os. Dav, Třěbóv, Drhóv, Vidóv. Příponou *-ja* povstalo Davja, Třěbovja a t. d., s epenthetickým *l* Davlja-Davle a t. d., (t. j. s netvrdým, měkkým l), čemuž dobře odpovídá pol. *-la*. V češtině fem. suffix *-ja* vyskytuje se ve spojeních: Libčě-ves, Nelahozě-ves a j., v pol. pak užíváno ho i samostatně: Witonia, Radonia, Lubowidza, srb. Ljubovidja. Za zbytky toho v češtině pokládám Litovle, Třebovle a ostatní, kde *le* jest přehláska z *la*, Koncovka *-le* zaznamenána jest 1207: Widowle (Erben Reg. I. 230). Později nominativ podléhal analogickým změnám, které jeví tyto tvary: 1270 Luthowl, 1391 Luthowl Púh., 1314 Widobl, 1310 Dawel, 1297 Tyrsibobel. Výklad s epenthetickým *-l* jest pro češtinu ovšem jen hypothetický. Toto *-l*, které jest obyčejné v jižních a východních slovanských nářečích, není také docela neznámé na západě. Polština má své grobla, kropla, kupla, mowla, niemowlę, kašubština grable, kruopla, polabština groblé (Srv. Miklosich. Vergl. Gram. I². 252) a j. V češtině pak vedle obecného slovanského plíti byla by uvedená jména svědky pro ně. — Pro výklad, že Litovle povstalo z Lutovja, uváděl bych i to, že lat. Lutovia (pro Litovel) lépe odpovídá tvaru Lutovja. — Tvaru Litovle, Třebovle, Vidovle a j. jsou podobné tvary s vloženým *l* po souhlásce retné: Hostovlice, Chodovlice, Počeplice, Lublice, Lublín, pol. Lublin, mor. *Pravlov*. Tak se děje v nářečích: slov. hrable, val. ustanovlený, brablenec, laš. hříbla, doudl. a chod. mlíč (srv. Gebauer, Histor. Mluv. I. 366) a j. Snad by se sem mohlo klásti i *Doblín*. Vedle toho pak jsou jiná, jako Drahlov, Drahlín, Kraslice, Krasletín, Kvaslice, Krašlovice, *Radlice*, *Hnanlice*, *Hvězdlice* a j. Při těch mohlo by se mysliti na suffix *-ělъ*, jako jest v uzel a pod., čemuž by nasvědčovala místní *Dobelice* (vedle Doblín), *Drahelčice* (vedle Drahlín). Ale možno tu mysliti také na německou koncovku *l* (el z il); že taková jména byla, svědčí na př. v DB. Radlo.

Náměšť: 1357 prope Namiescz (Třebíč.) DB. 1131 Namesci (Olom.) od os. *Náměšek*, jež jest složeno z Na- a Měšek. Složeniny takové jsou: Náčas, Náhlas, Náhrad, Náchval, Náslav, Náuša, Návoj. Z Náměšeč dle ostatních pádů vzniklo Náměšč, další změnou pak Náměšť.

Neobuza Holeš. Od os. *Neubud* (= Ne-u-budъ), koř. *bud-*, příponou *-jь* vzniklo Neubuz, dialekticky Neobuz (1373 Neubuz DO), ntv. nesprávný Neobuza, jako Čáslava, Břeclava a t. d.

Nepřivazí Olom. spr. *Nepřivaz*, od os. *Nepřivad*: 1364 Neprzywaz; z toho Nepřivazí, jako z Bezděč Bezděčí (z Bezděčie).

Nesechléb Znoj. z os. *Nesechléb*; starší doklady mají nesa-: 1252 Nesachleb, 1325 Netzachleb, 1348 Nesachleb DB. Příponou *-jь* stalo se *b* měkké. Jméno *Nesachléb* bylo asi osobní, podobně jako Litochléb, Nedachléb.

Nesmíř Vel. Mez. od osob. *Nesmír*, *Nesimír* či *Nesimier*: 1365 DB de Nesmyerzie. Osada zanikla a nová na tom místě založená dostala jméno po staré.

Olomouc z Olomúc: 1052 Olomuc, 1131 Olomuc a t. d.; povstalo od osob. *Olomút* příp. *-jь*. Výklady o vzniku jména z Kelemancia, Alamund jsou nesprávné. Vycházeti musíme od osobního německého jména *Olomut* z Aulomot, které se skládá z aulo-, olo- (koř. aul-) a mot- (koř. moda). Tvar *mut* jest velmi starý, již z 9. stol.; vyskytuje se ve složeninách: Helmut 9. stol., Mutila 9. stol., Milimut 10. stol., Lademut 11. stol. (Srv. Förstemann str. 1127). Změno Olomot jest sice nedoloženo, což však nikterak nevylučuje možnost jeho existence, když složenin s jednou i s druhou částí jest veliké množství. — Vycházeti však můžeme také od osob. Holomot (Förstemann 1127), které se skládá z holo- (koř. hol-) a mot (koř. moda). Náslovné *h* velmi často bývá odsuto v češtině: Hartleb-Artleb (1195), Hilarius-Ilarius (1240), Hrut-Rut (1235), Hagen-Agna (1175), Hartmanice-de Artmanic (1219) a j. — Přednost dávám výkladu prvnímu, ale obojí jest pravděpodobnější, než na př. ten, kterému jest základem Olomať, v němž první polovice jest germánská. Od dob zvláště křesťanských jest v češtině tolik osobních jmen německých, že nám nemusí býti divno, když pro místní Olomouc předpokládáme také slovo germánské, jako pro celou řadu jiných míst.

Podomí Výšk.: 1371 Podom DB, snad od osob. Podóm. Předponou po- tvořena jsou české Pomil, srb. Poněg, Pobor, rus. Poljud. *M* bylo dříve měkké. Podomí vzniklo jako Bezděčí, Nepřivazí (z Podomie, v. Gebauer Histor. Mluv. III. 1, 311).

Práč Znoj., něm. Pratsch; 1190 Pracih, 1350 Prathz DB. od os. *Prak-Práč*, nebo od *Pratek*, demin. k *Prat*, k němuž patří

místní Pratětice a os. Prac, na něž se uvádějí místní *Pracejovice* a *Prace*; z Pratek příp. *jъ* jest Prateč-Pratč-Práč.

Rajhrad od os. *Ráj*, k němuž patří osobní srb. Raja, Rajan, Rajak, čes. Rajka (fem.) a j. a místní Rájov. Rajhrad jest tvar docela týž jako Kněžmost, Sekyřkostel, Sviňbrod, Nelahozěves, pol. Kniażdwór a t. d., to jest složenina, jejíž první část jest adjektivum tvořené příp. *-jъ* (tedy Raj+jь; o skupině j+j srv. háječnín, krájěnín z gaj + janinъ a pod.). Rajhrad tudíž znamená Rájův hrad. — Z *Ráj* povstalo *Ráječko* (v. § 12.).

Slejboř z původního *Slaviboř*, z něhož odsutím *v* Slajboř a dále Slejboř, změnou aj v ej: 1368 Slawiborz DB; 1367 Slawiborz; 1355 de Slayborsy DB.

Třebíč zdloužením a zúžením z *Třebeč* od os. *Třěbek*: 1244 de Trebecz; 1335 in Trebicz.

Vaneč odsutím z *Evaneč*: 1356 de Ewanczie DB; 1351 de Eywancze t., od osobního *Evánek* = *Ivánek*, demin, k *Ivan*. Srv. Vanovice.

Vídeň Vel. Mez.: 1370 Wyeden DB, dle *Vídeň* v Dolních Rakousích, anebo dle os. *Vieden*, od km. *věd-*, v rus. Nevědov.

Vidče Val. Mez. od os. *Videk*, km. *vid-*; *e* jest analogické dle púšče-púšč, země-zem a t. d.

Vříšť Nové Město: 1366 de Vrziest, k os. *Vřěsek*, zdlouž. *Vřiesek*, demin. ku *Vřěs*; *e* pohyblivé jest vynecháno vlivem ostatních pádů. Vříšť tedy z Vříšč z Vříšeč.

Vrtěžíř N. Město: 1360 Wircziesrzis DO, 1360 Wirczіestrzis od os. *Vrtižír*, kmen *vert-*; *ě* m. *i* jest časté v podobných složeninách: Chotěbor vedle Chotislav, Chotimír, Těšemír v. Těšivoj a j., *cě* v dokladech pak jest dialektické. Od vyššího stupně jest Vratižír.

Meziboř N. Město jest patrně appellativum, ač vyskytají se osobní na -bor s různými předložkami: č. Příbor, Přebor, Předbor, pol. Blizbor, Nadbor. Správný jest název Meziboří; *í* odsuto jest jako v Meziříč. — Podobně jest appell. *Mezihoří* na Třebovsku. Srv. část druhou.

§ 18. Přípona -ynja.

V češtině jest z toho *-yni* a *-yně*, *yň* (v. Gebauer, Histor. mluvnice III. 1, str. 204). Sem patří nemnoho jmen:

Čechyně Výšk.: 1350 villa Czechin DB, jinak Čechy: 1353, 1358, 1365, 1371 Czech, 1360 Czechi, od os. *Čech*.

Čekyně Přer. od os. *Ček* vedle *Čak*, které jest v Čakovice, Čakov; 1368 de Sczekyny DO, de Sczekyn DO, 1373 de Czekyn, kde Sczekyny = z Č., jako jest 1368 de Zoprostowycz DO = Z O. Ale vedle toho jsou též tvary na *-a*: 1318 de Czekina, 1368 in Sczekyna DO, které objevují se ve 14. stol. též u jmen *Choryně* a *Chropyně*. Pokládám je za novotvary, poněvadž u *Choryně* jsou vlastní tvary starší: 1131 na Chorini, 1263 Chorym (jistě chybné čtení m. Choryni), 1307 de Chorynie, 1391 von Chorin, 1392 zu Chorin; pak 1321, 1371, 1398 de Chorina. Na Moravě přehláska *a* v *ě* se částečně zrušila a mluvilo se i mluví duša, stráža a t. d. (srv. Gebauer, Histor. mluv. I. 118 sld.) a podle toho zvratnou analogií povstalo Choryňa (jméno znělo totiž Choryně a jako vedle duše říkalo se duša, vedle pně-pňa, říkalo se pak i Choryňa). Tak můžeme vyložiti též 1341 Chropina, 1380 de Cropina, 1374 de Chropina Púh. A jako píšeme Čechyně, máme psáti Čekyně, Choryně, Chropyně.

§ 19. Bez suffixu.

Prostý akkusativ plur. osobních jmen stává se místním jménem: Všemily. Jest to táž změna syntaktická, jako u jmen na *-ice* (v. § 5.) a j. Případy jsou častější u appellativ. Sem patří také jména národní: Prusy, Čechy, Srbce, Charváty a j. Osady pojmenovány jsou buď po příslušníku (nebo příslušnících dotyčného kmene (národa), nebo po osobách, kterým z jakýchkoli příčin takové jméno se dalo. Tak v rodu pánů ze Strakonic bylo oblíbeným jménem *Bavor*, kanovník jeden v Olomouci r. 1174 (Erben, Regesta I. 151) slul *Uhra*, vnuk sedláka Radosty jmenoval se *Uhřín* (Erb. I. 89 r. 1115), cúdař Plzeňský 1238 byl *Sasín* a jeho bratr Držislav (1238, Erb. I. 435), 1207 jeden zeman český byl *Vlašín* (Erb. I. 229), jméno *Čech* bylo obvyklé a t. d. Proto činiti vesměs nějaké ethnografické závěry z takových místních jmen, jest odvážné a vede někdy k podivným koncům, jako u Eschlera (Zeitschr. des Vereines für die Geschichte Mährens u. Schlesiens III. 420 sld.), jenž z názvu Němčice usuzuje na zbytky starého obyvatelstva germánského na Moravě.

V plurále jsou také jména, která bývají označována jako přezdívky: Soběsuky, Soběchleby, Kuroslepy, Přestavlky, Pasohlávky a t. d. Jest však neodůvodněno všecka jména podivně zně-

jící již proto prohlašovati za přezdívky. Jsou také osobní toho druhu a proto můžeme pro taková místa docela dobře předpokládati nějaké osobní jméno, které pro majitele může býti přezdívkou. Je-li Soběslav, Soběhrd, Lutohněv, Rozvad, Nesyta atd., mohlo býti též Soběchléb, Soběsuk, Přěstavlk, Lutopecen a pod.

Výjimkou jsou v singuláre: *Sv. Kateřina, Vavřinec*, totiž místa, která mají jméno po některém svatém.

§ 20. Jednotlivé názvy.

Kotlasy N. Město: 1353 Kotloch, 1366 Gotlach DB, 1390 Kothlak. Snad jest od os. *Kotlas*, tvořeného příp. *-as* od *Kotel*. (Srv. příjmení Kotas, os. Vitas, Litas.)

Havraníky Znoj. byly záhy kolonisovány a jejich jméno proto komoleno (1269 Kowernik, 1289 Kornich seu Havranich); osob. *Havraník?* k *Havran*.

Tučapy, *Výčapy* složeny jsou z *tu-*, *vy-*, a *čep-*, *čap-*, a mají doklady hojné z Čech, Dalmácie (Tučepi), Haliče a parallely v Tuklaty, Tukleky, Tupadly, Tupesy, Turady (v Haliči), Výkleky. Nejisto, jsou-li základem osobní jména.

Zástřizly Krom. Jasně psáno 1402 de Zastrzizl, 1409 z Zástřizl, 1416 de Zastrzyzl DO; v dokladech 1349 de Zastrziel DO, 1358 de Zastrzil t., 1368 de Zastrzl t. čísti jest Zastřzel, Zástřzil, Zástřzl. Snad souvisí s os. Zástřěz (Za+střězъ); Střěz jest doloženo 1130 a jest i jinak hojné v různých obměnách, jako Střězimír, Střězislav, Střězivoj. Zdloužením a pak zúžením jest *Zástříz*; *l* v místním Zástřizly bylo by asi téhož původu jako v Hvězdlice (v. § 17 sub Litovel).

§ 21. Jména nejasná.

Nejasná zůstávají některá jména pro nedostatek starých dokladů anebo proto, že zápisy jsou někdy pokroucené.

Bavory (něm. Pardorf) Mikul., snad jméno národní: 1322 Pairdorff; osada byla záhy německá, anebo jest vůbec německého založení.

Brňov Val. Mez. bez starých dokladů.

Dřemovice Libava, bez starých dokladů.

Grudovice Jič. bez dokladů.

Havřice Brod Uh., snad z něm. Hauer, nebo z Habr.

Házovice Val. Mez., bez dokladů starých.

Hladov Dač., snad appelativum.

Hluzov Hran. (něm. Hleis) od něm. Hlud?

Hovorany Hodon., snad os. Hovoran.

Chomýž psáno jest 1365 Chomicz (třikrát), 1376 Chomicz. Zůstává nejasné jen vzhledem ku příponě, poněvadž nynější název nesrovnává se k psaným *-icz*. Kmen jest *chom-*, který máme v Chomútov; Chomýž by se pak vysvětlovati dalo příponou *-iž*, kterou jest snad také tvořeno Křemuž v Čechách (1282 de Chrzemus).

Kdousov Buděj. (1342 Kdussow, 1347, 1349 Gdussow).

Klopina Zábř. něm. Kloppe: 1371 Klopywa, Klopina, Cloppaw.

Krakořice Šternb., něm. Krockersdorf dez dokladů.

Křemenov Zábřeh, něm. Kremetschau (1273 Crymoiczow, 1318—26 Premaczow), snad souvisí s os. *Kříma*.

Křenářov Mez. Vel. (1360, 1364 Skrzimarzow DB).

Kundelov Třebíč, od Kundela, z Kundrát?

Lichnov z něm. Lichtenau?

Liptál 1361 Luptal., z něm.?

Maříž Dač.: 1372 Maryz, Marysch, 1378 Mariz DB., 1405 z Marýže, něm. Maires. Snad ze slov. *mar-* příponou *-íž*, jako jest v Křemýž, Chomýž, nebo z něm. koř. *maru*.

Mćenovice Val. Mez., pův. Mšenovice? z os. *Mšen*, km. *mъch-* (v nč. mech).

Míškovice Holeš., bez dokladů, z Mníškovice? od *Mnišek*, demin. *Mnich* (srv. Mníšek v Čechách, obecně zvaný Míšek), nebo od *Míšek* z *Mícha*, zkráceno z Michal.

Muslov Třebová, snad z os. *Musil*.

Oblekovice Znojmo, něm. Oblas (1294 Obluss, 1302 Obloz, 1303 Oblusk).

Ospilov Litov., 1382 Ospylow.

Piskořov Osobl., něm. Peischdorf; z něm.?

Pleče.

Pulgarn Mikulov: 1244 Bulgarn, 1332 Pulgarn, snad jméno národní *Bulgar*; osada byla záhy německá.

Repechy Bosk., bez dokladů.

Řetechov Uh. Brod (1412 Rzetechow DO).

Rudimov Klob. Val.

Rýdeč Šternb. snad od něm. Rido.

Sejřek Tišn. (1349 Zyrkey DB).

Spálov Hran. (1394 Spanow).

Symře Hran. (1353 de Syemrzie, in Symrzy DO, 1397 de Schymrze).

Synálov Tišn. (1390 in Synolowye DB).

Šišma Holeš. (1348 Schisma DO).

Touboř Kunšt. (1374 Toborz DO).

Tovéř Olom. (1317 Thowierz, 1358 de Dobyrs DO, 1378 Thowierz, 1379 Thowirz).

Třesov Třebíč.

Ústín Olom. (1160 Vstin, 1376 v jedné listině třikrát Hustyn, jednou Hustin, jednou Ustyn; 1398 z Ustína).

Vanov Telč, mohlo by se odvozovati od os. *Van* (zkrácené z Ivan), od něhož jest *Vanovice* (v. toto). Ale psaní nasvědčuje jinému: 1366 Wachnow, 1374 Wahnow DB, 1379 Wahnaw.

Vendolí Třebová.

Zboněk Boskovice.

§ 22. Střídání jmen.

Nadbytek hypokoristik k témuž kmeni vedl k výsledku, že v místním pojmenování nastalo tu a tam kolísání. Chvalice na Dačicku v 14. stol. sluly Chvaletín (1353 Chualeczin DB, 1446 Chwaletyn t.); na starší střídání ukazuje německé Qualitzen. — Mlíčovice psány jsou r. 1349 Miloschowicz, 1350 Milessowycz, 1369 Myleschicz, zaměňujíce tak Miloš a Mileš. — Unanov Znoj. r. 1307 sluje Unov; od os. Un a Unan. — Dobročkovice píší se také Dobroškovice od osob. Dobroček a Dobrošek (str. 10.). — Radičov (1372 Radyczow) píše se 1379 Radyschow střídaje Radíč a Radiš. — Batouchovice od os. Batucha sluly dříve též Batušovice (1390 Batuschowicz). — Jankovice jmenovaly se Jeníkovice (1360 Genikouicz DO). — Rudíkov (1236 de Rudicowe) vedle Rudvíkov (1234 de Rudwico, 1358 Rudwicow DB), poněvadž z téhož kmena jest Rudvik i Rudik (něm.). — Libošovice v Čechách (1325 Luboschowitz), od os. Luboš, sluly též Lubešovice od os. Lubeš (1325, 1326 Lubeschowicz).

Neustálenost jeví se zřejmě ve střídavém užívání přípony *-ov* a *-ovice*: Prostějov (1213) sluje též Prostějovice (1131 Prosteiouicih), Chomoutov v DO r. 1358 Chomutowicz, Ondřejov

r. 1397 Ondrzegowicz DO, Komárov u Brna se jmenoval dříve Komárovice (1318 Gumrawicz), Šanov (1367 Schonaw) Šanovice (1131 Sanouici), Holešov (1300 Holessaw), r. 1131 Golesouici. Uvádím ještě, že Hroznětín slul v 14. století Hroznětice (r. 1351 Hroznetycz DB).

Seznam místních jmen tvořených od osobních.

albrecht-.

Původu německého.

Albrecht: příp. *-ici*: Albrechtice Nové Město (založeno od Albrechta z Pernštejna okolo roku 1550); Rýmařov; demin. Albrechtičky Jič.

Srv. Albrechtice v Čechách.

alen-.

Cizí.

Alenek demin.: příp. *-ovъ*: Halenkov Vsetín.

alex-, olex-

z latinského Alexius.

Alexí (1181): příp. *-ovici*: Olexovice Znojmo (1202—1213 Oleczouic, 1220 Olexowich, 1278 Olexowitz); Alexovice Ivanč.; demin. Olexovičky Znoj.

archleb-

z německého Hartleib.

Archleb (1241): příp. *-ovъ*: Archlebov Kyj. (1315 in Arlebow).

arnold-, arnolt-, arnult-.

Jméno německé.

Arnolt (1144) příp. *-ici*: Arnoltice Rýmař.; *Arnult*: přípona *-ovici*: Arnultovice Osobl.; gen. *Arnolds*: Arnolec Jihl. (v. § 16. e.)

arnošt-

z Ernestus.

Arnošt (1291): příp. *-ovъ*: Arnoštov Třebová (1258 Ernestendorf).

Srv. Arnoštov, Arnoštovice v Čechách.

ba-

Sem patří srb. Bao, Bala, Balin, Baleta, pol. Bał a j.

Bala (ba+l-a): příp. *-inъ*: Baliny Vel. Mez.
Srv. Balkov v Čechách.

bab-.

Baba Nekr. Podl.: příp. *-ici*: Babice Znoj. (1326 Babicz). Sem patří všecky (asi 9) osady téhož jména. V. § 6.
Srv. Babice, Babín, Babčice v Čechách.

bak-

Bak (1052): příp. *-ici*: Bačice Kruml. Srv. Bakov v Čechách.
Bač (Bak+jь): příp. *-ovъ*: Bačov Bosk. (1382 Baczow DO). Srv. Bačovice v Čechách.
Bačck demin. (Bak+ьkъ): příp. *-ovici*: Bačkovice Buděj.
Srv. Bačetín, Bačkov v Čechách.

ban-

Bán (1248): příp. *-ovъ*: Bánov Uh. Brod (1339 Banow).
Banota (Bano+ta): příp. *-ici*: Bantice Znoj. nejisté. V. § 6
Báň (Ban+jь): příp. *-ovici*: Baňovice Buděj.

bart-

z lat. Bartholomaeus. Z něho povstaly zkrácením následující jména:
Bar nedoloženo: příp. *-ici*: Bařice Kroměř. (1228 Barice). Srv. Barovice v Čechách.
Bareš (Bar+ešь 1210): příp. *-ovici*: Paršovice Hran. (1131 Parisouicih) v. § 6.
Bartoň (Bart+onь 1369 DB): příp. *-ovъ*: Bartoňov Šumb. (Bartelsdorf).
Bartut (Bart+utъ): přípona *-ovici*: Bartutovice, Partutovice Hran. (Bartelsdorf).
Bartoš (Barto-šь 1369 DB): příp. *-ovici*: Bartošovice Jičín.
Srv. Bartošov v Čechách.

bat-

Batela (Bal+elj-a Nekr. Podl.): příp. *-ovъ*: Batelov Jihlav. (1279 de Patelow).
Batucha (Bat+uch-a 1057): příp. *-ovici* Batouchovice Třebíč. (1390 de Batuschowicz, od Batuš).
Srv. Batowice v Haliči.

běd-

Bědihost (Bědi+gostь Nekr. Podl.): přípona *-jъ*: Bědihošč, Bědihošť, nespr. Bedihost Prost.

bedřich-

z německého Friedrich.

Bedřich (1210): příp. *-ovici*: Bedřichovice Brn. (1306 Bedrzichowicz); příp. *-ovъ*: Bedřichov Rýmař. (1365 Bedrzihow).

Srv. Bedřichovice v Čechách.

běg-

Sem patří čes. Běhan, srb. Běžan, Bégota.

Běhar (Běg+arь Nekr. Podl.): přípona *-ovici*: Běhařovice Kruml. (1349 Byeharzowic DB).

běl-

Biel (1143): příp. *-ovici*: Bielovice, zúženo Bílovice Pluml. (1316 villam Byelowicz sitam in Moravia prope Kostelec), Hrad. (1256 Belawiz, 1349 Bielouicz DO), Hodon.; Brn. nesprávně zkrácené Bilovice; — příp. *-ovъ*: Bělov Kroměř. (1131 na Beloue).

Bielek demin. (Běl+ьkъ 1279): příp. *-ovici*: Bielkovice, zkr. Bělkovice Olom. (1356 de Bylcowicz DO); — příp. *-ici*: Bělčice Šternb.; — příp. *-ovъ*: Bielkov, zúženo Bílkov Dač. (1253 de Belcowe); — příp. *-jъ*: Běleč, analogicky Bělč.

Bieleč (Běl+ьčь): příp. *-ovici*: Bělčovice Bud. (1355 Bylczhowycz DB, 1368 Belczowicz t., 1371 Bielczowicz t.), nyní Bělkovice od Bělek, které významem se rovná Bieleč.

Bělota (Bělo+ta): příp. *-inъ*: Bělotín Hran. (1356 de Bieloczin DB, s dialektickým *c* za *t'*).

Srv. Běleč, Bělčice, Bělešovice v Čechách.

ben-

zkráceno z latinského Benedictus; kmen tento jest zvláště hojný v češtině, polštině a vůbec tam, kam vliv latiny sáhal. V češtině máme odtud Ben, Béňa, Benata, Benala, Beneda, Benedicha, Benák, Benek, Benka fem., Beník, Beneš, Benuš a j.

Beneda (Bened-a 1115): příp. *-ici*: Benetice m. Benedice Třebíč.

Beneš (Ben+ešь 1062): příp. *-ovъ*: Benešov Bosk.

Srv. Benešov, Benešovice, Benetice v Čechách.

a) **ber-, bar-.**

Beran (ber+anъ 1337): příp. *-ovъ*: Beranov Jihl.; — příp. *-ьcъ*: Beranec Jihl.

b) **ber-**

Z něho vytvořeno čes. Berka, Beřiš, srb. Beroš.

Příbram (1226 Pri+bramъ), kde *bram* jest partic. praes. pass.: příp. *-jъ*: Příbram Ivanč. (1237 Pribram).

Zbor (Sъ-bor 1088): příp. *-ovici* Zborovice Kroměř. (1348 de Zborowicz DO); — příp. *-ovъ* Zborov Zábř. (1464 Zborow DO).

Zbraslav (Sъ-bra+slavъ 1144): příp. *-ьcь*: Zbraslavec Kunšt., v. § 7.; příp. *-jь*: Zbraslav, Brn.

Zbraš tvořené jako Búš (v. § 3. g): přípona *-ovъ*: Zbrašov Hran. (1396 Sbrassaw).

Srovn. Příbram, Zborov, Zbraslav, Zbraslavice, Zbrašín v Čechách.

bern-

Německé os. Berno, km. bera.

Bern: přípona *-ovъ*: Bernov (1408 Bernow DO) Šternb. (Bernhau).

bernard-

Německé.

Bernard, Bernart: příp. *-ici*: Bernardice, Bernartice Jič., v. § 6.

Srv. Bernardice, Bernartice, Bernatice, Bernardov v Čechách.

bertold-

Německé.

Bertold, Bartold (1250), *Bartult*: příp.: *-ovici*: Bartultovice Osobl.

biskup-

Biskup appellativum, v. § 5; příp. *-ici*: Biskupice Ol. (1131 Biscupici), Jev., Kruml., Prost., Uh. Brod (1131 Biskupici), demin. Biskoupky z Biskúpky.

Srv. Biskupice v Čechách.

blag-

Z vlastních jmen sem patřících může však Blažej také pocházeti z latinského Blasius, které se překládá opravdu českým Blažej; rozlišovati zde jest nemožno.

Blaž (Blag+jь 1088): příp. *-ici*: Blažice Holeš. (1358 Blazicze DO), nesprávně *Blàzice*; — příp. *-ovici* Blažovice Výšk. (1131 Blasouicih); — příp. *-ovъ*: Blažov Litov. (1382 Blaschow).

Blažek (Blag+ьkъ 1255): přípona *ovъ*: Blažkov (1350 de Blascow).

Blažějˇ (Blag+ějь 1211): příp. *-ovici*: Blažějovice, demin. Blažejovičky N. Město (1376 Blazieyowiczky DB).

Blahoň (Blag+onь): příp. *-ovъ*: Blahoňov Tišn.

Blahut (Blag+utъ 1365 DB). příp. *-ovici*: Blahutovice Jič. Srv. Blahotice, Blažejovice, Blažkov, Blažim v Čechách.

blažej- = Blasius viz blag-.

bliz-

Blízek demin. (Bliz+ьkъ Nekr. Podl.): příp. *-ovъ*: Blízkov Vel. Meziříčí.

Bliž (Bliz+jь): příp. *-ici*: Blížice Kyj. v. § 6. Srv. Blížanov, Blížnovice v Čechách.

Blížek demin. (Bliž+ьkъ Pal.): příp. *-ovici*: Blížkovice Buděj. něm. Lispitz (1365 Plispicz DB).

Srv. Blížejov v Čechách.

blęd-

stupňováno z *blęd-*.

Blud (1195): příp. *-ovici*: Bludovice Jičín (1302 Bludo de Bludowicz); — příp. *-ovъ*: Bludov Šumb. (1371 Bludow DO).

Záblud (Za-blądъ). Tak tvořeno jest Zálub, Nezamysl a podobně Návoj, Nadslav, Bezdruh, Omysl, Pomil, Příbram, Přěbor a j.; — příp. *-ovъ*: Zábludov Bosk. (1359 de Sabludow DO).

Srv. Bludov v Čechách.

bog-

Boh (Bogъ): příp. *-ici*: Božice (1306 Bossycz).

Božek demin. (Bog+ьkъ): příp. *-ovici*: Božkovice, demin. Božkůvky Výšk. (v Boškuovkách 1493 Půh.); - příp. *-ovъ*: Božkov Hran. Avšak Božkov i Božkovice může se také odvozovati od Boš, které jest tvořeno jako Zbraš, a jemuž stojí po boku Boch, tvořené jako Vach; v. § 3. e, srv. Bošovice. Tu jest nesnadno rozhodnouti, má-li se psáti snad Boškovice, poněvadž *š* před *k* zní jako *ś*. Neodvažuji se vůbec také Boch, Boš spojovati s bog-, poněvadž mohou patřiti na př. též k *boj-*, *bor-*, ku kmenům v češtině hojně užívaným.

Bohun i *Bohuň* (Bog+unъ, uni 1132): příp. *-ici*: Bohunice Znoj. (1348 Pohnicz); Brn., dialekticky hanácky Bohonice (1364 Bohunicz DB); — příp. *-ovici*: Bohuňovice Šternb. (1167 Bogunouice); — příp. *-ovъ*: Bohuňov Kunšt. (1382 Bohunyow DO); 1408 z Bohuňova Půh., N. Město; Boňov Buděj., v. § 14.

Bohut i *Bohuta* (Bog+utъ 1179; bog+ut-a 1143): příp. *-ici* Bohutice Kruml. (1373 de Bohuticz DB.; 1353 de Pochticz); — příp. *-inъ*: Bohutín Šumb.

Bohusa (Bog+us-a 1052): příp. *-inъ* Bohusín, synic. Bousín Pluml. (1347 Bohussin); v. § 15.

Bohdal (Bogъ+dalъ 1088): příp. *-ici*: Bohdalice Výšk. (1368 de Bohdalicz DB); — příp. *-ovъ*: Bohdalov (1364 Bohdalow N. Město; 1408 Bohdalss Třebová); — příp. *-ьcь*: Bohdalec Nové Město.

Bohdík z Bohdiek (Bogъ+děkъ): příp. *-ovъ*: Bohdíkov Šumb.

Bohuš (Bog+ušь 1226): příp. *-ici*: Bohušice Buděj. (1355 Bohuschycz DB).

Bohumil (Bogu+milъ 1146): příp. *-ici*: Bohumilice Znojmo (1210 Bohumilici); Bohumělice Klobouky. V. § 6.

Bohuslav (Bogu+slavъ 1144): — příp. *-ici*: Bohuslavice, četné osady (na př. 1355 de Bohuslauicz DB Litov.), dem in Bohuslávky Hran. (1394 mezi Horkú . . . a Bohuslávkami).

Svéboh (Svoje+bogъ; doloženo Svojbog v Nekr. Podl.); z něho jest příponou *-jь* osobní Svéboz (1088). Podobně tvořeno jest čes. Svébor, Svéprav, Svérad, Svéslav, Svéčest, pol. Swesław; — příp. *-ovъ*: Svébohov Zábř. (1360 Swebohow DO).

Srv. Bohdalovice, Bohdaneč, Bohdánkov, Bohdašín, Bohnice, Bohňovice, Boholiby, Bohonice, Bohostice, Bohouňovice, Bohouškovice, Bohousov, Bohumilice, Bohušovice, Bohutín v Čechách.

boch-

Boch (1199) tvořen jest příponou *-chъ*, jako Vach (v. § 3. e) od kmene počínajícího se *bo-*; ale který by to byl, nelze vůbec povědĕti, poněvadž takových kmenů jest více a některé dost četné. — Příp. *-ovici*: Bochovice Třebíč (1353 in Bochowycz DB).

Bošek demin. (Boch+ьkъ) vězí snad v místním Boškovice, Boškov, které jsme uvedli pod km. bog- (v. tamže).

Boš (Boch+jь 1232, nebo tvořeno tak jako Zbýš v § 3. g): příp. *-ovici*: Bošovice Klobouky Brněnské (1365 Bossouicz DB).

Bochor (Bocho+rъ): příp. *-jь*; Bochoř Přer. (1294 Bochor).

Srovn. místní: Bochov, Bošov, Bošovice, Bošice, Bošín v Čechách.

boj-

Bojek demin. (Boj+ьkъ 1212): příp. *-ovici*: Bojkovice Uh. Brod.

Bojan (Boj+anъ Nekr. Podl.): příp. *-ici*: Bojanovice, četné osady (1217 Boianowicz Znoj., 1314 de Boyanowicz Hodon., 1348

de Boyenowicz DO. Kroměř., Hustop.) — příp. *-ovъ*: Bojanov Vel. Mez. (1358 Boyanow DB).

Srovn. Bojanov, Bojanovice, Bojenice, Boješice, Bojetice v Čechách.

bol-

Bolek demin. (Bol+ьkъ Nekr. Podl.): příp. *-ovici*: Bolkovice, Polkovice Přer. (1335 Polchowic); *b* a *p* se často střídá (na př. Bohutice Kruml. 1353 Pochticz).

Bolík (Bol+ikъ 1175): příp. *-ovici*: Bolíkovice, Bulíkovice Buděj. (1358 Bolicouicz DB); příp. *-ovъ*: Bolíkov Dačice. (1364 Bolikow, Wölking; 1365 Bolikov DB.)

Boliš (Bol+išь): příp. *-ovici*: Polišovice Hrad. (1220 Polissowiz), nyní Polešovice s *e* podle stejného Boleš; — *Boliša* Bol+iš-a): příp. *-inъ*: Bolešín Kunšt. (1349 Bolezin DB.); *e* může býti dialektické hanácké, nebo původní, v kterémžto případě bylo by odvozovati od Boleša.

Bolelút (Bole+ljutъ): příp. *-jъ*; Bolelúc, Bolelouc Prostěj. (1287 de Boleluz).

Bolerad (Bole+radъ): příp. *-ici*: Boleradice Klobouky (1131 Boleradicih), nesprávnou etymologií Bolehradice a Polehradice.

Srv. Bolechov, Bolechovice, Bolehošť, Bolešín, Boleslav, Bolkov v Čechách.

bor-

Bořata Bor+ęt-a 1052): příp. *-ici* Bořetice Hust. (e z ě, přehl. z ⁱa) (1361 Boreticz).

Borota (Boro+ta): příp. *-ici* Borotice (1225 Boroticz) Znoj. Srv. Borotice v Čechách. — Příp. *-inъ*: Borotín Třebová (1377 de Borotyn).

Bořut i Bořuta (Bor+jutъ Nekr. Podl., Bor+jut-a 1203): příp. *-ovъ*: Bořutov, s přehláskou Bořitov Blán. (1235 Borutov, in Borzutow DO.)

Bořen (Bor+enъ, Nekr. Podl. Borena): příp. *-ovici*: Bořenovice Holeš. (1371 Borsenowicz DO.)

Borák (Bor+akъ): příp. *jъ*: Borač Tišn. (1368 de Perarcz DB, zkomolenina).

Bořeš (Bor+ьšь 1188): příp. *-ici*: Boršice Hrad. (1220 Borsiz); Ostroh; — příp. *-ovъ* Boršov (1355 de Borsow DO Kyjov. — 1365 Borssndorf Třebová).

Boruš (Bor+ušь): příp. *-ovъ*: Borušov.

Srv. Borusów, Borusowa v Haliči.

Velibor (Veli+borъ): příp. *-jъ*: Veleboř Zábř. (1371 Weleborzs). Srv. pol. Wieloborowice (u Miklosiche).

Našeborek (Naše+bor+ьkъ) demin.: *plur.* Našobůrky (1385 Nasoborki DO); nesprávně Nasoborky. Litov.

Srv. Bořenovice, Borčice, Bořetice, Bořetín, Bořitov, Bořkovice, Borotice, Borotín, Boršov v Čechách.

burd-

Význam neznámý.

Borda: příp. *-ovici*: Bordovice Míst. (Srv. příjmení Burda.)

bos-

Bosek demin. (Bos+ ьkъ): příp. *-ovici*: Boskovice (1222 de Boskowicz, 1348 de Boskowicz DO); Boskův Týn Buděj. z Boskowstein.

bran-

Bran (srv. srb. Bran): příp. *-ici* Branice Ivanč. (1276 Branicz — Německé Branice). Srv. Branov v Čechách.

Branek demin. (Bran+ьkъ 1358 DB): příp. *-ovici*: Brankovice Výšk. (1348 de Brancowicz DO.)

Braniš (Bran+išь 1115): příp. *-ovici* Branišovice Kruml. (1222 de Branissouic); — příp. *-ovъ*: Branišov, Branšov N. Město.

Braníšek demin. (Braniš+ьkъ): příp. *-ovъ*: Braníškov, Branškov (s vysutým *i*) Tišn. (1366 Branyskow DB; 1366 Branyschcowicz DB.)

Bransúd (Branь+sudъ 1349 DB): příp. *-jъ*: Bransúz, nyní Bransouze Třebíč (1366 in Bransus).

Sebran (Se—branъ) tvořeno jako Selub, Semil, Selut a j.: příp. *-ici*: Sebranice Kunšt. (1348 Czebranycz DO, 1368 Sebranicz *t.*)

Srv. Branice, Branišov, Branšov, Branšovice v Čechách.

brat-, bratr-

Sem patří bulh. Brat, srb. Bratil, bulh. Bratul, srb. Bratan, Braten, pol. Bratoń, čes. Bratata, srb. Brateš, pol. Bratosz, rus. Bratoša, čes. Bratroň a j.

Bratek demin. (Brat+ьkъ): přísp. *-ici*: Bratčice, ve výslovnosti Bračice Hustop.

Bratřěj (bratr+ějь 1379 DB): příp. *-ovъ* Bratřejov Holeš.

Bratruša (Bratr+uš-a 1088): příp. *-ovъ*: Bratrušov Šumb. (1391 Bradruschendorf); běžné Bratrošov může spočívati na hanácké výslovnosti *u* jako *o*, nebo na osobním Bratroš; — příp. *inъ*: Bratrušín.

Srv. Bratkovice, Bratřejov, Bratřice, Bratříkov, Bratříkovice, Bratronice, Bratroňov, Bratrouchov v Čechách.

brěk-

Bri̯acislav, *Břěcislav* (Brěci+slavъ 1028): příp. *-jъ*: Břěcislav, Břeclav, nesprávně Břeclava. (1052 Bracizlaue = lok.)

brjuch-

Břuchota (Brjucho+ta): příp. *-inъ*: Břuchotín, přehlasované Břichotín Olom. (1284 Brsuchothyn).

brum-

Z něm. Brum.

Brum (1183): příp. *-ovici*: Brumovice Klobouky; — příp. *-ovъ* Brumov Val. Klob., Tišn.

Srv. Broumy, Broumovice v Čechách.

brъd-

Zábrdo (Za+brdo) tvořeno jest jako Zálub, Nezamysl a podobná; jemu rovná se významem Záhora. Místní Zábrdovice — příp. *-ovici* shoduje se tvarem svým úplně s patronymiky a není příčiny, proč by nemohlo býti také patronymikem. Brn. 1210 Zaberdowiz; Kruml.

Srv. Nebřehovice v Čechách.

bud-

V češtině splynuly v jedno dva kmeny, a sice *bud-* (s praslovanským *u*) a *bąd-*, poněvadž ą pro češtinu dává *u*. Proto není možná oba kmeny v češtině a v některých jiných nářečích slovanských rozlišovati. Nanejvýš možno srovnávati na př. s polštinou, ale i tehdy výsledky nejsou spolehlivé, poněvadž v polštině bývají dvojice, na př. Bądzyn a Budzyń. Proto nezbývá než jména ta shrnouti pod jeden kmen.

Búz (Bud+jь 1207): příp. *ovъ*: Búzov, Bouzov Litov. (1350 de Buzow).

Buděj (Bud+ějь): příp. *-ovici*: Budějovice (1240 Budiwice, 1231 Budewigez).

Budek demin. (Bud+ьkъ 1088): příp. *-ovici*: Budkovice Kruml.; — příp. *-ovъ* Budkov Buděj. (1353 Budcaw DB); — příp. *-jъ*: Budeč (1355 in Budcz N. Město, 1346 Budcz Dač.), analogicky Budč, Buč (v. § 16. 1. a.)

Budík (Bud+ikъ 1107): příp. *-ovici*: Budíkovice, Třebíč (1227 Budiccouici).

Budiš (Bud+išь 1144): příp. *-ovъ*: Budišov Třebíč (1240 Budis de Budissow), Líbava; — příp. *-ovici*: Sem snad může se počítati Bučovice v. § 6.

Budíšek demin. (Budiš+ьkъ): příp. *-ovici*: Budíškovice Dač. (1353 Budyscowycz DB).

Buďata (Bud+ęt-a 1143): příp. *-inъ*; Budětín Litov. Z něho příponou *-ьčko* vzniklo nynější Budečko, nesprávně Budečko; v. § 12.

Pobudek (Po-bud+ьkъ): příp. *-jъ*: Pobudeč z toho Pobudč a dle výslovnosti Pobuč Zábř. (1275 Pobus).

Neubud (Ne-u-budъ): příp. *-jъ*: Neubuz, dialekticky Neobuz, Neobuza Holeš. (1373 Neubuz DO) v. § 17.

Srv. Budčovice, Budeč, Budějovice, Budenice, Budenín, Budětice, Nezabudice, Budíkov, Budilov, Budiměřice, Budín, Budislav, Budislavice, Budišovice, Budkovice, Budňany, Budohostice, Budyně v Čechách.

buchel-

Cizí jméno; něm. Buchel, km. bug-.

Buchel (1284): příp. *-ovici*: Buchlovice Hrad. (1202 Buglowicz, 1349 Buchlowicz DO).

buš-

Jména sem patřící tvořena jsou od částečného kmene, počínajícího se *bu-*, příponou *-šъ*, viz v § 3. g. Pravděpodobně sousisejí s kmenem *bud-*, ale jisté to tak není a proto klademe je zvláště.

Buš (1154): příp. *-ovъ* Bušov, příp. *-ьcъ* od toho Bušovec Osobl.

Buša (Buš-a; v DB 1371 Busche): příp. *-inъ*: Bušín Zábř.; v. § 15.

Bušín (Buš+inъ): příp. *-ovъ*: Bušínov Zábř.

Srv. Bušovice, Buštěhrad v Čechách, Buszkowyczi v Haliči, osobní Bušek.

but-

Německé Buto, Buta, koř. bod-.

Buta (1402 Tomek Zákl.): příp. *-ovici*: Butovice Jičín. (1088 Butouicih).

Srv. Butov, Butovice v Čechách.

by-

Přibyslav (Pri-by-slavъ 1176): příp. *-ici*: Přibyslavice Mez. Vel. (1371 Przibislauicz DB); Třebíč.

Příba 1337, zkráceno z Přibyslav; k němu náleží Příbek, Přibín; — příp. *-ici*: Přibice Židloch. (1284 Pribicze).

Býš (By+šь): příp. *-ici*: Býšice, snad nynější Vevčice, Znoj.; v. § 6.; — příp. *-ovъ*: Býšov (srv. Byszów v Haliči) a z něho příp. *-ьcь*: Býšovec N. Město. (1398 de Byssowecz DB.)

Býšek demin. (Býš+ьkъ, nebo Bych+ьkъ 1088): příp. *-ovici*: Býškovice Holeš. (1131 Biscouicih).

Zbýš (Sъ-byšь 1052) mohlo by také náležeti k osobnímu Zbyslav, Zbyhněv, Zbylut, Zbyvoj; příp. *-ovъ*: Zbýšov Výšk. (1409 ve Sbyšově); Ivanč.

Ubyša (U-by+š-a) snad patří k Ubyslav (1282); příp. *-inъ*: Ubyšín N. Město (1360 Vbisyn), nesprávně Ubušín; *demin.* Ubyšínek N. Město, nesprávně Ubušínek.

Ubyčest (Uby+čęstь 1087): příp. *-ovъ*: Ubyčstov Litov.

Srv. Přibyslav, Přibyslavice, Býšice, Býškovice, Zbýšov, Zbyslavice, Zbýslav v Čechách.

byk-

Býk (1088): příp. *-ovici*: Býkovice Kunšt. (1131 Bicouici), Dač. (1361 de Beykouicz DB; 1376 Beneš dictus Bycowecz de Bycowicz DB).

Srv. Býkoš, Býkovice v Čechách.

byn-

Sem patří os. Bynek Nekr. Podl., Bynka (1088).

Byn: příp. *-ovъ*: Bynov, nyní dialek. hanácky Benov Přer. (1318, 1322 de Binow).

Byna (Byn-a): příp. *-inъ*: Bynina Val. Meziř. (1368 Bynina).

Srv. Bynov, Bynice v Čechách.

bъz-

Bzek genit. Bezka demin. (Bъz+ьkъ): příp. *-ovъ*: Bezkov Znoj. V. Veskov str. 32.

cab-

Cába (Cab-a): příp. *-ovъ*: Cabová Dvorec (1397 Czabowa DO).

cac-

Původu nečeského, asi německého.

Cac: příp. *-ovici*: Cacovice Brn.

cak-

Cizí: srv. střhn. Zacke.

Cak: příp. *-ovъ*: Cakov Litov.; v. § 14.

cuz-

Cuzkraj (= Tjud-jь+krajь 1206): příp. *-ovъ*: Cuzkrajov-Cizkrajov Dač., nspr. Cickrajov (dle německé výslovnosti).

cęt-

Ciet (Cętъ): příp. *-ovъ*: Cietov, zúžením Cítov, zkrácením Citov Přer. (1305 Cyetow); v. § 14.

Cętom (Cęto+mъ): příp. *-ici* Cętomice, Cetomice Znoj. (1253 Chedomicz, 1287 Etmitz atd.) v. § 6.

Cętek demin. (Cęt+ьkъ 1240): příp. *-ovici*: Cetkovice Třebová (1260 Cietkowicz).

Cętoch (Cęto+chъ): příp. *-ovici*: Cętochovice, nyní Cetechovice Zdounky. (1131 Cetehouicih).

Srv. Cetín, Cetyně, Cetoraz v Čechách.

crъg-

Z Cyrill.

Crh (1226) nebo *Crha* (1052): příp. *-ovъ*: Crhov Kunšt. (1353 Czyrhow DO); Zábř.

ča-, čak- v. **ček-**

Kmen *ča-* mívá někdy přehlásku: *čie-*. Z něho složena jsou místní jména: Čáslav, Číbuz (v Čechách), Číhošť (v Čechách), Čímyšl (v Čechách), Čeradice (v Čechách), Čahostice (v Čechách) a j., jakož i osobní Čáslav, Čiem, Čába. Z něho příponou *-jъ* povstalo os. Čaj (v rus. Nečaj a v demin. Čajek). — Z rozšířeného kmene *ča-* jest *čak-*, vedle něhož jest *ček-*; kmen. *e* vedle *a* bylo také v ča-, jak svědčí pol. Czeradz, Czesławice, Czesław vedle

Czasław (Srv. Damroth Konst.: Die älteren Ortsnamen Schlesiens, Beuthen O. S. 1896, str. 208).

Čějek (Ča—j+ьkъ 1088) demin.: příp. *-ovici*: Čejkovice, Hodon. (1246 Cheyekouich, 1353 in Czyeycouicz DO); Šakvice Znoj. podle zaniklé blízké osady Čejkovic (1190 Chaikovici); — příp. *-jo*: Čěječ, Čejč Hodon. (1368 de Czaycz DB, se zrušenou přehláskou).

Čába (Ča+ba), s nímž souvisí Čabota, Čaboň, které jsou dále tvořeny od Čába; příp. *-ino* Čěbín, Čebín Tišn. (1373 Cziebin DB).

Čieměch (Ča—m+ěchъ) tvořené od Čám, které se předpokládá pro místní Čiemici-Čimice a Čiem (= Čam+jь), Čím v Čechách; *plur.* Čieměchy Třebíč, nyní Štěměchy ze Z-Čieměch.

Čáslav (Ča+slavъ 1176): příp. *-ici*: Čáslavice Třebíč: (1240 de Caslawic).

Čiemír (Ča+mirъ): příp. *-jo*: Čiemíř, Čieměř Třebíč (1464 z Čímiře Půh.), zúžením Číměř.

Čak (1052): příp. *-ovo*: Čakov (1340 Czakov) Litov. — příp. *-ynja*: Čekyně Přer. v. § 18.

Čieč (Čak+jь Kosm.) příp. *-ovici*: Číčovice, nyní Šakvice Hust. (1385 Cziczowicz DB; 1447 villam Cziczowicz alias Ssakwicz DB).

Čék, zúž. Čík (Čekъ): příp. *-ovo*: Číkov N. Město (1368 Czykow).

Srv. Čakov, Čakovice, Čáslav, Čím, Čimice, Čímyšl, Čejtice, Čejkovice, Čejkov, Čejov, Čekanice, Čekanov, Číčovice, Číčov v Čechách.

čech-

Čech (Dal., 1210) povstalo příponou *-cho*, z kmene, který se počínal če-, tak jako Vach z va- (v. § 3e). Mohlo by se mysliti na kmen če- (ček-), na slovo čeljadь, čelo, a některá jiná. Z téhož *če-* stejným spůsobem povstalo *Češ*, které předpokládáme pro místní Češov. Z Čech pak dále povstalo Čechta, Čechoč, Češek.

Čech: příp. *-ici*: Češice Hran., nyní Těšice (změnou dialektickou v. § 6.) (1131 Cesici); — příp. *-ovici*: Čechovice Pluml. (1347 Czechowicz), Olom.; demin. Čechůvky Prost., -plur. Čechy Přer. (1131 Čechach); — příp. *-ynja*: Čechyni, Čechyně, v. § 18.

Češek demin. (Čech+ьkъ 1297): příp. *-ovici*: Češkovice Blán.

Čechta z Čechota (Čecho+ta): příp. *-inъ*: Čechtín Třebíč (1407 z Čechtína Půh.), ač *e* může býti dialekticky za *i*, čímž by se místo hlásilo k os. Čichta.

Čechoč (Čecho+čь): příp. *-ovici*: Čechočovice Třebíč (1376 de Sczechoczouicz DB = Z Č.; 1407 z Čechočovic Půh.); v. § 6. Viz Těch.

Srv. Čechtice, Češnovice, Češov v Čechách.

čel-

K němu patří Čelák, Čelek a řada místních, jako Čelín (v Čechách), Čelákovice, Čelejovice (t.), Čeletice (t.), Czełatyczi (Halič), a j.

Čelek (Čel+ьkъ 1143): příp. *-ici*: Čelčice Přer. (1349 in Czelczicz DO).

Čelech (Čel+echъ): příp. *-ovici*: Čelechovice Přer. (1234 Celehhovich); Prost.

čen-

Z lat. Vincentius.

Čeněk (Čeň+ьkъ 1252): příp. *ovъ*: Čenkov Dač.

Srv. Čenčice, Čenkov v Čechách.

čich-

Čich tvořeno jako Čech, Vach od kmene počínajícího se či-; v. § 3e. Sem patří os. Čichta.

Čich: příp. *-ovъ*: Číchov Třebíč (1234 Cyhhove).

Srv. Čichtice v Čechách.

číž-

Číž (1057): příp. *-ovъ*: Čížov, Znoj., něm. Zaisa (1323 Cysow). v. § 14.

Srv. Čížice, Čížkov, Čížová v Čechách.

črъm-

Črmák (Črъm+akъ, Lún. ks. 1355): příp. *-ovici*: Črmákovice, Čermákovice Kruml. (1356 de Czirmacowicz DB).

črъn-

Črn (Črъnъ): příp. *-ovici*: Črnovice, Černovice Kunšt., Brno (1350 Czirnowicz DB); — příp. *-ici*: Černice (1350 de Czirnicz DB.) Telč.

Črna (Črъn+a 1088): příp. *-inъ*: Črnín, Černín Znoj. (1351 Czernin, 1379 Czrnyn).

Črnka demin. (Črъn+ьka Nekr. Podl.): příp. *-inъ*: Črnčín, Černčín Výšk. (1387 de Czirnczin); nesprávně Čerčín.

Črnota (Črъnь-ta): příp. *-inъ*: Črnotín, Černotín Hran. (1396 Czirnotyn).

Srv. Černčice, Černětice, Černice, Černíkov, Černíkovice, Černilov, Černín, Černolice, Černošice, Černotín, Černov, Černovice, Černuc v Čechách.

čug-

Čúh, přehl. z Čúh: příp. *-ovici*: Číhovice, dialekt. Čehovice Prostěj. (1353 de Czyhowycz DO).

Čúhala (Čuh+ala): příp. *-inъ*: Číhalín Třebíč.

čuk-

Čuk: příp. *-ici*: Čučice Třebíč; snad na Třebovsku něm. Tschuschitz (1340 Sussicz; 1365 Sschussicz DB).

čun-

Čuna: příp. *-inъ*: Čunín Litov. (1351 in Czunyn DO).

Srv. Čunov v Čechách, Čuniów v Haliči.

čę-

Počen (Po-čenъ); jednoduché *Čen* (1057): příp. *-ici*: Počenice Krom. (1283 Pocenicz, 1362 Poczenicz).

Načěrat (Na-čę+ràtъ 1180): příp. *-ici*: Načeratice Znoj. (1252 Nazeratize.), nesprávně Našetice.

Srv. Čeněnice, Čenice, Čenětice, Čenovice, Čentice, Načeradec v Čechách.

čęst-

Sem patří Časta, Časten, Častoň, Častoš, slož. Častolov, Častoslav, Častovoj a j.

Častota (Čęsto+ta): příp. *-ici*: Častotice Třebíč (1369 de Czastoticz).

Čiestek demin. (Čęst+ьkъ Nekr. Podl.): příp. *-ovъ*: Částkov Uh. Brod (1321 de Schasticow); příp. *-ovici*: Částkovice Dač. (1210 Castcovici), nesprávně Čáskovice.

Častohost (Čęsto+gostь): příp. *-ici*: Častohostice Buděj.

Srv. Částkov, Částkovice, Častolovicę, Častonice, Častonín v Čechách.

čьst-

Jmen osobních jest hojně: Cta, Necta, Ctěna, Cťata, Ctava, Nectom, Ctík, Ctibor, pol. Ścibor atd. *Ćs* dává v češtině *C*.

Čstidruh (Čьsti+drugъ): příp. *-ici*: Čstidružice, Ctidružice Buděj., nespr. Cidružice, Čidružice.

Stich ze Čstich, tvořeno jako Vach, viz § 6.; *sti-* ze čsti-, cti- v staré češtině časté: Stibor 1224, Stimyr 1202; příp. *-ovici*: Stichovice Prost. (1131 Stichouici).

Srv. Čestice, Čestín, Čtěnice, Ctětín, Ctiboř, Ctiměřice, Ctiněves, Stichovice v Čechách.

da-

Dal; k němu patří Dalata, Daleš, Dalík, Dalevoj a j.

Dal (Da+lъ): příp. *-ovъ*: Dalov Šternb. (1409 Dalow); něm. Dohle jest podle temné výslovnosti hlásky *a* (1397 Dolow DO).

Dalica (Dal+ica 1115): příp. *-inъ* Daličín, Dalečín (k střídání *i—e* srov. Dalebor-Dalibor, Dalemil-Dalimil) N. Měs. (1349 Daleczin DB).

Daleš (Dal+ešь 1057): příp. *-ici*: Dalešice Kruml. (1358 in Dalesicz DB).

Srv. Dalečice, Dalešice, Daliměřice, Davle v Čechách.

dak-

Může býti z němčiny, z os. Dag, anebo z lat. Dacus (Geb. Slov.).

Dák: příp. *-ici*: Dačice (1226 Dacziz, 1363 Tetzschicz).

dam-

Zkráceno z Damián. Sem patří Dáma, Damek, Dameš.

Damen (Dam+ьnъ): příp. *-ici*: Damnice Kruml., s vysutým n: Damice, srv. Mníšek-Míšek (1353 in Dampnicz DB, de Damycz t.).

Srv. Daměnice, Damětice, Damhoř v Čechách.

dán-

Může býti zkratka z Daniel, ale též partic. pf. pass. od dáti. Sem patří čes. Danena, Danka, pol. Niedan, srb. Dana, bulh. Danko.

Daněk demin. k Daň (Dan-ьkъ 1381 Tom. Z.): příp. *-ovici*: Daňkovice N. Měs. (1350 Dankwicz DB, 1373 de Damkouicz t.).

Daneč (Danek+jь): příp. *-ovici*: Dančovice Bud.

daš-

Tvořeno jako Búš (v. § 3. g.) *Nedaš* (Ne+da-šь): příp. *-ovъ*. Nedašov Val. Klob.

Srv. Dašice v Čechách.

děd-

Děd (1165): příp. *-ici*: Dědice Výšk. (1131 Dedicih); Buděj.

Dědek demin. (Děd+ьkъ Lún. ks.): příp. *-ovici*: Dědkovice Krom. (1348 in Dyetkowicz DO, 1353 de Dyedcouicz t.), Třebová (1351 de Dyedcowycz DO, in Dyetcowycz t.), Prost.; — příp. *-ovъ*: Dědkov Mez. Vel. Ale není úplně jasno, jsou-li tato jména odvozena od Dědek, nebo Dětek; v. § 14. Proto nelze určiti, má-li se psáti Dědkovice, Dědkov nebo Dětkovice, Dětkov.

Srv. Dědice, Dědkov, Dědová, Dědovice, Bezdědice, Bezdědovice, Bezděz v Čechách.

der-

Odřen partcp. (O-drenъ): příp. *-ovici* Odřenovice, nyní Odrovice Židl. (1190 Odrenovici, 1322 Odrowicz) v. § 6.

Odran (O-dьr+anъ): příp. *-ьcь*: Odranec N. Měs.

Uder (U-derъ): příp. *-ici*: Udeřice Kruml. (1310 Hudorsitz, 1365 de Hudericz DB, s dial. *h*).

Udrl (U-drьlъ v. § 6.): příp. *-ici*: Udrlice Litov., dial. Odrlice (1236 Vdrilice, 1383 de Udrlicz).

dět-

Zkráceno z Dětleb. nebo Dětmar a pod., vzato z němčiny, km. theuda.

Dětek (Dět+ьkъ; Detco 1245 Damroth), demin.: příp. *-ovici*: Dětkovice, příp. *-ovъ*: Dětkov, v. *děd-*.

Dětoch (Děto+chъ 1210): příp. *-ovъ*: Dětochov N. Město, nyní Vítochov; v. § 14.

Srv. Dětenice v Čechách.

dětřich-, jetřich-

Z němčiny, Dietrich.

Dětřich (1205): příp. *-ovъ*: Dětřichov Třebová; Šternb.; — příp. *-ovice*: Jetřichovice-Větřkovice Jič., v. § 6.

Srv. Jetřichovice v Čechách.

div-

Divok (Div—okъ Pal.), adjektivum; *plur.* Divoky Krom. (1131 Diuoceh; 1368 villam Dywoky DO).

Podiva (Pd-div—a 1052): přísp. *-ici*: Podivice Výšk. (1131 Podiuicih); — příp. *-inъ*: Podivín Hodon. (1144 Podivin).

Srv. Divice, Podivice v Čechách.

diviš-

Z latinského Dionysius.

Diviš (1125): příp. *-ovъ*: Divišov N. Město.

Srv. Divišov v Čechách.

dlъg-

Dluhoň (Dlъgo—nь) tvoří skupinu s pol. Długosz, s čes. Dlúhomil, Dlúhomír, Dlúhoslav, Dlúhovoj; příp. *-ici*: Dluhonice, Přer. (1131 Dilgonicih, 1368 in Dluhonycz DO).

Dlúhomil (Dlъgo—milъ 1167): příp. *-ovъ*: Dlúhomilov, zkrácené v době staré Dluhomilov Zábř. (1356 Dluhomilow).

Srv. Dlouhoňovice v Čechách.

dob-

Jména ta vznikla z Tobiáš, stč. Dobeš: čes. Doben, Dobesta, Dobek, Dobeš, pol. Dobiesz, Dobosz.

**Dobel* (Dob—elь): příp. *-ici*: Dobelice Kruml. (1356 Dobelicz DB). Suffix *-elь* jest v češtině řídký a jeví jej ještě místní Drahelice, Drahelčice, ač-li *e* nevzniklo sekundárně, tak že by *l* mělo týž původ, jako v Liblín; v. § 17. sub. Litovel. Tím by Dobelice odvozovalo se od Dob, z něhož jest demin. Dobek, fem. Doba, demin. Dobka. K Doba pak patří suffixem *-inъ* tvořené Doblín vedle Deblín Tišn., kde *o* změněno v *e* (srv. sotva-setva, čočka-čečka, domů-demů a j.) 1238 de Doblin, 1398 de Deblin, 1240 de Deblin).

Dobeš (Dob—ьšь 1210): příp. *-ici*: Dobšice, nyní Stošíkovičky Znoj. (1190 Dobsici). Nynější název jest podle Stošíkovice (= pův. Těšíkovice).

Srv. Dobeš, Dobešice, Dobešov v Čechách.

dobr-

Dobroň (Dobr—oň 1220): příp. *-ici*: Dobronice Kruml. (1283 de Dobronic).

Dobrota (Dobro+ta 1052): příp. *-ici*: Dobrotice Holeš. (1321 Dobroticz).

Dobřek gen. Dobrka demin. (Dobr+ьkъ Pal.): příp. *-ovici*: Dobrkovice Uh. Brod (1371 Dobrkowicz); — příp. *-ici*: Dobrčice Přer. (1356 de Dobrcicz DO).

Dobroch (Dobro+chъ): příp. *-ově*: Dobrochov Prost. (1348 Dobrochov DO).

Dobřeč (Dobr+ečь): příp. *-ově*: Dobřečov Rýmař.

Dobroček demin. (Dobro-č+ьkъ; fem. Dobročka Nekr. Podl.): příp. *-ovici*: Dobročkovice Výšk. (1355 Dobroczkouicz DO) v. § 6.

Dobrohost (Dobro+gostь 1174). příp. *-jě*: Dobrohošč — Dobrohošť Dač. (1399 Dobrohoscze DB).

Dobromil (Dobro+milъ 1180): příp. *-ici*: Dobromilice Přer., se změnou *i* v *ě* Dobromělice (1281 de Dobromilicz, 1334 in Dobromelicz).

Srv. Dobřany, Dobřejice, Dobřejov, Dobřejovice, Dobřemělice, Dobřeň, Dobřenice, Dobříč, Dobřichov, Dobřichovice, Dobříkov, Dobříkovice, Dobříň, Dobříš, Dobrkov, Dobrkovice, Dobrnice, Dobrohošť, Dobrohostov, Dobroměřice, Dobronice, Dobrošov, Dobrotice, Dobrouč, Dobroutov, Dobrovítov, Dobrovíz, Dobrová, Dobršín, Dobruška v Čechách.

dol-

Doluplaz, snad přezdívka; plur.: Doluplazy, Doloplazy Přerov. (1250 Doloplaz, 1322 Doloplas), Olom.

dom-

Domana (Dom+an-a; Doman Nekr. Podl.): příp. *-ině*: Domanín N. Město (1358 in Domanyn); Hrad. (1250 Domanin), demin. Domanínek. N. Město.

Domaš (Dom+ašь Pal., 1204 Damroth): příp. *-ově*: Domašov Ivanč. (1255 in Domasov); Šternb.

Domaša (Dom+aš-a Nekr. Podl.): příp. *-ině*: Domašín Dač. (1366 Domaschin DB).

Domeš (1380 Tom. Z. Dom+ьšь): příp, *-ici*: Domšice Znoj.

Domabor (Doma+borъ 1107): příp. *-ici*: Domabořice Kyj., z toho Dambořice (1131 Domaboricih, 1298 de Damborzicz); v. § 6.

Domamil (Doma+milъ): příp. *-jě*: Domamil, neb plur. Domamile Buděj. (1190 Domamile, snad gen.; 1220 de Domamil).

Domamysl (Doma+mysl Pal.): příp. *-ici*: Domamyslice Pluml. (1403 z Domamyslic).

Domarad (Domarad Pal.); příp. *-jo*: Domoraz, špatně Domorac Jič.

Domažil (Doma+žilъ Pal.): příp. *-ici*: Domažilice Přer. (1360 de Domaselicz), dialek. Domaželice.

Podóm (Po—domъ). Podobné tvoreniny v. v § 3. II.; příp. *jo*: Podóm, nyní Podomí Výšk. (1371 Podom DB). Srv. § 17.

Srv. Domamyšle, Domanice, Domanín, Domanovice, Domašín, Domaslovice, Domažlice, Domkov, Domoradice, Domoslavice, Domoušice, Domyslice, Damašice v Čechách.

drag-

Drah: Sem vztahuji jména, kde jest *l* vsuto (v. § 17. Litovel); příp. *-ovo*: Drahlov Kroměř. (1351 Drahlov).

Drahan (Drag+anъ Pal.); příp. *-ovici*: Drahanovice Olom. (1322 de Drahanowicz); — plur.: Drahany Pluml. (1347 Drahans).

Drahoňa (Drag+on-ja) nebo Drahona (Drag+on-a; Drahon 1052): příp. *-ino*: Drahonín Tišn. (1354 de Drahonyn DB).

Dražéj (Drag+ějь Pal., nebo Draž+ějь): příp. *-ovici*: Dražejovice, stažené Dražovice Výšk. (1131 Draseiouicih, 1400 Drazewicz); -demin. Dražůvky Kyj.

Drahotúch (Drago+tuchъ): příp. *-jo*: Drahotúš, Drahotouš Hran. (1323 de Drahotusch).

Srv. Drahkov, Drachkov, Drachov, Drahelčice, Drahelice, Drahenice, Draheničky, Drahlín, Drahlovice, Drahnětice, Drahňovice, Drahomyšl, Drahoňov, Drahoňovice, Drahotěšice, Drahotice, Drahov, Drahovice, Dražejov, Dražeň, Dražice, Dražičky, Dražinov, Dražkov, Dražkovice, Dražov, Dražovice, Drašetice v Čechách.

dras-

Z německého Thraso.

Drás: příp. *-ovo*: Drásov Tišn. (1238 Thraszow).

Srv. Drásov v Čechách.

drozd-

Drozd: příp. *-ovo*: Drozdov Zábř. (1391 Drosdau).

Srv. Drozdov v Čechách.

drož-

Kmen polský.

Droža: příp. *-ino*: Drožín, se vsutým *d* Droždín Olom. (1275 Drozdyn). V. § 15.

drъg-

Drž (Drъg+jь); s ním souvisí Držata, Držek, srb. Drg a j.; příp. *-ovici*: Držovice Prost. (1365 Drzouicz DO).

Držek demin. (Drъg+ьkъ, nebo Drž+ьkъ 1183): příp. *-ovъ*: Držková, mylnou etymologií Drštková Hol. (1391 Drzkowa DO); v. § 14.

Držislav (Drъži+slavъ 1062), z toho Držslav a pak Drslav (1176); příp. *-ici*: Drslavice Uh. Brod. (1373 de Dirslawicz DO). Z Drslav vznikla zkrácenina *Drs*: příp. *-ici*: Drysice z Drsice Výšk. (1201 in Drissich) v. § 6.

Srv. Držkov, Držkrajov, Držov v Čechách.

drъn-

K němu patří Drnoš.

Drn: příp. *-ovici*: Drnovice Výšk. (1131 Dernouicih), Uh. Brod (1261 Dyrnowicz), Kunšt.

dunaj-

Dunaj (1115): příp. *-ovici*: Dunajovice Horní u Znojma (1276 Dunayowicz), D. Dolní u Mikulova.

Srv. Dunajice v Čechách.

dyj-

Dyják (Dyj+akъ): příp. *-ovici* Dyjákovice Znoj. (1353 Dyacouicz; 1324 Dyax, 1322 Deyax); demin. Dyjákovičky Znoj.

dęk-

Bezděk (Bez+dękъ 1143): příp. *-ovъ*: Bezděkov Dač. (1353 Bezdyecow DB), Litov.; — příp. *-jь*: Bezděč, nyní Bezděčí u Chornic (1326 Bezdecz); u Roubaniny na Třebovsku; v. § 17.

Srv. Bezděčín, Bezděkov v Čechách.

drъv-

Drval Drъv+alъ): příp. *-ovici*: Drvalovice, nyní Drbalovice Bosk. (1256 in Drwalowicz; 1318—26 Driwalowicz); *v* často mění se v *b* (srv. Gebauer I. 429 sld.)

džьban-

Džbán. příp. *-ovъ*: Džbánov, Čbánov Zábř. (1343 Czbanow); — příp. *-ici*: Džbánice (1356 de Czbanicz DB).

Srv. Džbánov v Čechách.

frölich-

Frölich: příp. *-ovъ*: Frelichov, Frjelištorf Mikul. (1353 Frolaychsdorf DB).

fryč-

Z německého Fritz.

Fryč: příp. *-ovici*: Fryčovice Míst. (1267 Fritzendorf).

gaj-

Hájka demin. (Gaj+ьk-a; Hájek 1181; příp. *-a* častá v. § 15. sub Hulín): příp. *-inъ*: Hajčín Olom. (1160 Gaicin, 1249 Haychin).

galąz-

Haluzě (Galąz+ja): příp. *-ici*: Haluzice Brod Uh. (1356 Haluzicze).

gan-

Hanějˇ (Gan+ějь), s nímž souvicí Hánek; příp. *-ovici*: Haněˇjovice Litov., staž. Haňovice (1131 Ganeiovici, 1339 Hanowitz); v. § 6.

gavran-

Havraník (Gavran+ikъ): plur. Havraníky Znoj. (1269 Kowernik, 1289 Kornich seu Havranich); v. § 20.

gerlach-

Německé.

Gerlach (1207): příp. *-ovъ*: Gerlachov Jič.; (1293 Gerlacus de villa Gerlaci).

gluch-

Hluch, k němuž patří Hlúša, Hlúšek; příp. *-ovъ*: Hluchov Litov. (1376 de Hluchow DB).

Hlúša (Gluch+ja 1115): příp. *-ovici*: Hlušovice Olom. (1303 Hluschouicz), nesprávně Hlusovice.

Srv. Hlušice v Čechách.

gna-

Hnan (1225): příp. *-ici*: Hnanice Znoj. (1203—13 Gnanlicz). Ale ač si můžeme vysvětlovati I jako vsuté (srv. Hvězdlice, Liblín a j. § 17. sub. Litovel), přece vzhledem ku starému zápisu a pak ještě k názvu nynějšímu Gnadlersdorf můžeme odvozovati od něm. Gnanno, demin. Gnannel.

gněv-

Sem patří Hněva, Hněvoň, Hněvsa, Hněvata a j.

Hněvota (Gněvo+ta): příp. *-inъ*: Hněvotín Olom. (1131 Gneuotine).

Hněvek demin. (Gněv+ьkъ Nekr. Podl.): příp. *-ovъ*: Hněvkov Zábř. (1464 Hnyewkow DO).

Srv. Hněvanice, Hněvětice, Hněvkov, Hněvkovice, Hněvosice, Hněvšín v Čechách.

gnoj-

Sem patří Hnojek (Pal.), Hnojík (1343).

Hnoj: příp. *-ici*: Hnojice Šternb. (1131 Gnoici).

Záhnoš (Za+gnošь, tvořené jako Búš, v. § 3. g): přípona *-ici*: Záhnošovice-Záhnašovice, v. § 6.

god-

Hod nebo *Hoda* (God-a Gebauer Slov., Pal.): jest v Neuhod; příp. *-ici*: Hodice Jihl. (1353 Hodycze DB); — příp. *-ově*: Hodov Mez. Vel. (1349 Hodaw DB).

Hodon (God+onъ 1228): příp. *-ici*: Hodonice Znoj. (1229 Godonich); — příp. *-ovici*: Hodonovice Míst. (1390 Hodonawic).

Hodona (God+on-a): příp. *-ině*: Hodonín (1052 Godonin, 1391 Göding alias Hodonyn); Kunšt. (1360 Hodonin DO).

Hoděj (God+ějь, 1208): příp. *-ici*: Hodějice Výšk.

Hodíšek demin. (Godiš+ьkъ): příp. *-ově*: Hodíškov N. Měs.

Hodislav (Godi+slavь 1255), z toho Hodslav (1355 DO): příp. *-ici*: Hodslavice Jič. (1411 Hodslawic).

Srv. Hoděčín, Hodějov, Hodějovice, Hoděmyšl, Hodenice, Hoděšovice, Hodětice, Hodětín, Hodkov, Hodkovice, Hodonice, Hodonín, Hodov, Hodovice, Hodušín, Hodyně v Čechách.

hoch-

Hoš tvořeno jest jako Búš (v. § 3. e); k němu patří demin. Hošek; příp. *-ově*: Hošov Jihl.

Viz. gost-.

Srv. Hoszów v Haliči, Hoškovice, Hošovice v Čechách.

gol-

Holas (Gol+asъ 1183): příp. *-ici*: Holasice Tišn. (1350 Holacins DB); Hustop.; demin. Holásky Brno.

Holeš (Gol+ešь 1115): příp. *-ici*: Holešice Dač. (1446 Holesicz DB; 1385 Holeticz t. svědčilo by o střídání — Holata); — příp. *-ově*: Holešov (1300 de Holessaw St. Pauler Form. 30).

Holeša (Gol+eš-a): příp. *ině*: Holešín Blan. (1406 z Holessina Půh).

Srv. Holčice, Holčovice, Holenice, Holešín, Holešovice, Holetín, Holice, Holičky, Holín, Holkov, Holkovice, Holotín, Holušice, Holýšov v Čechách.

golạb-

Holub (1339): příp. *-ici*: Holubice Výšk. (1371 Holubicz DB). Srv. Holoubkov, Holubice, Holubov v Čechách.

gon-

Hoňata (Gon+ęta 1143): příp. *-ici*: Honětice Kroměř. (1355 de Honeticz DO). Viz gna-; v. § 6.

Srv. Honice, Honosice v Čechách.

1. gor- = mons.

Sem patří Hora, Horák.

Záhora (Za—gor-a) dosud příjmení: příp. *-ovici*: Záhorovice Uh. Brod (1373 de Zahorowicz).

Horák (Gor + akъ 1379 Tom. Z.): příp. *-ovъ*: Horákov Brno.

Srv. Hořešovice, Hořetice, Hořenice, Hořice, Hořikovice, Hořín, Horoměřice, Horšov, Horušice v Čechách.

2. gor- incendium.

Srv. Horčice, Hořovice (?) v Čechách.

Pohořěl partcp. pf. akt.: příp. *-ici*: Pohořelice Židl. (1240 Pohoreliz). — Pohořelice na Hradištsku sluly původně Uhořelice od os. Uhořěl (1368 Vhorzolicze, 1417 Ohorzelicz DO s dialekt. *o* za *u*, 1464 Pohorzelicze); — demin. Pohořílky Mez. Vel., Jič.

hos-

Německé Hoso, koř. hos.

Hos: příp. *-ovъ*: Hosov Jihl.

gost-

Host (Gostь): příp. *-ici*: Hostice (1397 Hostyz DO). Šump.

Hošče (Gost+jь): příp. *-ici*: Hoščice, Hoštice Výšk. (1200 Gosszice). Krom. (1373 Hostycz DB). Může však patřiti také k os. Hošek.

Hostěj (Gost—ějь 1087): příp. *-ovъ*: Hostějov Kyjov. (1371 Hostyeyow).

Hostěta (Gost—ęta 1088): příp. *-ici*: Hostětice Dač. (1366 Hosczieczicz DB); — příp. *-inъ*: Hostětín Brod. Uh.

Hostěn (Gost—ěnъ 1052): příp. *-ici*. Hostěnice Výšk.

Hostim (Gost—imъ): příp. *-jь*: Hostim Buděj. (1349 Hostym DB). Srv. Hostimice v Čechách.

Hostak (Gost—akъ Nekr. Podl.): příp. *-ovъ*: Hostákov Třebíč.

Hostek demin. (Gost—akъ Pal., 1203 Damroth): příp. *-ovici*:

Hostkovice Olom. (1275 de Hostkowitz nespr. Hoskovice.); Dač. (1399 Hostkowicze DB).

Hošťálek demin. (Gost-al+ьkъ): příp. *-ovъ*: Hostálkov Val. Mez., nespr. Hošťálkov.

Hostaš (Gost+ašь 1057): příp. *-ovici*: Hostašovice Jič.

Hostiš (Gost+išь Pal., 1204 Damroth): příp. *-ovъ*: Hostišová Holeš. (1397 Hostyssowa Lhota DO).

Hostirad (Gosti+radъ Pal., 1204 Damroth): příp. *-ici*: Hostiradice, Hostěradice Kruml. (1210 Hosteradici); — demin. Hostirádky, Hostěrádky, mylnou etymologií Hostěhrádky Výšk. (1408 v Hostěrádkách Půh.); Hustop.

Srv. Hostkovice, Hostačov, Hošťálovice, Hostavice, Hostěnice, Hostěradice, Hoštice, Hostím, Hostín, Hostišov, Hostivice, Hostomice, Hostoulice, Hostouň, Hostovice, Hostovnice v Čechách.

gotfried-

Německé.

Gotfried: příp. *-ovici*: Gotfriedovice Blán. (1464 Gothfridowicz Půh.), a z toho Kotvrdovice (1464 z Kotvrdovic Půh.).

govor-

Sem patří Hovora Pal.

Hovoran (Govor+anъ): plur. Hovorany Hodon., v § 8.

grab-

Sem patří Hrabka, Hrabiša, Hrabaně, pro něž máme vysvětlení ze slovanštiny. Ale nelze nedbati podobného a hojného německého jména Hraban (= corvus), které zvukově úplně splývá s českým, a při stycích Čechů s Němci, které se jevily také ve jménech osobních, nemůžeme vždy rozlišovati původ kmene grab-, zvláště pro dobu, kdy *g* přešlo v češtině v *h*. Pro Hrabka, Hrab, Hrabiša požaduji slovanský původ z důvodu, že jsou psána v starších dobách s *g* (Grabca 1180, Grabisa 1180, Grabov místní 1297) a že stněm. *h* v češtině zaměněno bývá v *ch*: chléb, chmel, chopiti (v. Gebauer, Histor. Mluv. I. 463). Pro Hrabaně, jehož starých dokladů není, *g* mohlo by se, ovšem s reservou, mysliti na německé Hraban.

Hrab: příp. *-ovъ*: Hrabová Zábř. (1343 Hrabowa), Ostrav.; — demin. Hrabůvka Ostrav.

Hraben (Grab+enъ): příp. *-ovъ*: Hrabenov Šumb. (v. § 14.) Srv. Hrabačov, Hraběšín v Čechách.

grad-

Sehrad (Se+gradъ) tvořeno jest podobně jako Selub, Semil, Seslav a j.; příp. *-ici*: Sehradice Holeš. (1398 Sehradicz DO).

grach-

Hrách: příp. *ovъcъ*: Hrachovec Val. Mez. (1392 Hrachowecz). Srv. Hrachov v Čechách.

gregor-

Z Gregorius.

Řehoř: příp. *-ovъ*: Řehořov Jihl.

Greg zkráceno z Gregor: příp. *-ovъ*: Grégov, zúžením Grýgov Olom. (1393 Kriegaw).

Srv. Řeheč, Řehenice, Řehnice, Řehovice (od Řeh) v Čechách).

grěk-

Hřěček demin. (Grěk+ьkъ) s odsutím *h* Řěček: příp. *-ovici:* Řečkovice Brn. (1333 Reskowicz, 1358 Rzeczcowicz).

Srv. Řeč, Řečkov v Čechách.

grob-

Hrob: příp. *-ici:* Hrobice Holeš. (1446 Hrobice DO); srv. Hrobčice od demin. Hrobek.

Srv. Hrobice, v Čechách.

gron-

Snad lze srovnávati se sthněm. grôni (= zelený), km. gronja- (Förstemann str. 675).

Hron (1207): příp. *-ovъ*: Hronov, s odsutým *h* Ronov Mez. Vel. (1365 de Ronaw DB). Srovn. Hronov v Čechách; Hronětice v Čechách.

groz-

Hróza (Groz-a): příp. *-ovъ*: Hrozová Osobl., v. § 14.

Hrozňata utvořeno jest od adjekt. hrozný (Grozьnęta 1057): příp. *-inъ*. Hroznětín Mez. Vel., původně Hroznětice (1351 Hroznetycz DB); se zrušenou přehláskou Hroznatín.

Ohrozim (O-groz+imъ): příp. *-jъ*: Ohrozim, gen. Ohrozimě Pluml. (1131 Ogrozimi = lokál).

Srv. Hroznětice v Čechách; Hrozňovice t.

grozn-

Hroznek, genetiv Hrozenka, demin. od hrozn, nč. hrozen (Grozn-ъkъ): příp. *-ovъ*: Hrozenkov Uher. Brod (1363 Wysoka Lhota alias Hrosenkow).

grut-

Hrut (1202) z německého Hruth (km. hrothi): příp. *-ovici*: Hrutovice, dialekticky Hrotovice 1353 in Hrutowycz DB) v. § 6.; — příp. *-ovъ*: Hrutov, dialekticky Hrotov Jihl. (1481 Hrutov Půh.) v. § 14.; Rutov Val. Klob. s odsutým *h*; srv. § 14.

Srv. Hrutov, Rutov v Čechách.

grъb-

Hrb (1358 DB), demin. Hrbek; příp. *-ovъ*: Hrbov Vel. Mez. (1358 Hirbow DB), Přer.

Srv. Hrbokov, Hrbov v Čechách.

grъd-

Hrdobor (Grъdo+borъ 1107): příp. *-ici*: Hrdobořice, Hrděbořice Prostěj. (1304 Hyrdoborzicz, 1358 Hirdeboricz).

Srv. Hrdějice, Hrdoltice, Hrdoňovice v Čechách.

grąb-

Hrubek demin. (Grąb+ьkъ 1127): příp. *-ici:* Hrubčice Prost. (1380 Hrubschicz dialekt., Hrubczycz).

Hrubeš (Grąb+ьšь): příp. *-ici:* Hrubšice Kruml, (1365 Rubschicz); ač možno mysliti na dialektickou výslovnost *bė* v *bś*.

huk-

Zkratka z Hugo.

Huk (1088): příp. *-ovici:* Hukovice Jič. (1481 z Hukovic Půh.)

Srv. Huč, Hučice v Čechách.

guntram-

Z něm. Gundhram.

Guntram: příp. *-ovici:* Guntramovice Libava.

guz-

Z něm. Huso.

Húz příp. *-ovъ:* Húzová Šternb. (1131 Guzoue, 1239 Huzow, 1232 Guzssow, 1329 Husawia, 1373 de Husowa DO, 1355 de Huzowia DO.)

Srv. Huziejów v Haliči.

gąs-

Hus (1339): příp. *-ovici:* Husovice Brno (1325 Huswicz); — příp. *ъsko:* Housko z původního asi Hus, Boskov.

Srv. Husinec v Čechách.

habart-

Z němčiny z Ebarhard.

Habart (1321): příp. *-ici:* Habartice Šumb. (1437 Habaticz DO.) — Srv. Habartice v Čechách.

hanuš-

Z německého Hanno.

Hanuš (Han+ušь 1289): příp. *-ovici*: Hanušovice Šumberk. (1437 Hanussowicz DO.)

hartman-

Německé.

Hartman (1159): příp. *-ici:* Hartmanice Pluml. (1347 Hartmanicz.)

Srv. Hartmanice v Čechách.

harting-

Německé Harding, Hartung.

Hartink (1271): příp. *-ovъ:* Hartinkov, Hartíkov, Třebová (1258 Hartungsdorf).

hartvik-

Německé Hartwik, Hartwig.

Hartvík (1259 : příp. *-ovici*. Hartvíkovice, z toho Hartíkovice Třebíč (1371 von Hartwicowicz).

Srv. Hartlíkov v Čechách.

henč-

Z německého Heinz: příp. *-ovъ*. Henčov Jihl.

heralt-

Z německého Herald, Herold.

Heralt: přípona *-ici*: Heraltice Třebíč (1369 in Heralticz); Heroltice Výšk. (1368 Herolticz), Tišn.; nesprávně Herotice. — Z gen. Heralc Heralec N. Město (1279 Heraltcz). V. § 16. e.)

Srv. Herálec v Čechách.

hereš-

Z německého Herš, km. harja.

Hereš (1254): příp. *-ici*: Heršice Výšk. (1376 Hersicz DB) s vloženým *p* Heršpice.

heřman-

Z něm. Hermann.

Heřman (1187): příp. *-ici*: Heřmanice Hran. (1215 Hermanici); Kruml. (1349 Hermanicz DB); Vel. Mez.; — příp. *-ovъ*: Heřmanov Vel. Mez.

Heřmánek demin. (Heřman+ьkъ): příp. *-jъ*: Heřmaneč Dač. (1350 de Hermancze DB).

Srv. Heřmanice v Čechách.

holomut-

Německé Holomot.

Holomút: příp. *-jъ:* Olomúc, v. § 17.; příp. *-janinъ*: Olomúčany Blan. (1353 Olomuczan).

hynek-

Hynek (1187): příp. *-ovъ:* Hynkov Litov. (1437 Hinkow DO.)

hysla-

Z něm. Gisila.

Hýsla fem. (1364 DO): plur. Hýsly Tišn. (cum tota villa dicta Hysly 1364 DB a v témže zápise: cum uxore Hyssla); Kyj. (1353 in Hyssl DO); špatně Husle.

hvězd-

Hvězda: příp. *-ici*: Hvězdlice Výšk. s vsutým *l* (v. § 17. sub Litovel)) (1287 de Hwezdlich).

Srv. Hvězdonice v Čechách.

chab-

Chabič (Chab+ičь): příp. *-ovъ*: Chabičov Šternberk (1371 Chabiczow).

Srv. Chaběřice, Chabičovice v Čechách.

chléb-

Sem patří os. Chlebek.

Chléb: příp. *-ovici:* Chlebovice Míst.

Nedachléb (Ne-da-+chlěbъ), asi přezdívka; ale srv. Nedamír. Příp. *-ici*: Nedachlebice Uh. Brod (1209 Nedaclebiz).

Nesachléb (Nesa+chlěbъ); příp. *-jъ*: Nesachléb Znoj. (1252 Nesachleb, 1325 Netzachleb; v. § 17.

Srv. Chleby, Chlebov v Čechách, Chlebowice v Haliči.

chl'ust-

Chlúst: příp. *-ovъ*: Chlístov Třebíč (1353 in Chlustow DB, s přehláskou 1366 in Chlistow).

Srv. Chlístovice, Chlístov v Čechách.

chląp-

Chlup: příp. *-ici*: Chlupice Kruml. (1287 in Clupicz, 1325 in Cluppicz).

chol-

Chola (1276 Chol; Chol+a): přípona *-inъ*: Cholina Litovel (1131 na Choline). Osobní jméno spíše asi souvisí s německým Cholo, Colo (1204 Damrotk), než se slovanským *chol*, jež jest na př. v chochol.

Podobně německého původu jest os. *Choler* (1332): příp. *-ovъ*: Cholérův Blán., nyní Kulířov (1371 Cholerzow). Srv. Cholerzyn v Haliči.

Srv. Cholín, Cholenice, Choltice v Čechách.

chom-

Chomút (Chomątъ Pal.): příp. *-ovici*: Chomoutovice Olom., nyní Chomoutov (1358 de Chomutowicz DO).

Srv. Chomoutov, Chomutice v Čechách.

chor-

Chořelut (Chore+ljutъ): příp. *-jъ*: Chořeluc — anal. Chořelice Litov., v. § 6.

Chor: příp. *-ynja*: Choryně, v. § 18.

Srv. Choratice, Chorušice v Čechách.

chot-

Sem patří rus. Chot, čes. Chotěn, Chotek, Chotěš, Chotivoj, Chotěbor, Chotimír atd.

Chotibud, Chotěbud (Choti+budъ Pal.): příp. *-ici:* Chotěbudice Dač. (1351 Chotyebudycz DB). Nesprávné jest Chořabudice, kde a jest analogické podle partcp. seďa, stoja a j.

Srovn. Choťánky, Chotěboř, Choteč, Chotělice, Chotěmice, Chotěnice, Chotěnov, Chotěšov, Chotěšice, Chotěšiny, Chotětice, Chotětín, Chotětov, Chotíkov, Chotiměř, Chotina, Chotoměřice, Chotouchov, Chotouň, Chotovice, Chotusice, Chotutice, Chotýčany, Chotýš, Chotýšany, Chotoviny, Choceň, Chocenice, Chockov, Chocomyšl v Čechách.

chrel-

Chřel Pal.: příp. *-ovъ*: Chřelov, nyní Křelov, jako z chřen jest křen, Olom. (1249 Chrelow).

Srv. Křelina, Křelovice v Čechách.

chrěn-

Chřěn (1176): příp. *-ovici*: Chřenovice, nyní Křenovice Přer. (1322 in villa Crenowicz sita prope Cogetin); Výškov; demin. Křenůvky Pluml.; — příp. *-ovъ*: Chřenov, nyní Křenová Třebová (1308 Crenaw, 1339, Chrenow).

Srv. Chřenovice, Křenovice, Křenov v Čechách.

chrom-

Chromek (Chrom+ьkъ): příp. *-jъ*: Chromeč Šumb. (1371 Chrumicz, 1353 Chromczye, DO, 1368 in Chromcy t.)

chrop-

Chrop: příp. *-ynja*: Chropyně, v. § 18.

chrъbьt-

Chřbet, gen. Chřebta: příp. *-ovъ*: Chřebtov, Křeptov (srovn. chřen—křen) Tišn. (1368 de Chrebtow DB); v. § 14.

chrъl-

Chrl: příp. *-ici*: Chrlice Brno (1318—26 Kirlicz; 1406 ve vsi Chrlicích Půh.)

chrąst-

Chrúst: příp. *-ovъ*: Chroustov N. Město (1362 in Krustow DB); Kruml.

Srv. Chroustov, Chroustovice v Čechách.

chrъvat-

Chrvát, Charvát, jméno národní: pl. Charváty Olom. (1353 de Chrwath DO).

Srv. Charvátce v Čechách.

chud-

Chudoba (1334): příp. *-inъ*: Chudobín Litov. (1397 de Chudobyn); N. Město.

Chudek demin. (Chud+ьkъ): příp. *-ici*: Chudčice Tišnov (1303 Chudcycz).

Srv. Chuděnice, Chudeřice, Chudeřín, Chudonice v Čechách.

chval-

Chval (1088): příp. *-ovici*: Chvalovice Znoj. (1279 Qualndorf, 1284 Chwalendorff).

Chvalata (Chval+ęta 1088): příp. *-ici*: Chvaletice Znojmo, se zrušenou přehláskou Chvalatice; — příp. *-inъ*: Chvaletín, nyní Chvalice Dač. (1353 Chualeczin DB, 1351 Chwaliczin t., 1446 Chwaletyn t.)

Chvalen (Chval+ьnъ): příp. *-ovъ*: Chvalnov Kroměř. (1382 in antiquo Chwalnow et in iuniori Chwalnow DO).

Chválek demin. (Chval+ьkъ 1144): příp. *-ovici*: Chválkovice Bučov. (1348 in Chwalkowicz DO), Výšk., Olom., Buděj.

Chváleč (Chval-ık+jь): příp. *-ovъ*: Chválčov Holešov.

Nechvala (Ne+chval-a): příp. *-inъ*: Nechvalín Kyj. (1366 de Nechwalin).

Srv. Chvalčovice, Chválenice, Chvaletice, Chvalín, Chvalkov, Chvalkovice, Chvalov, Chvalovice, Chvalsovice, Chvalšovice, Chvaly, Nechvalice, Pochvalov v Čechách.

chvrast-

Chrást: příp. *-ici*: Chrastice Šumb. (1437 Crasticz DO); — příp. *-ovъ*: Chrástová Třebová (1318—26 Crastava, 1323 Chrastawa).

Srv. Chraštice, Chrastěšov, Chrášťovice v Čechách.

chyl-

Chýl nebo *Chýla*, od něhož jest dem. Chýlek (1205) a dosud trvající příjmení Chýla; příp. *-ici*: Chýlice Hrad. (1192 Chilichi, 1348 Chylecz.

ivan-

Ivan (1088); příp. *-ovici*; Ivanovice, podle něm. Nennowitz Nenovice Brno (1330 Ywanowicz); Evanovice Brno. *E* jest dialektické. Výšk. (1200 Ivvanouici); — příp. *-jъ*: Ivaň Židl. (1086 na Yuani); Přerov (1353 Ewane DO; 1358 Eywan t., 1359 de Ywan t.)

Ivánek demin. (Ivan+ьkь): příp. *-ici*: Ivančice (1221 Iwansiz); — příp. *-jъ*: Ivaneč, nyní Vaneč Vel. Mez. (1351 de Eywancze DB.)

Van zkráceno z Ivan: příp. *-ovici*: Vanovice Bosk. (1327 Wanowycz). Demin. Vanůvky. Telč. Srv. Van—Váňa. Srv. Vanovice v Čechách.

jacek.

Zkráceno z Hyacinthus.

Jacek Pal.: příp. *-ovъ*: Jackov Buděj. (Jaczcow DB).

jecl.

Německé Jacl, Jaclinus, Jeclinus.

Jecl, Jacl (1360 DB): příp. *-ovъ*: Jeclov Jihl. (1358 in Geczlow DB.)

jakub.

Z lat. Jacobus.

Jakub (1057): příp. *-ovici*: Jakubovice (1358 Jacubowicz). — příp. *-ovъ*: Jakubov, Třebíč (1349 Jacobaw DB).

Srv. Jakubín, Jakubovice v Čechách.

jamol-

Jméno to jest německé Amal, Amol, Amil, km. amal (Förstemann), v češtině pak přisulo se *j*, kteryžto zjev možno sledovati od doby předhistorické. Z konce 14. věku jest jalmužna, japoštol

(srv. Gebauer Mluv. I. 530 sld.) Jsou to zvláště cizí slova, kde se tak dělo; kromě jalmužna, japoštol uvádím Jimram z Imeramus, Jindřich, Jeřman; srv. Jamart.

Jamol příp. *-ici*: Jamolice Kruml. (1242 in Jamolice, 1281 de Jemolicz, 1378 von Jamolycz.)

jan-

Z lat. Joannes.

Jan (1052): příp. *-ovici*: Janovice Moravské, Velké N. Měs., Jič. (1464 Janowicz DO); Rýmař; — demin. Janovičky; příp. *-ově*: Janov Osobl.

Z *Johan* příp. *-ově*: Johanová Val. Mez.

Janek přehl. *Jěnek* demin. (Jan+ьkъ 1087): příp. *-ovici*: Jankovice Hrad.; — příp. *-jě*: Jěneč, analog. Jenč Bosk. (1355 de Jencz.)

Jěník (Jan+ьkъ Pal.): příp. *-ovici*: Jeníkovice, nyní Jankovice Holeš. (1360 Genikouicz DO); — příp. *-ově*: Jeníkov Dač. (1358 Genykow maius et Genykow minus DB.)

Januš, (Jan+ušь Nekr. Podl.): příp. *-ově*: Janušov Šumb., Zábř., Rýmař., Třebová.

Jěch z Jach, tvořené jako Vach; v. § 3 e.

Jěniš (Jan+išь): příp. *-ově*: Jenišov, nyní Jenešov Třebíč (DB. 1349 Genischaw, 1358 Genischow, 1364 Jenischow).

Jěš tvořené příp. *-šě* jako Zbýš, (1421 Gebauer Slov.): příp. *-ově*. Ješov Litov. (1399 Yessaw).

Jěšek demin. (Jaš+ьkъ, nebo Jach+ьkъ Pal.): příp. *-ovici*: Ješkovice Výšk. (1375 Gyescowiczie). Možno však také odvozovati od Ježek, tedy Ježkovice, kde *ž* při vyslovování rovná se *š*.

Jehnice Brn. v. § 6.

Srv. Jankov, Jankovice, Janov, Janovice, Jenč, Janatov, Jenichov, Jeníkov, Jeníkovice, Jeníšovice, Jeňoves, Jenšovice, Ješetice, Ješín v Čechách.

jar-

Jarec (Jar+ьcь): příp. *-ově*; Jarcová Val. Mez., původně Jarcova Lhota (1396 Jarczowa Lhota); v. § 14.

Jaroš (Jaro+šь) 1052): příp. *-ově*: Jarošov Hrad. (1228 Jaroshove).

Jěreš (Jar+ıšь): příp. *-ovici*: Jeršovice, nyní Heršpice Brno. V. § 6.

Jarohněv (Jaro+gněvъ 1087); příp. *-ici*; Jarohněvice, nespr. Jarohňovice Kroměř. (1131 Jarogneuici); Hodon. nesprávně Jaroňovice, v. § 6.

Jaromír (Jaro+mirъ 1071): přípona *-ici*: Jaroměřice Buděj. (1325 Germeritz), Třebová (1399 Jarmierzicz).

Jaroslav (Jaro+slavъ 1107): příp. *-ici*: Jaroslavice Znojmo (1249 Jaroslauicz, 1325 Jaslawic); Holeš.

Srv. Jarkovice, Jaroměř, Jaronice, Jaroškov, Jarošov, Jaroslav, Jaroslavice, Jarotice, Jarov.

jastrębь-

Jastřáb (1430 Tom. Z.): příp. *-ici*: Jěstřiebice, se zrušenou přehláskou Jestřábice Kyj. (1356 Jestrzebicze DO).

jašut-

Jěšutbor (Jašutь+borъ 1174): příp. *-ici*: Jěšutbořice, nyní Šitbořice Klob.; v. § 6.

Srv. Ještětice v Čechách.

jav-

Jěvík (Jav+ikъ); příp. *-jo*: Jevíč a z toho příponou *-ško* Jevíčko. V. § 12.

Jěviš (Jav+išь Pal.); příp. *-ovici:* Jevišovice Znoj. (1314 Jewyssowicz, 1364 Jeuspicz).

Srv. Jeviněves v Čechách.

jaz-

K tomu lze uvésti stslov. jęza, stč. jěže. Spíše však bude souviseti s německým Jazo, Jezo, Jazolin (Förstemann str. 980).

Jěže: příp. *-ovici*: Jazovice, Jezovice Znoj. (1228 Jazouic, 1327 Jeswicz); s jezevcem nemá co dělati, proto nesprávné Jezevčí.

jěd-

Jěd: příp. *-ovo*: Jedov Třebíč (1365 Gedow DB).

Srv. Jedomělice v Čechách.

jeřman-

Z německého Herrmann. (Srv. Jindřich z Henrich).

Jeřman: příp. *-jo*: Jeřmaň Litov. (1382 Jerzmani).

jetřich- v. dětřich-

jězd-

Sem patří Jězdek, Jězdoň, srb. Jezda, pol. Jazden, Jazdón a j.

Jiezda: příp. *-ovici:* Jezdovice Jihl., nesprávně Jezovice (1358 Jezdouicz DB): v. § 6.

Jězdoň (Jězd+onь 1355 DB): příp. *-ovici:* Jezdoňovice, nyní nesprávnou etymologií tvořené Hvězdoňovice Třebíč (1366 in Syesdonowicz = Z Jězd.) v. § 6.

jež-

Srv. Ježov, Ježovice v Čechách.

Jež srb., pol.; příp. *-ovъ*: Ježov Kyj. (1320 de Jesaw).

Ježek demin. příp. *-ovici:* Ježkovice Výšk. Lze odvozovati však i od Ječek; srv. kmem jan-.

jid-

Obídek demin. (Obid+ьkъ; Obid 1052): příp. *-ici:* Obidkovice, mylnou etymologií Obědkovice, Přer. v § 6.

Srv. Obědovice v Čechách, Obidowa v Haliči.

jimram-

Z něm. Emeramm, Imeramm.

Jimram (1088): příp. *-ovъ*: Jimramov (1365 Gymramow DB).

jin-

Jináč (Inak+jь): příp. *-ovici:* Jináčovice, též Ináčovice Brno; v. § 6.

Ninakun (Ninak+unъ): přípona *-ici:* Ninakunice, z čehož Nedakonice Hrad. a Nenakonice Olom.; v. § 6.

jindřich-

Z německého Henderich, Heinrich.

Jindřich: příp. *-ovici:* Jindřichovice Dač. (1354 in Gyndrsychowycz DB); — příp. *-ovъ*: Jindřichov Osobl.

Srv. Jindřichovice, Jindřichův Hradec v Čechách.

jun-

Junošě (Juno+š-a 1287): příp. *-ovъ*: Junošov, přehl. Jinošov Třebíč (1406 z Jinošova Půh.).

Srv. Jinošice, Jince, Jinonice v Čechách.

jur-

Juřata (Jur+ęta 1057): příp. *-ici*: Juřětice, přehlas. Jiřetice, nespravně Jiratice Buděj. (1361 Jurzeticz DB.)

Juřík (1107): příp. *-ovici*: Juříkovice, přehlás. Jiříkovice Brno (1261 Jursikowicz), N. Město; — příp. *-ovъ*: Juříkov, přehl. Jiříkov Rýmař.

Júra, přehlasované Jíra (1199): přípona *-ici*: Jiřice Krumlov, Buděj. (1349 in Jerecz DB dialekt., 1365 de Yrzicz t.); demin. Juřinka k Juřina (suff. *-inъ*).

Jursa. — Jirsa (Pal.): příp. *-inъ*: Jursín, přehlas. Jirsín, dial. Jersín Vel. Mez. nespr. Jeřín; — příp. *-ici*: Jirsice Dač., dialekt. Jersice (1358 Jershicz DB).

Srv. Jirčany, Jiřetice, Jiřetín, Jiřice, Jiříkov, Jiříčkov, Jiřín, Jiřina, Jirkov, Jirny, Jírovice v Čechách.

ję-

Poňata (Po-n+ję+ta 1207): příp. *-ovici:* Poňatovice, nespr. Puntovice Brno, původně Ponětice, z kteréhožto tvaru *ě* vniklo do Ponětovice místo Poňatovice (1395 Ponyeticz, 1420 též Podnytowize DB). Puntovice povstalo dialektickou výslovností; na Brněn. totiž často *o* mění se v *u*. Srv. Bartoš, Dialektologie II. str. 161.

Srv. Jetětice, Jetenovice, Jetišov, Poněšice v Čechách.

kad-

Z německého Kad, z něhož jest též Kadold. Z Kad jest pak české Kadák, Kadova; kmen cath-.

Kad: příp. *-ovъ*: Kadov· Kruml. (1235 de Cadow), N. Město.

Kadold (1243): z genetivu Kadolds, Kadolts české Kadolc, analogicky Kadolec Mez. Vel. (1376 Kadolcze); v. § 16. 1. e.

Kat ve výslovnosti m. Kad: příp. *-ovъ*: Katov Mez. Vel.; k tomu srv. Bernartice, Benetice, Benetín, s *t* místo *d*.

Srv. Katov, Kadov, Katovice, Katusice, Kadešice v Čechách.

kader-

Kadeřě (Kader+ja Gebauer Slov.): příp. *-inъ*: Kadeřín Litov (1382 Kaderzin).

kan-

Kmen ten jest v čes. káně.

Káně (1052 Kan+ja): příp. *-ici*: Kánice Brno (1365 Kanicz DB); — příp. *-ovici*: Káňovice Uh. Brod (1371 Canowicz). Srv. Kanín v Čechách, Kaniów v Haliči, Kanice v Čechách.

karas-

Karasa: příp. *-inъ*: Karasín N. Měs.

karъl-

Karel (Nekr. Podl.) z něm. Carl.: příp. *-ovici*: Karlovice Val. Mez.; příp. *-ovъ*: Karlov Rýmař.

Srv. Karlík, Karlov, Karlovice v Čechách.

kateřina-

Z Catharina.

Kateřina: Singul.: Sv. Kateřina Brn.; příp. *-ici*: Kateřinice Val. Mez. (1400 Katrzynycz); Jič.

Srv. Kateřinky v Čechách.

kaz-

Sem patří bulh. Kazan, rus. Kazanec, čes. pol. Kazimír a Kazě.

Přiekaz (Prě+kazъ) tvořené jako Přěmil, Přěbor, Přěvoj; plur.: Přiekazy, zúžením Přikazy Olom. (1250 de Prekas, 1364 Prykass); Holeš. (1349 Przieka z DOl); Val. Klob.

Srv. Příkazy v Čechách.

klem-

Zkráceno z Klement, z lat. Clemens.

Klem: příp. *-ovъ*: Klemov Blán. (1390 Clemow DB).

Klement: příp. *-ici*: Klementice, nyní německé Glempticz Mikul. Srv. § 6.

klevet-

Kleveta dosud příjmení: příp. *-ovъ*: Klevetov Kunšt.

klín-

Klín (1107): příp. *-ovici*: Klínovice Přer., dialekticky hanácky Klenovice (1309 de Clynouicz, 1311 de Klinowicz 1392 in Klinowicz).

Srv. Klínovice v Čechách.

klobuk-

Klobúk (Geb. Slov.): plur. Klobouky Brněnské (1210 Clobuk); Kl. Valašské (1404 in Klobuk), demin. Kloboučky Buč.

klopot-

Klopota (Klopot+a): příp. *-ovici*: Klopotovice Přer. (1213 Klopothowich).

klъz-

Kluz, příp. *-jъ*: Kluž, *Kluža*: příp. *-inъ*: Kložín, nyní Klužínek Litov. (1351 in Cluzin DO).

klъk-

Kluč (Klъk+jь, *u* průvodní samohláska): příp. *-ovъ*: Klučov Třebíč (1348 de Kluczau).

Srv. Klučice, Klučenice, Klučov, Klukovice v Čechách.

kober-

Srv. kober = plášť.

Kober: příp. *-ici*: Kobeřice Výšk. (1236 Koberici), Prostěj.

Srv. Koberovice v Čechách.

kоč-

Ze staroněmeckého km. kot.

Kočer (německé): příp. *-ovъ*: Kočerov, Kučerov Výšk. (1261 Kozherowe, 1277 Cozerow, 1276 de Guczeraw).

kohut-

Kohút: příp. *-ovici*: Kohoutovice Brno (1210 Kochutowicz). Srv. Kohoutovice v Čechách.

koch-

Koch: příp. *-ovъ*: Kochov Boskovice (1447 v Kochově Půh. 1318—26 Chochow).

Kochaл (Koch+anъ Nekr. Podl.): příp. *-ovъ*: Kochanov Mez. Vel.; v. § 14.

Srv. Kochanov v Čechách.

koj-

Kojata (Koj+ęta 1052): příp. *-ici*: Kojětice, Kojetice Třebíč (1348 de Cogeticz); Buděj; demin. Kojátky Výšk.; příp. *-inъ*: Kojetín Přer. (1322 prope Cogetyn), Jič., Třebíč.

Srv. Kojákovice, Kojčice, Koječín, Kojetice, Kojetín, Kojice, Kojkovice, Kojovice, Kojšice v Čechách.

kokor-

Kokora (Kokor-a 1052): pl. Kokory Přerov (1351 de Cocor).

Srv. Kokořín v Čechách.

kol-

Kmen slovanský; srv. i něm. Kolo, km. kol-.

Kolika (kol-ik-a): příp. *-inъ*: Količín (1349 Koliczin DO) Holešov.

Srv. Kolín, Kolišov, Kolešovice v Čechách.

komar-

Komár: příp. *-ovici*: Komárovice Buděj. (1366 Comarouicz DB), Jihl., Val. Mez. (1270 Comarouice); — příp. *-ovъ*: Komárov Hrad. (1368 Chomarow DO.), Šternb.; Komárov u Brna podle německého názvu Kumrovic slul kdysi Komárovice (1318 Gumrawicz).

Srv. Komářice, Komárov v Čechách.

kos-

Kos (1071): příp. *-ovъ*: Kosov Jihl. (1233 Kossowe), Zábř. (1464 Cossow DO).

Srv. Kosoř, Kosořice, Kosořín, Kosov, Kosová Hora v Čechách.

kost-

Od něho jest demin. Kostka.

Kost: příp. *-ici*: Kostice Hodon.

Srv. Koštěnice v Čechách.

koš-

Košík (koš+ikъ 1320): příp. *-ovъ*: Košíkov, s vynecháním dialektickým (v. Bartoš, Dialektologie II. 201 sld.). Koškov Vel. Mez. (1318 Gossikaw, 1365 in Kossikow DB); v. § 14.

Srv. Košice, Koštice v Čechách.

kotъl-

Kotlas (kotъl+asъ): pl. Kotlasy N. Město; srv. § 20.

kov-

Kovář (kov+arь): příp. *-ovъ*: Kovářov Litov. (1405 Kowarzow Půh.), na Tišnovsku Kovářov = Kovářová, u Hranic nejisto, je-li překlad z něm. Schmiedsau (1394 Schmetzau), nebo naopak.

Kovál (Kov+alь): příp. *-ovici*: Koválovice Přerov (1349 in Cowalowicz), Výšk. (1210 Covalovici).

Srv. Kovač, Kováň, Kovanice, Kovářov, Kovářovice v Čechách.

koz-

Koza (Koz-a 1332): příp. *-ovъ*: Kozov Litov. (1382 Cozhow).

Kozel (Kozъlъ 1057): příp. *-ovici*: Kozlovice Míst. (1359 Cozlowic); — příp. *-ovъ*: Kozlov N. Město (1396 Gozlow), Jihl.; Mez. Vel., Hran. (1406 Cozlow); — přípona *-janinъ* k místnímu Kozel—Kozlany Výšk. (1360 Coslan), Třebíč, v. § 8.

Kozár (Koz+arъ, 1275 Kozára): příp. *-ovъ*: Kozárov Kunšt.

Kozoch (Kozo+chъ): příp. *-ovici*: Kozochovice, viz kožuch; srv. § 6.

Přezdívka Kozojědy, demin. Kozojídky Hodon. (1360 de Cosogied DO).

Srv. Kozákov, Kozárovice, Kozičín, Kozín, Kozlov, Kozlovice, Kozly v Čechách.

kožuch-

Kožuch, Kožich: příp. *-ovici*: Kožichovice Třebíč v. § 6; — příp. *-ici*: Kožišice, se zrušenou přehláskou Kožušice Výšk. (1355 in Cozusecz DO, 1368 Kosusicz, 1392 de Kozisicz).

Kožuš (Kožuch+jь): příp. *-ovъ*: Kožušov, přehl. Kožišov—Kožšov—Kojšov, nyní Kolšov, v. § 14.

krak-

Krak: příp. *-ov-ъcъ*: Krakovec Litov. (1348 de Krakowczie DO.) — Srv. Krakov v Čechách.

kralj-

Král (1187): příp. *-ici*: Králice Prostěj. (1225 Cralicz), Vel. Mez.; srv. biskup-.

Králuch (Kral+uchъ): příp. *-ovъ*: Králuchov, nyní Krahulov přesmyknutím z nedávné doby, Třebíč; v. § 14.

Srv. Královice, Králova Lhota, Kralupy v Čechách.

kras-

Krás: příp. *-ici*: Krasice (1364 Krassicz), Prost.

Krása: příp. *-inъ*. Krasina ves, nyní Krásněves Vel. Mez. (1376 Crasyna villa DB, 1365 Crasnaves t.).

Krasoň (Kras+onь Nekr. Podl.): příp. *-ici*. Krasonice Dač. (1311 Crasonicz).

Krasík (Kras+ikъ Nekr. Podl.): příp. *-ovъ*: Krasíkov Zábř. (1360 Crasikow DO).

Okraś (O+kras+jь): příp. *-ovici*: Okrašovice Třebíč (1350 de Okrassowicz).

Srv. Kráselov, Krasetín, Krasíkov, Kraskov, Krašlovice, Krasoňov, Krasoňovice, Krašovice v Čechách.

krat-

Sem patří Krata v Nekr. Podl.

Krac (Krat+jь): příp. *-ovici*: Kracovice Třebíč.

Srv. Kratošice, Kratusín v Čechách.

krěk-

Křěk (1088): příp. *-ovъ*: Křekov Val. Klob.

Křečěk demin.: příp. *-ovici*: Křečkovice (1403 Chrzeczkowicz) Výškov.

Srv. Křeč, Křechoř, Křečov, Křečkov, Křečovice, Křekovice v Čechách.

krěp-

Ku kmeni tomu patří Křěpek, Chřěpec.

Křěp: příp. *-ici:* Křepice Kruml. (1190 Chrepici), Hustopeč.

Srv. Křepice, Křepenice v Čechách.

krěs-

Odtud odvozena jsou pol. Krzes, Krzesław, čes. Křěsina, Křěsa, Křěsislav a j.

Okřěś (O-krěs+jь): příp. *-ici*: Okřešice Třebíč (1371 Ockrzessicz DB) v. § 6. demin. Okříšky Třebíč, špatně Okříško.

Srv. Křesetice, Křešice, Křešín, Křesín, Křesina, Křešťovice v Čechách.

kril-

Křídlo: příp. *-ovici*: Křídlovice Znoj. (1225 Scrilowicz = Z Kř.); d e m i n. Křídlůvky Znoj. V. § 6.

krist-

Cizí; vězí v Kristus, Krištof, Křista, Křistěna, Křistobol, Křištan. (Srv. Gebauer, Slovník staročeský).

Křistan vedle Křištan (Krist+anъ 1276): příp. *-ovici:* Křistanovice Šternb., v dialektu hanáckém Křestanovice (nesprávně Křesťanovice) (1397 Cristanowicz DO).

križ-

Srv. Křížanov, Křížanovice, Křížov, Křížovice v Čechách.

Kříž (1205): přípona *-ovici*: Křížovice Tišn.; — příp. *-ovъ*: Křížov Rýmař. (1492 Krzizow DO).

Křižan (Križ+anъ 1052): příp. *-ovici*: Křížanovice Výškov (Crisanowicz 1318—26), Slavk. (1391 Krzizanowicz); d e m i n. Křížánky N. Město (1345 de Chrisanleins?); — příp. *-ovъ*: Křížanov Mez. Vel. (1240 in Crizanow), Zábř.

Křižienek demin. (Krížan+ьkъ): příp. *ovъ:* Křížánkov Mez. Vel., vedle Křížínkov (1353 de Crzizancow DB).

krok-

Krokoča (kroko+č-a): příp. *-inъ*: Krokočín Mez. Vel. (1350 de Crococzin DB).

krum-

Z německého.

Krumen (Krum+ьnъ): příp. *-ovъ*: Krumnov, Krumlov (1235 Chrumenow, 1277 Chrumenowe). V. § 14.

kry-

Srv. Skreje, Skrejchov, Skrejšov v Čechách.

Skryja (S-kry-ja) dosud příjmení; pl. Skryje Tišn. (1358 de Skri DB, 1376 Skryge DB); Kruml. (1407 ve Skryjích Půh., 1437 v Skrejích t.); srv. Skreje v Čechách.

Skrých (S-kry+chъ) tvořeno jako Vach (v. § 3. e): přípona *-ovъ*: Skrýchov (1407 Skrychow DB).

krъg-

Krh: příp. *-ovici*: Krhovice Znojmo (1294 Kyrowicz, 1347 Gorwicz; *y* jest průvodní samohláska); — přípona *-ici*: Skržice

= Z Kržice, Kroměř.; v. § 6; — příp. *-ovъ:* Krhov Kruml. (1376 Churhaw, 1378 Krhow DB); Bosk., Brod Uh.; Krhová Val. Mez.

Srv. Krhanice v Čechách.

krъch-

Krch (Pal., 1383 Tom. Z.): příp. *-ovъ:* Krchov, nyní Skrchow Bosk.; v. § 14.

Srv. Krchov v Čechách.

krъm-

Krmsa (krъm+sa) tvořené jako Hněvsa a pod., příp. *-inъ*: Krmsín, nyní Krumsín Pluml. (1324 Crimssin, 1349 Kirmsyn DO, 1356 Chrumsin DO, 1383 Crumsyn), kde *u* jest průvodní samohláska; srv. § 15.

krъn-

Krnek demin. (Krъn+ьkъ): příp. *-ici*. Krnčice (1351 Kyrnczicz DB). Buděj.

Srv. Krnov ve Slezsku, Krňovice v Čechách.

krъst-

Křsťata (Krъst+ęta 1131): příp. *-inъ*: Křstětín, nyní Křetín (1405 ze Křstětína Půh); v. § 15.

Křtomil (Krъsto+milъ): příp. *jъ*: Křtomil nebo pl. Křtomily Holešov.

Křsten (Krъst+ěnъ): přípona *-ovъ*: Křstěnov, nyní Křenov Kunšt. (1447 Krzstyenow DB); srv. v § 15. výklad o Křetíně.

Srv. Křtěnovice, Křtěnov, Křtětice v Čechách.

kub-

Zkráceno z Jakub.

Kubeš (kub+ьšь 1207): příp. *-ici:* Kubšice Kruml. (1326 Chubschicz); v. § 6.

kud-

Sem patří místní Kudlovice a Kudlov. Spojovati je s kúdel (kądělь), bylo by násilné, poněvadž by se musilo předpokládati, že se vysulo *e*. Proto spíše odvozuji od nějakého německého jména na *-(e)l* a sice od Godo, Cuto (km. goda.), demin. Godil, Gudil.

Kudl ? příp. *-ovici*: Kudlovice Hrad. (1381 Cudlouicz DO); příp. *-ovъ* Kudlov Vizov.

kuch-

Kuchař (1131): příp. *-ovici*: Kuchařovice Znoj. (1220 Culcharuitz, 1284 Cucharczouicz).

kun-

Z německého Cuno, Kuno.

Kuna (1052), Kúna: příp. *-ici*: Kunice Kunštát; Kounice Kruml. (1206 Cunici), Ivanč.; demin. Kuničky Blán.; — příp. *-ovici:* Kunovice Hrad. (1247 in Cunouicz), Val. Mez.

Kunek demin. (Kunьkъ 1311): příp. *-ici*: Kunčice Hranice (1373 de Kunczicz), Míst., Dvorec, Šumb.; demin. Kunčičky Míst.; — příp. *-ovici:* Kunkovice Krom. (1131 Cuncouicih); — Kunčina na Třebovsku jest z něm. Chuncendorf (1270), tvar jako Hynčina.

Kunka demin. (Kun+ьka): příp. *-inъ*: Kunčina ves, nyní kontaminací Kunčinov (1392: Kunczyna wess DB).

Kuniša (Kun+iš-a): příp. *-inъ*: Kunišín Třebíč, dial. Koněšín (1377 in Cunyssin, 1393 in Chunschyn).

Srovn. Kunčice, Kunějovice, Kunětice, Kunice, Kunkovice v Čechách.

kundrat-

Z něm. Konrad.

Kundrát: příp. *-ici*: Kundratice Meziříčí Vel., Nové Město. Srv. Kundratice v Čechách.

kupař-

Bezpochyby z německého Coppo, Cobbo.

Kupař: příp. *-ovici*: Kupařovice Hust.; v. § 6.

kur-

Některá vlastní jména snad patří do skupiny s kurъ (kohout), jiná s kuriti (kouřiti).

Kur (1204 Kurovic Damroth): příp. *-ovici:* Kurovice Holeš. (1390 Curowicz) dial. Korovice. Srv. Kurowyczi v Hal., Kurôwci t.

Kuřim (Kur+imъ) tvořené jako Radim; přípona *-jъ*: Kuřím u Brna, gen. Kuřímě, špatně Kuříma (1286 in Curim, 1328 Kurim); dialekt. Kořím. Stejného původu jest Kouřím v Čechách.

kurděj-

Kurděj: příp. *-ovъ:* Kurdějov Hust.

kužel-

Kužel (1380): příp. *-ovъ*: Kuželová Uh. Brod.

kvak-

Kvák: příp. *-ici:* Kvačice Hrad. (1317 Quaczicz DB 1408 Kwaczicz DO).

kvas-

Kvas (1088): příp. *-ici:* Kvasice Kroměř. (1131 Quasicih). Srv. Kvasovice v Čechách, v Haliči, Nekvasov, Nekvasice v Čechách, Kvasetice, Kvasejovice, Kváskovice v Čechách.

květ-

Květa (Květ-a 1108): příp. *-inъ*: Květín Zábř. (1273 Quitein, 1391 Quyetein).

Kvietek demin. (Květ+ьkъ 1228): příp. *-ovici*: Kvietkovice, zúženo Kvítkovice Hrad. (1350 Kwyetcowycz DO).

Srv. Květov, Květuš, Kvítkovice v Čechách.

kyj-

Kyj (Pal.): příp. *-ovici*: Kyjovice Znoj. (1348 Kyiowicz); — příp. *-ovъ*: Kyjov (1160 Kygow) Kyj., Mez. Vel.

Srv. Kyje, Kyjov v Čechách.

kys-

Kysel (Kys-ělь adjekt.): příp. *-ovici:* Kyselovice Kroměříž (1078 Kisselouici); — příp. *-ovъ*: Kyselov Olom. německý Giesshübel (1364 Gyssaw).

Srv. Kyšice, Kyškovice v Čechách.

kyt-

Kytka (Kyt+ьka 1435 Tom. Z.): přípona *-ovici*: Kytkovice Třebíč, z čehož dialekticky Ketkovice; v. § 6.

Srv. Kytín v Čechách.

kъl-

Klek demin. (kъl+ı kъ): přípona *-jъ*: Kelč, analogicky dle ostatních pádů: z Kelče a t. d. (1247 Ghelz, 1307 de Gelcz); — příp. *-ici*: Kelčice Prostěj. (1258 Ghelziz); — příp. *janinъ:* (Kъlъk+janinъ): Kelčany Kyj. (1418 Kelčanóm Půh); v. § 17.

kъnęz-

Kněz = kníže, ve významu vlastního jména v. § 5.; příp. *-ici:* Kněžice Jihl. (1307 Knesicz).

Knieni femin. ku kněz, appell., ale ve významu vlastního jména; v. § 5.; příp. *-ici:* Knienice, zúžením Knínice, nesprávně Knihnice, Kynice Kruml. (1262 de Knenitz, 1335 Gnehenycz DB), Brn. (1238 Khneniz); K. Moravské (1350 DB Knyechnycz), Dač. (1409 v Kněhnicích); demin. Kyničky (1391 Knyehnyczky).

Srv. Kněžice, Knín, Kniovice, Knížkovice v Čechách.

labąd-

Labud, Labut: příp. *-jъ*: Labuc, gen. Labuce, dat. Labuci a t. d.; v moravských nářečích: valašském, lašském, slováckém dosud mění se *c* v *ť* a zjev ten byl v starších dobách rozšířen více po Moravě, jak svědčí J. Blahoslav (Grammatika str. 274); v nářečí dolském na Kloboucku u Brna dosud ještě říkají žluť místo žluč. Z toho možno podati výklad nynějšího jména Labuť Kyj.: dialekticky se mluvilo v Labuti místo v Labuci, Labutě m. Labuce, Labutí m. Labucí (instr.) a dle toho povstal nominativ Labuť (1368 de Labuth DO). — Možno vykládati i od km. *lab-*, z něm. albo, koř. alphi (Förstemann 65), k němuž patří v Čechách Labětín, Labouň, v Halici Labacz, Labowa. Od os. *Labut* (Lab+utъ), příp. *-jъ*: Labuc a dále jako výše.

lad-

Sem paří Ladek, Ladislav, Ladka.

Lada (Lad-a): příp. *-inъ*: Ladín Litov. (1351 in Ladyn DO). Srv. Ladměřice v Čechách.

lak-

Lačen (Lak+ьnъ): příp. *-ovъ*: Lačnov Třebová, nyní Ločnov dle něm. Lotschnau; v. § 14. Kunšt., Val. Klob.

Srv. Lačnov v Čechách.

lan-

Z appell. lán (laneus).

Lanek (Lan+ьkъ) demin.; příp. *-ovъ*: Lančov Znoj., nespr. Lanžov (1323 Lanczow); v. § 14.

lask-

Láska: příp. *ov-ьcъ*: Láskovec Dač. (1466 Lastkowecz DB, s vsutým *t*).

laz-

Snad z km. lad-. Sem patří Lazek Nekr. Podl.

Lazin (Laz+inъ): příp. *-ovъ*: Lazinov Kunšt. (1493 v Lazenově Půh., dialekt.).

lel-

Lelek demin. (Lel+ьkъ 1203): příp. *-ovici*: Lelekovice Brno (1339 de Lelekowycz).

Srv. Leletice, Lelová v Čechách.

lěp-

Nelepek demin. (Ne-lěp+ьkъ 1181): příp. *-jъ*: Nelepeč Tišn. (1390 Nelepczie, 1415 Nelepce DB).

Přílep (Pri+lěpъ), tvořeno jako Příbor, Příboj; plur. Přílepy Holeš. (1437 Przilepi DO).

Srv. Přílepy v Čechách.

lěs-

Lesoň (Les+onь): příp. *-ici*: Lesonice Buděj. (1278 Lesonitz, 1314 Lessonycz); dem. Lesůňky Buděj.; příp. *-ovici*: Lesoňovice, Lesenovice (méně správné) N. Město (1348 DB Lessonowicz; 1360 Lessonouicz).

let-

Let: příp. *-ovici*: Letovice Bosk. (1349 Letouiz DO).

Letoň (Let+onъ 1186): příp. *-ici*: Letonice Výškov (1378 Letonycz DB).

Letek demin. (Let+ьkъ 1226): příp. *-ovici*: Letkovice Ivanč., nespr. Ledkovice (mylnou analogií s led).

Letoš (Leto+šь): příp. *-ovъ*: Letošov Výškov (1374 Lethoschow DB).

Srv. Letov, Lety, Letiny v Čechách.

lex-

Z Alexius.

Lexa: příp. *-ici*: Lexice, nyní Lexovice Dač. (1437 Lexicze DB).

lęch-

Lech (Lęchъ 1130): příp. *-ovici*: Lechovice Znojmo (1317 Lechawicz, 1349 Lechowicz DB), Zábř. (1364 Lechawicz).

Lechota (Lęcho+ta): příp. *-ici*: Lechotice Holeš. (1342 Lechoticzie). Mělo by zníti Lachotice, poněvadž k přehlásce není příležitosti; *e* vzniklo pravděpodobně tak, že osobní Lechota bylo utvořeno od přehlasovaného Lech.

Lešek, demin., vedle *Lašek* (Lęch—ьkъ 1237): přípona *-ovъ*: Laškov Litov. (1350 de Lascow DO).

Neleš (Ne-lęch—jь): příp. *-ovici*: Nelešovice Olom. (1234 Nelessowicz).

Srv. Lešetice v Čechách.

linhart-

Z něm. Linthart.

Linhart: příp. *-ici*: Linhartice Třebová.

litv-

Litvěnъ jméno národní: pl. Litvany Kruml., nyní Litovany: 1349 Lythywanich, 1353 Lytvan.

Srv. Litvínov v Čechách.

lob-

Sem patří Lobek, které jest zkratka z Loboda = čes. lebeda.

Loboda příp. *-ici*: Lobodice Přer. (1131 Lobodici).

Srv. Lobeč, Lobkovice, Lobedice, Lobosice v Čechách.

los-

Losek demin. (Los+ьkъ): příp. *-ici*: Loščice, Loštice (1353 Losczicz DO); srv. loš-.

Losa (Los-a): příp. *-inъ*: Losín.

loš-

Povstalo jako Búš, v. § 3 g.

Loš: příp. *-ovъ*: Lošov Olom.; v. § 14.

Loštice mohly by se vykládati též od demin. Lošek.

Srovn. Lochenice, Lochkov, Lochotín, Lochov, Lochovice v Čechách.

lov-

Lovata (Lov+ęta 1052): přípona *-inъ*: Lovětín Dač. (1371 Lobetyn DB, 1376 Lowacyn t.).

Lovek demin. (Lov+ьkъ 1052): příp. *-ici*: Lovčice Kyjov (1131 Loucicih); — demin. Lovčičky Výšk.; — příp. *-ovici*: Lovkovice, nyní Loukovice Třebíč v. § 6.

Lověch (Lov+ěchъ): přípona *-ici*: Lověšice Přer. (1398 Lowiessicz).

Loveč (Lov+ьk+jь): přípona *-ovici*: Lovčovice Dač. (1389 Lowczowicz).

Srv. Lovčice, Loveč, Lovětín v Čechách.

ljub-

Lub (1078): příp. *-ovъ*: Lubová, lat. Lubavia (1301), něm. Liebau, z kteréhož nyní Libava Šternb.

Luba (Ljub+a; srb.): příp. *-inъ*: Lubín, přehl. Libín, z čenož něm. Libein; nyní Libová Zábř.

Luběn (Ljub+ěnъ 1045): příp. *-ici*: Luběnice Olom. (1142 Lubenici, 1297 Lubenic).

Luboch (Ljubo+chъ): příp. *-ovъ*: Lubochová, přehláskou Libochová Mez. Vel. (1364 cum villa dicta Lubochowa, 1366 Lybochau); — příp. *-jъ*: Luboš, Liboš Šternb. (1160 Lubos, 1249 Luboss), nesprávně Libuše.

Lubhost (Ljub+gostь 1087): příp. *-jъ*: Lubhošč-Libhošť Jič.

Lubomír (Ljubo+mirъ 1234): příp. *-jo*: Lubomiř, Luboměř Šternb. (1408 Lybomyrz DO); Hran.

Lubosvár (Ljubo+svъvarъ): plur. Lubosváry, přehlás. Libosváry Holeš. (1351 Lyvboswar DO).

Srv. Libákovice, Libáň, Libánice, Libčany, Libčice, Libečov, Libějice, Libeň, Libenice, Liběšice, Libětice, Libichov, Libín, Libiš, Libišany, Libkovice, Liblice, Liblín, Libňatov, Libníč, Libníkovice, Liboc, Liboch, Libochovice, Libodřice, Libohošť, Liboměřice, Libomyšl, Libonice, Libošovice, Libotěnice, Libotín, Libouň, Libovice, Libřice, Libšice, Libuň, Libušín v Čechách.

ljud-

Ludek (Ljud+ьkъ 1145). demin.: přípona *-ovici*: Ludkovice Brod Uh., může však patřiti ku km. ljut-, neboť ve výslovnosti *dk* zní zcela jako *tk*; — příp. *-jo*: Ludeč, přehl. Lideč Val. Klob.; z toho příponou -ьko Lidečko Val. Klob. v. § 12.

Ludík (Ljud+ikъ 1107): příp. *-ovo*: Ludíkov Bosk.

Ludimír (Ljudi+mirъ 1174): příp. *-ici*: Ludměřice přehl. Lidměřice Kruml. (1326 Ludmaricz); — příp. *-ovo*: Ludmírov, přehl. Lidmírov (1382 Lidmírov).

Srv. Lidice, Lidkovice v Čechách.

luder-

Z něm. Liuder, km. leudi.

Liuder (1176), čes. Ludéř (srv. riter-ritieř, leicher-lejchéř a j.): příp. *-ovici*: Ludeřovice, přehl. Lideřovice Dač. (1332 Luderzouicz), Hodon.: — příp. *-ovo*: Ludéřov Olom. (1349 Luderz cum suis haeredibus de Luderzow DO).

Srv. Lideřovice v Čechách.

luk-

Z lat. Lucas; čes. Lukáš.

Luka, *Luk* (Pal.) zkráceno: přípona *-ovo*: Lukov Hol. (1348 Lucow DO), demin. Lukovec, t. (1373 Lucowecz), dem. Lukoveček Holeš.; zdloužením Loukov Holeš.; Lukov Budějov. (1238 Luckow), Luková Přer.

Luč (Luk—jь): příp. *-ovici*: Lúčovice, Loučovice Budějov. (1358 Luczouycz DB).

Srv. Lučice, Lukov, Luková v Čechách, Lukowa v Haliči, Lukanowice t. a j., osobní čes. Luka, Lukeš, srb. Lukan, Lukša.

ljul-

Lulek demin. (Ljul+ьkъ): příp. *-jъ*: Luleč, Lulč Výšk. (1349 de Lulcz).

ljut-

Luta (Ljut-a): příp. *-inъ*: Lutín Olom. (1234 Lutin).

Lutov (Ljut-ovъ): příp. *-jъ*: Lutovle v. § 17.

Lutoňa (Ljut+on-ja): příp. *-inъ*: Lutonín (1261 Luthonin ex 14. st.).

Lutota (Ljuto+ta): příp. *-inъ*: Lutotín Pluml. (1340 Luthotin).

Lutek demin. (Ljut+ьkъ 1126): přípona *-ovici*: Lutkovice s přehl. Litkovice Brod Uh. (1412 Lytkowicze DO), v. ljud-.

Lutnek demin. k Luten 1143 (Ljut-ьn+ьkъ): příp. *-ici*: Lutenčice, přehl. Litenčice Kroměř. (1351 de Lyvtenczicz DO).

Lutobrat (Ljuto+bratъ): příp. *-ici:* Lutobratice, přehl. Litobratice Mikul. K tomuto názvu vede Lupratitz 1278 a německé Leipertitz; v Litobračice jest dialekticky *č* za *t*, kterýžto zjev dle Blahoslava byl rozšířen na Ivančicku (srv. Labuť). Záměnou brat z bratr vzniklo Litobratřice.

Lutohor (Ljuto+gorъ): přípona *-jъ*: Lutohoř, přehl. Litohoř Buděj. (1190 Lutochor, 1370 Lythochors).

Lutopecen (Ljuto+pesьnъ): pl. Lutopečny, Litopecny Krom. (1318—26 in Luthopecen).

Lutostroj (Ljuto+strojь): příp. *-ovъ*: Lutostrojov, přehláskou Litostrojov, nyní Litostrov Ivančice. (1381 de Litostroyow, 1376 Luthostray DB v. § 14.

Selut (Se+ljutъ) tvořené jako Selub, Semil a pod.; příp. *-ici*: Selutice, demin. Seloutky Prostějov. (1353 Seluticz DO, 1464 z Selítek Půh.) V. § 10.

Srv. osob. Lutobor, Lutochléb, Lutomir, Lutomysl.

Srovn. Liteň, Litětín, Litice, Litichovice, Litkovice, Litoboř, Litochovice, Litochleby, Litohlavy, Litohošť, Litomyšl, Litoradlice, Litošice, Litovice v Čechách.

lys-

Sem patří Lysata, Lysek.

Lys: příp. *-ici*: Lysice Kunšt. (1365 de Lissicz DB); příp. *-ovici*: Lysovice, dialekt. hanácky Lesovice Výšk., něm. Lissowitz.

Lysen (Lys+enъ): příp. *-ici*: Lysenice-Lesonice Krum.; v. § 6.

Srv. Lysovice v Čechách.

ląg-

Odtud jest rus. Lugota.

Luhač (Ląg+ačь): příp. *-ovici*: Luhačovice Uh. Brod (1341 Luhacziewitz).

Lužek demin. (Ląg+ьkъ): příp. *-ovici*: Lužkovice Holešov (1446 Luzkawicze DO).

Srv. Luženice v Čechách.

lъg-

Lhán (Lъga+nъ): příp. *-ici*: Lhánice Třebíč (1364 in villa dicta Lhaniczie DB).

Srv. Lháň v Čechách, Lhenice t.

mach-

Tvořeno jako Vach z kmene počínajícího se ma-. V. § 3 e. K němu patří mnoho jmen, na př. Mácha, Machek, Machna, Machota, Machuta, Mašata, Maščata, Mašek, Maška.

Mach (1057): příp. *-ovъ*: Machová Holeš.

Maš (Mach+jь, nebo tvořeno podobně jako Mach, ale příponou -šь): příp. *-ovici*: Mašovice Znoj. (1131 Masouicih); dem. Mašůvky Znoj. (1406 in Massowkach DB).

Srv. Machov, Machovice, Mašov, Mašovice v Čechách.

mak-

Mák. příp. *-ovъ*: Makov Kunšt.

Srv. Makov v Čechách, Maków v Haliči, Mačice, Mačovice Makušín v Čechách.

mal-

Maloňa (Mal+on-ja 1088): příp. *-inъ*: Malonín Třebová.

Malen, Malena (Mal+enъ, en-a 1143): příp. *-ovici*: Malenovice Hrad. (1337 Malenouicz); — plur. Maleny Litov., dem. Malenky Výšk. (1408 z Malenek DB), zúžením Malínky, zkrácením Malinky.

Malata (Mal+ęta): příp. *-inъ*: Maletín Třebová (1320 Malletyn), Zábř.; v. § 15.

Málek demin. (Mal+ьkъ 1230): přípona *-ovici*: Málkovice Výšk. (1307 de Matkowicz).

Malík (Mal+ikъ 1052): příp. *-ovъ*: Malíkov Třebová (1365 Malixdorf), nyní Molíkov, v. § 14.

Maleš (Mal+ešь; srbské Maleš): příp. *-ovici*: Malešovice Židl. (1364 Malessowicz DB).

Malhost (Mal+gostь 1255). Podobný tvar jest čes. a srb. Milhost; příp. *-ovici*: Malhostovice Tišnov, špatně Malostovice (1353 in Malhostowycz DB). Srovn. pol. Małgoszcz, Małogoszcz, čes. Malhostice.

Mallhota (Mal+lьgota) tvořené jako Malhost; příp. *-ici*: Mallhotice Hran. (1318—26 Malhoticz), v. § 6.

Malomír (Malo+mirъ): příp. *-ici*: Maloměřice (1210 Malomieritz) Brn.

Srv. Malče, Malčice, Malčín, Malechov, Malechovice, Malenice, Malenín, Malenovice, Malešice, Malešín, Malešov, Maletice, Malhostice, Malíkov, Malín, Málkovice, Málkov, Malnice, Malobratřice, Malochyň, Malonice, Malotiče, Malovice, Malovidy, Malšice, Malšovice v Čechách.

man-

Původu německého: Mann, osobního jména nebo appellativa; ale jisté to není pro všecka slovanská jména.

Man (Nekr. Podl.): příp. *-ovъ*: Manová Tišn. (1399 de Manow); v. § 14.

Maneš (Man+ešь): příp. *-ovici*: Manešovice Buděj. (1378 Maneschowicz DB).

Srv. Mančice, Manetín, Maňkovice Maňovice v Čechách.

1. mar-

Cizí kmen, jevící se v Marie a odvozeninách: Máře, Mařák, Mařan a j.

Mařata (Mar+ęta 1218): příp. *-ici:* Mařatice Hrad. (1220 Maratiz).

Mařek (Mar+ьkъ 1228): příp. *-ovъ*: Mařkov, nyní Mořkov Jič. (1490 z Mařkova Půh.) Srv. os. Petřek; *a* v nářečí lašském a částečně valašském mění se v *o*: krova, brozda; v. § 14.

2. mar-

Kmen cizí, z Marcus, čes. Marek, Mareš.

Mareš: (Mar-|-ьšь 1088): příp. *-ovici*: Maršovice Krumlov (1368 Marschouicz DB); — příp. *-ovъ*: Maršov Dačice (1364 de Marschowa DB), Tišn. (1398 in villis Marssowa); Uh. Brod.

Maršík, demin. k Mareš (Marьš+ikъ 1115): příp. *-ovъ*: Maršíkov Šumb.

Srv. Markovice, Maršov, Maršovice v Čechách.

markvart-

Z německého.

Markvart (1046): příp. *-ici*: Markvartice Třebíč, Dač. (1371 Marquarticz DB.); z něm. gen. Markvarts vzniklo Markvarc-Markvarec Dač. (1353 Marquarcz DB) v. § 16. I. e.

Srv. Markvarec, Markvartice, Markvatice v Čechách.

martin-

Z lat. Martinus.

Martin (1052): příp. *-ici:* Martinice, Hol., Vel. Meziř. (1225 Martinicz) v. § 6.

Martínek demin. (Martin+ьkъ 1254): příp. *-ovъ:* Martínkov Buděj. (1365 in villa Martinkoue DB).

Srv. Martěnice, Martinice, Martinov, Martinovice v Čechách.

matěj-

Z lat. Mathias.

Matěj (1218): příp. *-ovici*: Matějovice Osobl. (1403 Matieiowicz); Dač.; — příp. *-ovъ*: Matějov N. Město; — příp. *-ovьcь:* Matějovec.

Macek (Mac+ьkъ Pal., z Mat+jь — zkratky z Matěj): příp. *-ovici:* Mackovice Znoj., nyní Moskovice; v. § 6.

Srv. Matějov v Čechách.

med-

Mez (Med+jь): příp. *-ici:* Mezice Litov. (1369 Mezicz). Sem patří os. Mezek, Mezka.

Medvěd (1389 Tom. Z.) z appell.: přípona *-ici:* Medvědice-Nedvědice Tišn. (1349 Medwidicz DB); nejisto, v. § 6.

měch-

Náměšek (Na+měch-ьkъ): přípona *-jь*: Náměšeč, Náměšč, Náměšť Olom., Třebíč. (1358 Namiescz DB) v. § 17.

Srv. Měchenice, Měchov, Měšetice, Měšice v Čechách.

měn-

Měna (Měn-a): příp. *-inъ*: Měnín Litov., nyní Měník (1348 de Mienyn DO); Židl., pův. Měnice; v. § 15.

menhart-

Z něm. Meginhart, Meinhart.

Mainhart (1034): příp. *-ici*: Mainhartice, nyní Menhartice Buděj. (1349 Mainharticz DB).

mig-

Mihulka demin. k Mihule (Migul+ьka): příp. *-ovici:* Mihoukovice Třebíč z Miholkovice, s dial. *o*; v. § 6.

mich-

Zkráceno z Michael; ale může býti tvarem jako Vach (§ 16. 1e.).

Micha (Mích-a): příp. *-ovъ*: Míchov, N. Město, Bosk.

Míša (Mich+j-a): přípona *-ovici*: Mišovice, nyní Nešovice (Nispitz). Kruml.; v. § 6.

Srv. Michovice, Mišovice v Čechách.

mikul-

Zkráceno z Mikuláš. Vedle toho jest Nykul, dialekt. Nykol, z Nicolaus.

Mikul (1145): příp. *-ovici*: Mikulovice Znoj. (1314 Nyculowicz, 1322 Mikulowicz), Třebíč (1380 de Nicolowicz); Nyklovice Kunšt. (1389 de Niclouicz Půh.) podle něm. Nickel; — příp. *-ovъ*: Mikulov (1276 Miculow, 1249 Niclaspurg); demin. Mikulůvka Vsetín, pův. Mikulášova lhota (1403 Mikulawsowa Lhota).

Mikulek demin. (Mikul+ьkъ): příp. *-ici*: Mikulčice Hodon. (1131 Miculcici); Nykolčice Židl. (1337 Nycolczicz).

Srv. Míkovice, Mikulášov, Mikulovice, Mikulov v Čechách.

mil-

Mil (1243): příp. *-ovici*: Milovice Mikul. (1332 Milwitz).

Miloň (Mil+onь 1052): příp. *-ici*: Milonice Blánsko (1340 de Mylonicz); Výšk.

Milen (Mil+enъ; srb.): příp. *-ovъ*: Milenov Hranice (1353 Mylenow DO vedle Milanow 1353).

Milata (Mil+ęta 1052): příp. *-ici*: Miletice, se zrušenou přehláskou Milatice Buděj. (1368 Mileticz DB).

Milota (Milo+ta 1107: příp. *-ici*: Milotice Hranice (1396 Miloticz), Kyj. (1360 Miloticz DO).

Milek demin. (Mil+ьkъ Nekr. Podl.): přípona *-ovъ*: Milkov Litov. (1382 Mylkow).

Milík (Mil+ikъ 1115): příp. *-ovъ*: Milíkov Vel. Mez. (1366 Milikow DB).

Milovan (Mil+ov-anъ Nekr. Podl.): pl. Milovany Šternb. (1408 DO Milovany, 1394 Milbans).

Mileš (Mil+ešь Tom. Z.): příp. *-ovici*: Milešovice Znoj., nyní špatně Mlíčovice (1350 Mileschowycz DB) v. § 6. Výšk.

Mileša (Mil+eš-a; 1240 Damroth): příp. *-inъ*: Milešín Mez. Vel.; N. Měs. (1377 Mylesyn DB.); v § 15.

Milhost (Mil+gostь 1052): příp. *-jъ*: Milhošč, Milhošť Hrad., nespr. Milokošť.

Nemil (Ne+milъ): plur. Nemily Zábř.; nynější Nemile jest buď dialekt. hanácky, nebo plur. od Nemil (= Nemil+jь); srv. Domamil.

Nemilan (Ne+mil+anъ): plur. Nemilany, v. § 8.

Srv. Milanovice, Milavče, Milčice, Milčín, Mileč, Milenovice, Milešov, Miletice, Miletín, Milevsko, Miličeves, Milíčov, Milíkov, Milíkovice, Milín, Milínov, Mílivice, Miloňovice, Milošovice, Milostice, Milostín, Milotice, Milovanice, Milovice, Milžice v Čechách.

mir-, měr-

Mir, *Mier* (1177): příp. *-ovici*: Měrovice Přer.; příp. *-ovъ*: Mírov Zábř. (1371 Myrow DO, 1370 Meraw).

Mířě (Mir+ja; bulh. Mirě, pol. Niemierza); příp. *-inъ*: Mířín, Měřín Mez. Vel. (1197 na Mirine).

Mirota (Miro+ta 1078): příp. *-ici:* Měrotice, demin. Měrůtky Kroměř. (1358 Myrotky DO); přípona *-inъ*: Měrotín Litovel (1348 in Myrotyn DO), Rýmař.

Miroš (Miro+šь 1052): příp. *-ovъ*: Mirošov N. Měs. (1353 in Mirossow DB); Val. Klob.

Miroslav (Miro+slavъ 1055): příp. *-jь*: Miroslav, genit. do Miroslavě, Kruml. (1244 Myrzlaus, 1225 de Mirozlau).

Bezmír, Bezmier (Bez+mirъ): příp. *-ovъ*: Bezmírov, Bezměrov Kruml. (1160 Bezmirow).

Srv. Mířejov, Mířenice, Mířetice, Mířetín, Mírkovice, Mirochov, Miroslav, Měřín, Mirošov, Mirošovice, Mirotice, Mirotín, Mirovice, Mířovice, Bezmíř v Čechách.

mistr-

Mistr: příp. *-ici*: Mistřice Hrad. (1300 Mistrzizc).

Mistra (Mistr-a): příp. *-inъ*: Mistřín Kyj. (1228 Mistrin).

Srv. Mistrovice v Čechách, Mistrzejowice v Haliči.

mitr-

Zkráceno z Dimitr.

Mitr: příp. *-ovъ*: Mitrov N. Měs. (1358 de Mytrow DB).

Srv. Mitrov, Mitrovice v Čechách.

mlad-

Mladěj (Mlad-ějь Pal.): příp. *-ovici*: Mladějovice Šternberk (1131 Mladeiouici); příp. *-ovъ*: Mladějov (1371 Mladieiow), Třebová.

Mladoň (Mlad+onь 1052): příp. *-ovici*: Mladoňovice Buděj., nesprávně Mladěnovice (1319 Bladonowicz, 1390 Mladyonowicz DB).

Mladen (Mla+denъ): příp. *-ovъ*: 'Mladenov, v. Mladěnov (od os. Mladěn) Šumb. (1371 Mladenowicz).

Mladota (Mlado+ta 1144): příp. *-ici*: Mladotice Val. Klob. (1131 Mladotici).

Mládek demin. (Mlad+ьkъ 1052): příp. *-ovъ*: Mládkov, nyní Mladkov Bosk. (1418 Mladkuov Půh.) v. § 14.; — přípona *-jъ*: Mladeč, špatně Mlač (1350 de Mladcze DO; 1371 Mladcz) Litov.

Mladec (Mlad+ьcь): přípona *-ovъ*: Mladcová Hrad. (1397 Mladczowa DO), nesprávně podle výslovnosti Mlatcová.

Srv. Mladějov, Mladějovice, Mladíkov, Mladočov, Mladoňovice, Mladostov, Mladotice, Mladoušov, Mladovice v Čechách.

modr-

Modr: příp. *-ici*: Modřice Brn. (1131 Modrici).

Srv. Modřovice, Modřejovice v Čechách.

moch-

Svořeno jako Vach od kmene počínajícího se mo-; v. § 31. e.

Nemoch (Ne-mochъ): příp. *-ovici*: Nemochovice Výšk. (1353 in Nemochouicz DO).

Mošna (Moch+ьn-a 1143): příp. *-ovъ*: Mošnov Jič. (1481 z Mošnova Půh.).

moj-

Mojata (Moj+ęta): příp. *-inъ*: Mojetín Olom., nyní Majetín (1318 Mogetin, 1352 Maietin); v. § 15.

Nemojan (Ne-moj+anъ, Nemoj 1102): plur. Nemojany Výšk. (1326 Nemoy, 1350 in Wnemoyan DB = V Nem.); v. § 8.

mol-

České *modl-*.

Modlata (Modl+ęta 1088): příp. *-ici:* Modletice Budějovice (1353 Modletycz DB).

Srv. Modlany, Modlenice, Modlešovice, Modletice, Modletín, Modlíkov, Modlín v Čechách.

mor-

Na nižším stupni jest mer- a mьr.

Mor: příp. *-ici*: Mořice Přer. (1403 de Morzicz); Moravec N. Měs. (Mor+av+ьcь) (1374 in villa Moravczie).

Mořín (Mor+inъ): přípona *ovъ*: Muřínov Výšk. (v. § 14.), vedle nespr. Mouřínov.

Mořek demin. (Mor+ьkъ Pal.) gen. Morka: přípona *-ovici*: Morkovice Kroměř. (1348 in Morcowicz DO); demin. Morkůvky, Klob. Brn. (1385 in minori Morkowicz DB; 1412 Morkowiczky DB).

Moraš (Mor+ašь): příp. *-ici*: Morašice Kruml.; v. § 6.

Mrla (Mьrl+a particp. pf.): přípona *-inъ*: Mrlín, (1358 in Mrlyn superiori DO, 1365 de Myrlyn inferiori DO) na místě obou stojí nynější Mrlínek (deminut.) Holeš.

Srv. Morašice, Mořina v Čechách.

most-

Mostek demin. (Most+ьkъ): příp. *-ovici*: Mostkovice Pluml. (1225 Mostcowicz) nesprávně Moskovice; — příp. *-ovъ*: Mostkov (1371 Mostkow).

mrak-

Srv. Mrač, Mračov, Mrakotice, Mrákov v Čechách.

Mrákota (Mrako+ta 1195): příp. *inъ*: Mrákotín Dač. (1385 Mracotin DB).

Sumrak (Są-mrakъ): příp. *-ovъ:* Soumrakov (1365 de Zumrakow villam Sumrakow DB), Telč.

mysl-

Mysl: přísp. *-ovъ*: Myslová Dač. (1351 Myslow DB) Horní; Kostelní původně Myslovice (1253 Mislowicz), r. 1378 Myslůvka (Myslowka Wierdunkowa DB = M. Věrduňkova; tak slul majitel); demin. Myslůvka Dač.

Myslej (Mysl+ějь 1088): příp. *-ovici*: Myslejovice, nyní Mysliovice nesprávně, Pluml. (1368 Misleyouicz DO).

Myslata (Mysl+ęta 1107): příp. *-ici*: Mysletice Dač. (1385 Mysleticz DB).

Myslík (Mysl+ikъ 1203): sgl. Myslík Míst.

Myslech (Mysl+echъ 1055): příp. *-ovici*: Myslechovice Litov. (1291 in Mysslechowicz); v. § 6.

Mysloč (Myslok+jь, Myslok 1160): příp. *-ovici*: Mysločovice Holeš. (1397 Mysloczowicze DO).

Myslibor (Mysli+borъ 1143): příp. *-ovici*: Myslibořice Kruml. (1260 de Miszelboriz); příp. *-jъ*: Mysliboř Dač. (Myslibors 1366 DB).

Nezamysl (Ne-za+myslъ 1210): příp. *-ici*: Nezamyslice Přer. (1353 de Nezamislicz DO).

Přěmysl (Prě+myslъ 1183): příp. *-ovici*: Přemyslovice Litov. (1309 de Prymislawicz).

Srv. Mysletice, Mysletín, Myslíč, Myslín, Myslotín, Myslov, Myslovice, Nezamyslice, Přemyšlení v Čechách.

mąch-

Muš (Mąch+jь, nebo Mą+šь) jest snad stejného tvaru a původu jako Buš, v. § 3. g.; příp. *-ovъ*: Mušov Mikul. (1332 Muschau).

Muchen (Mąch+ъnъ): příp. *-ici*: Mouchnice Výšk. (1350 de Muchnycz DO; 1390 zu Muschnicz t., 1406 z Muchnicz Půh.)

mąt-

Mutina (Mąt+in-a 1088): příp. *-ici*: Mutinice Hodon. (1251 Mutiniz); v. § 6.

Mútеn (Mąt+enъ): příp. *-ici*: Moutnice Hust. (1300 in Mutheniz) z Mútenice.

Mutiš (Mąt+išь 1052): příp. *-ovъ*: Mutišov Dačice (1379 Mutyschow).

Srv. Mutějovice, Mutěnice, Mutice, Mutovice v Čechách.

mъdl-

Medl (1201): příp. *-ici*: Medlice Kruml. (1283 de Medliz); Dvorec.; — příp. *-ovici*: Medlovice Výšk. (1390 Medlowicz), Výšk. — příp. *-ovъ*: Medlov Kroměř. (1356 Medlaw DO); Židl.; — příp. *janinъ*: Medlany, demin. Medlánky Brno.

Srv. Medlešice v Čechách.

mьn-

Paměta (Pa-mę+ta Pal.): příp. *-ici*: Pamětice Bosk. (1167 Pametice).

Srv. Pamětice v Čechách.

mьnj-

Meň (Mьn+jь): přípona *-ovici*, demin. Miňůvky Kroměříž v. § 6.

nad-

Sem patří srb. Nenad, Nenada, čes Naděj, pol. Nadziej.

Naděj (Nad+ějь 1088): příp. *-ovъ*: Nadějov Jihlava (1466 Nadiegiow DB).

Srv. Nadějkov v Čechách.

nag-

Nahoš (Nago+šь 1181): příp. *-ovici*: Nahošovice Holešov (1374 Nahosouicz).

Srv. Nahošice, Nahošín.

naš-

Našomír, Našimír (Našo+mirъ): přípona *-ici*: Našiměřice Kruml. (1236 de Nasmariz, 1244 de Naschmerische, 1236 de Nasmeritz); nesprávně Nasoměřice.

něg-

Nieh (Něg 1052): příp. *-ovъ*: Niehov, zúžením Níhov Mez. Vel. (1349 Nehaw DB; 1364 Nyehow t.); v. § 14.

Niežek demin. (Něg+ьkъ): příp. *-ovici*: Niežkovice, Nížkovice Výšk. (1378 in Nyezkowicz DB, 1373 Nyscowicz).

Srv. Nežetice, Nežovice, Nížkov v Čechách.

něm-

Němota (Němo+ta 1107): příp. *-ici*: Němotice, nyní Nemotice Výšk. (1327 de Nemoticz).

Němata (Něm+ęta): příp. *-ici*: Němětice, Němetice Meziř. Val. (1408 in Nemetycz).

Němec (jméno národní nebo osobní) nebo *Němek* (Něm+ьcь, Něm+ьkъ): příp. *-ici*: Němčice Kroměř. (1131 Nemitci, 1318—26 Nemczicz), Přer., Dač., Ivanč., Blán., Židloch.; — demin. Němčičky Znoj. (1190 Nemchici, 1371 Nempczicz parvum); Hustop., Židl., Dač.; — příp. *janinъ*: Němčany Výšk. (1311 Nemyiaz za Nemczas); v. § 8; § 6.

Srv. Neměji ce, Nemetice v Čechách.

nen-

Původ neurčitý. Srovn. německé Nannus, Nanno, Nenna u Förstemanna a bulh. Neno, srb. Nenoje, pol. Nienomysł.

Nenek (Nen+ъkъ): přípona *-ovici*: Nenkovice Kyjov (1227 Nenkovici, 1244 de Nenkouich).

Výklad na str. 15 jest nevhodný.

nes-

Nesimír (Nesi+mirъ): příp. *-jъ*: Nesmíř Vel. Mez. (1365 de Nesmyerzie); v. § 17.

Nesachleb v. chlěb-.

Nosislav (Nosi+slavъ 1205): příp. *jъ*: Nosislav Židl. (1361 Nossislaw DB).

Srv. Nesměřice v Čechách.

něš-

Tvořeno jako Búš v. § 3 g.

Něš, od něhož jest Něšata (1088); přípona *-ovici*: Nešovice Jemn.; v. § 6.

nět-

Sem patří čes. Něta, Roznět, Rozněta, Nětiše, Nětmír, Nietka.

Nietek demin. (Nět+ьkъ): příp. *-ici*: Nětčice, ve výslovnosti Něčice Kyjov (1349 Necycz, 1353 Netssicz), Kroměříž (1374 de Nietczicz), Hran.; — příp. *-ovici*: Nietkovice, zúžením Nítkovice Kroměříž (1387 Nyetkowicz).

nor-

Vnor (Vъ+norъ Pal.): příp. *-ovъ*: Vnorov Hodon. (1249 de Wnorow), odsutím Norov; ze „Z Norova" vzniklo Znorov, Znorovy; v. § 14., str. 33. Srv. os. Noreš (Pal.).

Nor: příp. *-ovici*: Norovice Dač. (1369 Norowicz DB), ač může se zde mysliti na zkratku z *Norbert.*

nos-

Nosál (Nos+alь; 1208 slez. Damroth): příp. *-ovici:* Nosálovice Výšk. (1352 Nossalowicz).

Srv. osobní Nosek, místní Nosálov, Nosetín, Noskov v Čechách.

nyr-

Nýr: příp. *-ovъ*: Nýrov, Nejrov Kunšt. (1368 Nyrow).

Srv. Nýřany, Nýrsko v Čechách; snad něm. původu (neu-).

nąd-

Nuzieř (Nuzerius 1288): příp. *-ovъ*: Nuzieřov-Nuzířov, nespr. Nořízov Tišn. (1350, 1364, 1379 de Nuzierzow DB); v. § 14.

Srv. Nouzov, Nuzov, Nuzín v Čechách.

odun-

Z něm. Odun, koř. auda-.

Odun, gen. Oduns, z čehož Odunec jako z Arnolts Arnolec v. § 16. I. e, nyní dialek. Odonec, mylnou etymologií Vodonec Kruml. (1278 de Odunz, 1279 de Odunze, 1353 de Odunyecz DB).

olbram-

Z něm. z Wulframmus.

Olbram (1210) příp. *-ovici:* Olbramovice Kruml. (1253 de Wolframiz, 1379 de Wolbramicz); — příp. *-ici*: Olbramice, nyní Obranice Litov. (1368 in Olbramicz DO); — příp. *-jъ:* Olbramkostel Znoj., původně Wolframskirchen (1263 Wolframeskirchen).

Srv. Olbramovice v Čechách.

oldřich-

Z něm. Odalric, km. othal-.

Oldřich (1176): příp. *-ovici*: Oldřichovice Hrad. (1381 Oldrzichouicz DO), nyní Ondřichovice; příp. *-ově*: Oldřichov Přer.

Srv. Oldřichov, Oldříš, Oldřetice v Čechách.

ondřej-

Z Andreas.

Ondřej: příp. *-ově*: Ondřejov Šternb., Rýmař.

Srv. Ondřejkovice, Ondřejov, Ondřejoves v Čechách.

opat-

Z abbas. Opat appell., ale ve významu osobního jména srv. § 5.

Opat: příp. *-ovici:* Opatovice Židl. (1048 Opatovvici!), Výšk. (1318—26 Oppathowicz); Třebová (1350 in Opatowicz DO); Hran., — příp. *-ově*: Opatov Třebíč (1289 Abdoue, 1359 de Aptaw).

Srv. Opatov, Opatovice v Čechách.

orьl-

Orel: příp. *-ovici*: Orlovice Výšk. (1328 in Orlowicz).

Srv. Orlov, Orlovice v Čechách.

os-

Os, z něhož jest Oseј: příp. *-ově*: Osová Mez. Vel. (1346 de Ossow, 1329 de Ossaw); Osová Bítéška, srv. vět-.

ostrov-

Ostrovák (Ostrov+akъ): příp. *-ici*: Ostrovačice Ivanč. (1255 Ozstrowachowic).

ot-

Z něm. Otto.

Ota (1193): příp. *-inъ*: Otín Jihl. (1360 in Otyn DB); s přisutým *v* Votín Mez. Vel. (1398: in Ottyn DB) — správně Otín; Otina ves nyní Otinoves Pluml. (1347 Ottenslag).

Oten (Ot+enъ): příp. *-ici*: Otnice Výšk. v. § 6.

Otaslav (Ota+slavъ 1192): příp. *-ici*: Otaslavice Prostějov (1287 Otazlowitz, 1309 de Othaslawicz).

Srv. Votice, Votín v Čechách.

otrok-

Otrok (1203): příp. *-ovici:* Otrokovice Hrad. (1131 Otrocouicih).

Otroček demin. (Otrok+ьkъ): příp. *-ovъ:* Otročkov Litov. Srv. Otročín, Otročice v Čechách.

pac-

Z něm. Bazzo.

Pac (1316): příp. *-ovъ*: Pacov, dle německého Punzendorf, dříve Patzendorf; (1308 Paczndorf, 1316 Paczendorf, 1353 Paczow DO, 1355, 1377 též).

Srv. Pacov v Čechách.

paduch-

Padúch: příp. *-ovъ*: Padouchov, dial. Padochov Ivanč.

pak-

Sem patří Pak, Pačej, Pakomil, Pakoslav a místní Pakoměřice, Pačejov v Čechách.

Pačeslav (Pače+slavъ 1219 slez. Damroth): příp. *-ici*: Pačeslavice, Pačlavice Krom. (1159 Paceslavicih 1131 Pacezlauicih).

pal-

Paloňa (Pal+on-ja): příp. *-inъ*: Palonín Zábř. (1353 Palonyn DO).

Pálek demin. (Pal+ikъ Nekr. Podl.): příp. *-ovici*: Pálkovice Místek.

Palač (Pal+ačь): příp. *-ovъ*: Palačov Jičín (1378 Palaczow DO).

Srv. Palčice, Páleč v Čechách.

paš-

Tvořeno jako Búš (v. § 3. g); jest demin. Pašek.

Paš: příp. *-ovici:* Pašovice Uh. Brod (1365 Passchowicz DO).

Srv. Pašovice v Čechách.

pater-

Snad jest v souvislosti s lat. pater.

Patera, dosud příjmení; příp. *-inъ*: Pateřín Litov. (1351 de Paterzin DO).

pavъl-

Z lat. Paulus.

Pavel (1057): příp. *-ici:* Pavlice Znojmo; — přípona *-ovici*: Pavlovice Přerov, Výškov, N. Město (1351 de Paulowycz prope Pernstayn DB); Pavlovice Moravské = demin. Pavlovičky (1358 de Pawlowiczky DB); Hust., Olom., Osobl., Buděj. (1349 Paulowicz DB) nyní *Pálovice* v. § 6); — příp. *-ovъ*: Pavlov Mez. Vel.

(1358 Pawlow DB), Zábř., Mikul. dle něm. Polau-Polava, Palava (1347 de Pablow).

Pavlin (Pavъl+inъ): příp. *-ovъ*: Pavlínov Mez. Vel.

Srv. Pavlíkov, Pavlíšov, Pavlov, Pavlovice v Čechách.

pěk-

Sem patří Pěč (DO), Pěčík.

Pieka: přípona *-inъ*: Piečín-Píčín-Pičín (1351 Pieczin, 1358 Pyeczin, de Pyeczina DB, 1399 z Pičína) Dač.

Pěčík (Pěk+ikъ Pal.): příp. *-ovъ*: Pěčíkov, Pěčkov Třebová (1351 Peczycow DO).

Pěčotluk (Pěčo+tlъkъ): pl. Pěčotluky, anal. dle těch, která zrušila přehlásku: Pačetluky, nespr. Pacetluky (1131 Pecotulceh) Holeš.

Srv. Pěčice, Pečice, Pěčín, Pečky, Pěčnov, Pičín v Čechách.

Pelhřim

Z lat. Peregrinus.

Pelhřim: příp. *-ovъ*: Pelhřimov Osobl.

Srv. Pelhřimov v Čechách.

pěn-

Pěnka demin. (Pěn+ьk-a): příp. *-ici*: Pěnčice Přer. (1131 Pencicih); demin. Pěnčičky Přer. (1381 de parvo Penczicz DO); — příp. *-inъ*: Pěnčín Litov. (1360 Pienczin DO).

Srv. Penčín v Čechách.

pěst-

Pěst: příp. *-ovici*: Pěstovice, zdlouž. Pístovice Výšk.; v. § 6. — příp. *-ovъ*: Piestov, zúž. Pístov (1234 de Pestow).

petr-

Z lat. Petrus.

Petr (1115): příp. *-ovici*: Petrovice Jihl., Kruml. (1346 von Petrowicz), Blán., Osobl., Šternb., Šumb., Třebíč; — demin. Petrůvka Třebová, Brod; Petrůvky Třebíč; — příp. *ovъ*: Petrov Hodon., Kunšt.; Třebová: Petrov nebo Petrušov dle něm. 1365 Peterusdorf DB.

Petra (Petr-a): příp. *-inъ*: Petřín Znoj.

Petřek (Petr+ьkъ 1191) gen. Petřka: příp. *-ici*: Petřkovice Jičín.

Pešek demin. (Pech+ьkъ 1258); Pech Pal. tvořeno jako Vach, v. § 3 e): příp. *-ovъ*: Peškov Tišn., nyní Pejškov z Péškov v. § 14.

Srv. Petrášovice, Petříkov, Petřín, Petrkov, Petrov, Petroves, Petrovice v Čechách.

pikart-

Pikart; z gen. Pikarts české Pikarc, anal. Pikarec N. Měs.; v. § 16. I. e.

piv-, pi-

Piva (Piv-a): příp. *-inъ*: Pivín Přer. (1358 Pywin).

Pivoňa (Piv + on-ja 1088): příp. *-ici*: Pivonice Nové Město (1316 de Piwonicz); — příp. *-inъ*: Pivonín Zábř. (1398 Pywonyn DO).

Pita partcp. pf.: příp. *-inъ*: Pitín Brod Uher. (1405 Pytyn Půh.).

Srv. Pitkovice v Čechách, Pivkovice t.

plat-

Platiš (Plat+išь 1052): příp. *-ovici*: Platišovice-Platšovice-Plačovice Buděj. (1353 Platyssowicz DB); v. § 6.

plav-

Plávek demin. (Plav+ьkъ; srb.): příp. *-jъ*:: Plaveč Znojmo (1234 Plauech).

Srv. Plavkonice v Čechách.

plěn-

Sem patří srb. Pljen.

Plenek demin. (Plěn+ьkъ): příp. *-ovici*: Plenkovice Znojmo (1349 Plencowicz).

pléš-

Pleš: příp. *-ici*: Plešice Kruml. (1131 Plesici, 1350 Plessycz DB); příp. *-ovьcъ*: Plešovec Krom. (1397 Plessiwecz, Pleswicz).

Srv. Plešov, Plešovice v Čechách, Pleszów v Haliči.

plumen-

Německý kož. bloma, os. Pluoma, Pluma.

Plumen (Plumьnъ): příp. *-ovъ*: Plumnov, nyní Plumlov (srv. Krumlov) (1340 de Plumenau, 1360 Plumnaw, 1402 Plumenaw, 1408 Plumnow DO, 1351 Plumlow DO).

pojas-

Stažené v pás.

Pásek demin. (Pas+ьkъ; pol.; Pás Pal.): příp. *-ovъ*: Páskov, v nářečí lašském zkráceno v Paskov Míst. (1297 Pazkow).

pokoj-

Pokoj (Pal.): příp. *-ovici*: Pokojovice Třebíč (1327 Pokoyowicz); — příp. *-ovъ*: Pokojov N. Město.

pol-

Úpolneš (= vъpolьn-ešь): příp. *-ici:* Úpolnešice Buděj., nyní Oponešice; v. § 6.

pop-

Pop, appellativum, ale ve významu vlastního; v. § 5. příp. *-ici*: Popice Jihl. (de Popicz 1349 DB), Znoj. (1278 Popiz); — příp. *-ovici*: Popovice Přer., Krom. (1388 cum villis maiori Popowicz prope Chremsre) Brn.; — demin. Popůvky Přer. (1388 cum minori Popowicz), Třebíč, Brn.

popel-

Popela (Popel-a): příp. *-inъ*: Popelín (1349 Popolin, 1356, 1368 Popelin DB).

Srv. Popelov v Čechách.

por-

Pořen gen. Porna (Por+ьnъ): příp. *-ici*: Pornice Kroměříž (1361 de Pornicz).

pot-

Z něm. Bodo, Poto, čes. Póta.

Potek demin. (Pot+ьkъ): příp. *-jъ*: Poteč Val. Klob. (1341 Potecz).

pozd-

Pozďata (Pozd+ęta Nekr. Podl.): příp. *-ici*: Pozdětice dem. Pozďátky Třebíč; — příp. *-inъ*: Pozdětín Třebíč (1358 Posdyetin DB).

Pozděch (Pozd+ěchъ 1204 slez. Damroth): příp. *-ovъ*: Pozděchov Holeš. (1367 Pozdiechow), v. též zd-.

Srv. Pozdyně v Čechách.

prak-

Prakeš (Prak+ъšь): srv. rus. Bogša. srb. Vlkša, Dragša, Mikša, čes. Jakša; — příp. *-ici:* Prakšice Uh. Brod (1131 Praxici, 1401 v Prakšicích).

Práč Znoj. (1344 Pracsch) v. prat-a § 17.

Srv. Práče, Práčov v Čechách.

prask-

Praskl partcp. pf.: přípona *-ici*: Prasklice Kroměříž (1355 Prasklicz).

prat-

Prat příp. *-ьcъ*: Pratec, pl. Pratce Slavk. (1274 in Pratzowe, 1368 de Pracz, 1376 Pracz).

Pratek demin. (Pratьkъ): příp. *-jъ*: Pratč-Prač Znoj., v. § 17. Srv. Pracejovice v Čechách, Prackov t.

prav-

Práv: příp. *-ici*: Pravice Znoj., špatně dle němčiny Probice (1222 Brawiz, 1325 Prowicz, Prawicz): v. § 6.; — příp. *-ovъ*: Pravlov (1323 Prewlow) s *l* vloženým, v. § 17. (Litovle).

Právek demin. (Prav + ьkъ 1057): příp. *-ici*: Právčice Krom. (1320 Prawcicz).

Pravota (Pravo+ta 1167): příp. *-ici*: Pravotice, snad nynější Mramotice Znoj. v. § 6.

Srv. os. Praveš, Pravoňa, místni Pravonín Pravíkov, Pravovice, Pravětice v Čechách.

prěd-

Přěda (Přěd-a 1078): příp. *-inъ*: Předín Třebíč (1353 in Przedyn DB).

prěk-

Přěček demin. (Přěk+ьkъ): příp. *-ovici*: Přečkovice Uh. Brod (1405 de Przeczkouicz Půh); příp. *-ovъ*: Přečkov Vel. Mez. (1360 de Przeczkow DB).

Srv. Přečice v Čechách.

prěsьn-

Přiesnota (Přěsьno+ta): příp. *-ici*: Přísnotice Hustop.

prěš-

Přěš (Přěch+jь; Přěch Pal.), tvořeno jako Búš, v. § 3. g příp. *-ovici*: Přešovice Kruml.

Srv. Přeštice v Čechách (z os. Přěšek), Přešín, Přeštěnice t.

prim-

Z latinského Primus: Damroth uvádí osobní Prima 1300, Primko 1295.

Přímata (Prim+ęta): příp. *-ici*: Přímětice Znoj. (1220 Primetitz, 1239 Primetiz, 1243 Primeticz, 1268 Premticz, 1293 Primitycz, 1325 Premticz, 1365 Przimyeticz DB). Doložené Przimyeticz může býti dialektické. — Mysliti by se mohlo také na osobní *Přěmata*, od *Přěm* a Přímětice vykládalo by se zúžením z Přie-

mětice. Na km. prěm- by ukazovaly dva starší doklady z r. 1268 a 1325: Premticz; ale nejstarší doklady mají *i*.

Srv. Přím v Čechách.

pros-

Prosina (Pros+in-a 1235): příp. *-ici:* Prosinice, Hran., dial. Prosenice (1275 de Prosinic); demin. Prosiničky Hran. v. § 6.

Prosata (Pros+ęta): přípona *-inъ*: Prosětín-Prosetín Kunštát (1390 in Prossyetyn DB); Mez. Vel.

Prosek demin. (Pros+ьkъ Pal., 1204 Damroth): příp. *-ovici*: Proskovice Ostr.

Prosimír (Prosi+mirъ 1212): příp. *-ici:* Prosimířice, Prosiměřice (1226 Prozimeriz), mylnou etymologií Prostměřice Znoj. (něm. Prosmericz); v. § 6.

prost-

Prostěj (Prost+ějь 1052): příp. *-ovъ*: Prostějov, dříve Prostějovice (1131 Prosteiouicih, 1213 Prosteyow); demin. Prostějovičky (1384 Prostyeiouiczek DO).

Oprost (O-prostъ): příp. *-ovici*: Oprostovice Holeš. (1373 Oprostowicz DO; 1368 de Zoprostowicz t.)

Srv. Prostějov v Čechách.

protiv-

Protivan (Protiv+anъ): příp. *-ovъ*: Protivanov Bosk.

Srv. os. Protiva, Protiven, místní Protivín v Čechách, Protivice t.

prus-

Prus, jméno národní; pl. Prusy Přer. (1160 Prusi): Výšk. Prusy Moravské (1349 in Prusiech DO) a P. Německé (in villa Praus 1349 DB); příp. *-janin*: Prušany, dem. Prušánky Hodon.

Prusín (Prus+inъ): příp. *-ovici*: Prusinovice Holeš. (1349 Prusynowicz DO); demin. Prusinky Přer.

Srv. Prusice v Čechách.

prъch-

Pršek demin. (Prъch+ьkъ): příp. *-ici*: Prščice-Prštice Brno (1360 Pirzschicz DB).

Srv. os. Pršík (1215).

ptak-

Ptáč (Ptak+jь): příp. *-ovъ*: Ptáčov Třebíč.

puc-

Z německého Puzo, km. boz-.

Puc: příp. *-ovъ*: Pucov Třebíč (1349 Putczaw DB, 1356 Puczow t.).

pukl-

Z něm. Buckel, km. bug-.

Pukl: příp. *-ici:* Puklice Jihl. (1318 Pukilwicz, 1358 Puklicz DB).

pust-

Pustimír (Pusti+mirъ Pal.): příp. *-jъ*: Pustiměř Výšk. (1052 Pustimir, 1243 de Puztemir.

pьn-

Peň: příp. *-ovici*: Pňovice Litov. (1249 de Pnyowicz, 1311 Pnyowicz): nesprávně Piňovice; v. § 6.

Srv. Pňovičky v Čechách.

rad-

Raděj (Rad+ějь 1052): příp. *-ovъ*: Radějov Hodon. (1376 de Radyegow DB).

Rada (Rad-a Nekr. Podl.): příp. *-inъ*. Radina ves, nyní Radňoves Vel. Mez. (1364 Radyna wes, DB); v. § 15.

1. *Raden* (Rad+enъ 1248): příp. *-ici*: Radenice Mez. Vel.

2. *Raden* (Rad+ьnъ): příp. *-ovici*: Radnovice, nebo Radňovice od Radeň (Rad+ьnь) (1397 Radnowicz) N. Město.

Radoňa (Rad+on-ja; Radoň Pal.): příp. *-inъ*: Radonín Třebíč, N. Město (1346 de Radonyn).

Radota (Rado+ta 1115): příp. *-ici*. Radotice Buděj. (1327 Radoticz); — příp. *-inъ*: Radotín Hran.

Radek demin. (Rad+ьkъ 1057): přípona *-ovici*: Radkovice Kruml. (1360 Radcowicz DB); — demin. Radkovičky N. Měs.; příp. *-ovъ*: Radkow N. Měs. (1377 Ratkow), Třebová (1308 Ratkow), Holeš. Radkovy (Radkov). Může se však odvozovati též od Ratek, poněvadž *dk* zní jako *tk*; v. rat-.

Radík (Rad+ikъ Nekr. Podl.): příp. *-ovъ*: Radíkov Hran. (1371 Radykow), Olom.

Radeš (Rad+ešь): příp. *-inъ*: Radešín N. Město (1407 de Hradessyn DB, 1409 de Radyssyn t.).

Radeč (Radьk+jь): příp. *-ovici*: Radčovice, Hradčovice (1398 Hradczowicz DO).

[illegible] snad s něm. [illegible] (srv. § 17.): přip. -ici: Radšice Dačice.

[illegible] (Rad—[illegible] 1130): přip. -ov: Radišov Třebíč.

[illegible] [illegible] [illegible] Nekr. Pod.): přip. -ov: Radiškov Mez. Vel.

[illegible] (Rad—[illegible]: Radišа [illegible]: přip. -ov: Radišov Trebová (1379 je [illegible]).

[illegible] Rad—[illegible] 1222: přip. -ov: Rad[illegible] Třebíč.

[illegible] Rad—[illegible] 1234: přip. -ov: Rad[illegible]ov Šumb. (něm. [illegible]).

[illegible] Rad—[illegible] [illegible]. [illegible]. Radav: přip. -ici: [illegible] Výšk. [illegible] [illegible]. [illegible] (1366 Raczlawiczi); Mez. Vel.: [illegible] [illegible] [illegible] Výšk.

[illegible] [illegible] 1365: přip. -ici: Uranice Třebíč, nespr. [illegible] 1365 [illegible] [illegible]. Onřanice Výšk. [illegible] § [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] Kunšt. (1349 je [illegible]).

[illegible] [illegible]: přip. [illegible]. [illegible] Hrad.

[illegible] [illegible] 1352: přip. -ici: [illegible] Brn. 1350 [illegible]. — přip. [illegible]. [illegible] Mez. Vel. 1365 Radostyn [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] 1365 — [illegible] [illegible] Radvani: přip. [illegible] Hran. 1414 [illegible] srv. Radvanov [illegible]

[illegible] § [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] Radeniče, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], Radešín, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], Radim, [illegible], Radimovice, Radín, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], Radkovice, Radměřice, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], Radnoviči, Radonice, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], Radoun, Radvaň, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], Vařeřady, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], Radvanice, [illegible], [illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] § [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1248 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] však také

v souvislosti s Vražek (1186), neboť *žk* zní jako *šk* a *v* se často odsouvá (1397 Wraskow DO, 1447 Rasskow t.); v. § 14.

Raš (Rach+jь 1115): příp. *-ovici*: Rašovice Výšk. (1131 Rasouicih); — příp. *-ovъ*: Rašov Tišn. (1341 in Rassau).

Srv. Rašov, Rašovice, Raškovice, Rašín v Čechách, srb. osob. Raško.

raj-

K němu patří čes. Rajka, srb. Rajan, Rajek a j.

Ráj: příp. *-ьcь*: Rájec Blán. (1366 de Raycz), Zábř. demin. Ráječek Zábř., Ráječko Blán. v. § 12.; přípona *-jь*: v Rajhrad (= Rajьhrad) (1045 Raygrad), v. § 17.

Rajhrad (místní vzato jaksi za osobní): příp. *-ici*: Rajhradice Židl. (1292 Rayhradicz) v. § 6.

Srv. Rájov v Čechách.

rak-

Rak (1088): přípona *-ici*: Račice Kruml. (1356 Racicz DB, 1349 Radschycz); Výšk. (1227 Ratsici, 1375 Radsicz); N. Město; srv. rad-, v. § 6. — příp. *-ovъ*: Rakov Hran., Rakova Litov.; snad Rakoví Tišnov (zúžením z Rakové).

Rakeš (Rak+ъšь): příp. *-ici*: Rakšice Kruml. (1234 Raksice).

Srv. Rakov, Rakovice, Rakovník v Čechách.

rakъv-

Rakev: příp. *-ici*: Rakvice (1248 Rachuwiz, 1292 Rakuuiz, 1393 Rakwicz) Hustop.

ram-

Náramek (Na+ram+ьkъ): příp. *-jь*: Nárameč Třebíč. (1346 Naramez DB).

ran-

Ranoš (Rano+šь 1087): příp. *-ovъ*: Ranošov Hran.

Ranožír (Rano+žirъ 1174), lat. Ranocerus, Rancirus, z něhož opět Rancíř: příp. *-ovъ*: Rancířov Buděj., (1303 Rancyrow), Jihl.; v. § 14.

Srv. Rančice, Rankov, Rankovice v Čechách.

rajpot-

Německé Raginbod-Rainbod, nebo Reginbod-Reinbod, koř. ragan (Förstemann 1226).

Rejpota: příp. *-inъ*: Rejpotín, něm. Reitendorf Šumb. (1391 Reypotendorf).

rapot-

Souvisí asi s něm. koř. radi, os. Ratpot, Rapoto, Rapota.

Rapota (Rapot-a 1086): příp. *-ici*: Rapotice Třebíč.

Srv. Rapotice v Čechách.

rat-

Rác (Rat+jь 1210): příp. *-ovici:* Rácovice Budějov. (1355 Raczowycz DB); — příp. *-ově:* Rácov Jihl. (1354 de Raczow).

Racek demin. (Rac+ьkъ 1195): příp. *-ově*: Racková Holeš.

Ratiš (Rat+išь Pal. 1204 Damroth): příp. *-ovici:* Ratišovice Kruml. (1376 Racyesouicz DB).

Ratíšek demin. (Ratiš+ьkъ): příp. *-ovici*: Ratíškovice Hodon. (1131 Ratiscouicih).

Ratibor (Rati+borъ 1088): přípona *-ici:* Ratibořice Buděj. (1351 Ratyborzicz DB); — příp. *-jě*: Ratiboř Val. Mez.

Srv. Rad-.

Srovn. Ratboř, Ratěnice, Ratiboř, Ratibořice, Ratměřice v Čechách.

recman-

Asi z něm. Rätzmann, km. rad-, osobní Razo, Rezo.

Récman (1210 Svatoslav, Zdislav Recmanidci): příp. *-ici*: Řécmanice, zúž. Řícmanice Brn. (1261 Reczmanicze).

řehoř- v. gregor-

rěp-

Řěpa: příp. *-ově*: Řepov Zábř. (1408 Repaw).

Řěpeš (Řěp+ьšь): příp. *-ině*: Řepšín Olom. (1131 Repsine).

Srv. Řepín, Řepeč, Řepešín, Řepčice v Čechách.

reš-

Německé Resch.

Reš (1290): příp. *-ově*: Rešov Rýmař. (1351 Reschendorf).

rěz-

Řězen: (Řěz+ьnъ): přípona *-ovici*: Řeznovice Ivanč. (1252 Reznowic).

rik-

Z německého Rik, Riko (koř. ricja-).

Řik: příp. *-ovici*: Řikovice Přer. (1167 Rikouice, 1347 Rzikowiz).

Řičan (Rič+anъ z Rič = Rik+jь): plur. Říčany Ivančice (1237 Richan, 1245 de Ritchan). Vykládati z Řiečany od appell.

řéka jest těžko, poněvadž už z první polovice 13. století máme v oněch dvou dokladech *i*.

Řikona (Rik-|-on-a) nebo Řikoňa: příp. *-inъ*: Řikonín Tišn. (1371 de Srzikonyna).

Srv. Říkov, Řikovice v Čechách.

rim-

Z Hřím, které jest zkráceno z Pelhřím (Peregrinus), nebo z německého Rim, Rimo, kor. Rim.

Řím (1234): příp. *-ici*: Římice Litov. (1356 de Rzimicz DO, (1371 Hrzimicz DB); v. § 6. — Rymice u Holešova; tu by se *r* mohlo vykládati dialekticky místo ř, jako dosud v nářečí tomto se mluví: uderyť, krýda. Možný jest také výklad, že Rymice pochází přímo od něm. Rim (1353 Rymicz DO, 1365 Rimycz t.); srv. km. *rýmař-*; — příp. *-ovъ*: Římov Třebíč.

Srv. Římov, Římovice, Rymáň, Hříměždice v Čechách.

rip-

Asi od něm. Grippo, Grifo — je-li v opise zakládací listiny kláštera Třebíčského doklad Gripovice opravdu starý — přípona *-ovici:* Gripovice—Hřípovice—Řípovice a nyní Řípov Třebíč.

rod-

Rodek demin. (Rod+ьkъ Pal.): příp. *-ovъ*: Rodkov, nespr. Rotkov N. Město,

Rodislav (Rodi+slavъ Pal.) Radslav: příp. *-ici:* Rodslavice-Rudslavice Hol., § 6.

Srv. Rodinov, Rodov v Čechách.

rog-

Sem patří Rož, Rožneta.

Rožen (Rog + ьnъ): přípona *-ovъ*: Rožnov (1267 Rosenawe, 1372 Roznow).

Srv. Rožatov, Rožnov v Čechách.

roj-

Rojata (Roj+ęta): příp. *-inъ*: Rojětín, Rojetín Tišn. (1354 in Rogietyn DB).

Srv. Rojice, Rojkovice v Čechách, Rojatyn v Haliči.

Rozroj (Roz+roj 1057): příp. *-ovici*: Rozrojovice, s vloženým *d* Rozdrojovice Brno (1402 Rozdrojovicích), v. § 6.

ros-

Rosa: příp. *-ici*: Rosice Ivanč. (1321 de Rossicz).

Srv. Rosice v Čechách.

rost-

Rostin (Rost+inъ): příp. *-ici*: Rostinice, nyní Rostěnice Výšk. (1131 Rostinicih, 1335 Rostenicz); v. § 6.

rud-

Kmen německý.

Rudolt (1146): přípona *-ici*: Rudoltice Osobl. (1255 Rudolweswalt), něm. Rosswald; Wiesenb. — Z gen. Rudolts vzniklo čes. Rudolc, anal. Rudolec (v. § 16. I.) (1343 in Rudolfs, 1368 von Rudolcz); — příp. *-ovici*: Rudoltovice Šternb.

Rudel (něm.) příp. *-ici*: Rudlice Znoj. (1365 Rudlicz).

Rudvík (něm.): přípona *-ovъ*: Rudvíkov Mez. Vel. (1234 de Rudwico, 1358 Rudwicov DB); v. § 14.

Srv. Rudoltice v Čechách.

runar-

Asi z německého, koř. runa-, z něhož jsou osobní Runo, Runfrid, Runjer a t. d.

Runář (Run+arь): příp. *-ovъ*: Runářov (1351 Runarzow DO). Litovel.

ruprecht-

Německé.

Ruprecht: příp. *-ovъ*: Ruprechtov Výšk.

Srv. Ruprechtice v Čechách.

rus-

Srv. Rusín, Rousinov, Rousovice v Čechách.

Rusa (Rus+a 1180): příp. *-inъ*: Rusín Osobl. (1331 Rusin).

Rusín (Rus+inъ Pal.): příp. *-ovъ*: Rousínov Výškov (1387 Russinow).

Rusmír (Rus+mirъ): přípona *-ovъ*: Rousmírov, Rousměrov Mez. Vel.

ryb-

Rybeš (Ryb-ešь): příp. *-ovici*: Rybešovice, dial. han. Rebešovice (1340 Rebieschowicz) Židloch.

rychalt-

Německé.

Rychalt: příp. *-ici*: Rychaltice Míst.

rychl-

Snad z něm. Richel, koř. ricja- (Förstemann 1256).

Rychl: příp. *-ovъ*: Rychlov Holeš. (1371 Richlow DO).

rychtar-

Appeliativum, ale ve smyslu vlastním, jako kněz, opat, v. § 5.; z něm. Richter.

Rychtář: příp. *-ovъ*: Rychtářov Výšk.

rymar-

Z něm. Riemer—Remer—Reimer—Rimher, koř. rim.

Rýmař: příp. *-ovъ*: Rýmařov, něm. Römerstadt (1398 Remerstat).

rąb-

Záruba (Za+rąb-a): dosud přijmení: příp. *-ici*: Zárubice Kruml. (1349 in Zarubicz DB).

rąch-

Rúcho (rąch-o): příp. *-ovjaninъ*, pl. Rouchovany (1273 Ruchowan) Kruml.

rẹd-

Neřada (Ne-rẹd-a): příp. *-inъ*: Neředín, nyní Neřetín Olom. (1247 Neredyn, 1234 Neretyn). Sr. os. Ředivoj, Ředochna; v. § 15. Srv. Ředenice, Ředhošt, Ředice v Čechách.

sad-

Saz (Sad+jь): příp. *-ovici*: Sazovice Hrad. (1362 Sazowicz). Srv. něm. os. Sazo.

sed-

Sedlata (Sedl+ẹta): příp. *-ici*: Sedletice, se zrušenou přehl. Sedlatice Telč.

Sedleš (Sedl+ešь): příp. *-ovici*: Sedlešovice Znojmo (1190 Sedlesovici).

Sedlej ((Sedl+ějь): příp. *-ovъ*: Sedlejov (1366 Sedleyow DB) Telč.

Násedlo (Na-sed-lo): příp. *-ovici*: Násedlovice Kyjov (1353 Nasedlouicz, 1353 Nadsedlowycz DB).

Sezema (Sez+im-a, připodobněním Sezema; starší doklady zní Sezema, srv. Erben Reg.): příp. *-inъ*: Sezemín Nové Město v. § 15.

Svésedl (Své+sedlъ): příp. *-ici*: Svésedlice (1370 Swesedlicz 1389 Swessedliczie) Olom., nesp. Svisedlice.

Srv. Sedlejovice, Sedletín, Sedlíkovice, Sedlovice, Sezemice v Čechách.

salav-

Cizí.

Salava, dosud příjmení: příp. *-ici:* Salavice Jihl.

sas-

Sasa tvořeno jako Uhra (1174, 1228) (Sas+a): příp. *-inъ*: Sasina Bosk. (1368 Zassina DOl., 1447 Sassyna t.).

sav-

Sava: příp. *-inъ*: Savín Litov. (1355 Sawyn DO, 1365 Zewyn t., 1376 Sabyn t., 1379 Sawyn DO).

scěp-

Ščepek demin. k Ščep, jež jest zkratka ze Ščepán (Stephanus); k němu patří též Ščepata; příp. *-ovъ*: Ščepkov, Štěpkov Buděj. (1365 Czepkau DB).

Ščepán (1057): příp. *-ovici*: Štěpánovice Buděj.

Srv. Štěpánice, Štěpánov, Štěpánovice v Čechách.

sěja-

Vsěta (Vъ-sět-a): příp. *-inъ*: Vsetín; v. § 15.

sěm-

Sěmek demin. (Sěm+ьkъ 1086; bulh. Semko): příp. *-ici:* Semčice, nesprávně Sentice Tišn. (1358 de Sempczicz DB); v. § 6.

Sěmitěch (Sěmь+těch): přípona *-ici*: Semitěšice, demin. a mylnou analogií Samotíšky Olom. v. § 10. Srv. os. Semislav.

Srv. Semčice, Semeč, Semechnice, Semice, Semonice, Semovice v Čechách.

sěn-

Sěnorad (Sěno+radъ): pl. Senorady, mylnou etymologií Senohrady Třebíč (1350 Sienohrad DB, 1351 Senorad t.); srv. Polerad, Hostěrad.

Srv. Senomaty, Senožaty v Čechách.

sibot-

z něm. Sigebotho; Siboto 1087. Z něho povstalo české Žipota a Šebeta; příp. *-inъ*: Žipotín Třebová (1365 villam Sybothinam DB, 1398 Zypotyn DO); příp. *-ovъ*: Šebetov Bosk. (1249 ad Sibotonis villam, 1409 z Šebetova Půh.).

sighart-

Německé *Sigehart*; příp. *-ici:* Zigartice Šternb. (1394 Sighartau, 1408 Zygartice DO).

siv-

Siv: příp. *-ici:* Sivice Výšk. (1317 Sibcz, 1345 Sywicz).

skor-

Skoron (Skor+onъ Nekr. Podl.): příp. *-ici:* Skoronice Kyj. (1322 Skoronicz).

Skorota (Skoro+ta Pal.): příp. *-ici:* Skorotice Tišn. (1309 de Skorothic); příp. *-inъ*: Skorotín Jič.

Srv. Skoranov, Skorenice, Skorkov v Čechách.

skrъb-

Skrben (Skrъb+enъ 1107): příp. *-jъ*: Skrbeň Olom. (1176 Skriben, 1355 Skyrben DO).

Srv. Skrbčići v Istrii.

slav-

Sláv jest ve složení, jako Jaroslav a pod.; příp. *-ici*: Slavice Třebíč (1371 Slawicz DB); demin. Slavíčky Třebíč.

Slavoň (Slav+onь 1167): příp. *-ici:* Slavonice Dač. (1358 Slawonicz DB); příp. *-ovъ*: Slavoňov Zábř. (1318—26 Slawanow).

Slavoňa (Slav-on+ja): příp. *-inъ*: Slavonín Olomouc (1131 Slauonyn).

Slavata (Slav+ęta 1181): příp. *-ici*: Slavětice Kruml. (1366 de Slawaticz); — příp. *-inъ*: Slavětín Litov. (1368 Slauetin DO), Buděj.

Slávek demin. (Slav+ьkъ 1238): příp. *-ovici:* Slavkovice N. Město; — příp. *-ovъ*: Slavkov Výšk. (1361 Slawkow DB); Hran. (1349 de Slawkow DO), Holeš., Hrad.

Slavík (Slav+ikъ 1115): příp. *-ovici*: Slavíkovice Výškov (1387 in Slawykowicz); Buděj.; — příp. *-jъ*: Slavíč Hran. (1353 Slauicz DO).

Slavíka (Slav-ik+a): příp. *-inъ*: Slavičín Val. Klob. (1256 Zlawizin).

Slavibor (Slavi+borъ): příp. *-jъ*: Slaviboř, nyní Slejboř Dač. v. § 17.

Přáslav (Přěja+slavъ): příp. *-ici*: Přáslavice Olom., staž. z Přějaslavice (1131 Preiazlauici, 1318—26 Praslawicz).

Srv. Slavče, Slavětice, Slavětín, Slavhostice, Slavice, Slavíkov, Slavíkovice, Slavíky, Slavín, Slavkov, Slavkovice, Slavníč, Slavoňov, Slavoňovice, Slavošov, Slavošovice, Přáslavice v Čechách.

slug-

Sluha, s nímž souvisí Služen, Sluhota, Služata, Služek a j.; příp. *-inъ*: Služín Pluml. (1131 Slusine).

Srv. Sluhov v Čechách.

sluch-

Sluš (Sluch-|-jь): příp. *-ovici*: Slušovice Holeš. (1261 Sluschowicz).

Poslucha (Po-sluch+a): příp. *-ovъ*: Posluchov Olom., též Poslucha (1364 Posluchaba) něm. Posluchau.

Srv. Sluštice v Čechách.

smil-

Smil (1051): příp. *-ovъ*: Smilov Libava.

Srv. Smilovice, Smilkov v Čechách.

smol-

Sem patří srb. Smoljan, Smoljana, Smolko, Smolka.

Smola: přípona *-inъ*: Smolina Val. Klob., Smolín Hustopeč, v. § 15.

Srv. Smoleč v Čechách.

smrъž-

Smrž, dosud příjmení; příp. *-ici:* Smržice Prost. (1131 Smersicih); příp. *-ovъ*: Smržov Třebová (1318—26 Smrzow), Kunštát.

Srv. Smržov, Smržovice v Čechách.

sněg-

Sniehota (Sněgo+ta): příp. *-ici*: zkrácené Sněhotice, zúžené Sníhotice Prost. (1334 Snihoticz, 1356 Snyehoticz DO). Srv. os. Sněhuš.

sob-

Soběl (Sob+ělь): příp. *-ici:* Sobělice Krom. (1320 Sobielicz); v. § 6.

Sobol (Sob+olъ); přípona *-ici*: Sobolice, d e m i n. Sobůlky Kyj. (1358 de Sobolek DO).

Sobota (Sobo+ta): příp. *-inъ*: Sobotín Šumb. (1351 Sobecinna, 1399 Sobothein); srv. dem. os. Sobotka (Pal.).

Sobuta (Sob+ut-a): příp. *-ovici:* Sobutovice, nyní dialekt Sobotovice Židl. (1258 Sobutowitz, 1341 Sobutowicz); v. § 6.

Soběch (Sob+ěchъ) nebo *Soběš* (Sob+ěšь): příp. *-ici*: Soběšice Brno (1286 Sobesiczi); d e m i n. Sobíšky Přer.

Sobáč (Sob+ačь); příp. *-ovъ*: Sobáčov Litovel, nesprávně Zobáčov (1351, 1355, 1365 Sobaczow DO); v. § 14.

Nesob (Nė+sobъ): příp. *-ici:* Nesobice, nyní změnou *b* — *v*: Nesovice Výšk. (1365 Nessobicz DB); v. § 6.

Soběchléb (Sobě+chlěbъ): pl. Soběchleby Hran. v. § 19.

Soběsuk (Sobě+sąkъ): pl.: Soběsuky Krom., v. § 19.

Srv. osob. Sobek, Sobata.

Srv. Sobakov, Soběděraž, Soběhrady, Soběkury, Soběnov, Soběraz, Soběšice, Soběšín, Soběslav, Soběslavice, Soběsuky, Sobětice, Sobětuchy, Sobětuš, Sobín, Sobínov, Sobišovice, Sobkovice, Sobočice, Sobolusky, Sobotice, Sobšice v Čechách.

spěl-

Spěl partcp. pf.; příp. *-ovъ*: Spělov Jihl.

Spělek demin. (Spěl+ьkъ): příp. *-ovъ*: Spělkov N. Město.

Srv. osob. Ospěl, rus. Pospěl.

spyt-

Odtud Spyta, Spytihněv.

Spýš, tvar jako Búš, v. § 3 g; příp. *-ovъ*: Spýšov Blánsko, dialek. Spešov (1390 Spisschow).

Spytihněv (Spyti+gněvъ 1057): příp. *-jъ*: Spytihněv, nespr. Spytinov Hrad. (1052 Zpitignevv.)

Srv. Spytice v Čechách.

sta-, stav-

Stálek demin. (Stal+ьkъ; srb. Stao); pl.; Stálky Znoj., též Křtálky zváno, německy Stallek, v. § 14.

Staven (Stav+enъ): příp. *-ici*: Stavenice Zábř. (1371 Stawenicz).

Stavěš ((Stav+ěšь) nebo Stavěch (Stav+ěchъ): příp. *-ici*: Stavěšice Kyj. (1366 de Stawiessicz Kyj.).

Stavík (Stav+ikъ): příp. *-ici*: Stavíkovice, Tavíkovice Kruml. (1358 Tawikouicz DB); v. § 6.

Stach 1052 tvořeno jako Vach, v. § 3. e; příp. *-ovici*: Stachovice Jič. (1293 de Stachinwalde); příp. *-ovъ*: Stachov Šternb. (1397 Stachowa DO).

Stanimír (Stani+mirъ 1174): příp. *-ici*: Staniměřice, nyní Staměřice Hran.: v. § 6.

Srv. Stanětice, Staniměřice, Stankov, Staňkovice, Stanovice, Stachy, Stachov, Stašov v Čechách.

star-

Stárek demin. (Star+ьkъ 1088): příp. *-jъ*: Stařec, gen. Starče analog. Starč Třebíč (1335 Stericz); v. § 6.

Stařík (Star+ikъ): příp. *-jь*: Stařič Míst. (1320 in Starzicz, 1349 de Starziczie DO).

Stařěch (Star+ěchъ Pal.): příp. *-ovici*: Stařechovice Pluml. (1353 Starzechowicz).

stoj-

Stojika (Stoj+ik-a): příp. *-inъ*: Stojičín-Stojčín (1371 Stogeczin DB, dial.)

Ostojek demin. (O-stoj+ьkъ 1052); příp. *-ovici*: Ostojkovice Buděj. (1327 Ostoykowycz).

Srv. Stojanovice, Stojslavice v Čechách.

ston-

Stonař (Ston+arь): příp. *-ovъ*: Stonařov (1349 Stonarn DB; 1367 Stonarzow) Dač.

strab-

Straben (Strab+enъ): příp. *-ici*: Strabenice Krom. (1350 in Strabenycz).

strach-

Strachuj (Strach+ujь): příp. *-ovъ*: Strachujov N. Měs. (1361 Strachuyaw).

Strachon (Strach+onъ): příp. *-ovici*: Strachonovice Dačice (1353 Strachonowycz DB).

Strachota (Stracho+ta 1228): příp. *-ici*: Strachotice Znoj. též Strachotín, něm. Rausenbruck (1190 Strachotin, 1226 Strachotiz); příp. *-inъ*: Strachotín Hust., něm. Tracht (1176 Strachotin); v. § 6.

Srovn. Strachovice, Strašice, Strašnice, Strašnov, Strašín v Čechách.

straž-, strěg-

Stráže: příp. *-ovici*: Strážovice Kyj. (1131 Strazouici).

Strážek demin. (Straž+ьkъ 1204 Damroth): příp. *-ovъ*: Strážkov, nyní Strážek, něm. Straschkau N. Město (1358 Strazkow DB, 1364 Strazek t.)

Střież (Střez+jь; Střiez 1130): příp. *-ovici*: Střížovice Krom. (1365 Strzezuice DO, 1406 Strzizowicz Půh.); příp. *-ovъ*: Střížov Třebíč (1398 Strzezow); Jihl., Olom. (1358 Strzezaw).

Srv. Strážkovice, Strážov, Stražovice, Střížkov, Střížov, Střížovice v Čechách.

strěl-

Postřělim (Po+střěl+imъ): příp. *-ovъ*: Postřelimov, lépe než

nynější Postřelmov Zábřeh (1349 Postrzielimow DO); d e m i n. Postřelmůvek Zábř. (1361 in Postrzielimowczi).

Srv. Střeleč, Střelohostice, Střelitov v Čechách.

stroj-

Bezstroj (Bez+strojь) demin. *Bezstrojek*: příp. *-ici*: Bezstrojčice, nyní Bystročice v. § 6.

Srovn. Strojek, pol., bulhar., srbsky Stroj; místní Strojetice v Čechách.

strąp-

Strupiša (Strąp+iš-a) k Strup; příp. *-inъ*: Strupišín Kruml., dial. Stropešín; Zábř., není-li od Strupša (Strąp+ьša, 1447 Strupsin DO), tak že by se zval Strupšín; v. § 15.

strьmen-

Střemena (Strьmen+a 1215): přípona *-inъ*: Střemenín, nyní Střemeníčko Litov., v. § 12.

styr-

Něm. koř. stiuri, os. Stur a t. d.

Stýr: příp. *-ovici*: Stýrovice Hustop. (1322 Styrouicz, 1330 Styrowicz; vedle: 1323 Styrzouicz, 1324); z toho změnou *ý* v *aj* Stajrovice (1392 Steirwicz) a dále Starovice (1383 Starobitz, vedle 1356 Starzowicz); d e m i n. Starovičky Hustop.

stąp-

Stupiš (Stąp+išь): příp. *-ici*: Stupišice Kruml., dial. Stopešice (1312 Stopischicz, 1370 Stopyssicz); v. § 6.

Ostup (O+stąpъ): příp. *-ovici*: Ostupovice, nyní Vostopovice Brn.; v. § 6.

Postup (Po+stąpъ): příp. *-ici*: Postupice, d e m i n. Postoupky Kroměříž.

Ústup (U+stąpъ): příp. *-ovъ*: Ústupov, nyní Ústup Kunšt. (1374 Vstupow).

Srv. Neostup, Zástup; místní: Stupčice, Stupice, Postupice, Neustupov v Čechách.

stьbl-

Stblo: příp. *-ovъ*: Zblovice Znoj. v. § 6.

such-

Such: příp. *-ovъ*: Suchov Hrad.; — příp. *-ici*: Sušice Přerov (1360 Susicz DO).

Suš (Such+jь 1115): příp. *-ovъ*: Sušová, d e m i n. Sušóvka-Sušůvka — dial. Šošůvka Blán.; v. § 10.

Suchoň (Such+onь): příp. *-ici*: Suchonice Olomouc (1364 Suchonicz).

Suchota (Sucho+ta): příp. *-inъ*: Suchotín-Sychotín Kunštát; v. § 15.

Srv. Suchomasty, Sušetice v Čechách.

sul-

Sulej (Sul+ějь 1108): příp. *-ovici*: Sulejovice, zkrác. Sulovice, demin. Sulůvky, přehl. Silůvky Ivanč. (1387 Sulowicz DB, 1412 Sulegowicz t.).

Sulim (Sul+imъ): příp. *-ovъ*: Sulimov Krom., přehl. Silimov (1365 Svlimow); v. § 14.

Sulek demin. (Sul+ьkъ Pal.): příp. *-ovьcь*: Sulkovec Kunšt. 1464 Sulkowecz DB).

Sulík (Sul+ikъ Nekr. Podl.): příp. *-ovъ*: Sulíkov Kunštát (1374 Sulicow DO).

Suliš (Sul+išь 1204 Damroth): přípona *-ovici*: Sulišovice, přehl. Silišovice, z čehož nesprávné dialekt. Šelešovice Kroměříž (1349 Sulisowic, Sulesschowicz DO); v. § 6.

Nesul (Ne+sulъ 1052): příp. *-ovici*: Nesulovice, nyní Neslovice Ivanč. (1368 Neslauicz DB).

Srv. Sulice, Sulovice v Čechách.

sur-, syr-

Surov: příp. *-ici*: Surovice, nyní Syrovice Židl. (1294 Zurowiz); Buděj. (1365 Surouicz DB).

Surova (Surov+a): příp. *-inъ*: Surovín-Syrovín Kyj. (1371 Surowin DB).

svar-

Svár (1115): příp. *-ovъ*: Svárov Litov., Třebová (1318—26 Suorow), Hrad. (1417 Swarow).

Svařen (Svar+enъ): příp. *-ovъ*: Svařenov Mez. Vel., nyní nespr. Svařanov (1376 Swarzenow DB), v. § 14.

Srv. Svárov v Čechách.

svět-

Světel (Svět+ьlъ): přípona *-ovъ*: Světlov Uh. Brod (1360 Swietlaw DO).

svin-

Svin: příp. *-ovъ*: Svinov Zábř. (1343 Swynow).

Svinoš (Svino+šь): přípona *-ici*: Svinošice Tišnov (1211 Svinosici).

Srv. Sviny, Svinčany, Svinětice v Čechách.

svoj-

Svojan (Svoj+anъ; Svoj 1078): příp. *-ovъ:* Svojanov, staž. Svánov (nespr. Svanov) Třebová (1320 Czwoyanow, 1382 Swanow); v. § 14.

Svojek demin. (Svoj+ьkъ): příp. *-ovici:* Svojkovice (1366 Swoykowicz) Dač.

Srv. Svojanov, Svojetice, Svojšice v Čechách.

svęt-

Svatobor (Svęto+borъ 1078): příp. *-ici*: Svatobořice Kyjov (1355 Swathoborzicz).

Svatoslav (Svęto+slavъ 1197): příp. *-jь*: Svatoslav, nespr. Svatoslava, Tišn., Jihl., Třebíč; genet.: do Svatoslavě.

Osvětim (O-svęt+imъ): příp. *-jь*: Osvětím, příp. *-janinъ*: Osvětimany Kyjov.

Srv. Svatonice, Svatoňovice v Čechách.

svьrk-

Svrč (Svrk+jь; Svrk 1201); přípona *-ovъ*: Svrčov Hranice, Cvrčov Přer. (1391 Swrczow DO); — příp. *-ovici:* Svrčovice—Cvrčovice Kroměř. (1358 Swerczowicz DO), Židl. (1351 Swerssowycz DB).

Srv. Cvrčovice, Cvrčoves v Čechách.

syk-

Syka (Syk+a): příp. *-ovьcь*: Sykovec Jič.

sąd-

Súd 1239 Damroth: příp. *-ici*: Sudice Třebíč, Bosk. (1349 Sudicz DO).

Sudek demin. (Sąd+ьkъ 1207): příp. *-ovъ:* Sudkov Zábř. (1353 Sudcow DO).

Súdomír (Sądo+mirъ 1195): příp. *-ici*: Sudoměřice Hod. (1368 Czudomyrycze DO).

Srovn. Sudín, Sudislav, Sudislavice, Sudkovice, Sudoměř, Sudoměřice, Sudovice, Sudslavice v Čechách.

sъn-

Snovid (Sъno+vidъ): demin. pl. Snovídky Výšk. (1360 de Snowitka DB, 1371, 1376 de Snowidek t.).

Srv. Snowidów v Haliči.

sъrb-

Jméno původně národní.

Srbek demin. (Sъrb+ьkъ): pl. Srbce Přer. (1307 de Syrbec). Srv. Srbeč, Srbce, Srbice, Srbín, Srby v Čechách.

šaf-

Souvisí s něm. schaffen.

Šaf: příp. *-ovъ*: Šafov Znoj. (1323 Schephov).

šach-

Šaš (Šach+jь): příp. *-ovici*: Šašovice Telč (1350 Schessowicz DB; o psaní *e* místo *a* po vzoru německém srv. str. 18. Starč).

Srv. Šachov, Šachotín v Čechách.

šam-

Cizí.

Šamík (Šam+ikъ): příp. *-ovici*: Šamíkovice Kruml. (1358 Schemichouicz DB, 1366 Sschemicouicz. Zde **e** jest místo *a*, jako Stericz, Rekvic, Prevlov a t. d.; v. str. 18. u Starč.).

šan-

Souvisící se sthornoněm. schônen.

Šan: příp. *-ovъ*: Šanov Znojmo, dříve též Šanovice (1131 Sanouici, 1367 Schonaw).

Srv. Šanov v Čechách.

šar-

Sem patří Šára, Šarka. Srv. též něm. Scara.

Šár: příp. *-ovъ*: Šárovy Hrad. (1360 Sarow).

šard-

Něm. Scardo.

Šard: (1248) příp. *-ici*: Šardice Kyjov (1320 de Scherdicz, 1370 Schardicz); — demin.: Šardičky Výšk.

šat-

Stněm. Scato.

Šat: příp. *-ovъ*: Šatov Znojmo (1220 Chatow).

šeb-

Zkráceno ze Šebestián.

Šebata (Šeb+ęta): příp. *-inъ*: Šěbětín Brno, assimilací *š* k *b*: Žebětín (1235 Sebetin, 1306 Zebetyn).

Šebek demin. (Šeb+ьkъ Pal.; Šeb 1088) dosud příjmení; příp. *-ovici*: Šebkovice Buděj. (1349 Sebcowicz DB).

Srv. Šebáňovice v Čechách.

šer-

Šeřek demin. (Šer+ьkъ), gen. Šerka: příp. *-ovici*: Šerkovice Tišn. (1349 Scerkowycz DB, 1371 de Scherkowicz DB).

Srv. Šeřeč v Čechách.

šiber-

Souvisí asi s něm. schieben.

Šiber: příp. *-ovъ*: Šiberov Mez. Vel., též Šiborov.

šim-

Zkráceno ze Šimon (Simon).

Šimek demin. (Šim+ьkъ Pal.), dosud příjmení; příp. *-ovъ* Šimkov Buděj.

Srv. Šimanov v Čechách.

šlap-

Šlapan (Šlap+anъ Šlap 1391 Mareš): příp. *-ici*: Šlapanice Brn. (1261, 1306 Slapanicz; 1296 Lappanicz).

Srv. Šlapanice v Čechách.

šon-

Z německého; srv. schonen.

Šon: příp. *-ovъ*: Šonov Brod Uh. (1361 Schonow, 1367 Schonaw), nyní Šanov.

štit-

Štít (1088) — ščit; srv. pol.; příp. *-ovici*: Štítovice, dial, hanácky Štětovice Prostěj. (1371 Sczitowicz DO, 1365 Sczyetowicz DO); v. § 6.

Srv. Štítov v Čechách.

šum-

Šúma (1088): příp. *-ici*: Šumice Výšk. (1353 in Schvmycz DB), Kruml., Brod Uh.

švab-

Šváb 1322 jméno národní; příp. *-ovъ*: Švábov Jihl.

Švábeň (Švab+enъ): příp. *-ici*: Švábenice Výšk. (1309 de Swabenicz).

Srv. Švábinov v Čechách.

tas-

Z latinského Protasius.

Tas (1214): příp. *-ovici*: Tasovice Znoj. (1234 Taszouiz), Kunšt.; příp. *-ovъ*: Tasov Hodon., Mez. Vel.

Srv. Tasice, Tasov, Tasovice v Čechách.

tat-

Taten (Tat+enъ): příp. *-ici*: Tatenice Zábř. (1268 Tetnic 1360 Tetnicz DO, 1464 Tatenicze DO.); srv. tet-.

Srv. Tatobity, Tatouňovice v Čechách.

těch-

Těš nebo Těša (Těch+jь; Těša 1052): příp. *-ovъ*: Těšov Brod Uh. (1298 Tieschow).

Těšan (Těš+anъ): plur. Těšany (1349 Czessan DO, 1368 Tyessan); dem. Těšánky.

Těch (1052): příp. *-ovъ*: Těchov Blan.; příp. *-ici*: Těšice, v. Čeçh a § 6.

Těchan (Těch+anъ 1088): přípona *-ovъ*: Těchanov Rýmař. (1318—26 Thechanow); něm. Zechan jest z dialekt. Cechanov.

Těšata (Těch+ęt-a 1078): příp. *-ici*: Těšetice Znoj. (1260 Testiz); Olom. (1308 Thescheticz).

Těšen (Těch+ьnъ 1088): příp. *-ovici*: Těšnovice Kroměříž (1353 Tyessnouicz DO).

Těška (Těch+ьk-a Nekr. Podl.): příp. *-inъ*: Těščín (1311 de Thyzcin, dial. 1327 Ciesczyn), zúžením Tíštín Přer.

Těšík (Těch+ikъ 1107): příp. *-ovici*: Těšíkovice, nyní Stošíkovice na louce Znoj. (1364, 1369 Teskwicz, 1351 Tezicowycz DB, 1371 Tossikowicz DB); v. § 6; příp. *-ovъ*: Těšíkov Šternb. (1314 Tiessikowa Lhota).

Útěch (U+těchъ 1143): příp. *-ovъ*: Útěchov Brno (1371 de Vtyechowa DB.), Třebová (1365 Uthyksdorf).

Srv. Těchlovice, Těchnice, Těchobuz, Těchoraz, Těšovice, Těšov, Těšnov, Těšnice, Těšínov, Těšín, Těšetín, Těšenov, Těchařovice, Utěšov v Čechách.

tek-

Sem patří Tečen (1181).

Teč (Tek+jь): příp. *-ovici*: Tečovice Hrad. (1350 Teczczowicze, 1362 Theczschowicz). Může však patřiti i k *tet-*, os. *Tetek-Teteč*, příp. *-ovici*: Tetčovice a podle výslovnosti Tečovice.

tel-

Telek demin. (Tel+ьkъ): příp. *-jъ*: Telč (1207 Telci, 1367 Thelcz).

Telček demin. (Telьk+ьkъ 1398 Mareš), analog. Teleček: příp. *-ovъ*: Telečkov Mez. Vel. (1370 Teleczkov); srv. appel. telček.

Srv. Telčice, Teletín v Čechách.

těm-

Z něm. Temmo, Tamma.

Těma (1052), Těm: příp. *-ici*: Těmice, nyní Temnice Hrad.; v. § 6.

tet-

K tomu patří Tet, Teta, Tetík.

Teťata (Tet+ęta): příp. *-ici*: Tetětice Kroměříž (1360 Teteczicz DO).

Tetech (Tet+ьchъ): příp. *-ici*: Tetšice Ivanč., nyní Tečice (*tš* ve výslovnosti dává *č*) (1240 Tethsice, 1349 Tethezicz DB).

Srv. Tětětice, Tetín v Čechách.

tik-

Snad z něm. Tika, koř. thih-.

Tika: příp. *-ovici:* Tikovice Brno (1348 Stikobicz = z T.; 1373 Czicowicz DB dial.).

Srv. Tikov, Tikovice v Čechách.

tlъmač-

Tlmač, Tlumač: příp. *-ovъ*: Tlumačov Hrad. (1131 na Telmacoue, 1261 Tlumachow).

tok-

Od něho Toček.

Tok: příp. *-ovъ*: Tokov, příp. *-janinъ*: Tokovany, nyní Dukovany Kruml. (1279 Toccouan, 1325 Dokwan, 1407 z Dokowan); v. § 8.

tov-

Tovač (Tov+ačь): příp. *-ovъ*: Tovačov, v. § 14.

trap-

Těžko rozhodnouti, zdali kmen jest slovanský či německý.

Trap: příp. *-ici*: Traplice Hrad. (1250 Trapliz, 1380 Traplicz) se vsutým *l*, jako hrable, Liblín, odvozuje-li se ze slovanštiny. (Srv. § 17. sub Litovel); jinak od něm. Trapel, koř. drab-.

trěb-

Třěb (Třěba 1088): příp. *-ovъ*: Třebová,lat. v list. Tribovia, něm. Trübau; v. § 14.

Třěbel (Třěb+elь): příp. *-ovici*: Třebelovice Buděj. (1365 Trziebolowicz DB svědčí pro Třěbol).

Třěben (Třěb+enь 1052): příp. *-ici*: Třebenice s předsutým *s* Střebenice Kruml. v. § 6.

Sem patří snad též Řevnovice Přer., v. § 6. u Dřevnovice.

Třěbata (Třěb+ęta 1088): příp. *-ici*: Třebětice Buděj. (1339 Trebeticz); Holeš., nyní Střebětice; v. § 6. — příp. *-inъ*: Třebětín, nyní Střebětín Bosk. (s přisutým *s*) v. § 15.

Třěbek demin. (Třěb+ьkъ 1088) příp. *jъ*: Třebeč, 1244 de Trebecz, 1315 Trebecz, zdlouženo 1335 Trebicz = Třebíč); v § 17.

Třěbka demin. (Třěb+ьk-a): příp. *-inъ*: Třebčín Prostějov (1131 Trebsine).

Třěbohost (Třěbo+gostь Pal.): příp. *-ici*: Třebohostice, mylnou etymologií Dřevohostice Holeš. (1358 Drzewohosticz DO); v. § 6.

Srv. Třebáň, Třeboul, Třebčice, Třebechovice, Třebějice, Třebelice, Třebenice, Třebešice, Třeběšice, Třebešov, Třebestovice, Třebětín, Třebichovice, Třebihošť, Třebín, Třebkov, Třebíz, Třebohostice, Třebomyslice, Třeboň, Třebonice, Třebonín, Třeboradice, Třebosice, Třebotov, Třebotovice, Třebouc, Třebová, Třebovětice, Třebušice, Střebeš v Čechách.

trosk-

Troskota (Trosьk+ota): příp. *-ovici*: Troskotovice v. § 6.

Srv. Troskovice v Čechách.

trъs-

Sem patří Trsa, Trsen, Trsněj.

Trš (Trs+jь): příp. *-ici*: Tršice Hran. (1282 de Trssycz).

Trs 1398 Mareš příp. *-ovici*: Trsovice, z čehož snad Trusovice, kde *u* jest průvodní samohláska (1360 Trussouicz DO); v. § 6.

Srv. Trsice v Čechách.

trąb-

Trúbel (Trąb+elь): příp. *-ici*: Trúbelice—Troubelice Litov. (1343 Trubelicz).

Trúbek demin. (Trąb+ьkъ): pl. Troubky Přer. (1354 Trubka, 1401 z Trúbek), Krom.

Sem patří Troubsko Brn., příp. *-ьsko*.

tuch- z tąch-

Tušen (Tuch+inъ): příp. *-ovъ*: Tišnov, v. § 6.

Srv. Tušovice, Toušeň, Toušice, Touškov, Tuchlovice, Tuchom, Tuchoměřice, Tuchonice, Tuchoraz, Tuchotice, Tuchov, Tuchyně v Čechách.

tul-

Tuleš (Tul+ešь): příp. *-ici*: Tulešice Kruml. 1366 Tuleschicz).

tur-

Tur (Tura Pal.): přípona *-ovici*: Turovice Holeš. (1131 Turouicih).

Srv. Tuřice v Čechách.

tvor-

Tvor (pol. Twor): přípona *-ovici:* Tvorovice Přerov (1374 Tworowicz).

Tvořirad (Tvori+radъ): příp. *-jъ*: Tvořiráz, mylnou etymologií Tvořihráz (1351 Tworziraz).

Potvor nebo *Potvora* (Po-tvor-a): příp. *-ovъ*: Potvorov Hod. (1204 de Potworow), nesprávně Podvorov.

Srv. Tvoršovice, Netvořice v Čechách.

tvrъd-

Tvrdoň (Tvrъd-onь Nekr. Podl.): příp. *-ici*: Tvrdonice Hod. (1270 de Twrdonicz).

Tvrdek demin. (Tvrъd+ьkъ): příp. *-ovъ*: Tvrdkov Rýmař. (1349 Twirdkow DO).

Srv. Tvržice, Tvrdoslav v Čechách.

tyl-

Z něm. Dillo.

Tyl, dosud příjmení: příp. *-ovici*: Tylovice Val. Mez.; Rýmař. (1318—26 Tylendorf), též Tylov.

tąč-

Tuča (Tąč-a): příp. *inъ*: Tučín Přer. (1350, 1353 Tuczin DO).

tąg-

Tuha (Tąg-a); příp. *-inъ*: Toužín.

Srv. Tužice, Tužín, Toužetín, Toužín v Čechách.

tąp-

Tup: přípona *-ьcъ*: Tupec (1353 de Tupcze DO); nynější Tupesy jest plurál tvořený z neznalosti (místo Tupce s dialekt. změnou *c* v *s*).

ucman-

Německé Uzman, koř. ud-.

Ucman: příp. *-ici*: Ucmanice, též dle něm. Micmanice Znoj. (1230 Vzmans = gen.), Třebíč: Ocmanice (1366 Oczmanicz DB, dialektické *o* za *u*).

Srv. Ucmanice v Čechách.

uch-

Bezuch (Bez+uchъ): příp. *-ovъ*: Bezuchov Hol. (1371 Besuchow DO).

ul-

Úla (Ul+a 1423 Mareš, Úl 1287, od něhož Uleš 1131). přípona *-inъ*: Ulín, s přisutým *h* Hulín (1322 in Hulin, 1365 de Vlin DB); v. § 15.

Srv. Hulice, Hulín v Čechách.

um-

Um: příp. *-ici*: Umice, dial. Omice Ivanč., nespr. Vomice; v. § 6.

un-

Una (Un+a): příp. *-inъ*: Unín Tišn., s přisutým *h* Hunín (1349 Vnyn).

Unan (Un+anъ): příp. *-ovъ*: Unanov Znoj., dříve též Unov (1307 villam Vnow); v. § 14.

Unek demin. (Un+ьkъ 1210): příp. *-ovici*: Unkovice Židl., s předsutým *h*: Hunkovice (1343 Vncowicz DB).

Unka demin. (Un+ьk-a 1189): příp. *-inъ*: Unčín N. Město (1379 Vnczin DB).

Uneč (Un+ьčь 1208): příp. *-ovici*: Unčovice Litov. (1348 Honczowycz dial. hanácky, 1361 Hunczowicz) v. § 6.; Šternb.

Uneš (Un+ьšь 1207): příp. *-ovъ*: Unšov, (1323 Vneschow, 1339 Onschow dial. *o* za *u*); v. § 14.

Unič (Un+ik+jь): příp. *-ovъ*: Uničov, s vysutým *i*: Unčov (1353 Vnicov).

Unorad (Uno+radъ): příp. *-jь*: Uneraz Třebová (1258 Unracz, 1365 Vnracz); nespr. Umirázka; v. § 10.

Unada (Un+ęd-a): snad odtud Údanek, německy Undangs Třebová (1408 Undansk, 1398 Vndankx DO).

Srv. Únětice, Unhošť, Uňovice v Čechách.

urban-

Z latinského Urbanus.

Urban: příp. *-ovъ*: Urbanov (1355 Vrbanow DB).

Urbánek demin.: příp. *-jь*: Urbaneč, jak svědčí něm. Urbantsch; starší doklady spíše pro Urbanec (1349 DB Vrbans), ač *cz* může = *č* (1363, 1351 Vrbancz, 1365 de Vrbanczie).

ągr-

Uher (1135): příp. *-ici*: Uhřice Krom., Výšk. (1368 Whrzecz prope Wyschaw), Třebová, Kyj.

Uhřín (*Ągr*+inъ 1115): příp. *-ovici*; Uhřínovice Jihl. (1234 Vggrinowichi); příp. *-ovъ*: Uhřínov Hran. (1371 Vhrzinow), Mez. Vel. (1349 de Vhrzinowa DB).

Uhřek gen. Uherka demin. (*Ągr*+ьkъ): příp. *-ici*: Uherčice-Určice Prost. (1358 Vrczicz) v. § 6.; Hustop., Buděj.

Uhřík demin. (*Ągr*+ikъ): příp. *-ici*: Uhřičice Přer. (1131 Vgricicih).

Srv. Uhřice, Uhříněves, Uherce v Čechách.

ąs-

Ús. příp. *-ovъ*: Úsov Zábř. (1269 Vssow, 1318—26 Hussowia).

Úsopek (*Ąso*+pekъ): příp. *-jъ*: Úsopeč, z toho Hustopeč; v. § 17.; Hran.

Usčen (*Ąsьk*+enь): příp. *-ovici*: Usčenovice-Hustěnovice Hrad.; v. § 6.

ąz-

Úzek demin. (*Ąz*+ьkъ): přípona *-ovъ*: Úzčov Nové Město (v. § 14.), nyní Ujčov.

vad-

Rozvad (Roz+vad 1052): příp. *-ovici*: Rozvadovice Litovel (1399 in Rozwadowicz).

Nepřivad (Ne-při+vad 1115): příp. *-jъ*: Nepřivaz Olomouc (1364 Neprzywas), nyní Nepřivazí; v. § 17.

Srv. Vadín, Vadkovice v Čechách, Rozwadów v Haliči.

vag-

Vahanka demin. (Vag-an+ьka): příp. *-ici:* Vahančice, nyní Vohančice Tišn. (1390 Wahanczicze DB, 1406 de Wahanczicz, in Wahanczicz DB).

Srv. Váhlovice v Čechách.

vajgl-

Z německého.

Vajgl: příp. *-ovъ*: Vajglov Rýmař. (1492 Wayglow DO), něm. Weigelsdorf.

valˈ-

Válek demin. (Val+ɪkъ 1196): přípona *-jъ*: Váleč, analog. Valč Kruml. (1365 Walcze DB).

Valech (Val+ьchъ): příp. *-ovъ*: Valchov Bosk.

Valeš (Val+ьšь 1183): příp. *-ici*: Valšovice Hranice; příp. *-ovъ*: Valšov Rýmař. (1492 Valssow DO).

valter-

Německé Walther.

Valter nebo *Valtéř* (1210): příp. *-ici*: Valtéřovice Šternb., Šumb.; — příp. *-ovici:* Valtéřovice Jič., Valtrovice Znoj. a z toho Valtrubice (1243 Walterouich) v. § 6.

Valda, Valta — Valdin, Valtin (adjekt. posses.): příp. *-ovъ* Valdinov, Valtinov (1378 Waldinow).

van-

Van může býti zkratka z Ivan, čemuž nasvědčuje místní Vaneč, které v DB sluje 1356 de Ewanczie, 1351 de Eywancze, a Ivančice, kterým lid říká Vančice. Nebo může býti hypokoristické z Václav, jak se všeobecně uznává a historicky jest též doloženo: Venceslaus, rektor kostela na Zlíchově, v téže listině se jmenuje Vanco (Eml. Reg. III. 221 ex ao. 1319). U Dalimila královic Václav jmenuje se Vaněk a podobně sám král Václav (Mourek: Kronika Dalimilova podle rkp. Cambridgeského, str. 163.)

Van: příp. *-ovici*: Vanovice Bosk. srv. Ivan.

Srv. Vanice, Vanovice v Čechách.

var-

Varhost (Var+gostь Pal.): příp. *-jъ*: Varhošč, z toho dále Varhošť Olom. (1131 Vargosci).

vat-

Z germánského Wata, v. § 15.

Vata, příp. *-inъ*: Vatín N. Měs. (1353 Bateyn).

Srv. Vatěkov v Čechách.

vavřinec-

Překlad z lat. Laurentius; od toho české Vávra, Vavruch, Vavřík a j.

Vavřinec: sgl. Vavřinec Bosk. (1436 postúpiv mi . . . . . Vavřince Půh.)

Srv. Vavřinec, Vavřetice, Vávrovice v Čechách.

vedr-

Vedr: příp. *-ovici*: Vedrovice Kruml. (1369 z Wedrowicz).

věch-

Viechen (Věch+ьnъ; fem. Viechna Pal.): příp. *-ovъ*: Viech-

nov, zúžením Víchnov, na druhé straně pak zkrácením Věchnov N. Město (1325 Wiechnow, 1360 Wihnow DO); v. § 14.

Srv. Víchov, Víchová v Čechách.

vel-

Velen (Vel+enъ 1195): příp. *-ovъ*: Velenov Boskov. (1437 v Velenově Půh.).

Velata (Vel+ęta): příp. *-ici*: Veletice, se zrušenou přehláskou Velatice Brn. (1288 Weleticz); příp. *-inъ*: Veletín Uh. Brod (1360 Weletin DO).

Velík (Vel+ikъ 1145): příp. *-ovъ*: Velíková Holeš. (nespr. Veliková).

Veleš (Vel+ešь 1349): příp. *-ici*: Velešovice Výšk. (1131 Velesouicih).

Povel (Po+velъ): příp. *-jъ*: Povel Olom. (1286 in Powel, in Pofla).

Srv. Velběhy, Veleliby, Veleň, Velenice, Velenovy, Velešice, Velešín, Veleslavín, Veletín, Veletov, Veležice, Velichovky, Velím, Veliny, Velíš, Veltěže, Veltruby, Veltrusy, Velvary v Čechách.

verner-

Německé.

Verner: příp. *-ovici:* Verneřovice, nyní Veřovice Jič., něm. Wernsdorf (1437 DO Wernyerzowicze).

Srv. Verměřice, Verměřovice v Čechách.

vert-

Vrtižír (Vrъti+žirъ): příp. *-jъ*: Vrtěžíř N. Město; v. § 17.

Srv. Vrtěšice v Čechách.

věst-

Věsta (Věst+a): přípona *-inъ*: Věstín, nespr. Věštín, Bosk. (1349 in Wyesthin DB); demin. Věstínek Kunštát (1378 Wiestienek DB).

Věstoň (Věst+onь Pal.): příp. *-ovici*: Věstoňovice Třebíč; příp. *-ici*: Vistonice Mikul.; v. § 6.

vět-

Viet (Větъ): příp. *-ovъ:* Bietov-Bítov; v. § 14.; příp. *-janinъ*: Bítovany, demin. Bítovánky Telč.

Vietovec-Bietovec (Vět-ov-ьcь): příp. *-ici*: Bítovčice Jihlava (1360 de Byetobczicz DB).

Vietech-Bietech (Vět+echь): přípona *-jъ*: Bieteš-Bíteš (1240 Bietes); demin. Bietéška-Bítýška (1376 Bytesska = B. Osová).

Nesprávné jest psaní Bětov, Bytov, Byteš, Byteška a pod. Srv. Bitouchov, Bítov, Bítovany, Bítovánky v Čechách.

veter-

Z něm. Withari, kor. vid-.

Vetéř: příp. *-ovъ*: Veteřov Kyj. (1340 de Weterssow).

vid-

Viz (Vid+jь; Vid 1222): příp. *-ovici*: Vizovice, nesprávně Vyzovice Holeš. (1261 Bysowicz, 1298 Wizowicz).

Vidoňa (Vid+on-ja): příp. *-inъ*: Vidonín Mez. Vel. (1354 de Wydonyna DB).

Videk demin. (Vid+ьkъ): příp. *-jъ*: Vidеč, plur. Vidče Val. Mez.; v. § 17.

Nebovid (Nebo+vidъ): pl. Nebovidy Brno.

Záviš, Závišě, tvořené jako Búš v. § 3. g (1144): příp. *-ici*: Závišice, nespr. Závěšice Jič. (1394 de Sowischicz); Židl., nyní Žabčice, v. § 6.

Srovn. Vidice, Vidoň, Vidonice, Vidov, Vidovice, Závidov, Nebovidy v Čechách.

Wieland-

Německé. Z gen. Wielands české Vílanec Jihl. (1327 Byelandes, 1335 Vylancz, 1336 Wilands, 1347 Wielands); v. § 16. 1.

vigand-

Německé.

Vigant: přípona *-ici*: Vigantice Val. Mez. (1397 Vichent), Šumberk.

vilém-

Vilém z něm. Wilhelm: přípona *-ovici*: Vilémovice Třebíč, Blánsko (1318—26 in Wilemowicz); — příp. *-ovъ*: Vilémov Kunšt., Blán. (1318—26 Wilemow).

Vilémek demin. (Vilem+ьkъ): příp. *-jъ*: Vilémeč Telč (1397 de Wilhemcze).

Srv. Vilémov v Čechách.

vit-

Z lat. Vitus, ale některá jména jsou asi ze slovanského vitъ, rozlišovati však jest nemožno.

Vit (1075): příp. *-ovъ*: Vítová Holeš.; — příp. *-ovici*: Vítovice Výšk. (1353 Vyttouicz DO).

Vítoň (Vit+onъ 1181): příp. *-ici*: Vítonice Znoj., Prostěj. (1131 Vitonicih, 1399 Wytonicz), Holeš.

Vítek demin. (Vit+ikъ 1101): příp. *-ici*: Vítčice, z toho dle výslovnosti Víčice Přer., v. § 6.; — příp. *-ovici*: Vítkovice Ostr.

Vítoš (Vito+šь): příp. *-ovъ*: Vítošov Zábř. (1371 Witossow).

Srv. Vítanov, Vítanovice, Vítějice, Vítějoves, Víteň, Vitice, Vitín, Vitiněves, Vítkovice, Vítkov, Vítonice, Vitonín, Vítov v Čechách.

vlad-

Vladislav (Vladi+slavъ 1085): příp. *-jъ*: Vladislav Třebíč, nespr. Vladislava.

vlach-

Jméno národní, nebo tvořené jako Vach, pravděpodobně od vlad-; v. § 3. e.

Vlach (1057): příp. *-ovici*: Vlachovice N. Město (1385 de Wlachowicz Půh.), Uh. Brod; příp. *-ovъ*: Vlachov Zábř.

Srv. Vlachovo Březí v Čechách, Vlaším t.

vlas-

Vlasata (Vlas+ęta Pal.): příp. *-ici:* Vlasatice Mik. (1276 Wassaticz, 1349 Wassaticz DB; obalování); v. § 6.

Srv. Vlásenice v Čechách.

vod-

Prówod (Pro+vodъ): příp. *-ovici:* Provodovice Holeš. (1318 — 1326 Prowodowicz); — příp. *-ovъ*: Provodov Holeš.

Srv. Provodov v Čechách.

voj-

Vojen (Voj+ьnъ Dal.): příp. *-ici*: Vojnice Olom. (1349 in Woynicz, 1356 de Woynicz DO), nespr. Ohnice z neporozumění.

Vojata (Voj+ęta 1088): příp. *-inъ*: Vojetín N. Město (1358 Wogyetin).

Vojek demin. (Voj+ьkъ Nekr. Podl.): příp. *-ovici:* Vojkovice Židl. (1404 Woykwicz).

Nevoj (Ne+voj): příp. *-ici*: Nevojice Výšk. (1376 Newogicz).

Vojemysl (Voje+myslь), staž. Vémysl: příp. *-ici*: Vémyslice, zúž. Výmyslice Krumlov, 1239, 1259, 1335 Wemizliz, 1350 de Wemeslicz DB dial.

Vojtěch (Voj+těchъ 1174): přípona *-ovъ*: Vojtěchov, Litovel

(1382 Woytiechow), N. Měs., Šumb., nyní Vojtíškov (1325 Woycechsdorph).

Srv. Vojenice, Vojice, Vojkov, Vojkovice, Vojníkov, Vojnův Městec, Vojovice, Vojslavice, Vojtěchov, Vojtěšice, Vojtice v Čechách.

vol-

Zvolen (Zъ-vol-enъ): příp. *-ovici*: Zvolenovice (1366 Zwolenouicz DB).

Srv. Volenice, Volenovice, Zvoleněves v Čechách.

volfer-

Z něm. Wolfger.

Volfěř: příp. *-ově*: Volfěřov (1349 de Wolpherzowa DB).

vrag-

K němu patří demin. Vražek (1186).

Vrah: příp. *-ovici*: Vrahovice Prost. (1337 Wrahowicz).

Srv. Vráž, Vražkov v Čechách.

vran-

Vran (1281): příp. *-ovici:* Vranovice Prost. (1348 Wranowicz DO); Židl. (1293 Wranewitz); — příp. *-ově*: Vranov Znoj. (1183 Wranow), Brno (1365 Wranow DB); Vranová Kunštát (1407 z Vranové Půh.).

Vrána: příp. *-ině*: Vranín Buděj. (1351 Wranyn DB).

Srovn. Vrančice, Vranice, Vranov, Vranovice, Vranovsko v Čechách.

vrat-

Vrac (Vrat+jь 1052): příp. *-ově*: Vracov (1401 Wraczow); — příp. *-ovici:* Vracovice Znojmo (1323 Breczowicz), nesprávně Vračovice.

Vratena (Vrat+en-a 1102): příp. *-ině*: Vratenín Budějovice (1207 Vreting z Vratenín).

Vratik (Vrat+ikъ 1197): příp. *-ově*: Vratíkov Bosk.

Vratislav (Vrati+slavъ 1052): příp. *-jě*: Vratislav, nyní dem. Vratislávka Tišn. (1358 Wratislau DB).

Srv. Vraclav, Vracov, Vracovice, Vratišov, Vratkov v Čechách.

vrěs-

Vrěs: příp. *-ici*: Vřesice, nyní Břesice Kunštát; příp. *-ovici*: Vřesovice, nyní Břesovice Kyj., v. § 6., též Prostěj., nyní Březovice (1236 Wressouicih); demin. Březůvky.

Vřěš (Vrěs+jь): příp. *-ovъ*: Vřešov, nyní mylnou etymologií Břečkov; v. § 14.

Vřiesek demin. (Vrěs+ьkъ): příp. *-jъ*: Vřieseč, analogicky Vřiesč, Vřiešč– Vříšť N. Měs. (1366 Vrziest); v. § 17.

vrъb-

Vrba: příp. *-ovъ*: Vrbov, nyní demin. Vrbovec Znoj. (1137 Wrbow); v. § 7.

Vrbata (Vrъb+ęt-a 1086): příp. *-ici*: Vrbětice Val. Klob. (1318 de Wirbeticz); demin. Vrbátky Prost. (1378 in villa Vrbieticz, alias Wrbatka).

Srv. Vrbětice, Vrbětín v Čechách.

vrъg-

Vržan (Vrъg-j+anъ): příp. *-ovъ*: Vržanov Jihl.

vrъch-

Vrš (Vrch+jь 1108; Vrch 1239); přípona *-ovъ*: Vršov, nyní Fryšava Znoj.; v. § 14.

Vrchoslav (Vrcho+slavъ 1071): příp. *-ovici:* Vrchoslavice Přer. (1351 in Wyrchoslauycz DO).

Srv. Vrcholtovice, Vrchotice, Vršov, Vršovice v Čechách.

vyr-

Výr: příp. *-ovici*: Výrovice Znoj. (1350 Wyrowicz).

Srv. Výrov v Čechách.

vyš-

Kmen komparativní.

Výš nebo *Výša* (Vyš+a 1189): příp. *-ovici*: Výšovice Prost. (1367 Wyschowicz).

Výšek Pal. demin., příp. *-ovici:* Výškovice Ostr. (1372 Wyskouicz); — příp. *-ovъ*: Výškov (1131 Viscoue = loc.); v. § 14.

Vyšehor (Vyše+gorъ): příp. *-jъ:* Vyšehoř Zábř. (1369 in Vysschehors, 1402 de Wyssehorz, 1403 in Wissehorzie).

Srv. Vyšehořovice, Výšice, Výškovice v Čechách.

vęd-

Svědín (S-vęd+inъ): příp. *-ovъ*: Svědinov, nyní se zrušenou přehláskou Sviadňov Míst. v. § 14.

vętj-

Kmen komparativní.

Viecen (Vętj+enъ 1218): příp. *-ici:* Vícenice Buděj. (1358 Wyeczenicz DB), Třebíč; — příp. *-ovici:* Věcenovice, se zrušenou

přehláskou Vacenovice Olom. (1351 Waczenowicz), nespr. Vacanovice; Buděj., Kyj.

Viec: příp. *-ovъ*: Viecov, zkrácené Věcov N. Měs.; zúžené Vícov Pluml. (1351 Wiczcow DO); v. § 14.

Vacata (Vętj+ęta 1088): příp. *-inъ*: Vacetín Zábřeh (1351 Wacetyn DO), lidovou etymologií Dvacetín; v. § 15.

Viecek demin. (Vętj+ьkъ 1187): příp. *-ovъ*: Víckov Tišnov (1358 Wyeczkow DB, 1351 Wiczkaw); v. § 14.

Václav (Vętje+slavъ Pal.): příp. *-ovъ*: Václavov Zábř. (1398 Waczlawow DO); Krumlov.

Viecemil (Vętje+milъ 1146): příp. *-ici:* Vícemilice Výškov (vedle Vícomilice) (1344 Wieczemilicz).

Viecemír (Vętje+mirъ Pal.): příp. *-ici*: Vícemiřice, Vícoměřice Přer. (1349 de Wieczemirzicz).

Srv. Vacíkov, Václavice, Václavov, Vacov, Vacovice, Věckovice, Vícemily, Vícenice, Vickovice v Čechách.

vъlk-

Vlk (1088): příp. *-ovъ*: Vlkov Mez. Vel. (1349 Wylkow DB), Kunšt.; — příp. *-ici*: Vlkovice Moravské N. Jičín.

Vlč (Vъlk+jь): příp. *-ovici*: Vlčovice Místek.

Vlčen (Vъlk+ьnъ Vlčna DB): příp. *-ovъ*; Vlčnov Brod Uh. (1397 Wlcznaw), Jičín.

Vlčata (Vъlk+ęta Pal.): příp. *-inъ*: Vlčetín Mez. Vel. (1373 Wlczetyn DB); v. § 15.

Vlkoch (Vъlko+chъ): příp. *-jъ:* Vlkoš Kyj. (1371 Wlkoss), Přer. (1360 Wilkos DO).

Vlček demin. (Vъlk+ьkъ 1204); příp. *-ovъ:* Vlčkov, Vlčková Holeš. (1373 Wilczkaw DO).

Srv. Vlčetín, Vlčice, Vlčkov, Vlčkovice, Vlčnov, Vlčoves, Přestavlky, Vlkaneč, Vlkanov, Vlkava, Vlkonice, Vlkov, Vlkovice, Vlksice v Čechách.

vьs-

Neveš (Ne+vьsь): příp. *-ovъ:* Nevšová Brod Uh. (Už v 13. stol. jmenován potok Nevšová 1261).

Všebor (Vьše+borъ 1086): příp. *-ovъ*: Všeborov, nyní špatně Šebrov. Blán.; v. § 14.

Všech, (Vьš+echъ): příp. *-ovici*: Všechovice Tišnov (1240 Wschecowice); Holeš.

Všema (Vьše+m-a): přípona *-inъ*: Všemina Holešov (1446 Wsseminu DO).

Všetul (Vьše+tąlъ): pl. Všetuly Holeš. (1358 Wsetul).

Srv. Všebořice, Všechlapy, Všechov, Všechromy, Všedobrovice, Všehrdy, Všejany, Všekazy, Všeliby, Všelibice, Všelisy, Všeň, Všenice, Všenory, Všeradov, Všeradice, Všesoky, Všestary, Všestudy, Všetaty, Všeteč, Všetice v Čechách.

zach-

Zkráceno ze Zachariáš.

Zaš (Zach+jь): příp. *-ovici*: Zašovice Třebíč (1366 in Zassowicz); — příp. *-ovъ*: Zašová Val. Mez. (1370 de Zassow).

Srv. Zachotín v Čechách.

zd-, sъd-

Zďata (Sъd+ęta): příp. *-inъ*: Zdětín (1381 Zdietin DB).

Zděš (Sъd+ěšь 1186): příp. *-ovъ*: Zděšov, odsutím *z* Dešov Buděj. (1398 Zdessowa DB).

Pozděch (Po+sъděchъ): příp. *-ovъ*: Pozděchov Holeš. (1367 Pozdiechow), v. pozd-.

Zdislav (Sъdi+slavъ 1167, Damroth): příp. *-ici*: Zdislavice Kroměř. (1349 in Sdislauicz DO).

Zdúň (Sъd+unъ, Damroth 1204): demin. Zdúnek, plur. Zdúnky, Zdounky (1358 de Zdunek DO).

Nezděn (Ne+sъd-ěnь; Zděn 1107): příp. *-ici:* Nezděnice Brod Uh. (1376 Nezdenicz DO, 1381 Nezdienicz t.).

Sem snad spíše patří: Pozdětice, Pozdětín, Pozďátky; v. pozd-.

Srv. Zdaboř, Zdanice, Zderaz, Zdaslav, Zdeboř, Zdebořice, Zdechovice, Zdenice, Zdenkov, Zderadice, Zderadiny, Zdeslav, Zdeslavice, Zdešov, Zdetín, Zdice, Zdíkov, Zdiměřice, Zdislav, Zdislavice, Zduchovice, Pozdyně v Čechách.

zlat-

Zlat, Zlatoň.

Zlatek demin. (Zlat+ьkъ; Zlat Nekr. Podl.): přípona *-ovъ*: Zlatkov N. Měs. (1371 Statkow).

zъlob-

Zlob: příp. *-ici*: Zlobice Krom. (1160 Zlobici).

zvěr-

Sem patří Zvěr, Zvěřena, srb. Zvěrko.

Zvěrek demin. (Zvěr+ьkъ): příp. *-ovici*: Zvěrkovice, nespr. Zerkovice (vzniklé z dialekt. výslovnosti Zěrkovice — s vysutým *v* —) Buděj. (1361 Zuyerkouicz DB); v. § 6.

Srv. Zvěrkovice, Zvírotice, Zvěrotice v Čechách.

zvьn-, zvon-

Zvon: příp. *-ovici*: Zvonovice Výšk. (1358 de Swonouicz DB).

Vzňata ze Zvňata přesmyknutím (Zvьn+ęta 1197), odsutím Zňata; příp. *-ici:* Vznětice demin. Vzňátky, Zňátky Třebíč (1379 sub Wznieticz DB, 1377 prope Wsnatek DB), v. § 10.; příp. *-inъ*: Vznětín, odsutím Znětín, zvratnou analogií Netín Vel. Mez. (1370 Wznetin) (srv. § 15.); demin.: Vznětínek, Znětínek Vel. Mez.

zъl-

Sem patří Zleš, srb. Zloš, Zlina,

Zla (Zъl-a): příp. *-inъ*: Zlín Hrad. (1322 Slyn).

Pozel (Po+zъlъ): přípona *-ovici:* Pozlovice Brod Uh. (1399 Pozlowicz).

Zlech (Zъl+echъ Pal.): přípona *-ovъ:* Zlechov Hrad. (1202 Zlehove).

Srovn. Zlejčín, Zlešice, Zlič, Zlíchov, Zličko, Zlív, Zlivice, Zlončice, Zlonice, Zlonín, Zlosejn v Čechách.

zьr-, zor-

Sem patří čes. Zořěta, Zorava, Zorka, Zřiš, srb. Zora.

Pozor (Po+zorъ): příp. *-ici*: Pozořice Výšk. (1349 Pozoricz DB).

Přízřen (Pri+zьr+enъ, nebo -ěnъ): příp. *-ici*: Přízřenice Brno (1399 Prisenitz německy).

Srv. Zorkovice v Čechách.

žad-, žьd-, žid-

Žád 1204 Damroth: přípona *-ovici*: Žádovice Kyjov (1131 Sadouici v. § 6); Žádlovice Zábř. (1356 Zadlowycz DO); srv. § 17. sub Litovel.

Žďán (Žьd+anъ Pal.): příp. *-ici:* Ždánice Kyjov (1349 de Zdanicz DB); N. Město; v. § 6.

Žďata (Žьd+ęta 1115): příp. *-inъ*: Ždětín Prostějov (1368 Sdeytyn DO; 1373 Szcheczin prope Orozim, dial.).

Židen (Žid+enъ): příp. *-ici*: Židenice Brno (1211 Sidenic, 1360 Zidenicz.

Židoch (Žido+ch): příp. *-ovici:* Židlochovice v. § 6.
Srv. Ždákov, Ždánice, Ždánov, Židovice v Čechách.

žak-

Žák (1052): příp. *-ovici*: Žákovice Holeš. (1385 Zakowicze DO).

žar-

Sem patří čes. Žaran, srb. Žarko.

Žár: příp. *-ici*: Žárovice Pluml. (1131 Sarouicih).

Žaroch (Žaro+chъ): příp. *-ici*: Žarošice Kyj. (1315 Sarusicz, 1220 Schorscicz); v. § 6.

žel-, žal-

Odtud jest Želan, Želolut a místní: Žalov, Žaltice, Želč, Želeč, Želejov, Želenice, Želechy, Želevice, Želevčice, Želibořice, Želiv, Želkovice v Čechách.

Želata (Žel+ęta): příp. *-ici*: Želetice Znoj. (1318—26 Zeleticz); Kyj.; příp. *-ovici*: Želatovice (1349 Zelatowicz DO) Přerov.

Želek demin. (Žel+ьkъ): přípona *-jo*: Želeč—Želč Výškov (1131 Selci dole = lok., 1379 de Zelcze DB).

Žálek demin. (Žal+ьkъ): příp. *-ovici*: Žálkovice Kroměříž v. § 6.

Želech (Žel+echъ 1204 Damroth): příp. *-ici*: Želešice, nyní Žilošice (z Želešice) Brno (1228 Chelesiz, 1283 Selesicz, 1391 Seleschicz); — příp. *-ovici*: Želechovice Litov. (1160 Selechouici); Želovice Kruml. (od Žel), původně Želechovice (1321 Selchowitz, 1255 Selchwitz); v. § 6. Tvar Zelovice podle něm. Seelowitz.

Želich (Žel+ichъ): příp. *-ovici:* Želichovice (1261 Zelichowicz) Holeš.

Žela (Žel-a): příp. *-ino*: Žílina (z Želina) Jič. (1397 de Zelin); v. § 15.

žeš-

Tvořeno jako Búš, v. § 3 g.

Žeš: příp. *-ovo*: Žešov Prost.; srv. § 14.

žibřid-

Žibřid (1206) z něm. Sigefried: příp. *-ovici*: Žibřidovice Šumb. (1325 Sufirdesdorph), Wiesenb.

Srv. Žibřidovice v Čechách.

žil-

Žila: příp. *-ino*: Žilín Uh. Brod.

žir-

V češtině jest dvojtvar: žir-, žer-, jako mír-, měr-.

Žír (1237): přípona *-ovici*: Žirovice, Žerovice, demin. Žerůvky Olom.

Žiran, Žeran (Žir+anъ): příp. *-ovici*: Žeranovice Holešov. (1385 Zeranowicz DO, 1397 Zyranowicze DO).

Žirota, Žerota (Žiro+ta Pal.): příp. *-ici*: Žerotice Znojmo, 1253 Seroticz, 1324 Schiroticz; demin. Žirůtky Znoj., Kunštát (1353 Zyrotky DO); — příp. *-inъ*: Žirotín Šternb. (1290 Sirotin).

Žirata (Žir-ęta): příp. *-ici*: Žiratice—Šaratice, v. § 6.

Žirav (Žir+avъ, Žirava Nekr. Podl.): příp. *-ici*: Žeravice Kyjov (1160 Zirouici), Přerov.

Kroměžír (Kromě+žirъ): příp. *-jь*: Kroměžíř, přesmyknutím Kroměříž: (1131 Cromesir, 1207 Cromezir).

Srv. Žerčice, Žeretice, Žerotín, Žírov v Čechách.

živ-

Život (1424) nebo *Života*) Živo+ta); příp. *-ici*: Životice Jič. (1406 Zybocicz, dialekt).

Srv. Živonín, Životice v Čechách.

župan-

Župan appell., ale v platnosti osobního, jako kněz, biskup a pod., v. § 5.; příp. *-ovici*: Županovice Buděj. (1353 Sopanowycz DB dial.).

Srv. Županovice v Čechách.

Část druhá.

Místní jména z appellativ.

§ 1. Místní jména z appellativ podle svého významu.*)

Filologie, vysvětlujíc jména místní, spokojuje se často zjištěním, ze kterého kořene jméno jest odvozeno. Milovník vlastivědy táže se však často více, rád by zvěděl, proč osada tak jest nazvána, jaký jest vztah mezi jménem osady a povahou místa, na němž jest založena atd.

Na takové otázky možno dáti někdy odpověď bezpečnou, jindy jen pravděpodobnou, často pak nutno upřímně vyznati, že semasiologická stránka slova jest zcela záhadná. Víme na př. bezpečně, že jméno Lažany metonymií stalo se jménem místním, že původně znamenalo jméno obyvatel: Lažené = obyvatelé lazu, pole u lesa nebo o samotě ležícího; jest patrno, že jméno Olešná znamená původně potok, proudící olšemi, a teprve metonymicky osadu na potoce tom založenou. Ale již vykládáme-li význam jména Buková, není věc tak snadná. Zajisté utvořeno ze jména buk příponou -ovъ, buk-ov-, ale nedovedeme povědĕti bezpečně, rozumí-li se Bukova ves — srv. jm. Bukov, či snad appellativum buková = les, buková (stráň) a t. p. Srv. část I., § 14. Někdy jméno, které jest názvem místa, má jinak význam rozličný; srv. hranice = hromada dřev, ohrada, mez. Následující přehled appellativ moravských po stránce semasiologické omezuje se na případy bezpečné neb aspoň pravděpodobné.

Nejprostší název osady jest místo, město: staré město (Třeb.), nové město; malé místo jest místko (sr. místečko z pův. městьčьko), změnou rodu místek.

Místo, na němž osadníci sedí, jest sedlo, sedlisko, odtud i osada tak nazvána: sedlisko (Olom.).

Četné názvy osad znamenají polohu jejich, místo, na němž byly zbudovány, půdu a její útvar atd.

*) Srv. Miklosich, Die slav. Ortsnamen aus Appellativen I, I. Kap.: Die den slav. Ortsnamen zu Grunde liegenden Vorstellungen.

Osada na poli nebo polích založená sluje prostě pole, podle polohy horní (Dač.), vysoké (Val. Klob.), podle majetníka královo. Osada na polance, t. j. kousku pole založená jest polánka (Krum.). Podobného významu jest osada nivy (N. Měs). Podle množství polí k osadě příslušných vznikly názvy čtyřicet lánů (Třeb.) nebo padesát lánů (Hran.).

Na novinách (je-li novice = novina) vznikla asi ves novičí Bosk.; srv. Nouiczie 1318—1326 CM. Na pustém poli povstala pustina (Vel. Meziř.). Na rolích vzdělaných na místě vykáceného lesa zbudovány kopanice (Brod), kopaniny (Krom.). Pole u lesa nebo o samotě slují laz (Bartoš, Slovn.). Osady na takových polích zbudované přijaly toto jméno: láz (Třeb.), láze (Val. Mez.) Obyvatelé lazu sluli lažené a podle nich nazvána zase řada osad. Kdo laz obdělával, byl lazník, odtud jméno lazníky, zdrob. lazníčky, lázničky (Hran.). Zdrobněním jména laz povstalo lazec a na lazcích vznikla osada téhož jména: lazce (Litov.). Obyvatelé sluli lažčěné a z toho příslušnými změnami povstalo jméno lašťany.

Od polohy na rovni t. j. rovině vzala své jméno roveň (Třeb.).

V krajích hornatých pojmenovány vsi po hoře nebo dole: hora mokrá (Brno), kamenná (Třeb.), černá (Blan.), zelená (Výšk.), hory (Třebíč), horka (Olom.), hořice (Blan.) a j.; na polohu hornatou ukazují jména podhoří (Hran.) a vyšehoří (Zábřeh). I jiné názvy kopců se vsem přikládají: mohyla: mohelno (Třebíč), skřib (Kunšt.) t. j. chřib = kopec, kopeček (Olom); kotár*), srv. kotáry (Výšk. a j.); hotar je na Slovensku hlídkový nebo hraničný vrch, kotáry = paseky vysoko položené. Na stráních založena osada strání (Brod), kollekt. na -ьje, jaká u vzoru duše vznikají; srv. chřípí (pův. chřiepě), konopí (pův. konopě), též paždí a j. V suchém dole povstal suchdol = súch dol a sukdol (Litov. a j.); srv. suchý (Bosk.). Na doupě vlčí upomínají vlčí doly (Krom.). Osada po dole roztroušená pojmenována podolí. Obyvatelé dolu byli dolané a po nich i ves jejich nazvána dolany (Olom). Ve žlebu aneb ve žlebích vznikly vsi žleb (Blan.) a žleby (Tišnov). Podobnou polohu měly vsi jáma (Klob. Val.) a jámy (N. Město); též jamné (Jihlava). Obydlím lidským bývalo také doupě (Dačice), značící pův. díru vůbec, Loch, Höhlung.

Po blízké skále, skalce nazváno místo skalka (Kyj.), skalice**) (Bosk.), skalička (t.).

*) Válek, Č. mor. mus. 1907, 57, 85.

**) Jest také jméno potoka.

Sloup (Blan.) pojmenován snad podle blízké skály podoby sloupovité, nyní Hřebenáč zvané.

Místo skalné jest bradlné (bradlo = skalina), bralné (Kunšt.), porušením bradleny. Na naleziště rudy ukazují jména ruda (Vel. Meziř. a j.), rudka (Ivanč.), rudice (Brod), roudno (Šternb.). Poblíž lomů, z jejichž kamene snad ves zbudována, vystavěna ves stejného jména (Bud.). Místo plné rovů, rovků slulo rovečné a po něm i osada (rovečín Kunšt. pozdější i umělé).

Cenné bylo pro místní obyvatelstvo naleziště hlíny, že po ní osady pojmenovány: hlína (Ivančice), hlíny (Vel. Meziříčí), hlinka (Osobl.), hlinné (N. Město) a hlinsko (Hran.). Podobného významu jest i jméno Brno, Úsobrno, je-li výklad níže podaný správný.

U příkopa, přerovu založena stejnojmenná osada.

Na písčitém místě vznikl písek (Hrad.), písečné (N. Město); země suchá jest sušice (Hrad.).

Některá jména osad patrně znamenala původně trati, na nichž vsi byly založeny; tak kouty (Třeb.), srv. „v koutech“, traf u Evanovic a j., rohy*) (Vel. Meziř.), rožná (N. Měs.), křídla (N. Měs.), kruh (Výšk.), kroužek (t.), srv. „v kroužku“, traf u Lelekovic, háčky (Litov.), srv. „v háčkách“, traf u Lelekovic, polom Hranice (srv. polom, traf u Bart., Dial. Slov.).

Povaha místa označována bývala hojně též přídavnými jmény; mnohá z nich zajisté též značila původně trati; srv. jména dlouhá (Třeb.), křivé (Val. Mez.), rovné (N. Měs.), rovensko (Zábř.), za stara též rovenské, srv. Rowenske DO 1397, 1447, velká (Hodon.), vysoká (Jihl.) — obyvatelé takového místa sluli vysočěné a podle nich zase místo vysočany (Znoj.), hluboká (Bud.), k čemuž druží se hlubočany (Výšk), krátká (N. Měs.), okrouhlá (Bosk.), brusné (Hol.) — srv. „brusná“, traf u Blanska (Bart. Dial. Slov.), černá Šternb., t. j. čermná = červená.

Polohu místa označují jasně jména podklášteří (Třeb.), předklášteří (Tišn.), podhradí (Brod), rozhraní (Bosk.).

Mnoho osad pojmenováno bylo po blízké vodě, řece, říčce nebo potoku a t. p. Nejprostší název takové osady jest voda s bližším označením: zdravá voda (Kyj.), stará voda (Šternb.), dobrá voda (Dačice a j.). Řinoucí voda jest řeka, řečice (Dač.), říčky (Ivanč.); srv. též poříčí (Kunšt.) = Flussgegend, meziříčí

*) Podle Miklosiche rogъ znamená horu.

= Ort zwischen Flüssen, zářiči (Krom.) = místo za řekou; rástoka (Hol.) znamená zajisté původně místo, kde vody se roztékají. jako naopak stoka (sъtoka) místo, kde se spojují (Miklosich, uv. d. p. 82). Později význam tohoto slova se obměňuje; podle Bartoše, Slovn. jest ráztoka buď potůček, pokud teče horským lesním údolím, buď údolí lesní samo, dolina. Válkovi Č. mor. m. 1907, 55 znamená ráztoka jako rozsochy místo, kde se sbíhají (lépe by bylo: rozbíhají) aspoň dvě koryta.

Místo vodou podemleté jest podmol; srv. podmole (Znoj.).

Zábřeh vykládá se jako místo za břehem; podle zářiči a t. p. čekáme spíše zábřeží podobně jako podkorytí místo podkoryta (Krom.), ale jest i pol. zabrzeg, slovin. podbreg.

Několik osad dostalo jméno své od studně, studnice studénky; srv. bílá studně (Třeb.), tři studně (N. Měs.), studnice (Jihl.), studýnky (Záb.). Studený pramen sluje studenec (Třeb.), teplý teplice (Šumb.).

Bývalo na Moravě dříve více rybníků (srv. Vlastivěda I. 258); nedivno, že i od nich pojmenování vesnic vzato; sr. jména rybníky (Krum.), rybníček (Výšk.), kuklík (N. Měs.); jmény rybníků mohly býti původně názvy studenec (Třeb.), rohozdec (z rohozec proniknutím assibilaty v pádech, kde -zc- se stýkalo). Že i jezera na Moravě bývala, ukazují jména jezera (Výšk.) — půda tamější dosud prosáknuta prameny, které leckde na povrch tryskají — jezeřany (Krum.), jezernice (Hran.), pl. od appel. jezerník.

Hojně osad pojmenováno bylo podle řek; srv. osoblaha na řece t. jm.; taková jména jsou: svratka (N. Měs.); ponikev (Lit.); jihlava a jihlávka (Dač.), litava (Tišn.), tak sluje přítok Cézavy, Berounky, Dunaje; morava velká a malá (Šumb.); k tomuto jménu druží se moravany (Kyj. a j.), pův. moravěné = obyvatelé při Moravě; moravice*) (Rýmař.) s příslušným sem jménem moravičany (Záb.); oslava (V. Meziř.), srv. oslavany (Ivanč.); oslavice (Vel. Meziř.) a oslavička; ostrava a ostravice (Místek), tato podle stejnojmenného přítoku Odry; rusava (Hol.), tak sluje přítok Moravy; stupava (Kyj.) též podle přítoku Moravy; svitava (Třeb.) a svitávka (Bosk.); trnava (Hol.) a trnávka (Jič.); Trnava jest v Čechách přítok Mrliny, Trnávka přítok Želivky; typem svým hlásí se sem též jména žlutava (Hrad.) a želetava (Dač.), srv. Želetavka,

*) Moravice, přítok Opavy.

přítok Dyje. Bečva dala jméno třem osadám: horní, prostřední a dolní b. (Val. Meziř.). Po Dyji má jméno své Dejc Dač., lépe Dyjice. Jméno bystřice (Brod a j.) a bystřička (Val. Mez.) = voda, potok bystře tekoucí jest hojné.

Za jména řek a potoků možno pokládati hojná jména na -nice, -ná a jiná z nich odvozená; při mnohých lze ukázati na řeky a říčky, jež dosud tak se nazývají; srovn. bilnice (Brod); blatnice*) (Bud.); brtnice (Jihl.) — přítok Jihlavky, demin. brtnička (Třeb.); březnice (Hrad.) — přítok Moravy; čeložnice (Kyj.) — jméno jinak záhadné; hornice (Bud.); jemnice (Bud.); kamenná (Třebíč), srv. Křemelná, přítok Otavy; — kamenice (Jihl.), časté jméno řeky, v Čechách přítok Jizery a Labe**); dem. kamenička (Jihl.); — kopřivnice (Jič.); loděnice, dříve lodějnicě (Krum. a j.); lesnice (Záb.); — lipnice (Dač.) — přítok Dyje; — líšnice (Záb.) lomnice (Rýmař.); demin. lomnička (Tišn.); lubnice (Bud.); mohelnice (Zábř.) — přítok Morávky; moutnice (Židloch.); nivnice (Brod) — Nivnička, přítok Olšavy; olešnice (Kunšt.) — přítok Moravy, Úpy; demin. olešnička (N. Město); olešná (Blan.) — přítok Vltavy; olešínka (N. Měs.), srv. Olšinka, přítok Chrudimky; — rokytnice (Přer.) — přítok Vltavy; rokytná (Kruml.) — přítok Moravy; senice (Val. Klob.) — po říčce t. jm.; srv. dem. senička (Litov.) a seninka (Val. Mez.); křtěnice, dříve trstěnice (Kruml.), srv. tresné m. trestné (Kunšt.).

K těmto druží se nejblíže jména: korytná (U. Brod); lužná (Val. Klob.) — srv. Lužnice, přítok Vltavy; topolná (Hrad.), takové jméno jako olešná; třemešná (Osobl.); smolná (Třebová); střelná (Val. Klob.), srv. přítok Odry t. j.; perná (Val. Mez.); — řásná (Dač.); rudná (Třebová); železné (Tišnov), dříve rodu ženského Zelezna 1371.

Názvy některých osad vzaty byly od vlastností vody nebo od zařízení vodních; na př. vír (Nové Město), černvír (Tiš.) a černovír (Olom.), t. j. črn vír = černý vír; obyvatelé při takovém místě sluli vírověné, odtud jm. vírovany, dial. věrovany (Přer.); brod uherský, brodek (Přer.), brodce (Jihl.); — přívoz (Ostr.); napajedla (Hrad.) = Tränke, místo, kde se dobytek napájel; bělidla (Olom.); ústí (Hran.).

*) Blatná, přítok Moravy.

**) V Geb. Slovn. znamená též část domu (doklady jen ze slovníků) a rostlinu.

K místům vodním náleží též louka, stč. a nč. = Wiese, stsl. ląka = palus; po ní mnoho osad nazváno; srv. louka (Kunštát a j.), luka (Litov.), luky (Hrad.), loučka (Hol.); lučiště (Hran.) lépe snad spojovati s louka než luk (ląkъ); znamenalo by místo, na němž louka zařízena; také loukov sem řadím; obyvatelé při louce nebo na louce bydlící sluli lúčěné a po nich místo lúčany, loučany (Olom). Osada na louce založená slula naloučany. Příluky nejsou snad místo při lukách, neboť stč. slují přieluky, nýbrž znamenají asi louku zrytou, přerytou; srv. příloh, slv. préloh = úhor.

Některá místa zakládána při slatinách, blatech a po nich nazvána; srv. slatina (Třeb.), slatěnice (Olom.) m. slatinice, slatinka (Brn.); slatěnice č. mn. pocházejí od jména slatiník = kdo slatinou se zabývá; srv. ve Velkých Slatinicích 1405; — lužice (Šternb.), dem. od lúže, louže = Sumpf; — blatec (Olom.) m. blatce, dem k blato; kaly (Tiš.), kaliště (Dač.). Místa slatinná, blatná jinak nezdravá byla pravděpodobně i pro větší bezpečnost obyvatelů vyhledávána.

Za týmž účelem obývány ostrovy; srv. ostrov (N. Měs.); po obyvatelích ostrovanech nazvány ostrovany a ostrovánky (Kyj.).

Místa pobřežní chráněna hrázemi, místa protilehlá spojována mosty, lávkami; k takovým zařízením vztahují se názvy hrázky (Prostěj.), mostiště (Vel. Mez.); lavičky (Vel. Mez.), srv. stč. lavička = lávka, Steg Geb. Místo za lávkou nazváno zálávčí (Záb.), nč. neporozuměním záhlavčí (Záb.), místo před mostem jest předmostí (Přer.).

Ke jménům místním vyjádřeným jmény přídavnými můžeme si domysliti různá jména podstatná a podle toho je pak zařaditi do různých skupin. Následující přídavná jména řadím do této skupiny, ježto buď jejich význam buď analogie nasvědčuje, že znamenají pramen, potok, vodu vůbec; na př.: bělá (Třeb.) — tak sluje pramen a přítok Labe a Svitavy; bílá (Místek) — taktéž jméno řeky; obyvatelé bílé jsou bělené, odtud bělany, bílany (Kroměř.); černá (V. Meziř.); čermá, čermná (Šternb.) — přítok Odry; studená (Dač.); mokrá (Brno); tichá (Míst.); veselá (Kunšt.) a j.

Osady za dávných dob takřka stopeny byly v klínu rozsáhlých lesů. Hvozdy, chlumy, jednotlivé druhy stromoví i jiné rostliny daly svá jména blízkým vsem. Jména tato buď jsou všeobecného rázu nebo odvozena jsou od určitých druhů stro-

moví a rostlinstva. Všeobecného rázu jsou jména: les, nový les (Neuwald) Osobl., středolesí = mittelwald Hran.; obyvatelé lesní jsou lešěné a po nich osady nazvány lešany (Pluml.)*) Mnohé názvy vztahují se k sekání, mýcení nebo pálení lesa jako seč (Pluml.), rozseč (Dač. a j.), rosička Dač. a j. m. rozsíčka; paseky (Zábřeh a j.); příseky (Jihl.); poruba (Hran.) = paseka (Kott); roubanina (Třebová) = rubanina, paseka; žďár (N. Měs.) m. zžár = vypálené místo lesa; žďárec (Tišn.), žďárná (Bosk.). Místo, na němž les byl vykácen, bylo světlé; odtud jméno světlá Dač. — Jiné všeobecné názvy jsou: hájek (Tišn.), obyvatelé háje jsou hájěné, odtud hajany (Brn.) a zdrobn. hajánky; — hvozd (Litov.), zdrobn. hvozdec (Tišn.) a vozdečko (Litov.), patrně místo (h)vozdeček; hvozdná (Hol.).

Les znamenají jména ochoz (Litovel a j.), okluky (Plum.), chornice m. kornice (Třebov.), srv. s lesem, ježto slove kornyczie 1384 Geb. Slovn.

V chrastí, křoví vznikly osady: krásno (Val. Meziříčí) m. chvrastno; tak možno pojímati též jm. krásné; obyvatelé chrastí jsou chraščěné, odtud chrášťany (Hol.).

Křoví (V. Meziř.); kdo bydlí za keři, jsou zakřěné, odtud zakřany (Ivanč.).

Umělé pěstění předpokládá: sádek (Třeb.); novosady (Hran. a j.); zahrada (Tišn.), zahrádky (Třeb.); vinohrádky (Brno) — jména jasná.

Po částech stromu pojmenován kořenec (Bosk.); připojují: třeština (Záb.) od tříska, třieska.

Stromy a rostliny, po nichž morav. osady byly pojmenovány, jsou v přehledu tyto:

bez: bzová (Brod), bzenec (Hrad.); —

bor: bor (Tišn.), bory (Vel. Meziř.), borek (Dač.): obyvatelé borku, borkové jsou borkověné; odtud borkovany (Klob.); borová (Kunšt.); borovec (N. Měs.); borovná (Dač.); borovník (V. Meziř.); borovnice (N. Měs.); —

břest = jilm: břest (Kroměříž); břestek (Hradiště), břestce (Šternb.); —

bříza: břesice (Kunšt.), je-li místo březice; březí (N. Měs.) březová (Brod); — březina (Brno), zdrobn. březinka (Třebová);

*) Možno odvozovati též od lécha, lícha.

březná (Zábř.); březník (Třeb.); břeska, lépe březská (Vel. Mez.); břesko t. j. březsko (Litov.); —

buk: buk (Hran.); pobučí (Záb.); buková (Bosk.); v bukové bydlí bukověné, odtud bukovany (Kyjov a j.); bukovina (Brno), zdrobn. bukovinka (Brno); — bukovice (Tišn.) = bukvice; —

dub: dub (Hran. a j.), kněždub (Hodon.), t. j. knězův dub; dubany (Prostěj.); dubčany (Litov.); dubenky (Dač.); dubňany (Hodon.), pův. dubněné = obyvatelé dubného; dubicko (Záb.); doubrava (Brod a j.) od dąbrъ = dub; doubravice (Záb.); doubravník (Tišn.); —

habr, dial. *hrab*: habří (N. Měs.), hrabí (Litov.); habrůvka (Brn.); habrovany (Výšk.); —

hruše: hrušovany (Znoj.); hruška (Přer.); —

jabloň: jabloňov (N. Měs.), jabloňany (Bosk.); jablůnka (Val. Mez.); —

jasen, jesen: jesenec (Litov.); jasenice Třeb. a j., může znamenati též řeku, srv. Jasenice v Srbsku; jasená (Hol.) t. j. jasenná;

javor: javoříčko (Litovel), javorek (Vel. Meziříčí); javorník (Třeb. a j.); —

jedl, jedle: jedlí (Záb.); —

jilm: jilmoví (Tišn.); —

jíva: jívové (Vel. Meziř.); —

kleč: klečůvka (Hol.); srv. výkleky (Hran.); —

klokoč: klokočí (Tišn.); —

léska, líska, lísky (N. Měs.), lejsky (Krom.) m. lísky; lešná (Val. Meziř.) a líšná (N. Měs.) m. leščná*); leština (Záb.); líškovec (Brno); —

lípa: lípa (Holešov), lipina (Val. Klob.); lipová (Val. Klob.); lipůvka (Tišnov); lipovec (Blan.); lipňany (Krum.), pův. lipněné, obyvatelé lipného; lipník (Hran.); —

loza = réva: suchá loza (Brod); —

olše: olší (V. Mez.); olšany (Dač.); olšovec (Hrad.) — tak sluje rybník u Jedovnice; —

ořech: ořechov, ořechová Dač.; —

osa, osika: osíčko (Hol.); — *řasa*: řásná (Dač.); — *rohoz* = rákos: rohoz(d)ec (Tišn.); —

rokyto: rokytno (N. Město); —

smrk: smrk (Třeb.), smrček (Tišn.), smrčné (Třebíč); —

*) Též od lécha.

střemcha: střemchoví (Tišn.);

topol: topolany (Výšk.); — *trest* = třtina: křtěnice (Kruml. = trstěnice. tres(t)né (Bosk.); — *trn*: trnava, trnávka (Třebová);

tráva: trávník (Bosk.); —

**třět* = rus. черетъ rákos: střítež (Val. Mez. a j.); —

vaz: vážany (Výšk.); — *víno:* vinohrádky (Brno); —

višně: višňová (Krum.); —

vrba: vrbka (Krom.), vrbice, vrbno (Osobl.) a j.

Méně jest však osad, pojmenovaných po zvířatech domácích i divokých. Jména zvířecká, po nichž osady byly pojmenovány, jsou tato:

bobr: bobrová (N. Město); —

hovado: hovězí (Val. Mez.); —

jestřáb: jestřebí, jestřabí (Vel. Mez. a j.); —

kobyla: kobylí, původ. kobylé pole, pole, na němž chovány kobyly, sveřepice; na Hustop.; —

komár: komárné (Hol.); —

kráva: kravsko (Znoj.); —

krahujec, dial. krahulec: krahulčí (Dač.);

medvěd, nedvěd: nedvězí (Olom. a j.), pův. medvězí; —

rak; rakodavy (Olom.): —

ryba: rybí (Jič.), rybné (Jihl.); —

sokol: sokolí (Třebíč); —

sova: sovinec (eulenburg) (Rýmař.); —

svině: svinné (V. Meziř.); —

tele: telnice (Brno); —

tur: tuřany (Brno); —

vever(k)a: veveří (Tišn.); — *vlk*: vlčí doly (Krom.) —

vydra: vydří (Dač.); —

zajíc: zaječí (Hustop.); —

zubr: zubří (Val. Mez.); —

žába: žábeň (Míst.); —

žerav: žeraviny (Hodon.). Sem náleží též ptení (Prost.), je-li výklad níže podaný správný. — *Včely* připomínají jména včeraly = včelaři (Hrad.) a brťov atp.

Ve jménech některých osad dochovala se starobylá epitheta, jimiž různé předměty byly charakterisovány. Jsou to adjektiva značící barvu: bělá (Třeb.), t. j. bílá; — čermá (Šternb.) = čermná, červená; — černá (Vel. Mez.); vzácnou výjimkou dochováno s epi-

thetem i jméno: černvír (Tišn.) = černý vír; — modrá (Hrad.) — rusý: rusava (Hol.); — žlutý: žlutava (Hrad.); — srv. světlá (Dačice). — Jméno ruda souvisí s přídav. rudý.

Pojmenování některých osad zakládá se na synekdoše: jako ves znamená vlastně obydlí, tak i později osady nazývány po význačném stavení: hradu, kostelu, církvi, hospodě atp. Sem náleží jména: *ves*, srv. lat. vicus, řec. *οἶκος*, většinou s různými epithety pozdějšího původu jako stará (Přer.), nová (Třeb. a j.) atd.; deminut. véska (Jič.), vesce (Dač.); —

dvůr, stsl. dvorъ = domus; na př. nové dvory (Olom.), dva dvory (Blan.) atp.; deminut. dvorek (Bud.), dvorce (Dač.); —

hrad = Burg: velehrad (Hrad.), hrádek (Znoj.); hradiště, hradisko (Krom.) = místo, na němž hrad byl zbudován nebo stál. Obyvatelé hradce, hrádku sluli hradčěné, odtud jméno místní hradčany (Hol.); —

zámek: nový zámek (Litov.), nové zámky (Výšk.); —

týn = hrad, srv. stir. dûn = hrad, ags. tûn, angl. town = město, strn., stř̌n zûn, nněm. zaun = ohrazené místo, srv. gall-skolatin. — dûnum (Augustodûnum), Detter, Deutsch. Wörterb.; na př.: týn (Hran. a j.), týnec (Hodon.); —

kostel (Hodon.), demin. kostelec (Hol.); obyvatelé „kostela" byli kostelené, odtud kostelany (Hrad. a j.); — *církev*, stsl. cěrьkъvь = kostel; na př. cerekev malá, cerekvička (Jihl.).

V pozdější době i po *krčmách* byly vsi pojmenovány; srv. krčmaň, starší krčmany (Olom.), vlastně obyvatelé krčmy; kocanda (N. Měs.), pův. název předměstských trhů a hospod.

I po jednotlivých částech domu byly osady nazvány; pat jest to na jménech: branky*) (Val. Mez.), komořany (Výšk.), komořěné = obyvatelé komory; komín (Brn.), stč. komín = též pec, krb; vežky (Přer.) m. vížky ode jm. věž, které tu nemělo asi významu nynějšího turris, nýbrž asi podob. jako v slovin. vêža = Vorhaus; sr. věžná (N. Měs.); kletné (Jič.) od app. klet = cella. Podle materialu staveb. nazvána dešná (Třebov.) t. j. deščná (dska).

Pro člověka dávných dob místem zvláště důležitým byla ohrada, v níž byl chován domácí dobytek. Jména takových ohrad zachována jsou ve jménech místních obora (Bosk. a j.); osek (Hran.), stsl. oseкъ = ovile; oplocany (Přer.) z oplocěné, obyvatelé oplotu

*) Brána ovšem znamená Tor i Egge.

= oseku; konice (Litov.), t. j. konnicě = chlév pro koně, stáj; (Jihl.); stadlo (Šternb.) = Standort der Herde; novějšího původu jsou jména salaš (Hrad.) = místo, kde dobytek se pase, pak ovčácká bouda. Sem náleží jméno kotár, znamenalo-li jako v srb. ohrazené místo pro dobytek; jiné pojetí viz na str. 150.

Ve jménech některých osad zachována jest paměť starobylých řádů socialních; jsou to zvláště jména lhota, újezd a zvola. Lhotou rozumělo se polehčení, osvobození od platu, které udělováno bylo osadníkům nové vsi nebo osadníkům postiženým neštěstím na určitou dobu, řadu let. Metonymicky znamenala pak lhota tu osadu, ten statek, který měl lhotu, t. j. výsadu, svobodu. Poněvadž lhot časem mnoho přibylo, rozeznávaly se buď jménem zakladatelovým, majetníkovým nebo bližším označením polohy, rozměrů atp. Malá lhota slula lhotka nebo lhotice. Doklady uvedeny budou níže. Srovn. podrobný výklad Brandlův v Gloss. s. v.

Újezd, lat. ambitus, circuitus, něm. Umlauf, znamená okres, obvod určený k osazení, jehož meze stanoveny byly objízdou po hranicích (Brandl, Gloss. s. v.); doklady podány níže. Také újezdy jako lhoty rozlišovány později různými epithety.

Zvůla, zvůle, zvole znamenalo právo užívati obecního majetku, potom majetek ten, obec samu; srv. Brandl, Gloss. s. v. vóle, kde zaznamenán výklad Všehrdův: „vší zvolí míní se svoboda a zvolnost po obecním najprvé a potom i po zvláštním cizím“; doklady uvedeny níže.

Statek zděděný slul dědina, vl. to co jest dědovo, „dědictví“; zejména znamenala dědina pozemky jednotlivcovy, majetek nemovitý, později synekdochicky celou obec; srv. nová dědina (Litov.). Naproti tomu obcí rozuměl se majetek společný, „pozemek mimo dědiny a patřící k úhrnu dědin několika“ (Gebauer, Slovn. s. v. dědina); srv. ubec (Brn.) m. obec, obcě.

Rodina mimo rodiče, děti a služebníci rodiny sluli čeleď; odtud čeladná (Míst.) = snad čeledi, rodině patřící.

Na zařízení vojenská upomínají snad jména strážnice (Hodon.), stražisko (Litov.), dříve stražiště, stanoviště (V. Meziř.).

Z mladší doby pocházejí jména znamenající místo, kde činnost řemeslná a průmyslná se provozovala, „provozovárnu“; srv. mlýnice — Lenzdorf (Zábřeh); mlýn, mlýny častý název

samot, dědin i dvou vsí (Hustop., Jihl.); hutě (Kyj.); hutisko (Val. Mez.) = místo, kde bývaly huti; hamry (Pluml.).

Dosti hojně pojmenovány byly vsi podle zaměstnání svého obyvatelstva. Byli pak obyvateli takových vsí: *ratаji* = oráči: rataje (Olom. a j.); — *tážali* = sedláci: tážaly (Olom.); *lazníci* = kdo na lazu dělá: lázníky (Hran.); *kladorubi* = tesaři, srv. dřevorubec: kladeruby (Val. Meziř.), kraderuby (Třeb.); — *kladníci* snad téhož významu; srv. kladníky (Hran.); — *strhaři*: strhař(e) (Tišn.), nějací obraběči dřeva; — *vinaři*: vinary (Přer.); — *včelaři*: včeraly (Hrad.), dříve včelaře a včelary; — *rybáři*: rybáře (Hran.); — *štítaři*: štítary (Znoj.); — *střelci*: střelice (Brn.); — *kobylníci* = hlídači kobylího pole: kobelnice (Brn.); — *stříbrníci* = dobyvatelé stříbra: stříbrnice (Hrad.); — *sokolníci* = pěstitelé a hlídači pánových sokolů, Falkner: sokolnice (Brn.); — *žernovníci* = vyrabitelé žernovů; srv. žernovník (Blan.) sg. místo očekávaného plur.

Některá appellativa sem příslušející nedovedeme si vysvětliti; jsou to *kostník*: kostníky (Bud.); *kelník*: kelníky (Brod); *čertoryj*: čertoryje (Olomouc). Podle Válka, Čas. mor. mus. 1907, 55 sluje *čertoryja* na Valašsku divoko roztrhaná a rozrytá půda. Nejasné jest jméno *přeskače*; srv. pokus o výklad níže.

Do této skupiny náleží jméno rudník (Kyjov), souvisí-li se starým rudníci = horníci.

Hojná jest třída jmen místních, jež vlastně znamenají obyvatele toho místa. Jsou to vedle jmen právě uvedených všecka jméne na -any tvořená příponou -jan-, v sing. -jan-inъ jako dolany, pův. dolené = obyvatelé dolu atp. Vypočtena jsou níže. Zajímava jsou z těchto jmen ta, která jsou patrně odvozena z jiného jména místního jako Olomoučany a Osvětimany, snad i Začany. Dvorský Č. Mus. Olom. 1894, 98 n. veden byl tím k domněnce, že jména na -any většinou znamenají kolonie, které braly svá jména od přistěhovalců. Ale věc možno vysvětliti prostěji a méně odvážně: jako bylo jméno dolany, dolené přeneseno na místo dol, kde jeho obyvatelé sídlili, tak mohlo jméno obyvatelské Osvětiměné zatlačiti a v zapomenutí uvésti starší jméno Osvětim atp. Srv. pražské Hradčany, které ukazují, že se říkalo hradec, kdežto nyní známe jen hrad a hradčany.

Někteří osadníci nazváni byli po svých pánech a jménem osadníků nazvána později ves. Králici jsou lidé na statku královu,

podobně biskupici = lidé biskupovi, knienici = lidé kněžnini, opatovici = lidé opatovi, popovici = čeleď popova; osady příslušné pak pojmenovány králice, biskupice, knienice, opatovice, popovice. Ve jménech králic, biskupic, knienic zachoval se snad starší význam suff. -itjo-, který znamenal asi příslušnost k jisté osobě vůbec, jak jest to viděti na slově dědic: příslušník, potomek dědův. Z pojmu příslušnosti, příbuznosti vyvinul se pak pojem synovství: božic = syn boží. Srv. Vondrák, Vergl. Grammatik I. 452 a část I., § 5.

Po majetníku nazvány byly dále osady popov (Klob.), biskupství, biskupstvo (Olom.) = majetek biskupův, totum pro parte; dívčí (Osobl.), vl. příd. jméno přisvojovací, k němuž přimysliti si bylo asi zboží atp.; myší (Jič.) m. mniší*); němčí (Hrad.).

U některých jmen dosud zachoval se název zboží vedle jména majetníkova; srv. kněždub = knězův dub, kněževes, kněžpol m. kněžepole, krásněves, pův. Krásina ves atp.

Byla-li ves osazena příslušníky jiného kmene nebo národa, nazvána jeho jménem národním. Tak vznikla jména bavory (Mikul.), čechy (Pluml.), charváty (Olom.), slížany (Krom.), znamená-li Slezany. Některé z těchto jmen mohlo býti jménem osobním a pak náleží do odd. I.; srv. část I., § 19. Srv. místní jméno Prusy a osobní Prus, Prusík a j.

Ke jménům národním Němec, Vlach, Rus táhnou se jména osad německé (N. Měs.), vlaské (Šumb.), rouské, t. j. rúské.

Ke jménům obyvatelským náleží také rozmanité přezdívky, jimiž sousedé navzájem se častovali. Smysl jejich jest nám namnoze temný a proto těžko jest roztříditi je v spolehlivé skupiny. Vašek, který se jimi zevrubněji zabýval (Č. M. M. 1876, 25 n.), roztřídil je v šest skupin**), ale při podrobných výkladech jest mu většinou vyznati nevědomost. Někdy rozumíme jednotlivým částem přezdívky, ale celek jest nesrozumitelný. Bývá tak u přezdívek podnes, že jim rozumí jen kruh osob, ve kterém vznikly. Pokud jménům sem patřícím rozumíme, shledáváme, že bylo přezdíváno 1. podle polohy osady: doloplazi (Olom.) = snad po-

*) Mniší mohlo vzniknouti též z nom. plur. mnišie.

**) Jsou to: 1. názvy vytýkající nemravy, 2. zvláštnosti a vady mravné, 3. způsoby a nezpůsoby zevnější, zvláštnosti a vady tělesné, 4. narážky na jisté události a poměry, 5. narážky na jídlo, 6. poměr obyvatelů k jistým okolnostem.

směšný název „dolanů“; 2. podle zaměstnání obyvatel: březolupi (Hrad.); chrlopy, znamená-li korolupi; Vašek řadí sem pacetluky (Hol.) a vykládá za kladoruby; 3. podle vlastností tělesných: krchlebi (Záb.) = lidé s hlavou nakloněnou (Vašek) aneb úskoční, pleticháři; pasohlávky (Mik.); bosonozi (Brn.), nyní bosonohy; chrudichromi (Boskov.) podle druhé části; hustopeč, dříve plural hustopeče, hustopeči = úsopeči (?), srv. část I., § 17.; babolky (Bosk.); srv. dial. babulky = housátka; — 4. podle kroje: klobouky (Brod) = ti, co nosí klobouky (?); — 5. podle duševních vlastností, návyků a zlozvyků: všetuly (Hol.), suchohrdly (Krum.), soběsuky (Pluml.).

K tomu druží se přízviska smyslem nejasná, obsahující některé jméno zvířecké; srovn. rakodavy (Olom.), kuroslepy, (Třebíč), žabo vřesky (Brn.) = vříškalové?; — přestavlky (Olom.).

V několika málo případech označeny vsi abstrakty; srv. hobzí (Bud.) = hojnost; pohledy (Třebov.); počítky (N. Měs.) m. počátky; jméno toto může býti z osobního Počátek; veselí (Hrad.); pohodlí (Pluml.); rozkoš (Bud.); závist (Vel. Meziř.), srv. Závist na Vltavě.

Pozn. Osady, nazývané nyní prostým appellativem jako dub, brod, břest atp., nejmenovaly se takto odevždy. Původně místo osazené nazývalo se příslušným výrazem předložkovým: na brodě, u dubu atp. O tom svědčí několik příkladů: Nabrode 1131, V duba tota villa 1131, Vbreza t. r. (břésta); srv. Nalubney t. r. Časem jméno brod, dub atd. bylo přeneseno na osadu a původní označení pádem předložkovým upadlo v zapomenutí. Jiný byl vývoj jmen jako zářící, předmostí atp., která též povstala z pádů předložkových: za řekou, před mostem; tu celý tento výraz stal se jménem osady, z kategorie pádů předložkových přenesen do kategorie jmen podstatných a dostal proto také koncovku jména podstatného -í.

§ 2. O neustálenosti jmen místních.

Jména místní nebyla za starodávna tak ustálena jako v době nové. Větší měrou platí to o jménech odvozených ze jmen osobních, ale i u jmen topických lze ukázati několik zajímavých příkladů.

1. Mění se časem číslo grammatické; Kúsky (Kousky) na Vel. Meziř. sluly Kúsek, srv. de Kuska 1361 DB. t. j. z Kúska. Tato osada slula prý též Kusá Lhota.

2. Mění se přípona kmenotvorná; srv. Bradleny Bosk. a Brandlín Dač., jež sluly původně asi Bradlné; dokl. uvedeny níže při kmenech; — Jaborovec (Hrad.) slul Javorník a Javorníček nebo Javorníčky; srv. Jauornyc 1376 DO, Jawornyczky 1406 t., Jawornyczek 1412 t., r. 1420 zase Yawornik; — Jasenice Německá Jič. nazývala se též Jeseník: srv. Jesenicie 1215 vedle villam Jessnik theutonicalem 1397; — Lískovec N. Měs. sluje 1379 Leskouicz DB; — Lubník (Lussdorf) Záb.: Lubna 1347 CM, 1358, 1464 DO; — Řepka Tišn.: 1356 Rzepicz DB.

3. Střídá se slovo základní a odvozené deminutivum; srv. Jemnice N. Měs.: 1360: Gemniczka DB, Jemnyczie 1374.

4. Střídá se jméno jednoduché a jméno složené ze dvou slov; srv. Štědrákova Lhota Šumb.: Szedrakow 1397 DO; Studenec Prostěj., dříve též Studen dol: Studene dole 1131 (= lok.); rovněž Stubendorf (Studnice) Osobl. slul prý dříve Studen dol. Že osady zvané Lhota, Ves atp. teprve časem obdržely dodatky: Nová, Stará atp., bylo již výše pověděno.

§ 3. Místní jména z appellativ podle svých přípon kmenotvorných.

Přípona *-o.*

Jest ve jménech: bor, zá-břeh, břest, brod, buk, čechy, dol, dub, dvůr, po-hledy, hluk, hvozd, chlum, skříb (= chřib), ú-jezd, kaly, vý-kleky, o-kluky, kouty, kruh, kostel, lán (čtyřicet lánů), laz, lomy, po-lom, les, zá-mrsk, zá-mek, rohy, pře-rov, o-sek, sloup, smrk, o-strov, svět, týn, vír, přívoz, žďár (z-žár), žlab a j. K těmto druží se nejblíže jména přídavná: bělá, bílá, černá, dlouhá, křivé, modrá, suchý, tichá a j.

Přípona *-a.*

Jest ve jménech: hlína, hora (černá a j.), jáma, lípa, lísky (léska), louka (luky), nivy, pila, po-ruba, ruda, pa-seka, pří-seky, zá-seka, roz-sochy, rás-toka, voda, obora (ob-vora) a j.

Přípona *-jo-.*

Odvozují se jí 1. jména podstatná: čertoryje (ry-jo-), pole; — 2. přídav. jména přisvojovací ze substantiv znamenajících bytosti živé; masc. kněž, pův. кънęžь, fem. kněžě, neutr. kněže ve spřežkách kněž-dub, kněžě-ves, kněže-pole; medvěz (km. medvěd-jo-) ve jméně medvězí, nedvězí z nedvězie, novotvarého neutra podle znamenie (srv. Gebauer III., 1, 311.).

Přípona *-ja-*.

Na př.: o-choz (ochozě z o-chod-ja), stáj (sta-ja- a vlastně staj-a, srv. Vondrák I. 401.), zvola (izъ-vol-ja), obec (ubec, pův. obcě).

Přípona *-ьjo-*.

Tvoří se jí přídavná jména přisvojovací: čěpí = čapí, dívčí, jestřabí, kobylí, krahulčí (m. krahujčí), myší (t. j. miší, mnišĭ), rybí, sokolí, veveří, vlčí, vydří, zubří. Některá z těchto adjektiv mohou obsahovati suff. -jo.

Jest ve jménech hromadných: březí, habří, hobzí, hrabí (= habřĭ), jedlí, klokočí, křoví, němčí (či přídav. jm.?), novičí, olší, pstruží (struží?), strání, ústí; — ve jménech abstraktních: lubě (m. ljubí, libí), pohodlí, veselí. — Pozdějšího původu jest spojení přípon -ov-ьjo- ve jménech brťoví, jilmoví, střemchoví; srv. stromoví — často už v B. Br.

Příponou touto tvořeno jest nejasné jméno jalubí.

Přípona *-vo-*.

Tvoří se jí jména přídavná ze kmenů slovesných, srv. strsl. děl-a-vъ = dělný; tak možno vykládati jména stupava (stúpati), svitava (svit-a-ti), kujava (kuj-a-ti).

Přípona *-avo-*.

Vyvinula se z přípony -vo- přejetím kmenového -a-; odvozují se jí jména přídavná ze kmenů jmenných; srv. ostrava (ostrý), rusava (rusý), trnava (trn), litava (ľutý), žlutava (žlutý).

Femininum -ava stalo se specielní příponou pro jména místní; srv. doubrava (od *dąbrъ = dąbъ, dub), jihlava, oslava, želetava.

Přípona *-ovo-*.

Odvozují se jí jména přídavná především významu přivlastňovacího, potom též látkového; srv. stsl. bratrovъ vedle dąbovъ; v platnosti jmen místních jsou většinou tvaru složeného; srv. bobrová, borová, březová, buková, bukové, bzová, jívová a jívové, lipová, ořechová, višňová; —

řidší jest tvar jmenný: brťov, jabloňov, kopřivov, lipov, ořechov, popov.

Přípona -ov- sdružuje se s příponami jinými: -ьje: brťoví, jilmoví, křoví, střemchoví; — ьn-: borovná; -itjo-: opat-ov-ice, pop-ov-ice.

Přípona *-no-*.

Jest v přídav. jm. černá, km. čьr-no- z pův. kir(s)-no-. Srv. Vondrák I. 359, 415.

Přípona *-na*.

brána z *bor-na; odtud deminut. branky.

Přípona *-eno-*.

Na př. ve jméně studená Dač., v přívlastku zelená: zelená hora.

Přípona *-ěno-*

sklenné m. sklené z pův. stьkl-ěn-.

Přípona *-ina-* (Vondrák I. 421).

Znamená: 1. původ věci nějaké: dědina = to, co pochází od děda, dědictví; žeraviny, srv. liščina atp.; —

2. produkt nějaké činnosti: kopanina = místo kopané, roubanina; —

3. kollektiva: březina = březový les, bukovina, lestina = lískoví, lipina, třeština; —

4. název místa: pustina; —

5. obřady: křtiny. —

Tvarem náleží sem jméno Cidlina.

Přípona *-jan-inъ*.

Příponou touto odvozují se jména obyvatel (srv. Vondrák, Vergl. Grammat. I. 422 n.) ze jmen míst, která obyvatelé osadili. V plur. příp. -ino- odpadá. Základní tato jména znamenala:

a) útvar půdy, půdu: dolany (dol), hodolany (údol), koryčany m. korytčany (korýtko), kožušany (kožuch snad ve smyslu tropickém = porostlina), lašťany (lazec), lažany (laz), loučany (lúka), pohořany (pohoří), trboušany (trbúch); příložany (příloh);

b) ohradu, budovu, příbytek atp.: hradčany (hradec), komořany (komora), kostelany, krčmaň místo krčmany (krčma), osyčany z oseč̌any (oseč̌k), oplocany (oplot); —

c) strom, les atp.: dubany (dub), dubčany (dúbek nebo dúbec), hajany (háj), chrášťany (chrast z chvrast = křoví), jabloňany (jabloň), lešany (je-li z les, ale možno odvozovati též od lécha a pak náleží sub a), olšany, slížany (je-li ze sléz), topolany, vážany (vaz); —

d) vodu, řeku: jezeřany (jezero), moravany (morava), moravičany (moravice), oslavany (oslava); —

e) zvíře: tuřany (tur); —

f) jméno přídavné, jímž se označovala povaha místa: bílany (bílý), dubňany (dubný), hlubočany (hluboký), lipňany (lipný), mělčany (mělký), nemilany (nemilý), vysočany (vysoký); —

g) výraz příslovečný: naloučany (z výrazu na lúče nebo na lukách), zakřany (za kři); —

h) jiná jména místní: olomoučany (olomúc), osvětimany (osvětim), začany (m. žatčany -žatec); sem řadím též jména, jichž základní jméno tvořeno jest příponou -ov-; srv. borkovany, bukovany (buková), bystrovany, habrovany (habrová), hrušovany (srv. hrušová), litovany (ľutov — či litvany?), lukovany, milovany, rouchovany.

Pozn. 1. Některá jména jsou temná: obřany.

Pozn. 2. Přípona -any v novější době mechanicky přenáší se ke jménům původem cizím; srv. norberčany (nürnberg), pouzdřany (pausram).

Pozn. 3. Jména -any bývají zdrobňována příponou -ьky; srv. hajánky, lažánky (lažínky), medlánky, ostrovánky.

Pozn. 4. Jména tato shodují se svým tvarem se jmény místními, která pocházejí od osobních jmen -an; srv. Těšany od osob. Těšan; podobně Nemilany spíše jsou od osob. Nemilan.

Přípona *-ynja-*.

Jest ve jméně knieni z kněhyni, od něhož odvozena místní jména jako knínice, kynice atp.

Přípona *-ьnъ, -ьna, -ьno.*

Tvoří se jí jména přídavná. V platnosti jmen místních jsou většinou ve tvaru složeném; srv. blané t. j. blanné, bradlné (nyní bradleny Boskovice a brandlín Dačice), březná, brusné, čeladná, čermá (čermná), dešná místo deštná z deščná (dьščьn-), hlinné, hradečná, hvozdná, jamné, jasená t. j. jasenná, kamenná, kletné, komárné, koroužná, korytná, krásné (buď z kras-ьn- nebo chvrast-ьn-), lešná a líšná m. leštná z lěšč-ьn-, lubné, lužná, návojná, obědné, olešná, perná, písečné, pitárné jinak neznámého původu, poličná, posvátné, pršná m. prštná, prščná, pržno dříve pržná, řásná, rokytná, rovečín — dříve a v lidu dosud rovečné,

rovné, rožná, rudná, rybné, slavatná, slopné, smolná, smrčné, střelná, svinné, štítná, topolná, třemešná, tresné t. j. trestné od trest — trsti, věžná, vražné, železné; —

v borovná jest spojen suffix -ov- s -ьn: bor-ov-ьn-.

Jména tvaru jmenného jsou řídká: srv. kramolín — původně kramolno, krásno z původ. krasьn- nebo chvrast-ьn, mohelno m. mohylno, rokytno, roudno z rud-ьn-, vrbno, žďárna z původ. (i)zъ-žar-ьn-; líšeň a žábeň jsou snad z pův. leštno (leštna) a žabno.

Suff. -ьna jest zajisté ve jméně komna.

Přípona *-ňa* (*-ьnja*).

Na př.: studně, roveň m. rovně.

Přípona *-ro-*.

Srv. jména: mokrá, mokř (z mok-r-ja nebo mok-rъ), modrá; v attributu: dobrá (voda), dobré (pole).

Přípona *-aro-*.

Ve jméně kotáry.

Přípona *-aŕo-*.

Ve jménech: rybáře, štítary (t. j. štítaři), včeraly m. včelary (včelaře, včelaři), vinary; — nomen agentis: strhař.

Přípona *-ero-*.

Ve jméně jezera.

Přípona *-lo-* (*-llo-*).

Tvoří se jí a) jména: sídlo (nové); b) jména přídavná: okrouh-lá; svět-lá (dle Vondráka I. 437 ze svět-ьl- a to ze svět-ll-); příčestí slovesná tážaly t. j. ťážali; ťážal = těhař.

Přípona *-ljo-*.

Ve jméně rohle, je-li ze kmene rog-ljo-. Srv. níže a Vondrák I., 437, 439.

Přípona *-elo-*.

V příd. jm. veselá.

Přípona *-olo-*.

Touto příponou odvozeno pravděpodobně jméno sokol. Srv. Vondrák I., 438.

Přípona *-dlo.*

Na př.: běli-dla, křídla, stádlo, napajedla.

Přípona *-to.*

V neutru město (staré, nové).

Přípona *-ta* (*-ota*).

Tak tvořeno abstraktum lhota z lъgo-ta.

Přípona *-tajo-.*

rataje z pův. or-taj-.

Přípona *-tjo-.*

Ve jméně ubec t. j. obec, obcě z pův. *obь-tja.

Přípona *-ьstvo, ьstvьje.*

biskupství — též biskupstvo.

Přípona *-ato-.*

Ve jméně ostráta z ostr-ata.

Přípona *-yto-.*

Ve jméně kor-yto: podkoryta.

Přípona *-it-jo-.*

Znamená příslušenství, potom rod, synovství; základem bývá nejen jméno, nýbrž i posses. adj. -ovъ.

Z appellativ zastoupena jsou ve jménech na -ici, -ovici: biskup, děd, opat, otrok, pop, král a knieni (kněhyni); sr. jména biskupice, dědice, kynice m. knínice (k tomu zdrobnělé kyničky), králice, opatovice, otrokovice, popovice (k tomu zdrobnělé popůvky m. popovičky).

Přípona *-ko-* (*-o-ko-, ь-ko-*).

Tvoří se jimi přídavná jména: hluboká nebo hluboké, vysoká neb vysoké, vel(i)ká, krátké (kratъkъ).

Přípona *-ьe-.*

Obsahují ji jména lapač, přeskače, je-li z pův. prě-sъk-a-čь.

Přípona *-iko-.*

Má význam 1. zdrobňovací; srv. košík; —

2. zpodstatňující; v tomto případě přidružuje se zejména k adjektivům na -ьnъ; srv. borovník t. j. bor-ov-ьn-ikъ, březník, doubravník, javorník, lipník, lubník, rudník, rybníky, straník, tráv-

ník, žernovník. Jména tato znamenala místo osazené, na př. trávník místo travné atp. Jindy označují se touto příponou obyvatelé místa; srv. lázníky (srv. nynější rolník), záhlinice, je-li místo záhlinníky, jesenice (m. jeseníky — jesenníky), kelníky, kladníky, kostníky. V některých jménech toho druhu přípona -íky (-íci) zatlačena koncovkou -ice; srv. kobelnice m. kobylníky, sokolnice, stříbrnice a zmíněné jesenice, záhlinice.

Přípona tato jest též ve jméně lopeník.

Přípona *-ica.*

Odvozují se jí 1. deminutiva; na př.: břesice t. j. březice, dyjice, doubravice, hořice, lhotice, lužice, oslavice, hoštice t. j. ostice, ostravice, řečice, rudice, skalice, slatěnice, t. j. slatinice, studnice; —

2. jména zpodstatnělá: bukovice, bystřice, holice, kopanice, ohrazenice, studenice, sušice, teplice, veselice; srv. lukavice.

Zvláště hojně přistupuje ku příp. -ın-; srv. bilnice t. j. bylnice, blatnice, borovnice, březnice, brtnice, čeložnice, divnice, hlásnice, hornice, rádnice t. j. hradnice, jedovnice, jemnice, jasenice t. j. jasennice, jezernice, kamenice t. j. kamennice, konice = konnice, kopřivnice, chornice asi m. kornice, chotnice (= kotnice?), lednice, lesnice, lipnice, líšnice m. líštnice z pův. lěšč-ьn-ica, lomnice, lubnice, mohelnice m. mohylnice, moutnice, nivnice, olešnice, rokytnice a roketnice, senice m. sennice, strážnice, telnice, temenice, tvarožná dříve tvarožnice, vápenice m. vápennice.

Přípona *-ъkъ, -ъkъ.*

Tvoří se jimi deminutiva: borek, břestek, brodek, dvorek, hájek, hrádek, chlumek, javorek, kloboučky, kobelničky místo kobylničky, kroužek, kúsky, lázničky, rybníček, sádek, smrček, třemešek (čekáme třemeška z pův. črěmъš-ьka), týneček, vinohrádky.

Na místě očekávaného (h)vozdeček jest vozdečko; naopak jest místek místo předpokládaného místko (měst-ъko).

Přípona *-ъko, -ъko.*

Tvoří se takto deminutiva, zejména z deminutiv na -ьce; javoříčko (z deminutiva javoříce), jestřebíčko, osíčko, veselíčko; meziříčko (meziříčí).

Též brníčko je deminut. z deminutiva br(e)nce, pův. brьnьce — brьnьč-ьko — brnéčko.

Přípona *-ъka, -ъka.*

Má význam 1. zdrobňovací; srv. babolky, branky, čížky (snad m. číšky = čiešky), hlinka, horka, horky, hůrka, hrázky, hrušky, jablunka m. jablůnka, jihlávka, kladky, lhotka, loučka, polánka, řepka, říčky, rosička t. j. rozsíčka (dem. z rozseč), rudka nebo roudka (routka), růštka z rózďka, skalka, slatinka, střílky, stránka nynějším tvarem, dříve stranské, svitávka, špičky, trnávka, véska (víska, vésky, vísky), vežky t. j. véžky z viežky, vrbka, zahrádky.

Sem náleží jména *-inka* (deminutiva jmen -ina); březinka (březinky), bukovinka, lipinka; *-ička* (deminutiva jmen -ičě): brtnička, bystřička, kamenička m. kamennička (kamennicě), lavičky, lomnička, olešnička, oslavička, poličky, senička m. sennička (sěnnicě), skalička.

2. Zpodstatňuje jména přídavná; mnohá ze jmen takto tvořených mají též význam deminutivní jako olešínka vedle olešná; srv. červenka, dubenky, jasenka*), košátka (košatý?), olešínka m. olešénka, a to místo olšenka z pův. olьšьnika, rožinka m. rožínka z rožénka, pův. rožьnъka, seninka — přípona -inka asi již mechanicky připata (z pův. sěnьnъka bylo by sěnenka — senínka), pstružinky asi m. stružínky (struž-ьn-ъka), studénky, vápenky (m. vápnenky z pův. vapьn-ьn-ъka), vlažínka.

Často druží se příp. -ьka ku příponě -ov-; srv. bobrůvka z bobróvka — bobr-ov-ъka, březůvky, habrůvka, hrabůvka, klečůvka, lipůvka, žernůvka.

3. Jest v kompositu svratka z pův. *sъ-vort-ъka.

Přípona *-ьce-.*

1. Odvozují se jí nomina agentis: střelice m. střelce, střelci, pův. střelьc-.

2. Jest v hojných zdrobnělinách: břestce, brodce, dvorce, hvozdec, jesenec, klášterec, kořenec, kostelec, králec, křemenec, lazce, rohozdec t. j. rohozec, týnec, újezdec, žďárec.

3. Zpodstatňuje jména přídavná: bzenec (m. beznec z *bъzьnьcь), rohatec, sovinec, studenec, zlámanec; zvláště často druží se ku příponě -ov-: borovec, jaborovec t. j. javorovec, lipovec, léskovec a líškovec, olšovec, vrbovec.

Jest též ve jméně solanec.

*) Tvořeno již od jasená; z původ. jasenná by bylo vzniklo jasenenka (jasenьnъka).

Přípona *-ьce.*

Má význam zdrobňovací: blatec m. blatce, sedlec m. sedlce; srv. selec—voitelsbrunn (Mikul.).

Přípona *-ьca.*

V deminutivu vesce z vьs-ıca.

Přípona *-isko, -išče.*

Jest ve jménech hradisko, hutisko, kněžovisko, sedlisko, stražisko, uhliska, vsisko; — hradiště, lučiště, stajiště (stejšť), stanoviště. Přípony tyto se někdy zaměňují; vsisko na Olom. slulo dříve vsiště. Znamenají místo, kde co jest; vsisko = místo, kde jest nebo byla ves, kněžovisko = místo, kde byla kněžě ves atp.

Přípona *-ьsko-.*

Odvozují se jí jména přídavná. V platnosti jmen místních bývá nejčastěji tvar jmenný; srv. bilavsko, lépe bílavsko, bílsko, blansko, břesko t. j. březsko, dobřínsko, dubicko (m. dubičsko), hlinsko, kanovsko, krásensko, kravsko, lhotsko, rovensko, skavsko, troubsko, újezdsko, želivsko, lépe želívsko. —

Řidší jsou formy složené: březské nebo březská, chlévské snad m. chlébské), německé, rouské, vlaské.

Příponou touto označovaly se podle Praska, Komen. IX. 155, osady zpustlé nebo po zpustnutí nově osazené. Ukázati to podrobně o osadách jednotlivých, jest úkolem historie, nikoli jazykozpytu.

Přípona *-ogo-.*

Ve jméně ostroh z pův. ostr-ogъ.

Přípona *-ь.*

Na př.: seč, rozseč (sěčь od sěku, sieci), rozkoš (-košь, srv. koch-ati), ves (vьsь).

Podružné *-ь* jest snad v mokř; mokrь: mokrъ = zelenь: zelenъ; srv. debř.

Přípona *-tь.*

Ve jméně závist z pův. za-vid-tь.

Přípona *-ądь.*

Ve jméně labut (labuť z labud; srv. pol. labędź); srv. však část I., str. 91.

Přípona *-ęžь*.

Ve jméně střítež z čřietež, pův. čert-ežь. Je-li rod muž. ve jméně střítež původní (na Valaš. říká se „do Stříteža"), pak jest tu přípona -eže-.

Přípona *-ъv-* (z û).

ponikev z pův. po-nik-ъv-ь.

§ 4. Složeniny.

Složeniny rozdělujeme prostě podle prvního členu. Rozdělování komposit podle toho, je-li poměr obou členů souřadný či podřadný, jest obtížné a při subjektivnosti úsudků, jež tu vznikají, jest cena jeho velice problematická. Srv. Vondrák I, 504.

První člen jest 1. kmen: březolupy, čertoryje, doloplazy, hustopeče, kladoruby, rakodavy, kolovraty, žabovřesky, kuroslepy; bosonohy, suchohrdly, novosady, černovír (ze spřežky = črn vír); vyšehoří, pův. vyšohoří, středolesí; —

2. pád; složeniny tyto slují nevlastní nebo spřežky, ježto v nich jsou spojena v celek dvě slova; srv. černvír = črn vír, černý vír; kněždub = kněž dub, knězův dub, kněževes = kněže ves, knězova ves, kněžpol z pův. kněže pole = knězovo pole; krchleby plur. k sing. krchleb = krchý leb, suchdol nebo sukdol = such dol, t. j. suchý dol; velehrad, pův. velí hrad, t. j. veliký hrad; poluvsí vzniklo asi ze spřežky pol vsi, srv. poludne ze spřežky polъ dьne (poledne); soběchleby, soběsuky; —

3. předložka, částice atp.; z předložek zastoupeny jsou: *mezi*: meziboří (mezibor), mezihoří, meziříčí; —

po: pobučí, podolí, pohoří (pohoř), poříčí; —

pod: podhoří, podhradí, podklášteří; —

před: předklášteří, předmostí; —

roz: rozhraní; —

u (ą): ousoší; —

za: záblatí, zálávčí (šp. záhlavčí), zářičí; —

sem řadím též nejasná slova tučapy, vyčapy, jež zajisté děliti jest v tu-čapy, vy-čapy; —

4. tvar slovesný: pasohlávky, praskolesy s-o- v prvním členu podle komposit ve skupině prvé; přestavlky od km. sta-, srv. co do tvaru nezna-boh; chrudichromy v části prvé snad kmen chręd-, chrąd-.

§ 5. Skloňování.

Česká jména místní v textech latinských většinou vyskýtají se ve formách ustrnulých, jména na -ice a -any ve tvaru genitivním -ic, -an, appellativa v nominativě, často však písař český mysle po česku zapsal i tvar jména místního česky, tak že možno z různých listin doložiti téměř celé skloňování. Sklonění jmen místních, pokud se u nich zachovaly archaismy nebo vyvinuly zvláštní novotvary, sleduje a vykládá na příslušných místech Gebauer v Hist. Mluvn. III. 1 (srv. zvl. § 42, 46, 70, 129, 287 n., 471, č. 3.). Bylo by možno spokojiti se poukazem na tato místa, než pro souvislost a zajímavost podáváme tu některé význačnější příklady.

1. Některý písař k českému jménu přivěšuje latinskou koncovku; srv. Mocram 1212, opidum Mohilnam 1349 DB, Weskam 1370 DO.

2. Jména místní podle vzoru chlap, dub. a) Singulární; Sg. gen. *-a*: V duba 1131 (v dubu 1031, ale listina tato chybí v Cod. Fried.), de Cruha 1349 DB, z Przywoza 1464 Kn. Opav.; ze vsi Nejdeka 1559 Prask. Listin. (kopie); mladší *-u*: z Przywozu 1440 Kn. Opav., z Poczstatu 1464 t., s Sstramberku 1480 t.; — lok. *-ě*: Nabrode 1131 = na brodě, ostrosee 1131 = v ostrožě, v Javorce 1409 Kn. P., na Šilperce 1562; — mladší *-u*: in Trsemescu 1358 DO (nom. Trsyemsek 1353 t.), in Brziestku 1408 DO (k nom. břestek); —

b) plurální; gen. bez příp. *-óv*: de Sprziluk 1376 DB (= z příluk), z Chrudichrom 1406 kn. P.; -- s příponou *-óv* u appellativ: de Wůlczichdoluw 1384 DO, z Kútuov 1464 Kn. P., ze Čtyrdvorů 1482 Arch. Č.; —

lok. pův. *-iech, -ěch*: Kororupeh 1131, Lazniceh 1131, Pecotulceh t., Pruzeh t., t. j. Kororupiech, Lazniciech, prostý lok. bez předložky; in villa Kvroslepyech 1371 DB; *-ách*: podle a — kmenů: in Kobluczkach 1349 DO.

Jména podle vzoru Brozany. Pův. nom. *-ané:* Gradcane 1160, Satcane 1131; — nom. s koncov. akkus., ale s ponechanou přehláskou: Brnyeny 1403 = Brňany u Výšk.; —

lok. *-as:* Lucaz, Glubocaz, Ostrauaz, Olsaz, Oplocaz, Topolaz, Virouaz — vše ze zakl. list. olom. z r. 1131, Obersas 1278, Obersaz 1281 a j. = Obřas, v Obřanech; Thurzas 1292 = Tuřas,

v Tuřanech, stč. lok. Tuřas zachoval se v něm. jménu Turas; — lok. *-ach*, vzniklý analogii podle rybách atp., zachoval se v něm. názvu Hrušovan Grussbach, utvořeném ze stč. lok. Grušovach (Gebauer III. 1, 78).

3. Jména místní podle vzoru oráč, meč. a) Singulární; lok. pův. *-i*: Kostelci 1131 t. j. v Kostelci. — b) Plurální; lok. prostý *-ich*: Koualouicih, Dedicih, Opatouicih, Ratagih, Zerbcih — vše z r. 1131; mladší *-iech* podle vz. chlap: in Czrtorigyech 1355 DO.

Jméno Hustopeč nyní singulární je v starších textech vždy plurální; srv. do Hustopeč 1407 Kn. P., z Hustopecz 1480 Kn. Opav., po Hustopečích 1566 Kamen. Sněmy III. 627.

U některých jmen *-ary* doloženy ze starší doby tvary měkké *-ař-*; srv. Wynarz 1388 — nyní Vinary; zajímavé jest kolísání téměř současné u jména Včeraly; srv. Wczelarzie 1406 vedle Wczerali a Wczelari 1420. Jméno toto jest zároveň pěkným dokladem na přesmykování r l.

Některá pomnožná na *-ice* měla původně koncovku tvrdou *-iky*. Na př. Chobilnik 1371 DB (nyní Kobylnice), in Strsibirnik 1333 (nyní Stříbrnice).

4. Jména místní podle vzoru město. Log. sg. *-ě* po hrdelnici: in Trubstye 1399 DB (= v Trúbště), v Hlínště 1452 Prask. Listin.

5. Jména místní podle vzoru znamení. Jméno Meziříčí přechází ke vzoru duše; srv. Alina Berkova z Meziříče a na Meziříčí (prvé město, druhé zámek) 1576 Kamen. Sněmy III. 654. Podobně vysvětliti jest jména Mezihoř, Pohoř místo a vedle Mezihoří atp.

Jména *-sěč* mívala snad ode dávna dvojtvary podle znamení a kost; srv. de Rossecz 1353 DB vedle in Rosseczie 1356 t.; na fem. rozsěč ukazuje také deminut. rozsíčka.

6. Jména místní podle vzoru ryba jsou většinou singulární jako Lipina, Lúčka atp., ale též pomnožná; na př. v Hruškách 1406 Kn. P., in villa Lyskach 1407.

7. Jména místní podle vzoru duše. Jména *-iee* (ica) jsou většinou singulární, jak svědčí doklady: nom. Moscenica 1131; gen. z Holice 1430 Kn. P., 1671 Prask. Listin. (kopie); dat. k Nivnici 1460 Kn. P.; akk. dědictví mé Veselici 1407; lok. Lusici 1131, Mogilnici t. t. j. (v) Lužici, (v) Mogylnici; Wrowny 1351 DO (= v Rovni); na Konici 1626 Listin. Prask. Tlakem

jmen místních pomnožných podle vzoru Lobkovice přecházejí i tato jména do plur. Na př.: z Holic 1417 Kn. P., z Jedovnic 1415 t. (w Jedownyczy 1444 t. (2 X), z Luzicz 1406, v Lužicích 1408 Kn. P., Dygywiczich 1371 DB (= v Dyjicích m. v Dyjici).

Jméno Hranice snad bylo vždy pomnožné; sr. ubec města Hranic 1608 Kamen. Sněmy III. 734, v městě Hranicích t.

Naproti tomu některá jména na -ice nyní singulární byla dříve pomnožná muž.; srv. villam Jessnik theutonicalem 1397 = nyní jesenice německá.

8. Jména místní podle vzoru dobr. Sem náleží první část spřežek Črn-vír, Such-dol a zpodstatnělá neutra Blansko, Kravsko, Roudno — Rudno 1397 DO atp. Doklady uvedeny budou níže v seznamu.

9. Jména místní podle vzoru pěš. Původní adjekt. posses. Medvěz z osobního Medvěd pojato za appellat. neutr. *-ie* podle znamenie; srv. Medweze 1234, 1256, Nedwesie 1385 DO, Nedwyezye 1397 t., Medwyezie 1447 t.

10. Ke vzoru boží náleží adjekt. velí ve Veligrad 1131.

11. Místní jména podle vzoru svekrev (û- kmeny). Toho druhu jest jméno Ponikev; srv. obec dědiny Punikve 1611 Listin. Prask.

12. Místní jména podle vzoru dobrý. Rodu těchto jmen neznamenáme vždy bezpečně, ježto z latin. kontextu nebývá zřejmo, užil-li písař tvaru ohnutého či ustrnulého. Patrný jest na př. rod střední z gen. jako de Chlebskeho 1379 DB, de Prosteho 1416 t., rod žen. z gen. de Hlubokey 1356 t. j. -éj, z akk. Hwozdnu 1446 DO t. j. Hvozdnú, z lok. Nalubney 1131 t. j. na Lubniej nebo -éj. Poznáváme z těchto určitých příkladů, že se časem u některých jmen rod změnil, jako na př. u jména Višňová, které bylo dříve rodu střed., jak ukazují příklady Wissnove 1342, na Višňovém 1606 Kamen. Sněmy I. 160. Jména tato jsou vesměs singulární, výjimkou vyskýtá se plur.: in villa Svinnych 1368 (= ve Svinných). Tento plur. vysvětloval by se tím, že části též obce patřily dvěma majetníkům nebo že jedna obec vyvinula se ze dvou; srv. níže s. v. Kujava.

13. Jména místní podle vzoru pěší. V gen. sing. jest tvar -ieho, -ího vedle novotvaru -ie podle znamení; srv. de Czipieho 1376 DB t. j. z Čěpieho vedle de Cziepie 1356 t. t. j. z Čěpie,

ač není-li tu v latin. kontextu čes. nomin.; z Kobylího 1618 Kamen. Sněmy III. 776.

§ 6. Jména přídavná odvozená ze jmen místních.

Jména přídavná odvozená ze jmen místních zajímava jsou tím, že netvoří se vždy z celého kmene jména místního, nýbrž často jen ze základní části kmene. Doklady pro to možno čerpati arci jen z textů českých a z mluvy živé; soustavnou sbírku slibuje V. Prasek v Sel. Archivu. Příklady níže uvedené vybrány jsou vesměs z Praskova Listináře. Při tvoření přídavn. jm. příponou -ьsko- pomíjí se přípona -ьno-: fojt Jasenský 1739 (Jasenná); — -ьstvo: obci Biskupskej 1587, 1711 (Biskupstvo); — iko-: město naše Lipník i poddaní naši Lipenští str. 279; Jezerská obec 1698 (kopie) — obec sluje Jezernice, dříve Jezerníky; — ьce-: obec Jesenská 1661 (Jesenec); obec Studenská str. 224 (Studenec); — -ica: lidem Loděnským p. 138 (Loděnice); přípony zdrobňovací: vsi Vozdeckej p. 259 (Vozdečko), právo Studýnský p. 55 (Studénky).

Neděje se tak ovšem vždy; srv. lidé Brodečtí p. 71 (Brodek), lidé Troubečtí 1476 (Troubky) a j.

Někdy přídavné jméno jest rozšířeno příponou, která není ve kmeni jména základního; srv. některé osoby z dědiny Klokočí na místě obce Klokočovské 1511; ves sluje Černá a obyvatelé Černičtí 1616.

Někdy v kmeni přídav. jména zachována jest stopa staršího tvaru jména základního; ke jménu Lišná jest příd. jm. Lištěnská 228, ť tu ukazuje na starší tvar Líšťná, Léšťná z pův. lěšč-ьn-.

Skládá-li se jméno místní ze dvou slov, odvozuje se jméno přídavné z kmene složeného; srv. Albrechtovi Černohorskému na Černé Hoře p. 165, farář Červenovodskej 1651, obec dědiny Staroveské 1766 (Stará Ves), Horno-Moštěnští poddaní 1694 (Horní Moštěnice), Velko-Senickým farářem p. 24, obyvatelé Třídvorští r. 1618.

Připomenouti dlužno, že listiny Praskova Listináře čerpány jsou namnoze z opisů pozdních a že opisovatelé jich pro vydání knižní jsou osoby velice různé.

Seznam místních jmen původu appellativního.

ągl-

uhliska Val. Mez. z pův. ągl-isk-.

bab-

babolky Bosk.; srv. Bobolecz 1318—1326. Brandl podle rejstříku čte Bolelouc; soudím na Babolky z kontextu, kde se jmenují osady Kochov, Chlum, Svárov, Novičí Babolkám blízké. Prasek, Sel. Arch. V. 215 řadí B. mezi osady dočasně opustlé, přihlíželje k deminutivnímu tvaru. Možno také pomýšleti na nějakou přezdívku; srovn. babulka = house podle Bartošova Dial. Slovn., bábolka = loutka Kott.

bag-

bahna Bosk. Podle Slavíka, Sel. Arch. I, 65 n. osada nová z doby před r. 1750 (Bahno). Wolný vztahuje sem doklady z DB: 1355 de Bachna . . . in Bachna, 1360 in Bachnow, 1390 Bahnow, čím řídí se Knies, Boskov. okres s. v. Zdá se však podle patronym. koncovky -ov, že se tato místa týkají osady jiné.

bahno Míst. Srv. Bahno, Bahýnko v Čechách.

běl- (bielý).

bílá Míst. podle říčky Bílé; —

bělá Třebov.: in Byela 1365 DO; *bělá stará* a *nová* Ostr.; —

bílany Krom., pův. bielené, plur. k nom. sg. běl-janinъ; srv. de Belen 1267; —

bělidla Olom., plur. k nom. sing. běli-dlo; srv. in Bielidlo 1304, in Bilidel 1408; —

bílsko Litov. z původ. běl-ьsko; srv. v Bilsku 1672 Listin. Prask.; —

bílavsko Holeš., nespr. bilavsko, z pův. běl-av-ьsko; srovn. Bilewsko 1373 DO, Byelawsko 1437 t.

Srv. Bělá, Bílsko v Čechách.

benat-

benátky Šternb.; srv. Benatky 1397 DO.

Srv. Benátky Nové a Staré v Čechách.

berg- (břěh).

břeh bílý Mik. jinak Pasohlávky; —

zábřeh; srv. Zabryeh 1254, z Zabrzeha 1464 Kn. Opav.

Srv. Břehy v Čechách.

berst- (břěst = jilm).

břest Krom.; srv.: Vbreza 1131, znamená-li u břěsta; Briest 1228, Priest 1248; —

břestek Hrad., demin. od břest, pův. břěst-ьkъ; srv.: Brziestek 1389 DO, in Brziestku 1408 t.; —

břestce Šternb., deminut. příponou -ьcь; —

březce Olom. jest snad též psáti břestce; srv. něm. název Břest.

Srv. Břešťany v Čechách.

berz- (břieza).

březí Vel. Mez., N. Měs. Kollektivum z pův. břěz-ьje; srv. Brezie 1214, z Březí 1409 (Vel. Mez.); de Brzyzie 1349 DB, de Brziezie 1353 t. (N. Měs.); —

březejc Vel. Mez. vzniklo snad z kollekt. březí; —

březová Brod a j. z pův. břěz-ov-; srv. Bresovia 1330, Brzyzovia 1361 (Třebov.); —

březůvky Brod, deminut. k březová, pův. břěz-ov-ъka: srv.: in villis Haluzicz et Brzezowca 1376 DO; —

březina Brn. z pův. břěz-ina; srv. Brsyezina 1365 DB; —

březinka Třebov., demin. z pův. břěz-in-ъka; srv.: Bresinka 1318—1326; —

březinky Třebov.; srv.: Brsesinca 1318—1326; —

březná dvůr a ves Záb. z pův. břěz-ьn-; srv.: de Brzezny 1350 DO, Brzezna 1358 t., Brzeznu 1464 t.; —

březník Třebíč z pův. břěz-ьn-ikъ; srv.: Breznik 1345, de Briesnik 1358; —

břesice Bosk., je-li z pův. břěz-ica; srv. Březice 1436 Kn. P.;

březnice Hrad. z pův. brěz-ьn-ica; srv. Brzeznicz 1397 DO;

březsko Litov., lépe březzsko z pův. brěz-ьsko; srv. in Brzisc 1361 DO; —

březské Vel. Mez., šp. březky; srv.: Brieske 1364 DB, Brzieske 1365 t.; —

březská Vel. Mez., šp. březka nebo březka; srv. cum media villa dicta Brzieske 1364 DB., in villa Brzeska 1371 t.; —

březolupy Hrad., původ. brězolupi; srovn.: Brsiesolub 1261, Brziezolup 1370.

Srovn. Březí, Březina, Březno, Březová, Březinka, Březka v Čechách.

biskup- (cizí, srv. sthn. biscof, ř. *ἐπίσκοπος*).

biskupstvo Olom., též *biskupství* z pův. biskup-ьstvo, -ьstvьje; srovn.: z Biskupstva 1407 Kn. P., obec dědiny Biskupství 1591 Prask. Listin. Houdek v Čas. Ol. Mus. III. 181 správně soudí, že biskupství znamenalo pozemky biskupovy. Obdobně v Praskově Listin. 1604 zboží opatovo sluje „opatstvo".

biskupice Brod, Prost., pův. biskupici; srv. Biscupici 1131 a část I., str. 8.; —

biskoupky Kruml., dříve asi biskupice; srv. Byskupicz 1379 DB; suff. -ьky i podružný název biskupstvo nasvědčují, že osada tato na čas opustla.

Srv. Biskupice, Biskoupky v Čechách.

bobr-

bobrová horní a dolní N. Měs.; srv. de Boberowe 1267, de Bobrowa 1283; —

bobrůvka N. Měs. z pův. bobr-ov-ъka; srv. in Bobrowka 1393.

bolg-

V druhém členu komposita osoblaha; srv. níže s. v.

boln- (blána).

blany Buděj.; nové z r. 1738; —

blansko Bosk. z pův. blan-ьsko; srv. Blanzko 1131.

Srv. Blanice, Blanička, Blansko v Čechách.

bol-t- (bláto).

blatnice Buděj. z původ. blat-ьn-ica; blatnice velká a malá Hrad.; srv. Blatnicz 1371 DB., Blatnicz maiori 1371 t.; —

blatec Olom. místo blatce z pův. blat-ьce; srv. z Blatce 1493 Kn. P. Richter, Die ältest. Originalurk. vztahoval k tomuto místu listinné Zablacaz 1131 t. j. (v) Záblacas od nom. Záblačěné (srv. Fried. Cod.).

záblatí Vel. Meziř. z pův. za-blat-ьje; srv. Zablatie 1356 DB.

Srv. Blato, Blatina, Blatno, Blatná, Blatnice, Záblatí v Čechách; Blatiny, traf u Bart., Dial. Slov.

bor-

bor Tišn.; srv.: partem ville Boro 1349 DB; — *bory* horní Vel. Meziř., srv.: in Bor 1397 DB; — *bory* dolní Vel. Meziř.; srv.: Bor 1370 DB; in Bora Bohemicali 1393 t.; —

borová Bosk. z pův. bor-ov-; —

borkovany Hust., pův. borkověné; —

borovná Dač. z pův. bor-ov-ьn-; —

borovník Vel. Mez. z pův. bor-ov-ьn-ikъ; —

borovnice N. Měs. z pův. bor-ov-ьn-ica; —

borek Dač., diminut z bor, pův. bor-ъkъ; —

borovec N. Měs. z pův. bor-ov-ьcь; srv. in Porowecz 1358 DB; —

meziboř N. Měs., dříve meziboří z pův. -bor-ьje; srovn. in Meziborz 1366 DB., Meziborzie 1364, de Meziborzy 1368 t.; —

příbor Jič., je-li z pův. prě-borъ aneb pri-borъ; srv. Prsybor 1307, Pirsybor t., Przibor 1360. Vzhledem k tomu, že starší doklady mají Vriburg, nutno připustiti možnost, že čes. Příbor je z něm. Vriburg. Obtíží hláskoslovných při tomto výkladu není; cizí f ve spoustě slov dalo české p, ri změněno v ři, cizí u v o, cizí skupina rg (rk) pak zjednodušena v r. Tak nabylo se slova zněním slovanského Příbor, jako z něm. Friedhof postupnými změnami jsme získali „čes.“ hřbitov. Pro tento výklad svědčí též to, že pro kompositum čekáme spíše tvar -ьje, srv. pořící, přístřeší, podhradí atp.

Srovn. Bor, Borová, Borovany, Borovno, Borovnice, Borek, Borovsko v Čechách.

bor- (jiné než předešlé, bradlo).

bradlo Jihl., dříve snad bradlná; srv. villas Cryzow et Bradlna 1299, Bradils 1318 (prope Iglauiam); —

brandlín Dač., dříve bradlné z pův. bradl-ьn-; srv.: Bradlne 1365 DB, Bradels 1327, pozměněno: Brandleni 1365 DB; —

bradleny Bosk., dříve a v lidu dosud bradlné; srv. in Brodlins 1357, Bradlnye 1382 DO, Bradlne 1416 t.

Srv. Bradlo, Bradlec (m. Bradlce) v Čechách.

bor-n- (brána).

branky Val. Mez. plur. k diminut. bran-ъka; srovn. novam villam Branech 1270.

Srv. Brány, Braňany, Branná v Čechách.

bos-

bosonohy Brn., pův. bosonozi; srv. Bozonoch 1237, Parfuz 1319.

bred-, 3. stup. **brod-**.

brod, později uherský: srv. Nabrode 1131, Brod 1240 a j. často; —

brodek Přer., deminut. z pův. brod-ъkъ; srv. do vsi Brodku 1536 Listin. Prask.; — *brodek* — prödlitz Prost.; srv. de Brodek 1353 DO, Brodlins 1323; —

brodce Jihl., plur. k deminut. brodec, pův. brod-ьcь.

Srv. Brod, Brody, Brodce, Brodek v Čechách.

Brno.

brno, slovo kmene a významu neznámého; srv. stsl. brьnьje lutum, slovin. brn Flußschlamm; srv. Brno po r. 1052 a častěji.

Z různých výkladů tohoto jména nejvíce obliby dosáhl V. Roytův v Č. M. M. 1869, p. 69, podle něhož znamená místo hlinné. Přijímají jej Miklosich, Die slav. Ortsnamen s. v., Brandl, Rozpr. p. 67, Prusík, Č. Olom. M. II. 145, a Prasek v Č. M. M. 1904, 435 n.

K výkladu některých archaeologů, kteří viděli v Brnu Ptolemaiovo Eburodunum, kloní se Šujan v Dějinách Brna p. 42. Tamtéž Šujan podává domněnku svou, podle níž Brno souvisí se stsl. fem. brьnja, čes. pomnož. brně = brnění, tak že by znamenalo „místo pevné polohou neb i opevněním“. Ale při tom přehlédl, že slovo brьnja, brně jest původu cizího ze sthněm. brunja. (sr. Gebauer, Slov. s. v. brně).

Aug. Sedláček v Č. M. M. 1906, p. 146 n. soudí ze starobylých dokladů tohoto jména: Brnen 1090, 1099 a j., že by se mělo psáti Brnno, nač před ním upozornil již Šujan c. d. p. 46, domnívaje se, že byl Brnen (hrad) a Brnno (místo). K témuž

mínění dospěl Th. Vodička v Č. Olom. Mus. I. 170, kde srovnává Brnno se jménem Hlinné a odkazuje na přídav. jm. brněnský. Ale brněnský mohlo vzniknouti kontaminací příd. jm. brnský a jména obyvatel Brněné. Brnno psal již Dalimil; srv. před brnno Dal. C. 52 (Gebauer, Slov. s. v.).

Nový pokus o výklad jména Brno učinil Válek v Č. M. Mus. 1907, 56, kde odvozuje Brno z pův. Brdno od brdo (Brdno, Brno = útvar hrbovitý) a odkazuje na Zábrdovice. Ale pro odsouvání d ze skupiny dn není dokladů starých vyjma jen z jedno, kde mimořádná změna vysvětluje se zařazením slova do jiné kategorie (v příslovcích dějí se se slovy změny mimořádné), a Zábrdovice jsou patronymicum.

brňany Výšk., pův. brněné; srovn. Brnyeny ante Wisschaw 1403, Brnyny t. r., in Brnan 1405; —

brníčko Záb., deminut. tvořené příponou -ьčьko, odtud brnečko, brnéčko a brníčko; srv. Brneczco 1356 DO; táž osada sluje též brné; —

úsobrno Třebov., kompositum, jehož oba členové jsou neznámi; srv. Vzobren 1078, in Vsoburno 1086, Vsobren 1160.

Pozn. Německý název Brna Brünn vznikl podle čes. dialekt. výslovnosti Brino (i průvodní hláska k r̥); na polohu jeru z toho však nemožno souditi.

Srv. Brno, Brňany, Brná, Brněnec v Čechách.

brъs-, brus-.

brusné Hol, dříve brusná z pův. brus-ьn-; srv. in Brussne 1358 DO, villam Bruzna totam 1374 t.; — *brusné* Tišn.

Srv. Brusné v Čechách.

bud- (cizí, něm. Baude, střhn. buode).

boudy Tišn. Srov. Bouda, Boudy v Čechách.

buk- (cizí, srv. stnor. bók = buk).

buk Hran.; srv.: de Buk 1349 DO; —

bukov N. Měs., dříve též bukové; srv. Bukov 1242, Buccou 1285, de Bukoweho 1398 DB, in Bukowe t. r., de Bukowe 1437 t.;

buková Bosk. z buk-ov-; —

bukovina Brn. z buk-ov-ina; deminut. k tomu *bukovinka* Brn.; —

bukovany Olom., původ. bukověné; srovn. Bukouaz 1131, Bukouany 1176; —

bukovice Tišn. a j. z pův. buk-ov-ica; srv. de Bukouicz 1361 DB, de Bucowicze 1376 t. (Tišn.); —

pobučí Záb. z pův. po-buč-ьje; srv. Pobus, Pobitz 1275.

Srv. Buk, Buky, Bučí, Bukov, Buková, Bučina, Bukovina, Bukovno, Bukovník, Bukovice, Bukovka, Bukovec, Bukovsko v Čechách.

by-

bílnice Brod, je-li z pův. byl-ьn-ica, což by znamenalo asi vodu bylím tekoucí, srv. Olešnice atp.; srv. z Bilnice 1537 Prask. Listin. (kopie).

byst-r- (bystrý).

bystrovany Olom. z bystrověné; srv. Bistrouuan 1277; —

bystřice Brod a j. z původ. bystr-ica t. j. bystřina, potok. Jednotlivé bystřice rozeznávají se později přívlastky a určeními: velká b. (Olom., Val. Meziř.), b. nad Pernštýnem, pod Hostýnem atp. Toho jest též starší doklad: Magna Bistrzicz 1364 = Groß Wisternitz u Olom.; —

bystřička Val. Mez., deminut. z pův. bystrič-ьka; srv. Bystrzycz 1396; —

bystřec Brno, později bystrc, též bystřice; bystřec jest z pův. bystr-ьcь; analogií podle gen. bystrcě z pův. bystrьca vznikl vulg. a něm. tvar bystrc jako podle gen. mudrce utvořil se nom. mudrc místo a vedle správného mudřec; srv. Bystrzecz 1373 (Bistrzicz 1381). Podle Brandla Rozpr. p. 146 znamená bystrc (sic) místo řeky, kde voda jest nejhlubší a tok nejprudší (Stromstrich), ale místo, kterým se dokládá: na tom bystrci nikdy loviti nebránili 1486 Kn. P., toho neukazuje; bystřec znamená totéž co bystřina, Gießbach; srv. Gebauer, Slovn. s. v.

Srv. Bystrá, Bystré, Bystřany, Bystřice, Bystrce v Čechách.

bъk- (včela m. pčela, bčela).

včeraly Hrad. místo včelary, včelaře, včelaři z pův. bъč-elaŕь; — srovn. Wczelarzie 1406 DO, Czelarzye 1412 t., Wczerali a Wczelari 1420 t.

Srv. Včelná, Včelnice v Čechách.

bъz- (bez).

bzová Brod z pův. bъz-ov-; srv. de Bzowe 1381 DO; —

bzenec Hrad. z pův. bъz-ьn-ьcь, odtud beznec, analogií podle gen. a jiných pádů nepřímých bzenec (srv. gen. bzencě z pův.

bъzьnьca). Stopou původního e v kořeni jména beznec jest i v lat. i něm. jméně Bisenz. Srv.: Bizince 1214, Bisenz 1231, Bzenecz Rg. 1003 ex 1285, 1384, Bsiencz 1360 DO — často doloženo. Srv. Gebauer, Slovn. s. v.

Srv. Bzí v Čechách, Bezno (Bzeno) v Gebauer. Slovn. s. v.

bьrt- (brt = dutina, v níž žijí včely).

brťov Bosk., Třebov. z pův. bьrt-ovъ; srv. Briczow 1318 až 1326 (Boskov.); — in villa Byrczowie 1349 DB (Třebov.); -c- v obou dokladech vysvětluje se známou dialektickou změnou t-c, pak však dlužno již pro starou dobu předpokládati výslovnost Brťov; —

brťoví Bosk. z brtové; srovn. Brcové, Brtové 1406 Kn. P., sstúpil dvú veskú Brťové a Bolešína 1417 t.; do Brťoví 1418 t.; přídav. jm. brtové patrně pojato za neutrum podle vzoru znamení;

brtnice trhová Jihl. z pův. bьrt-ьn-ica; srv. Byrdniche 1234;

brtnička Třebíč, deminut. k brtnice z pův. bьrt-ьn-ič-ьka; srv. de minori Byrtnicz 1350 DB, Birtnyczkam 1360 t.

Srv. Brť, Brtná, Brtnice v Čechách.

cěrьkъv- (cierkev, srv. sthn. kiricha z řec. *κυριακός* got. prostředím).

cerekev malá, lépe *cerekvička* Jihl., deminut. k cěrekvičě z pův. cěrьkъv-ič-ьka.

Srv. Cerekev, Cerekvice v Čechách.

Cidlina.

cidlina Bud., kmen neznám; srovn. de Cidlin 1356 DB, de Czidlina 1360 t.

Srv. Cidlina, ves a řeka v Čechách.

čap- (čáp).

čepí horní, dolní Tišn., šp. čepy, pův. čěpie, přídav. jméno přisvoj. z pův. čap-ьje (stř. r.); srovn. de Cziepie 1356 DB, de Czepye 1376 t., de Czipie 1365 t., de Czipieho 1376 t., in villa Czepieho inferiori 1381 t.; de Schtyepieho . . . de eodem Stypieho 1360 t. t. j. z čěpieho foneticky napsáno.

Psaní Čepy vzniklo neporozuměním; Wol. píše ještě Čepý, ač ovšem český pravopis Wol. je nespolehlivý.

tučapy, původ. tučapi, srovn. Tucapi 1131 (Olom.); jméno nejasné.

čaš- (čiešě).

čížky Tišn., je-li z pův. čiešky; srv. Czesky 1398.

čech- (Čech).

čechy Prostěj.; srv. Cechah 1131; srv. část I., str. 42. a 59.

čel- (čeled).

čeladná Míst. z pův. čel-jad-ьn-; —

čeladice Hustop. místo čeledice z čeledici; čeladice odvozeno patrně z dialekt. čelad, kde slabika -la- nepřehlasována pro tvrdé d (srv. čeládka). Podle Wol. vznikla tato osada ve věku XV. a osazena panským služebnictvem.

Srv. míst. jm. Čeledice v Gebauerově Slovn. s. v.

čel- (čeložnicě).

čeložnice Kyj. z pův. čel-ož-ьn-ica; smysl neznám.

čen-, čьn-

počítky N. Měs. m. počátky z pův. po-čęt-ъk-; -í- vniklo do nom. pl. z tvarů, kde bylo po právo, na př. z nom. sing., lok. plur. —

Srv. Počátky v Čechách.

čermъch- (třěmcha, střemcha).

střemchoví Tišn. z pův. črěmъch-ov-, třěmchové. Wol. ztotožňuje je s osadou Střenč častěji v DB. doloženou, jež podle vydav. Desk zanikla.

třemešná Osobl. z pův. črěmъš-ьn-; ze staré doby doloženo jméno němec. Renuersdestorph 1256, Renfridestorph 1267 a j.; —

třemešek Šump., dříve třěmšek z původ. črěmъš-ьkъ; srovn. Trsyemsek 1353 DO, in Trsemescu 1358 t.; s koncovkou porušenou: Trziemessco, Trzemeskow, obé 1371; zvláštní jest tu masc. třěmšek místo očekávaného fem. třěmeška (črěmъš-ьka).

Srv. Třemešná, Třemošná, Třemošnice v Čechách (s *o* za *ě*).

čert- (třět; srv. rus. čeretъ = rákos).

střítež N. Měs. z pův. črět-ežь, odtud čes. čřietež, třietež, střietež, střítež, všecky tyto postupné změny jsou doloženy, srv.: Crzietez 1318—1326, Trzietez 1374, Strzietez 1368, 1372; konc. -ež změněna v -eř: Střítěř N. Měs., Třebíč.

Srv. Střítež, Střítěř v Čechách.

č(ě)tvьr- (čtvrt).

čtvrti N. Měs., šp. čtvrtě, osada novějšího původu.
Srv. Čtvrť v Čechách.

čьrm- (črmný = červený).

čermná Šternb. (Cat. Cl.), též Čermá, Wol. Černá, z pův. čьrm-ьn-.
Srv. Čermná, Čermá v Čechách.

čьr-n- (črný, černý).

černá Vel. Mez.; —

černvír Tišn., pův. spřežka črn+vír; srovn.: de Czirnwyr 1364 DB, in Czyrnywier 1365 t., in Czirnwirz 1371, Czyrnwir 1374 t.; — též *černovír* Olom. jest spřežka, jak ukazují doklady: Criniuir 1249, Czenvir (sic) 1285; ve formě komposita: Chernouir 1285.
Srv. Černá, Černovír v Čechách.

čьrt-

čertoryje Olom. z črtoryj-, dialekt. čertoreje, srv. ves Čertorej 1513 Prask. Listin, Zigmund Čertorejský z Čertorej 1608 Kamen. Sněmy I. 493; starší doklady: in Cyrtorige 1234, in Certorige t., in Czrtorigyech 1355 DO.

Běžný výklad, že črtoryji jsou řemeslníci, vyrábějící modly (črty), přijímá Brandl Rozpr. Miklosich, Die slav. Ortsnam. aus Appellat. p. 77. právem zavrhuje výklad Dudíkův, Mährens allgem. Gesch. I, 377, že by čertoryje znamenaly místo obývané písaři run = črt (!). Domnívaje se, že jméno krt dlužno spojovati s črtati, Miklosich vidí v prvním členu črt = krt a vykládá čertoryje za plur. jména črьtoryja = Maulwurfshaufen. Domněnka nesprávná, ježto črtati má koř. čьrt-, kdežto krt krьt-. Vašek v Č. Mat. Mor. 1876, 25 řadí čertoryje k stč. jménům povahopisným vzatým od zaměstnání obyvatelů; v části prvé místo črt = čert může prý býti črta a jméno označovati jinou umělost obyvatelů než vyrábění model.

čьrv- (červený).

červený z původ. čьrv-en- v epithetech jmen *červená* lhota Litov., *červený* hrádek Dač.; srovn. na Červeném Hrádku 1619 Kamen. Sněmy II. 506; —

červenka Litov. z pův. čьrv-en-ъka; název novější, o starším jméně Černá nebo Čermná srv. Vlastiv., Okres litovel. p. 166 n. Srv. Červená, Červenice v Čechách.

dąb-, dąbr- (dub).

dub Olom.; srv. V duba tota villa 1131, Dub 1232; —

dubany Prostěj., pův. duběné; srv.: Duban 1203; —

dubčany Litov., pův. dubčěné, plur. nom. k sing. dąb-ьčan-inъ; srovn. Dubczan 1353 DO a j. často (ojediněle Dobczan 1365, Dubiczan 1368 t); —

dubňany Kruml., původ. dubněné; srovn. de Tupnan 1243, Dubnan 1370; — dubňany dolní Hodon.; srv. in inferiori Dubnan 1351 DB; —

dubenky horní, panské Dač.; sing. nom. dubenka z původ. dąb-ьn-ъka; —

dubicko Záb. z pův. dąb-ič-ьsko; srv. Dubisk 1266, Dubicsco 1267, Dubiszco 1269 a j.; suff. -ьsko označuje osadu dočasně spustlou, snad Dubice; srv. Dubicz 1282; —

kněždub Hodon., spřežka z kněž dub = knězův dub; —

dúbravy Brod z pův. dąb-r-ava, dříve Veledúbravy, srovn. villam Weledubrawy 1406 DO; —

doubravice Bosk. z pův. dąbr-av-ica; srv. na dubrauici 1052, Dubrawicze 1391, má zboží Dúbravici 1407 Kn. P. a j.; —

doubravník Tišn. z pův. dąbr-av-ı̨n-ikъ; dúbravník stč. = doubrava (Gebauer, Slovn. s. v.); srv. Dubraunic 1208, Dubraunik 1233, 1235, 1310; —

Srovn. Dub, Duby, Dubá Dubí, Dubová, Dubina, Dubno, Dubovice, Dubnice, Dubovka, Dubsko; Doubrava, Doubravice, Doubravička, Doubravka v Čechách.

dav(i)-

Jest v druhém členu komposita *rakodavy* Olom.; srv. níže rak-.

děd- (děd).

dědina nová Litov. z děd-ina; — *dědinka* Litov., deminut. k dědina; —

dědice Výšk. místo dědici; srv. Dedicih 1131; dědici nazývali se též lidé, kteří byli pod úrokem na pozemku panském, ale osobně svobodní. Srv. Gebauer, Slovn. s. v.

děv-

dívčí Osobl. z dievčie a to z děv-ьč-ьje; srv. Diewczie 1403, Dyewczie 1408.

div-

diváky Hustop. pokládá Vašek, Č. M. M. 1876 s H. Jirečkem za pův. divoky, ale může býti tvořeno příp. -ako-; srv. hon-ák atp.

divnice Brod z divьnica; pomýšleti na pův. jivьnica jest nesnadno, ježto změna j-d jest velice řídká. Podle zprávy Peřinkovy ve Vlastivědě (Val. Klob.) říká se v Divnicích; pak by to bylo patronymikum, pův. divnici od osob. Diven.

dob- (dobrý).

dobrý z km. dob-ro- ve jméně *dobré* pole Mik.; srv. Dobrepole 1351 DB, Gutenuelt 1355 t.; —

dobřínsko Kruml., původ. dobrěnьsko; označuje místo, kde bývala osada jménem Dobřien, Dobřany nebo Dobřěnice; srov.: Dobrencz 1298, 1310 CM; 1350 DB; Dobrenicz 1373 DB.

Sr. Dobrá, Dobré, Dobřany v Čechách.

dol-

doly Litov., vlčí *doly* Krom.; —

dolany Olom., pův. dolené z doleně, sing. dol-jan-inъ; srv. in Dolan 1348 DO a j.; — *hodolany* Olom., je-li z údolené, pův. sing. ą-dol-jan-inъ; doklady, jistě dialekticky zabarvené, nepoučují o tom dosti bezpečně: Hodolany 1229 jest v listině podle mínění Praskova, s nímž souhlasí Friedrich Č. Č. H. III. 371, padělané. Dle Praska byla by se osada jmenovala asi Hodoňany*); Prasek opírá se o doklady Hodena 1258, Hodinan (2×) 1275, 1276, Hodynan 1280, Hodina 1305, Hodinan 1327; srv. v Hodňanech 1404 CM, de Hodnian 1390 Kn. P., ale doklady tyto s tvrdošíjně se opakujícím -n- (ani jednou -l-) vztahují se asi k neznámé, snad zaniklé osadě jiné. K našim Hodolanům zajisté vztahují se doklady: v Hodulanech 1464 Kn. P., před Hodylany 1490 t. Vzhledem k tomu, že v hanáčtině bývá za u- ho- (holece = ulice a j.), zdá se mi výklad Hodolany = Údolany možný a pravdě podobný.

*) Též Dvorský, Č. M. Ol. 1894 vykládá Hodolany z Hodoňany a podle své theorie o jménech na -any vidí v nich obyvatele z Hodonína nebo Hodonic.

suchdol Boskov., Jič. a *sukdol* Litov., Prostěj. jsou spřežky such+dol = suchý dol; k za ch jest známá změna dialektická.

podolí Brno, Bosk., Hrad. a jinde hojně z pův. po-dol-ьje; srv. Podole 1350 DB, 1358 t. — podolí na Brněnsku; — *podolíčko* Záb., deminut. k podolí; —.

doloplazy Olom., pův. doloplazi, doluplazi; srv. in villa Doloplas 1322, Doluplaze 1233, Doloplaz 1234; obvyklý výklad „po dolech se plazící" (srv. ještě Vašek Č. M. M. 1876) Miklosichovi op. c. p. 78 se nezamlouvá, přiznává raději svou nevědomost. Částem komposita jako namnoze i jinde rozumíme, stanoviti přesný význam celku není nám již možno.

Srv. Dol, Dola, Doly, Dolany, Dolsko, Podolí, Podolsko, Zádolí, Údolí, Doloplazy v Čechách.

dom- (dóm, dům).

podomí Výšk. z pův. podomie, po-dom-ьje; srv. Podom 1371 DB, 1437 t.; podom vyložiti jest jako pohoř m. pohoří atp.

Srv. část I., str. 40.

dorf- (cizí).

derflík Třebov., srv. v dědině Derflíku 1646 Prask. Listin; z něm. Dörflein; srv. Dorflins 1258.

dup-

doupě Dač., pův. dúp-ja.

dver- (dvór, dvůr).

dvůr, pův. dvorъ, obyčejně s epithetem: nový dvůr Nové Město, Třebov., třebovárovský dvůr Třeb. (třebovárovský snad kontaminací z třebovský a třebařovský); často v plur.: *nové dvory* Olom., Bud. nebo s číslovkou: dva dvory Bosk., tři dvory Litov., čtyry lépe čtyři dvory Bosk.; srv.: ze Čtyrdvorů Arch. Čes. 1482; sedm dvorů (siebenhöfen) Šternb.: Sedmdwuor 1397 DO; —

dvorek Prostěj. a j., demin z dvór, pův. dvorъkъ.

dvorec, deminut. z dvór, pův. dvorьcь; bývá většinou v plur.: dvorce a horní dvorce Dač.; též dvorec — hof Šternb. původně bylo snad plur.; srv. lat. de Curiis 1339; — *dvořiště* N. Město z pův. dvor-išče; —

předvoř Jihl. asi místo před-dvoří, srv. předklášteří a jména

jako Meziboř m. Meziboří atp.; je-li pravdiva zpráva Wol., že slulo kdysi Předboř, pak jest pův. jm. předboří.

Srv. v Čechách Dvůr, Dvory, Dvorce, Dvorecko, Dvořisko, Dvořiště.

Dyjě.

Neznámého kmene a významu; něm. Thaja; odtud deminut. příponou -ica dyjicě, nyní též dejc, dle Wol. Dejce velká a malá; srv. Dygicz 1350 DB., 1361 t.; analogií podle pluralií na -ice též v plur.; srv. Dygywiczich 1371 DB. Z dyjicě vzniklo stažením dýce a odtud nové dejce, dejc. Úř. Lexikon rozeznává Dyjici Velkou a *Dyjičku* čili Dyjici Malou.

dъsk- (dska, deska).

dešná Hol. a j. z deščná a to z pův. dъšč-ьn-; srv. Deczнam 1373 DO, Dessnu 1446 t. (Holeš.); Desczna 1318—1326, Deschczna 1390 (Třebov.).

Srv. Deštná v Čechách.

dьlg- (dlúhý).

dlouhé N. Měs. z dlúhé: srv. de Dluhe 1369 DB, de Dluheho 1437 t.; — *dlouhá* ves Třebov. a j.

Srv. Dlouhé, Dlouhá v Čechách.

ěd-

V kompositu medvěd a odvozených odtud jménech *medvězi*, *medvězí* Olom z medvězie; — srv. část II, § 5, odd. 9; —

medvědice Tišn., je-li z původ. medv-ěd-ica; srovn. část I., str. 14; —

kotojedy Kroměř., pův. kotojědi; srovn. Cotoged 1353 DO, Cothoged 1358 t.; —

kozojedky Hodon., deminut. z pův. kozojědi, kozojědy; srv. de Kozogied 1376 DO, in Kozoged 1448 t.; —

obědné Šumb. z pův. ob-ěd-ьn-; srv. Obgedne 1447 DO.

Srv. Kozojedy v Čechách.

ězd- (srv. jězditi).

vjezd Brod a j. z pův. u-j-ězdъ = iugerum; srv. Vgesd 1261 (Brod), Vgizd 1334 (Tišn.) a j.; jednotlivé újezdy rozlišovány přívlastky horní (Holeš.), dolní (Hran.), velký (t.), hřivný (Brod), pův. Hřivinův; —

újezdec Krom. a j., deminut. z újezd, pův. -ьсь; srv. Vgezdec 1131 (= snad Újezd u Přer. Fried.), Vgezdci t. (lok.); —

újezdsko Krom., suff. -ьsko označuje osadu dočasně opustlou, dříve újezdec, srv. Vyesdecze 1365 DO.

Srov. Újezd, Újezdec v Čechách.

gaj- (háj).

hajany Brn. z pův. hajěné; srv. Hayan 1323; —

hajánky Tišn., deminut. z hajany; —

hájek Tišn., deminut. z háj, pův. gaj-ьkъ; srv. villam Hayek 1358 DB.

Srv. Háj, Háje, Hájany, Hájek, Hájská v Čechách.

gat-

háčky Litov., deminut. k háče, srv. kokotie, žezhulé háče = rostlina v Gebauer. Slovn. s. v.; srv.: in Hatzki 1318.

ger- (hrdlo).

suchohrdly Znoj. a j.; srv. Zuchoherdel 1226, Suchohirdle 1360, de Suchohrdl 1385 DO (Znoj.); přezdívka, srv. bosonohy.

Srv. Hrdly (z Hrdla?), Hrdlořezy v Čechách.

gląb-, glъb- (hluboký).

hluboké Bosk. z km. gląb-o-ko-; srv. in villa Hluboke 1349 DB; —

hluboká Třebíč, Ver. Mez. a j.; srv. in villa Hluboka 1349 DB, de Hlubokey 1356 t. (Třeb.); —

hlubočany Výšk. m. hlubočěné; srv. Glubocaz 1131; —

hluboček Olom., lépe plur. hlubočky; suff. -ьko- znamená patrně osadu na čas opustlou; srv. parva Hluboky 1364 vedle Hlubiczki 1365 DO.

Srv. Hluboká, Hlubočinka v Čechách.

ględ- (srv. hleděti atp.).

pohledy Třeb. místo pohlady, -e- vniklo sem analogií z tvarů, kde bylo po právu, na př. z lok.; srv. Pohled 1365, 1398 DB (doklad Bolen 1270 jest zkomolen); —

pohledec Nov. Měs., deminut. z pův. po-ględ-ьсь; srv. in Poleczthe 1348 DB, Pohledecz 1358 t., de Pohledcze 1464 t.

Srv. Pohled v Čechách.

glin- (hlína).

hlína Brn., dříve též hlinka, srv. na vsech Hlince a Rozdrojovicích 1402; —

hlíny Vel. Mez.; –

hlinné N. Měs. z pův. glin-ьn-; —

záhlinice Hol. m. záhlinníci k pův. za-glin-ьn-ikъ, srv. stříbrnice m. stříbrnníky atp. V dokladech listinných bývá dialekticky za kořenné -i- -e-; srv. Zahlenicz 1390, 1408, villam Zahlenyczie 1391 DO. O dialektickém -e- za -i- v textech stmor. srovn. Gebauer I., 218; —

hlinka (glemkau) Osobl. z pův. glin-ъka; srv. minus Glynik 1267, Lhinka 1389 CM, Hlinka 1388 Lechner, Belehnungsb.; –

hlinsko Hran. z pův. glin-ьsko; srv. in Hlynska 1348 DO, v Hlínště 1452 Prask. List.

Srovn. Hlína, Hliňany, Hlinné, Hlinky, Hlinsko, Záhlinì v Čechách.

gliv- (hlíva rostl.).

hlivice Litov. z pův. gliv-ica; srov. Hlybicz 1343, Hlywicz 1344 (1371 DB i CM Hlinicze s -n- místo -u-).

Srv. míst. jm. Hlivičě pl. v Gebauerově Slovn.

gobьdz- (cizí, srv. got. gabeigs).

hobzí staré a nové Bud. z pův. gobı dz-ı je = abundantia; srv. na Hobzí 1606 Kamen., Sněmy I. 160.

Srv. Hobzie, míst. jm. v Gebauer. Slov.

gol-

holice Olom. z pův. gol-ica; srv. Holice 1276, Holitz 1306; z Holice 1430 Kn. P., ale též z Holic 1417. Vedle jednotného Holice mohlo býti též množné Holice od osobn. Hol, srv. Holec, Holek atp. a jména ta pak vzájemně na sebe působila.

Srov. Holice, Holičky v Čechách.

gol-s- (hlas).

hlásnice — wächtersdorf Šternb.; novější, dle Wol. teprve od r. 1695.

Srv. Hlásnice v Čechách.

golv- (hlava).

V druhém členu komposita *pasohlávky* Mik., dem. k původ. paso-hlavi. — Srv. Kročehlavy, Úpohlavy v Čechách.

gor- (hora).

hora černá Bosk.; srv. de Shirnehor 1279, Chernahora 1286, z Černé Hory 1406 Kn. P. a j.; hora kamenná Třebov., mokrá Brn., zelená Výšk.; — *hory* Třebíč, dle Wol. od r. 1567; —

hořice Bosk. z pův. gor-ica; srv. in Hozricz 1318—1326; na rozdíl od čes. Hořic jest mor. Hořice singulární; —

hornice Bud. z pův. gor-ьn-ica; srv. Hornycze 1377 DB (ale též: Horonycz 1358 t., Horenicz 1369 t. = Hořenici?); —

horka Olom., deminut. z pův. gor-ъka; srv. de Horka 1279; horka stará Brod; —

horky Bud.*); srv. de Horka 1225 (toto místo podle Wol.), de Horek 1356 DB; — *hůrka* Jič. z hórka; —

podhoří Hran. z podъ-gor-ьje; srv. Podhorsi 1371; —

pohoř Jič. m. pohoří z pův. po-gor-ьje, pohoř přešlo k jakmenům jako v Čechách Podhoř, srv. de Pohorz 1375 (nejsou-li to pohořany — něm. pohorsch); — *pohořany* Olom. z pohořěné;

mezihoří, -hoř Třebov.; doklady na přechod k ja- km. již staré: Mezihors 1316 vedle Mezyhorzie 1398 DB (VIII.); —

vyšehoří a *-hoř* Zábř.; srv. Vysschehors 1369 CM; Wissehorzie 1397 DO, 1400 CM.

Srv. v Čechách Hora, Hory, Hořice, Horka, Horky, Hořany, Podhoří, Podhořany, Pohoř, Pohoří, Pohořany, Mezihoří, Mezhoř, Záhoří, Záhořany atd.

gord- (hrad).

hradnice Záb., šp. rádnice, z pův. grad-ьn-ica; sr. Hradnycz 1348 DO, Hradnyczie 1398 t.; význam: „voda pod hradem tekoucí" vykládá se v Č. Olom. Mus. 4, 172; —

hrádek Znoj. z pův. grad-ъkъ; srv. gradec 1131; — hrádek červený Dač.; —

hradec Lit. z pův. grad-ьcь; srv. Hradecz 1344 CM; —

hradečná Lit. z pův. grad-ьč-ьn-; srovn. Hradeczna 1344, 1371; —

hradčany z hradčěné = obyvatelé hradce; srovn. Gradcane 1078 (Prostěj.), 1160 (Hol.), Hradczane 1126 (Prostěj.) a j.; —

hradisko Krom. z grad-isko; srv. Hradisko 1406 Kn. P.; —

*) Tak C. Cl. DB. 1907, v úř. lexik. Horká, což Wisnar pokládá za nesprávné.

hradišťko Prostěj., též hradisko malé, z pův. grad-išč-ьko; srv. Hradystko 1408 DO; z Hradiščka 1550 Kamen., Sněmy III. 50;

hradiště z pův. grad-išče; srovn. Gradisch 1126 (klášter); klášter Hradiště sluje v listinách většinou gradicense monasterium; —

rajhrad a *rajhradice*; o nich srv. část I., p. 17, 41, 115; —

velehrad m. velíhrad z pův. velьjь gradъ: srv. Veligrad 1131, Welegrad 1220 a j.; srv. též studii Praskovu o jméně Velehrad v Č. M. M. 1900, p. 313 n.; —

zahrada Tišn., *zahrádky* Třebíč, deminut. k zahrada; —

podhradí Brod z podъ-grad-ьje; srv. de Podhradie 1350 DO, Spodradi 1378 CM (= z podhradí); —

ohrazenice Bud. utvořeno příponou -ica z partic. perf. pass. o-hrazen jako kopanice z příčestí kopán: dle Wol. připomíná se po prvé r. 1498; —

hrázky Prostěj., deminut. k hrázě z pův. gord-ja.

Srov. Hrádek, Hradec, Hradečno, Hradčany, Hradisko, Hradišťko, Hradiště, Hradecko, Zahrádka, Podhradí, Hráze, Hrázsko v Čechách.

goved- (hovado).

hovězí Val. Mez., neutr. přídav. jm. hovězí z goved-jo-, stsl. govęžd-, čes. *hověz není dochováno: srovn. nedvěz a nedvězí Podle Wol. dosvědčeno teprve r. 1505.

grab- (habr z psl. grabrъ, dial. hrab).

habří N. Měs. z pův. grabr-ьje; srv. in Habrzi 1342; —

habrůnka Brn. z pův. grabr-ov-ъka; sr. Habrowka 1365 DB:

habrovany Výšk. m. habrověné; srv. de Habrowan 1376.

Z dialekt. hrab odvozeno: *hrabí* Litov., srv. de Hrabye 1350 DO, in Hrabie 1358 t.; — *hrabový* Zábř.: jinak v č. I., str. 71; — *hrabůvka* Hran., srv. villam Hrabowkam 1371.

Srovn. Habr, Habry, Habří, Habrová, Habřina, Habřinka v Čechách.

gran- (gorn-?*).

hranice z pův. gran-ica: bývalo snad vždy pomnožné, srv. č. I. § 5; na starších dokladech jako Granice**) 1169, in Hranicz 1251 (Grad.) nelze čísla poznati: —

*) Srv. Matthesův výklad o stsl. granъ, Études p. 443.

**) Na psaní -e v latin. textu nelze se spoléhnouti: srv. soud Geb. o listu Reg. H. M. I., 116.

hraničné Šternb. z pův. gran-ič-ьn-; srv. Hranyczne 1353, 1355 DO; —

hraničky Třebov., deminut. z hranice — nové z roku 1782; *rozhraní* Bosk. nazváno podle polohy na rozhraní Čech a Moravy.

Srv. Hranice v Čechách.

gruš- (hrušě).

hruška Přer., deminut. z hrušě, pův. gruša; srv. Rusca 1078, 1126, Hrusca 1406; — *hrušky* Výšk.; srv.: in villa Pyrpaum que vulgariter Hrusky dicitur prope Slawkow 1361 DB, v Hruškách 1406 Kn. P.

hrušovany Hustop., Znoj. z hrušověné, srv. Grusouaz 1131 Zn.

Srv. Hrušová, Hrušovany v Čechách.

gvozd- (hvozd).

hvozd Litov.: Hwozd 1382; —

hvozdná Hol. z pův. gvozd-ьn-; srv. Hwozdnu 1446 DO; —

hvozdec Tišn. z pův. gvozd-ьcь; —

vozdečko Litov. m. hvozdečko, hvozdeček, hvozdček z pův. gvozd-ьčь-kъ; srv. pán vsi Vozdečka 1599 Prask. Listin.

Srv. Hvozd, Hvozdnice, Hvožďany t. j. hvožděné = obyvatelé hvozdu, Hvozdec v Čechách.

gъl- (hluk).

hluk Hrad. z pův. gъl-kъ (z koř. *ghel-, který je v glagolъ; srv. Vondrák, Vergl. Gramm. I, 392); za stara též plur.: Hluki 1360 DO; Hluk 1294, 1303, na .... Hluku 1619 Kameníček, Sněmy II. 506.

Srovn. Hluky v Čechách.

hamr- (cizí, střhn. hamer).

hamry Prostěj., h. dolní a přední Nov. Měs.

Srv. Hamr, Hamry v Čechách.

hut- (cizí, sthn. hutta).

hutě Kyj.; h. staré Hrad.;

hut-isko Val. Mez. Vesměs osady novější.

Srv. Huf, Hutě v Čechách.

chalup- (snad cizí z řec. *χαλύβη*).

chaloupky Třebíč, deminut. z chalup nebo chalupa; jinak sluj táž osada též brtnice nová.

Srv. Chalupy, Chaloupky v Čechách.

chlěb- (cizí z germ. hlaib-, got. hlaibs).

chlévské Tišn., dříve chlébské z pův. chlěb-ьsk-, jak svědčí hojné doklady: de Chlebske 1356 DB (Kelepskem 1351 t.), de Chlebskeho 1379 t.; -v- vedle -b-: de Chlewske . . . in Chlebske 1392 t.

Podle tohoto pojetí nastala změna staršího *b* ve *v*, čeho jsou některé doklady dialektické, srv. Gebauer I, 423. Možný jest však též postup opačný, změna v—b; srov. velmi hojné doklady toho u Gebauera I, 429 n. Pak by chlévské pocházelo ze kmene *chlěv-*.

soběchleby Hran., pův. soběchlebi, přezdívka; srv. Sobyechleby 1447 DO.

Srv. Chleby, Soběchleby, Chlívce v Čechách.

chorąg- (korúhev, cizí, srv. got. hrunga = tyč).

korouhvice N. Měs., pův. chorąg-ъv-ica; srv. Coruchwicze 1349 DB, Coruhuicze 1353 t.

Srv. Korouhev v Čechách.

chrom- (chromý*).

chudichromy Bosk. z pův. ch(r)udichromi, přezdívka; v prvním členu nejasno, zdali chudi- či chrudi- (z kmene chręd-, chrąd-), ježto doklady na obé jsou téměř současné, srv. de Chudychrom 1349 DB, de Chrudichrom 1365 t., 1368 CM., de Chrudychromi .1371 DB, de Chudyechrom 1376 t.; podobné střídání chud- a chrud- je ještě v Kn. P.; srov. z Chrudichrom 1406 a z Chuděchrom 1407.

První část této složeniny snad souvisí s osobními jmény Chrud a Chrudim.

chrьb- (chrb, chřib).

skřib Bosk. (Cat. Cl. skříb) možno vykládati z chrb postupem chrb—chřib—křib—skřib. Příklady dupplikátů skupiny kř-, skř- nejsou řídké; srv. Gebauer, Mluv. I, 488. Význam: vrch, kopec. — *křiby* N. Měs. (nové).

chvorst- (chvrast, chrast).

krásno (C. Cl. krásná vel krásno) Val. Meziř. z chrastno, chvrastno, pův. chvrast-ьn-; srv. Krastno 1227, de Crasna 1307 CM, 1348 DO a j. Srv. Prasek, Č. M. M. 1905, 47. Není však

*) Etymologii slova chromъ viz u Meilleta, Études p. 173.

nemožno odvozovati krásno od krása, pův. kras-ьn-, ježto jest hojně starých příkladů vsouvání -t- mezi sn, čím by se vyložil doklad Krastno 1227, jediný, který na kmen chvrast- připomíná.

Proto též ves *krásné* N. Měs. uvádíme pod kmenem kras-.

chrášťany Hol. z chvraščěné, chraščěné = obyvatelé chrastí.

Srv. Chrast, Chrasty (v Gebauer. Slov.), Chrastí, Chrášťany v Čechách.

chъlm- (chlm, chlum).

chlum Bosk. a j.; srv. Chlum 1318—1326 (na Třebov.?); — *chum* Hrad. místo chlm obalováním;

chlumek Vel. Meziř., deminut. z chlum; —

chlunec (chlunz) Dač., lépe chlumec, deminut. z chlum, pův. chъlm-ьcь; srov. Chlumpcz 1368 DB, 1371 t., Chlumcz .... de Chlumcze 1376 t.

Srovn. Chlum, Chlumany, Chlumec, Chlumek, Chlumčany v Čechách.

chъrv- (chrvat, charvat).

charváty Olom., pův. ch(a)rváti; srv. de Chrwath 1353 DO, de Chirwat 1359 t., de Charwat 1365, 1368 t.

Srv. Charvatce, pův. Charvatci v Čechách.

ilьm- (jilm cizí, sthn., střhn. ëlm-boum).

jelmo Dač., pův. jilem; srv. villam dictam Gylem 1358 DB, de Gylem 1378 t.; de Gilma 1358 t.; —

jilmoví Tišn., kollekt. z pův. jilьm-ovьje; srv. in villa Gilmoue 1365 DB, Gylmowe 1376 t.

Srv. Jilem, Jilemník, Jilemnice v Čechách.

iv-, jiv- (jíva).

nivnice Brod, je-li z pův. jivnica — jiv-ьn-ica, jak vykládá Prasek, Č. M. M. 1905, 44. Výklad Praskův, že Nivnice „patrně pojmenována byla po potoku Jivnici" jest po stránce hláskoslovné bezvadný, ale na uváženou jest starobylost jména *n*ivnice; srv. Nynnicz 1261, k Nivnici 1460 Kn. P. Odvozujeme-li nivnici od niva = ager, jak činí Miklosich, znamená nivnice, pův. nivьnica asi potok nivný, nivami, poli proudící. Sluje také potok, na němž Nivnice leží, Nivnička, nikoli Jivnice, jak by se ze slov Praskových mohlo souditi.

jívová Šternb., z jiv-ov-; srv. Gybaw 1364 (1269 se připomíná v těchto končinách Gywowska ciesta); — *jívoví* Vel. Mez. z jívové; srv. půl mčka Křižanova a vsí Jiwowé, Medlova 1486 Arch. Č. VI., 517 — pojato patrně za neutrum podle vz. znamení; v Jivovém 1481 Kn. P.

Srovn. Jíva, Jíví, Jivina, Jivno, Jivany — pův. Jivěné, Jívka v Čechách.

(j)abl- (cizí; srv. ir. aball, sthn. apful, stč. jablo).

jablunka Val. Mez., lépe jablůnka, deminut. z jablon, pův. jab-lon-ъka; srv. in Jabluncza 1336, kdež *u* jest *ů*; ů v první pol. XIV. st. se již vyskýtá, srv. chronologii změny ó-uo-ů u Gebauera, Mluvn. I. 244.

jabloňov V. Meziř. z jablo-n-ovъ, nč. -ň- podle jabloň; — srv. in Jablonoue 1361 DB, Jablonow 1366 t.; též jablon: in villa Jabloni 1373 t., in villa Syablony t. r.; —

jabloňany Bosk. z jabloněné; srv. de Gyablonan 1375 Kn. P.

Srv. Jablonná, Jablonné, Jablonec v Čechách.

jad- (jěd).

jedovnice Bosk., pův. jad-ov-ьn-ica; srv. z Jedovnic 1415 Kn. P., w Gedownyczy 1444 Kn. P. (2×), starší doklady mají -ovice; srv. de Jedouicz 1251, Gedwicz 1349 DB, de Gedowicz 1376 t.

Bylo-li jm. jedovnice pův. pomnožné, bylo by je možno odvozovati z pův. jědovníci od jm. jědovník = jědovec, travič: pak by jedovnice a jedovice značilo totéž.

Srv. Jedovary v Čechách.

jagn-, agn- (jěhnec).

jehnice Brn., je-li z pův. agn-ica; srv. část I., p. 12.

Jalubí.

jalubí Hrad.; srv. Yalba 1405, v dědině Jalubí Kam. Sněmy III. 44 (ex 1556?). O původu tohoto zvláštního jména vyslovuje Prasek, Sel. Arch. V. 59, domněnku, že pochází od osob. jména Jarolub.

1. **jas-** (jěsen).

jasinov Bosk. m. jas-en-ov (suff. -ovъ); -i- za -e- je dial.; podle výkladu v § 14. č. I. může též pocházeti od os. Jasen: —

jasená Hol. t. j. jasenná z pův. jasen-ьn-; — srv. Jasenú (akk.) 1482 Kn. P., Jasennú t. r.;

jasenka Val. Mez., odvozeno příp. -ъka již z jasená (z jasenná by bylo jasenenka); —

jasenice m. jěsennicě z pův. jas-en-ьn-ica; srov. Jesennicie 1215 (Val. Mez.); Jessenycz 1353 DB (Třebíč); — jesenice německá Jič. slula dříve jesenník(y) (jas-en-ьn-ikъ) podle dokladů: villam Jessnik theutonicalem 1397, z Jeseníka 1407 Kn. P., z Gesnyka nyemeczkeho 1406 t.; —

jesenec Litov. z pův. jas-en-ьcь; srv. Jessenecz 1351 DO.

Srv. Jasená, Jeseník Hrubý, Jesenice, Jesenčany (Jesničany) v Čechách.

1. **jas-** (jastřáb, jěstřáb).

jestřabí a *jestřebí*, adjekt. střed. r. z jastřáb, stč. m. jěstřěbí, pův. jas(t)rębi jь, střed. r. jas(t)rębьje — jěstřěbie; srv. Jazstrabe 1234, Jastrabe 1235 (Tišn.), t. j. jastřabie bez přehl., Gestrziebie 1377 DB (Vel. Meziř.) — s přehl.; — jestřebí, jěstřebie možno též pojímati za appellat. kollektivní jako březí, habří atp.; —

jestřebíčko Záb., deminut. z jestřebí, stč. jěstřěbíčko z dem. jěstřěbíce (jas(t)rębьjьce).

Srv. Jestřabí, Jestřebí v Čechách.

javor-

javoří (coll.) aneb *javory* (Wol.) Záb.: — srv. Javoří 1420 Kn. P. (nejisto, zda toto J.); —

javorek Vel. Meziř.,*) N. Měs., deminut. z javor, z původ. javor-ъkъ; srv. de Javorka 1364 DB, v Javorce 1409 Kn. P.; —

javoříčko Litov., deminut. z javoříce, deminutiva z javoří: srv. jestřebíčko; —

javorník Hodon, Svit. z pův. javor-ьn-ikъ; — j. Svit. v Č. Cl. plur. *-ky*; —

jaborovec Hrad., dialekt. místo javorovec z pův. javor-ov-ьci; za stara osada slula javorník a javorníčky; srv. č. II., § 2.

Srv. Javor, Javory, Javoří, Javoříčko, Javorná, Javorník, Javorníky, Javornice, Javorská v Čechách.

jed-l- (jedle).

jedle Záb., sing.; srv. Gedle 1447 DO, za zprávu zboží Svébohova a Jedle 1460 Kn. P., není-li to kollekt. jedlé, jedlí.

Srv. Jedlová, Jedlina, Jedlany v Čechách.

*) Úř. Javůrky.

jem-, jьm- (jáma).

jáma Uh. Br., *jámy* N. Měs.; srv. Jama 1252, Jámy 1436 Kn. P. (N. Měs.); —

jamné Jihl., Tišn., adj. z jam-ьn-; srovn. Jemne 1240 t. j. jěmné s přehláskou, z Jamného 1411 Kn. P.; —

jemnice Bud, N. Měs., stč. jěmnicě z pův. jam-ьn-ica; srv. Jamnic 1227 (Bud.), Jemnyczie 1374 DB (N. Měs.).

Srv. Jáma, Jamné, Jamník v Čechách.

jez- (jezero).

jezera Výšk., za stara sing. jez-ero; srv. z Jezera 1465, 1483 Kn. P.; —

jezeřany Kruml., pův. jezeřěné = kdo bydlí při jezeře; srv. Yezram 1306, z Jezeřan 1406 Kn. P.; —

jezernice Hran., pomnožné asi z jezerníci z pův. jez-er-ьn-ikъ; srv. Jezernicz 1353 DO, 1371 CM, Jezernice 1476 Arch. Č. 6, 510.

Srv. Jezero v Čechách.

jьgъl- (Jihlava).

jihlava z pův. jьgъl-ava; z pův. jьgъla vyvinulo se v češ. západní jehla, v češ. východní ihla*) (Gebauer I. 171, 530); *jihla, které pro jihlava jest předpokládati, mohlo vzniknouti na rozhraní mezi nářečím, které mělo jehla, a sousedním, kde se říkalo ihla. V. Prasek, srovnávaje Jihlavu s pol. Jagelnicí, odvozuje ji ze jména jáhla, při čem však nijak nevysvětluje, jak se z Jáhlava mohlo vyvinouti jiehlava, jíhlava. Srv. Gyglaua 1243, de Gihlaw Kosm. pokrač. 1249 (Gebauer, Slovn.); —

jihlavka Dač., dem. z jihlava; srv. de Gihlawca 1356 DB; za stara též plur.; sr. villam Gyhlawky 1386 DB, in villa Gihlawky 1406 t.

kal-

kaly Tišn.; srv.: z Kaluov 1420 Kn. P. (2×); —

kaliště Dač. z kal-išče.

Srv. Kaly, Kalná, Kaliště v Čechách.

ka-men- (kámen).

kamenná Třebíč, adjekt. z kamen-ьn-; srv. in villa Cameney 1349 DB; in villa Kamene 1370 t. (Třeb.); *kamenné* Záb.: Kamenne 1385, 1447 DO; —

*) Vondrák, Vergl. Grammat. I. 143, předpokládá pro češtinu záp. *jhla, ale z toho by se bylo v nč. zajisté vyvinulo hla, jako z jьgra povstalo hra atp.

kamenice Jihl, místo kamennicě z kamenьn-ica; srovn. de Kamenicz 1358 DB; —

kamenička Jihl. místo kamennička, deminut. ke kamennicě, pův. kamenьničьka; srv. z Kameničky 1406 Kn. P. (vztahuje-li se sem).

Srv. Kámen, Kamenná, Kamenice, Kameničky, Kameničná, Kamenec v Čechách.

kan-

kanovsko Přer. z kan-ov-ьsko; znamená asi místo, kde bývala osada jménem Kaňovice nebo t. p.

kap- (cizí; lat. capella).

kaple Prost. — Srv. Kaplice, Kaplička v Čechách.

ką(p)t- (kút).

kouty Třebíč; srovn. z Kútuov 1464 Kn. P.; kouty (něm. Winkelsdorf) Šump. — nové; —

plinkout Litov. z pův. pln-kút, dial. plin-kút, -li- za $\underset{o}{l}$; srv. výše Brino a Gebauer I., 291, kde jsou doklady na plin- = pln-; nyní se píše nesprávně plynkout; srv. in Plinkut 1348 DO, Polnkutye et in Tribencz villis 1368 t., in villa Plnkut 1381 t. a častěji v DO.

Srv. Kout, Kouty, Kouta v Čechách.

kąs- (kus).

kúsky Vel. Meziř., deminut. z kus, původ. kąs-ъkъ; srv. de Kuska 1361 DB. = z kúska? k nom. kúsek; její dědictví v Kuska 1409 Kn. P. (= asi v Kúskách).

kaš- (srv. kašě?).

kašava Hol. neznámého významu; srv. Kassawa 1446 DO.

klaus- (klášter z lat. claustrum).

klášterec Šumb. z pův. klašter-ьcь; srovn. Klasstercze 1447 DO; —

podklášteří Třebíč, *předklášteří* Tišn. z pův. -klašter-ьje.

Srv. Klášter, Klášterec v Čechách.

klek- (kleč).

klečůvka Hol. z kleč-ov-ъka; *výkleky* Hran.; srv. Wikleki 1358, Wykleky .... in Wyklek 1447 DO; klek = křivý strom podle Bartoše, Dial. Slovn.

klět- (stsl. klětь cubiculum).

kletné Jič., adj. z klět-ьn-; srv. Clethne 1396, Klettna 1398, s Kletneho 1437 (Kn. Opav. 26).

klob- (klobúk z turec. kalpak).

klobouky valaš. (Brod) a u Brna (Hustop.); srv. de Clobuch 1207, Clobuk et Potecz 1341, in Klobuk 1404 (Brod); —

kloboučky Výšk., deminut. z klobúk, pův. klobučьkъ; srv. in Kobluczkach 1349 DO (od koblúk = klobúk), de Clobuczek 1382—1385 Kn. P. Prasek z důvodu, že slovo klobouk dostalo se do slovanských jazyků v pozdní dobu, pokládá v Č. M. M. 1904, 430 odvozování těchto jmen od „klobouků" za nemožné a spojuje je se stsl. gląb-okъ. Aby z gląbokъ dostal klobúk, musí předpokládati 1. přesmyknutí hlubok v hlobuk a 2. změnu hl- v kl-. Ale ani pro přesmyknutí u—o ani pro změnu hl—kl není jediného známého příkladu, aniž Prasek takových příkladů uvádí. Jest tedy jeho výklad pouhá domněnka. Připomínám, že topikum klobouk může míti význam metaforický: vrch, útvar půdy v podobě klobouku atp. — Srv. Klobuky v Čechách a část I., p. 83.*)

klok- (klokoč).

klokočí Hran., kollektivum z pův. klokočьje, srv. villam Klokoczy 1371 DO; *klokočí, klokoč* u Tišn. slulo pův. klokoče (plur.); srv. z Klokoč 1415 Kn. Půh. II.; —

klokočov Nov. Jič. z klokoč-ov-; srv. ze vsi Klokočova 1581 Prask. Listin.

Srv. Klokoč, Klokočí, Klokočov, Klokočná, Klokočno v Čechách.

klъk- (klk, kluk = pozemek rozkopaný).

okluky Prostěj. z o-klky; srv. Otlucwi les u Stínavy a Vícova v DO r. 1358 (= okluky?). V Bartoš. Dial. Slovn. znamená okľuk, —a okliku cesty, říční zátočinu. Okluky sluje říčka, vlévající se do Moravy u Ostrohu.

kob- (kobyla, kóň**).

kobylí Hustop., přídav. jm. z kobylьj-, pův. kobyli je: srv. Cobile 1252, 1277, z Kobylého 1406 Kn. P.; —

*) Jméno Koblúk v Gebauerově Slovn. je přezdívka: Bartoš Koblúk z konce 15. stol.

**) A. Boháč, Listy Fil. 1906, 106 n., odvozuje jména kobyla i kóň z latin. slova cabo, dochovaného v glossách; z *kabôn vzniklo *koby, jež rozšířeno v kobyla; z *kob-nь vzniklo konь, podle jo-km. koňь. Výklad tento přijímá Vondrák, Vergl. Gramm. I. 480.

kobelničky Prostěj., dialekt. místo kobylničky, dimin. ke jménu kobylníky—kobylnice, pův. kobyli ničьky; —

kobylnice N. Měs., dialekt. *kobelnice* Brno, kobylníky, sg. nom. pův. kobyli nikъ; srv. Chobelnych 1355 DB (na Brněn.), Chobilnik 1371 t. Podle Brandla, Rozpr. p. 114, jsou kobylníci hlídači t. zv. kobylích polí, kde klisny pro chov koňský v ohradách se držely. Prasek v Č. M. M. 1905, 234 pomýšlí hypotheticky na kobylu = kobylku (heuschrecke), tak že by osady tyto znamenaly „místa výslunná, na nichž mnoho bylo kobylek". Domněnka nepodstatná vzhledem k tomu, že „kobile pole" dosvědčeno již 1281 a v Kn. Rožmb. Srv. Gebauer, Stč. Slovn. sub kobylí.

konice Litov., místo konnice, stč. konnicě = stáje z pův. kon-ьn-ica; srv. Conicz 1316, 1377; Conicih 1143 (náleží-li tento doklad sem), na Konici 1626 Listin. Prask.; Konice německá Znoj., tak Wisnar, úř. plur.; srv. Chonicze 1335. Prasek, kterému se výklad od slova kůň nezamlouvá, pokládá v Č. M. M. 1905, 48 za vhodnější vycházeti od tvaru Chvojnice, ale domněnky této ničím neodůvodňuje.

Srv. Kobylí, Kobylice, Kobylníky, Kobylnice, Konice, Koňojedy a j. v Čechách.

kocanda.

kocanda N. Měs.; dle Kotta s. v. znamená k. trh, hospodu na předměstí.

Srv. Kocanda v Čechách.

koch-

rozkoš Bud., pův. orz-košь.

Srv. Rozkoš v Čechách.

kol- (kolo).

kolovraty Bud. Pův. Kolovrat, nové z r. 1780.

kold- (kláda, srv. germ. holt-).

kladky Třebov., deminut. z kláda, pův. klad-ьka; —

kladníky Hran. z pův. klad-ьn-ikъ; srovn. in villa Kladnik 1372; —

kladná Brod z pův. klad-ьn-; srv. de Cladna 1376 DO, in Cladna 1376 t., z Kladné 1593 Kamen., Sněmy III. 712. Prasek, Č. M. M. 1905, 238 znamená v těchto jménech ponětí ohraničení, omezení; —

kladeruby Val. Mez., *kladruby* nebo *kraderuby* Třebíč, *kraderoby* Bosk. místo kladoruby, pův. kladorubi = Balkenspalter dle Perwolfa, Slavische Völkernamen, Arch. XVI.; srv. Cladorubeh, Cladorubech 1131 (snad Kladeruby u Val. Mez. Fried.), Kladrub 1403; Kladeruby 1483 Kn. P. (Val. Mez.); Cladoruby 1368 DB (Třebíč).

Srv. Kladno, Kladruby v Čechách..

kom-

komna, komňa Brod z původ. kom-ьna, kom-ьnja; doklady staré ukazují na obojí suff., většinou však na příponu -ňa; srv.: Compne 1261 (dat.); de Komnye 1385 DO, in Chomnye 1408 Kn. P., in villa Compnye 1409 t., villam Komny 1448 DO, in Komny 1448 t., z Komně 1593 Kamen., Sněmy III. 712. Prasek, Č. M. M. 1905, 240, spojuje jméno komna se srb. kom = skořápka ořechová; spíše snad možno mysliti na jiné kom, které jest v rus. komъ = okrouhlá věc. Srv. Miklosich, Etym. W.

komar- (komár).

komárné, úř. *komárno* Hol. z pův. komar-ьn-; srv. Comarne 1318—1326, z Komarného 1407 Kn. P.

komar-, komor- (cizí z kamara).

komořany Výšk., pův. komořěné; srv. de Comurzan 1340. — Srv. Komořany v Čechách.

komin- (cizí z caminus).

komín Brn.; srv. Komin 1240. Prasek, Č. M. M. 1905, 240, pokládá jméno osady komín za příbuzné se jménem komna.

komňat- (cizí ze střlat. caminata).

komňátka Šump., deminut. z komňata; srv. Kompnatka 1397 DO, Komnyatka 1447 t.

1. **kop-** (kopec).

kopčany Výšk., původ. kopčěné = kdo na kopci bydlí; jiný název Zelené Hory; osada pochází z 18. stol., ale jméno místa toho může býti starší; —

kopeček sv. Olom. m. kopček, dem. z kopec, ze 17. století. Srv. Kopec, Kopce, Kopeček v Čechách.

2. **kop-** (kopati).

kopaniny Krom. a j., plur. ke jménu kop-an-ina; —

kopanice Brod z pův. kop-an-ica; osady novějšího data. Srv. Kopanina, Kopaniny v Čechách.

kopr- (kopřiva).

kopřivnice Jič. z kopr-iv-ьn-ica; srv. z Kopřivnice 1464 Kn. P.; *kopřivov* (geppersdorf) Šump. z kopr-iv-ov-; podle Wol. slul dříve kopřivna.

Z kopr-no by Prasek Č. M. M. 1905, 242 rád vykládal *koberno* Osobl. (něm. kawarn); -b- však jest již v starých dokladech; srovn. Kobern 1309, Koberna 1388 Lechner, Olm. Lehnb. Vašek, Jména na Opavsku, odvozuje od osob. Kober; srv. Koberice, Koberovice. Než přípona -no(-ьn-) ukazuje na nějaké appellativum.

Srv. Koprník v Čechách.

1. **kor-** (pův. skor-, srv. lit. skírti Meillet 253).

chornice Třebov. m. kornice z pův. kor-ьn-ica; srv. Kornitz 1258, de Corniz 1298, Kornicz 1346, Cornycz 1368 DO a jiné. Změna k — ch jest dosti hojná; srv. Gebauer I., 450. — kornič znamená podle Gebauera, Slov. s. v., dříví, kmeny ještě s korou; též les se tak nazývá.

koroužná N. Měs. z pův. kor-ąž-ьn- nebo kor-už-ьn- (přípony -ąga, -uga v jednotl. jazycích slovanských těžko jest rozlišiti; srv. Vondrák, Vergl. Gramm. I., 472).

Prasek, Č. M. M. 1905, 238, řadí ke km. kor- (kóra) též *kuroslepy*, ale již starší doklady mají kur-; viz pod km. kur- níže.

chrlopy (něm. kurlupp) Bud., je-li z pův. koro-lupi; srovn. Kororupeh 1131, kde jmenováno mezi osadami příslušejícími k brněnskému kostelu; mladší dokl. mají již tvar Chrlup-, Chrlop-; srv. Chirlup 1371, in villa Chirlobw 1373 DB; u Chrlop 1464, v Chrlupě 1466 Kn. P. Na korolupy pomýšlí též Wisnar s. v.

Srv. Kornice, Korojedy, Koroseky v Čechách.

2. **kor-** (kráva z *kor-va*).

kravsko Znoj. z pův. krav-ьsko; srov. Kravsko 1092 (Cod. Boh. Fried.), Chrauzko 1190, Krawsko 1205.

Srv. Kravaře v Čechách.

*) Srv. Vondrák, Vergleich. Gramm. I., 409, Meillet, Études 372.

3. **kor-** (kořen, koryto*).

kořenec Bosk. z pův. kor-en-ьcь; srv. z Kořence cca 1604 Prask. Listin.; —

korytná Brod z koryt-ьn-: srv. Korytnu (akk.) 1351, in villa Coritne 1381; —

koryčany Kyj. z korýtčěné; srv. de Coritzan 1351, Koryčany 1407 Kn. P.; — též -ř-: in Corzyczan 1349 DO, z Kořičan 1493 Kn. P.; —

podkoryta Krom. asi novějšího původu; čekáme podkorytí jako podhradí atp.

Srv. Kořen, Kořensko, Koryta, Korycany v Čechách.

korg- (krahuj).

krahulčí Šternb., dial. m. krahující z pův. kraguj-ьč-ьj-; srv. Krahuyczy 1409 CM.

Srv. Krahulčí v Čechách.

korlj- (král).

králec (königsgrund) Šumb., deminut. z král, podle Wol. Ansiedelung — novějšího asi původu; —

králice Třebíč, pův. králici = lidé královi; srv. biskupice a popovice. Doklady: Cralicz 1327, Krelicz 1320.

Srv. Král, Králice, Kralovice, Králíky, Královec, Královka, Království v Čechách.

korm- (kramol cizí, lat. carmula).

kramolín Třebíč, pův. kramolno z kramolьn-; srv. Cramolno 1368, 1379 DB, puol vsi Kramolna 1480 Kn. P.

Srv. Kramolna, Kramolín v Čechách.

korst- (chrast, krast = prašivina).

chrástová Třebov., původ. chrast-ava; srv. Crastava 1318 až 1326; srv. č. I., 78.

Srv. Chrastava v Čechách.

kort- (krátký).

krátká N. Měs. z pův. krat-ъk-; srv. ves Krátkú 1481 Kn. P.

Srv. Kratochvíle, Kratonohy v Čechách.

korun- (corôna).

koruna Třebov. — Srv. Koruna Zlatá, Korunka v Čechách.

*) Vondrák, Vergl. Gramm. I. 489, se domnívá, že v kory-to dochován pův. nom. *kory vedle mladšího kor-enь.

kost-.

kostníky Bud. z původ. kost-ьn-ik-: de Costnyk 1353 DB, z Kostník 1410 Kn. P., 1466 t.

Srv. Kost, jméno hradu v Čechách.

kostel- (cizí z castellum).

kostel (něm. jméno osady Podivín) Hodon., pův. Sekyř kostel; srv. Sekyr kostel 1067, Costel 1317; —

kostelec, deminut. z kostel, pův. kostel-ьcь; srovn. Kostelec, Kostelci 1131 (lok.; Holeš.), Costelecz 1316, 1347; —

kostelany Krom. z kostelené; srv. Costelani 1043, Costelan 1320 (Krom.); Kostelaz 1131 (Hrad.).

Srv. Kostelík, Kostelec v Čechách.

koš- (koš).

košíky Hrad.; pl. z pův. koš-ikъ; —

košátka Jič. z pův. koš-at-ъk-; srv. Kosatka 1403, de Kossatko 1408, super bonis Kossatky 1408; znamená-li suff. -ъk- jako jindy často zde osadu dočasně zpustlou, pak původní její jméno bylo asi Košatice, Košětice z osob. Košata (z km. koch-).

Srv. Košík, Košieře — Košíře v Čechách.

1. **kot-** (srv. kotě, kočka*).

kotojedy Krom., pův. koto-jědi; srv. Cotoged 1353 DO; —

kočičí lhota Nov. Jič. (C. Cl.); u Wol. jen Lhota, kočičí novější přídavek podle něm. Katzendorf.

Srv. Kotopeky v Čechách.

2. **kot-** (srv. stč. kot = ráz, vrh, sloveso kotiti).

skotnice Jič., je-li z kotnicě, původ. kot-ьn-ica. Kotný podle Stč. Slovn. = kroužící, pak by kotnice znamenalo asi vír. Ale jest též přídav. jm. choten; srv. osob. jm. Choten v Nekr. Podl.

koz- (koza).

kozojídky Hodon., dříve kozojedy t. j. kozojědi; srv. de Kozogied 1376 DO.

Srv. Kozohlody, Kozonohy atp. v Čechách.

kož- (kůže).

kožušany Olom. místo kožušěné, sg. nom. pův. kožušaninъ; srv. Cosussan 1297.

*) Kočka z *koca = kot-ja; Gebauer, Slovn. s. v. *koca.

Prasek, Sel. Arch. IV. 128, odvozuje kožušany z osob. jm. Kojuš, při čem se dovolává jména Kolšov, ale to vzniklo z Kožišov; srv. část I., 27.

krąg- (kruh).

kruh Výšk.; srv. de Cruha 1349 DB; Kruh 1371; —

kroužek Výšk., deminut. z kruh, pův. krąž-ьkъ; — srv. což se dotýče Krúžku 1483 Kn. P., Krúžek 1487 t.; —

okrouhlá Bosk. z o-krąg-l-; srovn.: z Okrouhlé circa 1604 Listin. Prask.

Srv. Kruh, Kruhy, Okrouhlá, Okrouhlík v Čechách.

kras- (krása).

krásensko Výšk. z pův. kras-ьn-ьsko; označuje místo, kde byla osada krásná nebo t. p.; —

krásná N. Měs. z pův. kras-ьn-; srv. de Crasna 1366; — *krásno* Val. Meziř. může náležeti sem, ale spíše jest je řaditi ke kmeni chvorst-; viz tam; —

krásněves V. Meziř. z pův. Krásina ves; srv. část I., str. 86.

Prasek, Č. M. M. 1905, 47, soudí, že některé osady slující nyní krásná atp. náleží ke kmeni chvorst-; s jistou pravděpodobností možno to tvrditi pouze o Krásnu.

Srv. Krásné v Čechách.

krem- (křemen).

křemenec Litov. z pův. krem-en-ьcь; srv. Krzemenecz 1379, 1446 DO.

Srv. Křemení v Čechách.

kriv- (křivý).

křivé Val. Meziř.; srv. Krzywe 1392.

krьst- (křest).

křtiny Brno, je-li z krstiny, plur. k pův. krьst-ina; srovn. Kerenthein 1299 (= nyněj. něm. Kiritein), de Krscina 1308, de Krsiczina 1316. Možno též pomýšleti na osobní jméno téhož kmene krьst-; srv. příklady v č. I., str. 88.

ku-, kov-.

kovalovice Výšk., pův. kovalovici z appellat. koval = kovač, kovář: srv. Koualouicih 1131.

kuj-.

kujava Jič. z kuj-av-; srv. de Kuyawa 1399; v Kn. Opav. plur.*): z Kugyaw 1437, v Kugiawach 1440 (50. str.), w Kuyowach 1451, srv. z Kujav 1437 Kn. P. Lze-li spojovati se stsl. kujati murmurare, bylo by kujava pův. asi jméno řeky, bystřice s významem, „bublající."

kuk(u)l- (cizí, lat. cuculla).

kuklík N. Měs. — pojmenováno podle rybníka téhož jména. Prasek Č. M. M. 1905, 236 míní, že rybník ten slul původně Chuchlík, a připomíná místní jména Chuchel, Chuchlec a appellat. chuchel zotte. Přes to zůstává jméno Kuklík nejasné.

Srv. Kukle, Kuklík v Čechách.

kur- (kura).

kuroslepy Třebíč; pův. kuroslepi — přezdívka; význam celku neznámý; srv. in Kurosleppik 1369 DB, in villa Kvroslepyech 1371 t.

Srv. Kuří v Čechách.

kužel- (cizí z něm. Kugel).

kuželová Hodon., dříve kuželové; srv. z Kuželového 1406 Kn. P. Srv. část I., str. 89.

kъl- (kel).

kelníky Brod z původ. kъl-ьn-ikъ; význam jest těžko určiti, ježto jest dvojí kel: 1. = Hauzahn, 2. = Halm; v stč. bylo adj. kelní z kel = špičák; srv. Gebauer, Slovn. s. v.

kъnęg- (kněz, knieni = kněžna).

kněžice Jihl., pův. kněžici = knížecí lidé, srv. biskupice atp.; srv. č. I., 90; —

kynice Kruml. a j., *knihnice* Bosk. m. knínice, pův. knienici = lidé kněžnini; k dokladům, uvedeným na str. 90., srv. ještě: Knenich 1234 (Brněn.), Knyenycz 1349 DO, Knynycz 1350 t. (Bosk.); —

kyničky Olom. místo kníničky; srovn. in Knyehniczca 1353, 1359 DO.

*) Plur. kujavy vysvětluje se tím, že tu byly původně osady dvě: starší čes. Kujava a mladší, na německém právě založená osada Clemensdorf. Sel. Arch. II., 41.

kyn- místo knín- vysvětliti jest vysutím ň; slabika kin-, kín- pak se píše obvyklým způsobem s -y-.

Ve spřežkách: *kněždub* Hodon. t. j. kněž dub, *kněževes*, kněžoves Vel. Mez., Bosk. (tu též knězoves) t. j. kněžě ves; srovn. Knyezewes 1370 DB (Vel. Mez.), Knyeze Wes 1416 DO (Bosk.); — *kněžpol* Hrad. t. j. kněže pole; srv. Knesepole 1228, Knesopole t. r., Cnespole 1250, Knespol 1265 a j.

kněžovisko nebo *knězovisko* Bosk. t. j. kněžovísko; suff. -ьko označuje osadu druhdy opustlou.

Srov. Kněžmost, Kněževes v Čechách.

kъř- (keř).

křoví V. Meziř., kollekt. z pův. kъř-ov-ьje; srv. Krzowe 1371 DB, Krzyewe 1379 t., t. j. křěv- s přehlasovaným *o* v *ě*; — ze Křového 1481 Kn. P. — pojato za adj.; —

sakřany Brno, původ. zakřěné = kdo bydlí za kři; srovn. Sakrazn a Zakrazn 1372; Sakorsan 1350 DB, Zaccrzan 1353 t., Sakrzan 1355 t.; —

popukeř, též popov Brod t. j. popův keř.

kъrch- (krchý = levý).

Jest v přezdívce *krchleby* — chirles Záb., pův. krchlebi z nom. krch leb; srv. Czrisleb 1318—1326, Kirchlebs 1273; Krzichleb 1408 Olm. Lehnb. Vašek, Čas. M. M. 1876, vykládá tuto přezdívku tak, že znamenala lidi, kteří hlavu (leb) na levou (krchou) stranu nakloněnu měli. Mohla však míti význam přenesený a znamenati lidi, kteří stranou, tajně něco kují, něčím se obírají; srv. stč. sloveso krchmiti sě = stranou, tajně se čím obírati. Gebauer, Stč. Slovn. s. v.

Srv. Krchleby v Čechách.

kъrk- (krčma, stsl. krъčьma).

krčmaň Olom., dříve krčmany t. j. krčměné = kdo bydlí v krčmě. Srovn.: Krčmany 1489 Kn. P., v Krčmanech 1482 t.; Crikzeman 1259, Kyrchman 1266, 1304, Kyrczman 1364 DO; v 17. st. říkalo se již krčmaň, srv. w didijně Kerczmanij 1616, sausedum dědiny Krčzmanie 1625 (V. Houdek z obecního archivu krčmaňského v Č. Ol. M. 12, 158). Houdek vzhledem k těmto dokladům a vzhledem k tomu, že lid skutečně říká Krčmaň, v Krčmani, pokládal na uv. m. Krčmaň za possessivum od osob-

jm. Krčman = člověk pocházející z krčmy — mylně, jak svědčí zřetelné doklady z Kn. P. Také by se obyvatel krčmy nenazýval krčman nýbrž krčměnin.

lab- z ***olb-***) (labud, labut).

labuď, labuť Kyj. z pův. lab-ądь; srov. Labuth 1368, 1387 DO; v dokladech čes. v Kn. P. jest l. pomnožné: z Labuth 1406, v Labutěch 1487, z Labutí 1447, ves Labuti 1489; srv. část I., 91; při výkladu labuť z labuc jest předpokládati, že se v době, kdy se tvořila possessiva -jь, říkalo již labut m. původ. labud, neboť z labud-jь by vzniklo labuz.

Srv. Labuť v Čechách.

ląg- (luh).

lužná Brod z pův. ląž-ьn- nebo z luž-ьn (z lúžě).

Srv. Luh, Luhy, Lužany, Lužná, Lužnice, Lužec, Záluží, Zalužany v Čechách.

lap-

lapač horní Hol. z pův. lapa-čь; novějšího původu; srov. Lapač v Čechách.

lav- (lava = lavičě).

lavičky Vel. Mez. z pův. lav-ič-ьk-; srov. in villa Lawicz 1376, Lahwiczky 1377; —

záhlavčí Záb. t. j. zá-lávčí z pův. za-lạv-ьč-ьje = co jest za lávkou; srv. Zalawczye 1371.

Srv. Lavice, Lavičné, Lavičky v Čechách.

led- (led).

ledec Hustop., je-li z pův. led-ьcь; srv. de Ledecz 1351 DB.; srv. sub lęd-; —

lednice Mikul., je-li z pův. led-ьn-ica. Prasek v Č. M. M. 1905, 243 soudí, že kdyby toto jméno pocházelo od kmene led- (Eis), že by znělo asi ledovnice, ježto led jest původně u- kmen, nepovšiml si však, že jest v češ. leden z pův. led-ьnъ, přídav. jm. dolní, medný (medník již stč.), nehledě ani k tomu, že právě jméno ledъ mohlo již v praslov. býti též o- kmenem; srov. lit. lẽdas -o km.**).

Srv. Ledec, Lednice v Čechách.

*) Srv. Vondrák, Vergl. Gramm. I.. 49.

**) Srv. Meillet, Études 243.

lęd- (lado, stsl. lędina).

ledec Hustop., je-li z pův. lęd-ьce, ledce; odtud ledec jako sedlec m. sedlce, blatec m. blatce; — v Kn. P. jsou ledce pomnož.: v Ledcích 1413, z Ledec 1419; —

lednice Mikul., je-li z pův. lęd-ьn-ica; srv. Lednicz 1350 DB; starší doklady jsou německé: de Izgruobi 1222, Eissgrub 1332 a j. Prasek na uv. m. vykládá lednici za potok, vodu lady tekoucí, jméno němec. eisgrub pak považuje za chybný překlad.

Srv. Ledce v Čechách.

leg- (sr. stč. léci).

přílożany Bud., t. j. přiložžné = kdo bydlí na přílohu = úhoru; srv. stsl. prě-logъ. Výklad tento závisí na tom, je-li v *p.* -o- původní; srv. však Przielazan 1365 DB.

lěch- (lécha).

lešany Prost., pův. leššné = kdo bydlí na líše, aneb kdo bydlí v lese; srv. Lesan 1215, Lessan 1272 a j.; Lessen 1351 DO.

Srv. Lešany, Lešina, Lešnice v Čechách.

lęk-, łąk- (lúka).

louka Znoj.; srv. in Luca 1190; *louka* Hrad.: Luca 1378 DO; *luka* Litov.; srv. villam dictam Luke 1349 (plur.?); *luky* Hrad.; srv. Luky 1350, 1356 DO; —

loučany Olom. t. j. lúčžné = kdo bydlí na lukách; srovn. Lucaz 1131, in Luczan 1348; — *lúčany* nazývala se snad dříve osada Blučina Hustop., něm. Lautschitz; srv. Luchens 1284, 1288, in Lucens sine in Blucina 1297, in Lucens t. r., Lauchans *1319* ex cca 1323, Lauczans 1364 DB, 1371 t., 1382 CM, Lawschans 1384 CM (Lauzans 1395 CM má snad býti -cz-, jak psáno v rejstříku); Gebauer má sice nejstarší doklad pro změnu ú-au teprve z r. 1337, ale pošinouti počátek této změny o deset, patnáct let záze, jest zajisté možno. Co by znamenal název Blučina*), nedovedu povědĕti; srv též Bluchine 1048, Blčinu 1417 Kn. P., o ves o Blučinu 1419 t.; —

naloučany Třebíč t. j. nalúčžné = kdo bydlí na lukách; srv. Naluschan 1238, 1240; Naluczan 1360 DB; —

lukovany Brn. z lúkovžné = kdo bydlí v lukové, lúkové; srv. Lochwan 1269, Lochkowan 1464 DB, jiné doklady u Sedláčka, Č. M. M. 1906, str. 14, pozn.; —

*) Jest snad blučina m. původ. vlčina?; změna v—b jest starodávná.

lukavice Záb., něm. Lukawetz ą tak i za stara; srv. Lukawecz 1273; 1408 Olm. Lehnb. vedle Lukawicz 1318—1326, ve vsi Lukavici 1480 Kn. P. — z pův. ląk-av-ica aneb ląk-av-ьcь. Prasek, Č. M. M. 1905, 237 připisuje lukavici význam „křivolaká"; Sedláček, t., 1906, 147 vyvozuje význam lukavice z přídav. jm. lukavý = dravý, divoký. Význam tohoto slova jest však těžko stanoviti, ježto adj. lukavý není ze staré doby doloženo; u Kotta (l.) je z — Mater Verb., v Bart. Dial. Slovn. znamená lukavý tolik co luční (val.). Významné jest, že již ve stsl. má adj. ląkavъ, ląkavьnъ význam pouze přenesený: πονηρός, nequam.

loučka, deminut. z pův. ląč-ьka; srv. in villa Luczka 1365 DO (Hran.), de Luczka 1333 (Litov.); epithet, rozlišujících různé loučky, většinou za stara nebývá; srovn. de Lucka 1353 DB (= l. dlouhá Třebov.), in vila Luczcze 1447 DO (= l. studená Záb.); — s epithetem latin.: in superiori et inferiori Luczca 1353 DB (= *loučky* horní a dolní Tišn.), s čes.: (ve) Velikej Lúčce*) 1482 Kn. P.; — *loučky* kozí Hran.; —

lučiště Hran., je-li z pův. ląč-išče = místo, kde jsou luky nebo osada tak zvaná; —

příluky Hol. t. j. přielúky z pře-ląk-; srv. Przieluk 1358 DO; v Kn. P. sing.: z Příluka 1475 a j.; —

přítluky Hustop. = příluky, -t- asi podle něm. výslovnosti v Pritlach; v DB ještě většinou bez -t-; srv.: Przieluk 1356, 1376, 1378, in Przilluk 1376; s -t-: in Pritluk 1371.

Srovn. Louka, Loučany, Loučky, Loucká, Příluka, Podloučí v Čechách.

lan- (cizí, srv. střlat. laneus).

čtyřicet *lánů* Třebov., padesát *lánů* Hran.; sr. Lány v Čechách.

lem-

lómy Bud.; srv. Lomy 1377 DB**), de Lom 1355 DO, de Lomow 1358 t. (= z lomóv, z lomů); —

lomnice z pův. lom-ьn-ica; srv. Lomnice 1235 (Tišn.); — Lomnice 1318—1326, Lompnitz 1351 (Rýmař.); —

lomnička Tišn. z pův. lom-ьn-ič-ьka; —

*) Toto spojení epith. veliká se jm. zdrobnělým jest nejlepším svědectvím, že domnění, jako by každé epith. veliký, malý atd. při jm. místních bylo germanismem, jest mylné.

**) Lomny 1373 DB je patrně místo Lom(m)y.

polomí Litov. z pův. po-lom-ьje; srv. in Polomie 1360 DO, z Polomí 1486 Kn. P. a j.; Polom 1384, 1386 DO; *polom* Hran., N. Měs. buď též jest z polomie (srv. Vyšehoř z Vyšehoří atp.) — staré doklady Polom 1215 (Hran.), in Polom 1348 DB v této příčině mnoho neznamenají — aneb pochází z osob. Polom; srovn. Puste Polomie 1441 Kn. Opav. t. j. z Polomě; v Bart. Dial. Slovn. jest též polom, *-u*, traf u Blanska; —

novějšího původu jsou jm. z km. *lama-: zlámanec* Brod, podle Wol. 4, 119 dříve zlámaná lhota, srv.: de Fracta lhota 1374 Kn. P.; *zlámanka* Kroměř.

Srv. Lom, Lomy, Lomná, Lomnice, Lomnička, Lomec, Polom, Polomy v Čechách.

lěs- (les).

les nový Osobl.; —

lešany Prostěj. z lešěné = kdo bydlí v lese; doklady viz sub lěch-; —

lesnice Záb. z pův. lěs-ьn-ica: srv. Lesnycz 1348 DO; —

praskolesy Dač. t. j. praskoleši — přezdívka jakási; srovn. Praskolesy 1385 DB (VII, 3), Praskoles 1399 t.; —

středolesí Hran. z pův. srědo-lěs-ьje; srov. villam Strzedolesschy 1371 DO; Strzedulesy 1437 t., Strzedulese 1446 t.

Srv. Les Černý, Lesná, Lešany, Podlesí, Zálesí, Zalešany v Čechách.

lěsk- (léska, líska).

lísky: in Lyssek 1234, de Lysek . . . in villa Lyskach 1407 (Přer.), s dialekt. -ej-: *lejsky* Krom.; —

leština Zábř. z původ. lěšč-ina; srovn. Lesczyna 1397 DO; z Leštiny 1437 Kn. P.; —

lešná m. lešťná z pův. lěšč-ьn-; srv. Lesczna 1355 DO (Val. Mez.), z Leštné 1410 Kn. P.; —

líšná, šp. lišná zúžením z léš(ť)ná; srv. in Lesne 1368 DO (Přer.), kde není starších dokladů na -šč-, -šť-, může býti též z kmene *lěch-*; —

líšeň Brn. asi ze staršího líšťno, lěšč-ьno; z dokladů: Lessen 1249, Lesch 1261 (odpovídá nyněj. němec. názvu Lösch) poučný je lok.: na Lišně 1608 Kamen., Sněmy I, 494; k dialekt. lokálu v líšni utvořil se snad nom. líšeň analogií podle jmen jako Jeneč — v Jenči atp.; —

leštnice z pův. lěšč-ьn-ica; srv. Lescznicz 1372 CM (= Leščnice), Lestniczye 1367 t. (= Lešťnič), Leschnicz 1365 DO (= Lešnice) — vše l. na Záb.; Lesczin 1391, Lexicze 1437 DB = Leštnice, Lexnitz Dač.; —

léskovec nebo *lískovec* Brn. z lěsk-ov-ьcь; srovn. Leskouecz silva CM V, Lezcouia 1314, Leskow 1330; Leskouecz 1363 (Val. Mez.), de Leskouicz 1379 DB (N. Měs.).

Srv. Lísky, Leština, Líšťany, Leskovec, Lišná (je-li z -šť-), Podlejšťany v Čechách.

lez-, zdlouž. **lěz-** (laz).

láz Bud. a j.; *láze* Šumb., Val. Meziř., plur. k laz, láz = pozemek, role Gebauer, Slovn. Stč.; srv. Lazi 1239, Lazy 1371;

laze Olom., Litov., deminut. k laz z původ. laz-ьcь; srovn. insulam dictam Lasecz ante Olomucz 1298; Lacz 1364 (Olom.), de Lazecz 1397 Kn. P.; Lazem 1343, 4 (Litov.); —

lázníky Hran. z lazьn-ikъ; srovn. Lazniceh 1131, in Laznik 1355 DO; *láznička* Hran., deminut. k předešlému, pův. lazьn-ič-ьk-; srv. de paruo Lasnik 1365 DO; —

lažany místo lažěné = obyvatelé lazu; srv. in villa Lazan 1353 DB (Tišn.); — *lažánky* Tišn., srv.: v Lažankách 1466 Kn. P., a *lažinky* Bud., lépe lažínky — deminut. z předešlého, srv. v Lazinkách 1415 Kn. P.; *lašťany* z lažčěné, pův. sing. nomin. lazь-čan-inъ, z lazčan- vzniklo lažčan- (z před č mění se v ž, srv. Gebauer. Mluvn. I, 494), spodobou laščan (srv. zlin. ščeho = z čeho) a odtud lašťan-; srv. Lasszian 1215, Lasczan 1269.

Sem náleží *příložany* Bud., je-li z přílažany; srv. Przielazan 1365 DB.

Srv. Láz, Lázy, Lažany, Lazec v Čechách.

lip- (lípa).

lípa Hol.; srv.: Lipa 1261, Lip t.; —

lipov Hodon. z pův. lip-ov-; srv.: in Lippow 1358 DO; — *lipová* Brod, srv.: in Lyppowe 1368 DO; —

lipůvka Tišn. z pův. lip-ov-ьka; srv.: Lypowka 1371 DB., z Lipuovky 1420 Kn. P.; —

lipovec Bosk. z pův. lip-ov-ьcь; srovn. Lipovecz (řeka) 1370, z Lipovce 1406 Kn. P.

lipina z pův. lip-ina; srv. silvam dictam Lypinam 1355 DO, z Lipiny 1407 Kn. P. (Brod); Lypyna 1397 DO, Lipinye 1296 (Šternb.); —

lipinka Lit. z pův. lip-in-ъka; —

lipňany Krum. t. j. lipněné = kdo bydlí v lipném; srv. in Lypnan 1366 DB; —

lipník z pův. lip-ьn-ikъ; srv. de Lypnik 1349 DB (Krum.); de Lypnik 1356 DO (Hran.), z Lipníka 1417 Kn. P. (t);

lipnice Dač. z pův. lip-ьn-ica; srv.: Lypnicze 1358 a j. DB.

Srv. Lípa, Lipí, Lipovka, Lipovec, Lipina, Lipiny, Lipany, Lipno, Lipník, Lipnice, Lipnička, Lipka v Čechách.

litv- (Litvan, jméno národní).

litovany Krum., pův. litvěné; srv. č. I., p. 92.

ljub- (ľubý, libý).

lubě Bosk. na potoku t. jm. z pův. ljub-ьje — lubie — líbí; srv. veselí. Doklady: super villa Lůbye 1369 DB (= Libie), in villa Lyby 1368 t., Lybij 1373 t. Vedle toho říkalo se lubie a přehláska zase zrušena.

ľut- (ľútý, lítý).

litava Tišn., je-li z pův. ľut-av-a; srv. villa Lythaua 1365 DB, z Lytavy 1395.

***lod-.**

loděnice z pův. loděj-ьn-ica; srv. rivulo Lodinica 1078 CB Fried., de Lodeyniz 1254, Lodyenicz 1355 DO (= l. německá Šternb.); dimidietatem Lodyegnycz superioris 1314, Lodyenicz 1397 CM (= loděnice Šternb.); srv. Lodnicz 1284.

Výklad uspokojivý tohoto slova podán nebyl. Na „loděnici" = Schiffswerfte nelze pomýšleti ne proto, jak soudí Prasek v Č. M. M. 1905, 48, že jsou loděnice i při potocích nesplavných, nýbrž že by podle stč. přídav. jm. lodinný a lodní toto slovo znělo lodinnicě nebo lodnicě, nikoli lodějnice. Prasek na uv. m. odvozuje lodějnici ze „zapomenutého" slova českého lodej anebo loděj, jež by bylo příbuzné se slovem lodyha. Ale nehledě k tomu, že není v tom prospěchu, vykládáme-li slovo nejasné „zapomenutým", odnikud nedoloženým, bylo by třeba prokázati, že slovo lodyha jest staré české a nikoli teprve našimi botaniky zavedené (srv. pol. łodyga). Kott dokládá se při tomto slově pouze Ig., Gebauer ve Slov. Stč. má pouze slova od km. lod-, psl. old-, lodí. — A. Sedláček v Č. M. M. 1906, 147 pokládá l. za jméno řeky.

Srov. Lodenice, Loděnice v Čechách.

loz- (loza = réva).

loza suchá Brod; srv. Suchaloza 1447 DO, Suchalusi 1261. Srv. Loza, Lozice v Čechách.

lub- (lub = Rand am Mühlstein, též dutý vypálený strom, Baumrinde*).

lubná Krom. z pův. lub-ьn-; srovn. Nalubney 1131 t. j. na lubniej; přídav. jm. lubьnъ Miklosich vykládá: aus Baumrinde gemacht; — *lubné* Vel. Mez., šp. lubný; srovn. de Lubne 1354, v Lubném 1460 Kn. P.; —

lubník Záb. z pův. lub-ьn-ikъ; dříve snad *lubno*; srv. Lubna 1347; 1358 DO, 1464 t.; vedle toho: Lubnik 1464 Kn. P. (2×).

lubnice Bud. z lub-ьn-ica; srv. Lubnicz 1341.

Srv. Luby, Lubno, Lubná, Lubník v Čechách.

lup- (lupen).

lupenné Záb. z pův. lup-en-ьn-; srv. Luppene 1318—1326.

luž- (lúžě = močál).

lužice z pův. luž-ica; srv. Lusitz 1296, Luzyczie 1397 DO (na Šternb.); Lusici 1131 (= v Lužici lok.), Luschicz 1324 (na Hodon.); analogií podle patronymik na -ice přechází do plur.; srv. z Luzicz Půh. 1406, v Lužicích 1408 t. Od pův. luža odvozuje lužici Miklosich, Die slav. Ortsnam. s. v.; Perwolf, Slav. Völkernamen, Arch. XVI. spojuje s luh—ląg waldiges Sumpfland. Význam jména lužica při obojím výkladu jest týž.

lužná, je-li z pův. luž-ьn; srv. sub ląg-.

Srv. Lužiny, Lužice v Čechách.

lьg- (lhota).

lhota z pův. lьg-ota = úleva, svoboda, nejběžnější název moravských dědin; z čes. lhota vzniklo něm. althütten na Šternb.; srovn. Elhota 1296 (z výrazu ve lhotě). Různé lhoty rozlišují se později rozličnými epithety, pro něž zřídka nalézáme starý doklad; srv. lhota *velká* Hrad.: Majori Lhota 1371 vedle prostého Lhotam 1356. Někdy jméno lhota ve starém názvu chybí; srv. Štědrákova lhota Šumb.: Sczedrakow 1397 DO. Podáváme tu seznam lhot označených epithety s eventuelním jeho vysvětlením: l. *bílá* Lit., *červená* Litov., Třebíč, *dlouhá* Bosk., *dolní* Bosk. a j., *horní* Bosk.

*) Srovn. Gebauer, Slovn. Stč., Miklosich EW., Prasek, Č. M. M. 1905, 238.

a j., *malá* Bosk. a j. — lépe lhotka, *nová* Hodon., *ostrožská* Hrad. = u Ostrohu, *panenská* Jihl., *podhradní* Hol., *podkopná* t., *tvarožná* Hodon., *velká* Dač. a j., *zábeštní* neb *zábeční* Přer. t. j. zábečvní. Po majetníku nazvány l. *Francova* Brod, *Horákova* Třebov., *Korbelova* Třebov., *Nedašová* Brod, *Rapotina* Bosk. (srv. jm. Rapota), *Skočová* Třebov., *Štědrákova* Šumb., *Vlachová* Brod, *Vranová* Třebov., srv.: ze Lhoty z Vranové, drží Vranovú Lhotu 1417 Kn. P.; — od erbu: l. *hroznová* Hodon. podle erbu majetníka; l. *Chrastová* Třebov. sluje asi podle polohy: u Chrastavy, srv. l. *u Liptálu* Val. Meziř.; —

lhotice z lьg-ot-ica, deminut. ze lhota; srv. in villa Lhoticz 1378 DB; též pomnožné: ze Lhotic 1492 Kn. P.; —

lhotka deminut. ze lhota, pův. lьg-ot-ьka; srv. villam Lhotkam 1390 DB (na Bosk.); — *lhotky* Brno a j.; —

lhotsko Holeš. z lьg-ot-ьsko znamená místo, kde bývala lhota.

Srovn. Lhota, Lhůta, Lhoty, Lhotice, Lhotka, Lhoty, Lhotsko v Čechách.

mark- (cizí).

markrabka Záb.

maz- (mast).

mastník Třebíč z pův. mast-ьn-ikъ; srv.: Massnyk 1407 DB, v Mastníku 1437 Kn. P.; srv. též sub męs-.

1. med- (medvěd).

medvězi, nedvězí, novotvaré neutrum podle znamení z possessiva medvěz; srv. č. II, § 3.; —

nedvědice Tišn., je-li z pův. med-v-ěd-ica; srv. č. I., str. 14, 98; srv.: Medwidicz 1350 DB.

Srv. Medonosy v Čechách.

2. med- (mezě).

mezi předl. v kompositech jako mezihoří, meziříčí atp.; pův. asi lok. sg. od podst. jm. mezě; srv. Meillet II, 379.

Srv. v Čechách Mezilesí, Meziluží, Meziměstí, Mezipotočí; stč. Mezinožie.

mel-, mьl-.

mlýn z pův. mьl-ynъ, není-li přejato, srv. sthn. mulīn Vondrák I., 420; *mlýny* nové Hustop., dřevěné Jihl. atd.; —

mlýňany Hol. t. j. mlýněné, kdo bydlí ve mlýně; —

mlýnice Záb. z pův. mьl-yn-ica; —

podmole Znoj., lépe podmoly, C. Cl. podmolí z pův. podъmolъ; srv. Pomol 1226; podmol, podmola = rokle Kott.

Srv. Mlýny, Mlýňany, Mlýnek, Mlýnec, Mlýnce, Mlýneček, Mlynářovice, Mlýniště v Čechách.

měl- (mělký) ze zdloužen. km. mēl-.

mělčany Hustop. t. j. mělčěné = kdo bydlí v „mělkém"; v Kn. P. I. psáno vždy Milčan: z Mylčan 1405, de Milczan 1406 atd.; -i- za -ě- jest dialektické.

Srv. Mělčany, Mělník v Čechách.

mersk-, mьrsk-.

zámrsky Hran. z pův. za-mьrskъ; srovn. Zamrisc 1131; za Zámrsky 1437 Kn. P.; —

mrsklesy Olom., nyní *mrsklice*; srov. č. I., p. 14; srov. na Mrsklesích 1447 Kn. P.

Srv. Zámrsk, Mrsklesy v Čechách.

męs- (maso).

mastník Třebíč, je-li z pův. męs-ı n-ikъ; srv. sub *maz-*.

Srv. Masojedy v Čechách.

met-, mot- (most z *mot-tъ*).

mostiště Vel. Mez. z pův. most-išče; srv.: Moztisce 1240, de Mosticz 1317 a j., de Mostyschcz 1375 atd.; s dial. změnou st—ść—šč: Moschzycz 1355, Mosczisc 1364, de Mosczicz 1392 Kn. P.; —

moštěnice z pův. moščenicě, je-li šč z pův. -stj-; srv. Moscenica 1131 (Přer.); Mosczenicz 1355 DO (Kyj.); v Kn. P. pomnožné: z Mostěnic 1409, -s- asi chybou tisk., jinak tamtéž vždy -št-, -šč-; —

předmostí Přer. z pův. prědъ-most-ьje; de Przedmostye 1397 DO, Przedmost 1368 t.; srv. villam Predmoste 1249.

Srv. Most, Mostec, Mostek, Mostečná, Mezimostí v Čechách.

mět- (město z pův. mět-to**), miesto).

město staré, nové; srv. Nova Villa 1397; —

místek, deminut. z miesto, místo; srovn. Newenstetil 1402 Prasek, Vlastiv. IV. 153, Miesteczské zbožíe 1434 ibid. p. 186.

*) Vondrák I., 442.

**) Vondrák I., 362; podle Meilleta 301 není etymol. bezpečná.

Na místě nynějšího Místku bývala osada Friedeburg, Friedeberg; po zániku Friedbergu vzniklo nové město: miestko, místko; srv. Č. M. M. 1898, p. 185. Wol. píše ještě čes. Místko, podle toho masc. Místek je z doby nové podle němčiny.

Srov. Město (Nové, Staré), Městec t. j. Městce, Městečko v Čechách.

męt-, mąt- (miesti, mútiti).

moutnice Hustop., je-li z pův. mąt-ьn-ica; srv. Mutnicz 1339; v Kn. P. jest však pomnožné: v Muthniczich 1406; srov. č. I., str. 103; —

mutná Dač., je-li z pův. mąt-ьn-; v C. Cl. sluje též Mutice; podle Wol. nazývala se tato osada dříve Mutišovice: Muthissouicz 1365 DB a j., což vydavatelé desk vztahují pravdě podobněji na blízký Mutišov.

mil- (milý).

nemilany Olom. t. j. nemilené = kdo bydlí v „nemilém"; srv. Nemilaz 1131; srv. č. I., str. 23 a 100.

Srv. Milá v Čechách.

mod- (modrý).

modrá Hrad. Podle Wol. vznikla tato osada r. 1786; o správnosti této zprávy pochybuje J. Vychodil v Č. Ol. M. VII., 186.

Srv. Modrá, Modřany v Čechách.

mog- (mohyla).

mohelno Třebíč m. mohylno z pův. mog-yl-ьno; sr. Mohilno 1237; dial.: z Mohelna 1475 Kn. Opav.; —

mohelnice Záb. m. mohylnice z pův. mog-yl-ьn-ica = voda mezi mohylami, pahrbky proudící; srv. Mogilnici (lok.) 1131 a j., v Mohelnici 1410 Kn. P.; němec.: Můglicz 1389 DO.

Zajímavo jest, že i v Čechách jest v těchto jménech -e- m. -y-: Mohelnice, Mohelka.

mok- (mokrý).

mokrá Brn.; srv. Mocram 1212, Mokrs 1350 DB; z Mokré.. v Mokré 1419 Kn. P.; —

mokř Hran., samota, z původ. mok-r-ja mokřě, mokř; srv. súšě, rzě; suff. -rь jest vzácný.

Srv. Mokrá, Mokré, Mokřiny, Mokřany, Mokřko (t. j. Mokrsko), Mokropsy, Mokrosuky, Mokrovousy atd. v Čechách.

mold-*) (modl-).

modlava Bud., suff. -ava podle něm. Mudlau; za stara slula osada Modletice, tak dosud v C. Cl.; srv. č. I., 101.

mor-ava.

morava velká a *malá* Šump.; srv. Moraw 1351. Miklosich se Šemberou, Západní Slované vykládá morava = Au, wasserreiches Wiesenland, z něhož prýští řeka. Perwolfovi, Slav. Völkernamen znamená morava, murava caespes, ale murava má patrně jiný kořen než morava**). Prasek Č. M. M. 1904, 431 kloní se k názoru, že morava jest jméno cizí jako Dunaj a Labe, přenesené od jejího ústí do země Moravy. Zdá se mi, že Prasek klade příliš velký důraz na listinné Maraha (Maraaho 1002 CB. Friedr.), z něhož odvozeno jest němec. March, a málo dbá okolnosti, že jméno morava, moravice, moravče atp. vyskýtá se u Čechů, Poláků, Malorusů, Charvátů, Slovinců, tak že již tímto rozšířením u Slovanů hlásí se za jméno slovanské. Výklad Šemberův — Miklosichův jest dosud nejvíce pravděpodobný.

moravice dolní Rýmař. z pův. mor-av-ica; jméno řeky Moravice doloženo v Dipl. často; srv. wes Morawicze DO 1492; —

moravany místo moravěné = obyvatelé Moravy; srv. Marwyns 1303, Morawan 1311 (na Brněn.); —

moravičany z moravičěné = obyvatelé Moravice; sr. Morauiczan 1215, v mé vsi v Moravičanech 1407 Kn. P.

Srv. Morava Horní a Dolní, Moravany, Moravsko v Čechách.

mъd-, mud- (medlý, mdlý).

medlánky Brn., deminut. z medlany; srov.: z Medlan 1412 Kn. P.; srv. č. I., 103.

mъk-, zdlouž. **myk-**.

pomyče Znoj., dříve podmyče z pův. podъ-myk-jo-; srv. in villa Podmicze 1371; —

zámek nový Litov. z pův. za-mъkъ; — nové *zámky* Výšk. Srv. Zámek, Zámky v Čechách.

mъnich- (mnich ze sthn. munich).

miší Jič., šp. myší, z pův. mniší; srv. Mniší 1480 Kn. P.

---

*) Srv. Vondrák, Vergl. Gramm. I., 304; změna v mlad- nenastala prý pro rozlišení od *mold- mladý.

**) Miklosich rozeznává muravu od moravy.

-n- ze skupiny mni- se odsouvá; srv. dial. hromice, lomice atp. (Gebauer I., 381).

Srv. Mnich, Mníšek v Čechách.

náklo.

náklo Litov.; srv. Nakel 1078, 1126 CB. Fried. (část listiny, obsahující slovo N., je pozdější interpolace) a j.; (de) Naklo 1378, z Nákla 1407 Kn. P.

Uspokojující výklad dosud podán nebyl. Vykladatelé, pokoušejíce se o objasnění temného tohoto slova, vycházejí buď od praehistorické minulosti místa nebo od útvaru a povahy půdy, na níž toto *n.* nebo *nákla* v jiných zemích slovan. leží. Zvuková shoda a nález zbytků osady nákolní v rybníku „Podkově" vedl naše archaeology k výkladu, že náklo znamená osadu na kolech, „nákolí". Tak soudili M. Růžička, Č. Ol. M. I., 30, J. Havelka a J. Wankel, ibid. I. 76, VI. 50. Etymologii tuto v zápětí vyvrátili Brandl a Th. Vodička (ibid. I. 75 a 170) poukazem na to, že ztráta kmenového -o- jest nevysvětlitelná. Brandl, s nímž Vodička souhlasí, odvozuje proto náklo od slova kel = zárodek. Osada slula prý asi původně nákel = místo, kde něco klíčí, vlhké místo, bařina aneb místo, kde klí = vrbí silně klíčilo. Nynější jméno náklo prý se vyvinulo z hromadn. náklí.

Jiný výklad podal Prusík v Čas. Olom. Muz. III. 42, který odvozuje náklo od koř. snāk, nāk, jejž vidí v lat. nāre, řec. νῆ-σος; odtud příponou -lo obdržel nak-lo = místo mokrotou plynoucí, temeniště, bařinaté místo, metonymicky vrbí. Patrno, že Prusík snažil se jinou cestou dojíti téhož významu jako Brandl. Prasek, Sel. Listy 1905*), přihlížeje patrně ku poloze N. — stojí na ostrohu, jehož se dotýká říčka Cholinka, pod N. bývalo jezero — vykládá nákel za písečnou výspu v řece čili břeh. Srv. Sel. Arch. IV., 164.

Nesnáz při tomto slově záleží v tom, že možno při výkladu vycházeti od několika slov zvukově shodných, ale významově zcela rozdílných. Podle Gebauerova Stč. Slovn. jest dvojí kel: 1. Spitzzahn, 2. Halm a trojí klí: 1. Gummi, 2. Keim, 3. zákolník; nákel podle Kotta znamená: 1. temeniště, 2. naseté vrbí mladé (náklí tamtéž = mladé vrbí), 3. přístav lodí, 4. ostrov. Brandl vycházel od významu uvedeného sub 2., Prasek od významu sub 4.

*) Článek tento nebyl mi přístupný.

— Není ani nutno vycházeti od koř. kъl-*), bylo by též možno odvozovati místní jm. nakel, naklo z koř. kъ (slabý stupeň koř. ku, kov); z na-kъ-lъ jest nakel, z nakъ-lo — naklo. Bývá ve jménech tvořených suff. -lъ, -lo též stupeň slabý; srv. stsl. pьk-lo, žьz-lъ. Úhrnem nutno upřímně vyznati: non liquet!

Srov. Nakle v Cechách.

něm- (němý, Němec).

němčí dolní a horní Hrad. lépe než dolněmčí, horněmčí z původ. něm-ьč-ьj-; srovn.: Nyemczie 1358 DO, Niemčzij dolni 1466 t.; —

němčice z pův. němčici; srv. č. I., p. 15 a 104; —

němčany Výšk. t. j. němčěné = kdo bydlí v němčí; srovn. č. I., p. 23 a 104; —

německé N. Měs. z pův. něm-ьč-ьsk-; srovn. Nemecz 1335, Německé 1464 Kn. P.

nik-

ponikev Lit. z pův. po-nik-ъvь = locus, ubi fluvius sub terra absconditur (Miklosich); srv.: Ponikew 1365 DO, z Ponikve 1409 Kn. P., obec dědiny Punikve 1661 Listin. Prask.

Srovn. Poniklá v Čechách.

niv- (niva ager).

nivy N. Měs.; srv. co do významu: super agris qui wlgariter Vrborekkr seu nyby (= nivy) dicuntur 1355 DB; —

nivnice Brod z niv-ьn-ica; možno též odvozovati od kmene jiv-; viz tam, kde podán zevrubnější výklad.

nog- (noha).

Jest v přezdívce bosonohy, pův. bosonozi; srv. kmen bos-.

nov- (nový).

Ve jménech *nový* dvůr, *nová* ves atp.; v komp. *novosedly, novopláň, novosady*; —

novičí Bosk. z novičie, původ. nov-ič-ьje; srovn. Nouiczie 1318—1326. Odvozeno patrně od jm. novič, novica, což snad mohl býti název trati; srv. novina.

*) Z koř. kъl- odvozoval nákel též A. Matzenauer, Listy Fil. XI. 174, předpokládaje zaniklé sloveso významu scatere, fluere.

obь-tj- (stsl. obьštь communis, obec).

ubec Brno t. j. obec; srv. Obcze 1261 (2×).
Srov. Obecnice, Občiny v Čechách.

Olomúc.

olomoučany Bosk. m. olomúčěné = kdo bydlí v Olomouci; srv. castrum Olomuczan 1346; srv. č. I, str. 22, 75.

olьch- (ȍlšě, stsl. jelьcha).

olší z pův. olьš-ьje; srv. Olschie 1377 DB (Vel. Mez.);

volší Dač. = olší; —

olšany t. j. olšěné = kdo bydlí v olší; srv.: Olsaz 1131, Olschan 1329, 1373 (Prostěj.);

olešná z pův. olьš-ьn-; srv. Olesna 1227, 1318—1326 (Bosk.); Olesschna 1374 DO (= o. horní Šump.); in villa Olšné 1409 Kn. P.; *volešná* horní Dač. m. oleš-; —

olešnice z pův. olьš-ьn-ica; srv. in Olesnicz 1348 DB (Bosk.) = olešnička podle vydav. Desk; —

olešnička N. Měs. z pův. olьš-ьn-ič-ьka; č. olešnička odvozeno již z olešnice (z olьšьničьka by bylo olšenička); srovn.: z Olešničky 1406 Kn. P.; —

olešínka z pův. olьš-ьn-ъka (-e- podrženo analogií podle olešná); srv.: Olessenka 1368 (N. Měs.); —

olšovec z pův. olьš-ov-ьcь; srovn. Olschowecz 1355 DO, z Holšovce . . . v Holšovci 1437 Kn. P.; vedle toho s koncov. -ic-: Olschowicz 1368 DO — Prasek vzhledem k němec. jm. Olspitz Olšovce u Hranic soudí v Č. M. M. 1905, p. 46, že o. jest původně patronymikum z osobn. Aleš: Alšovice - Olšovice - Olšovec. Ale olšovec jest patrně tak tvořeno jako lipovec, léskovec atp., tedy appellativum; srv. Olšovec, rybník u Jedovnice. Staré Olšovic v DO a něm. Olspitz možno vyložiti neustáleností místních jmen; srv. jm. jaborovec, str. 163.

Srv. Volší, Volšany, Olešno, Olešná, Olešnice, Podůlší, Podůlšany v Čechách.

***olp-** (srv. srb. lap wässeriger Boden, slovin. lap Schlund, rus. lopanь Brunnen in Moraste, Vondrák I., 298).

lopeník Brod; na blízku říčka Lopenica a hora V. Lopeník.

opat- (cizí ze stn. abbāt).

opatov Třebíč; srov. Opatow 1086, de Oppatow 1416 DB;

opatovice m. opatovici = lidé opatovi; srv. Opatouicih 1131; srv. č. I. p. 106.

or-.

rataje m. ratají = oráči z pův. or-tajь; srv. Ratagih 1131 (Olom.); gen. -í podle duše. z Ratají 1409 Kn. P.

Srv. Rataje v Čechách.

(o)řěch- (ořech).

ořechov; srovn.: Orechouem 1131 (Hrad., Brod), Orzechow 1355 DO (Brod); srv. č. I., 29.

Srv. Ořech v Čechách.

ork- (rokyta).

rokytno N. Měs., *rokytná* Krum. z pův. ork-yt-ьn-; srv. in Rokethne 1348 DB (N. Měs.?);

rokytnice nebo *roketnice* z pův. ork-yt-ьn-ica; srv. Rokitnyczie 1349 DO (Přer.) a j.; —

Srv. Rokyta, Rokycany, Rokytná, -o, Rokytňany, Rokytník, Rokytnice, -etnice, Rokytovec v Čechách.

orv- (rovný).

rovné N. Měs. z pův. orv-ьn-; srv. Rownee 1351; —

roveň stará, nová Třebov. z pův. orv-ьn-ja; srov. Wrowny 1351 DO*); —

rovensko Záb. z původ. orv-ьn-ьsk-, dříve rovenské; srov.: Rowenske 1397, 1447 DO, z Rovenského 1409 Kn. P.

Srovn.: Rovina, Rovinka, Rovná, -é, Roveň, Rovensko v Čechách.

1. **os-** (osa = osika nebo osa = vosa).

osíčko Hol., deminut. z osí, osíce z pův. os-ьj-ьč-ьko; srv. in Osschyeczka 1371 DO**). — Prasek, Sel. Arch. V., 203, odvozuje osíčko ze jména osek a pro suff. -ьko řadí mezi osady dočasně zpustlé.

Srv. Osí, Vosí, Vosná, Vosičky, Vosikovec v Čechách.

*) Srv.: de agris, qui dicuntur Rownye 1405 Kn. P.

**) -ie- m. í (z os-ьj-ьč-ьko stažením vznikne osičko) vysvětliti lze zvratnou analogií; srv. Hist. Mluv. I., 224.

2. **os-** (os, stsl. osъ).

ostrý z pův. os-(t)-ro-; ve jméně ostrý kámen = rausenstein Třebov.; —

ostrava (moravská) z pův. ostr-ava; srv. Oztrauiam 1267 aj.; z Ostrawy 1468 Kn. Opav. -- Prasek v Č. M. M. 1904, 433 odvozuje jm. ostrava ze zdlouž. kmene strōv- (srōv-): o-strav-a = řeka ostrovy tvořící. Není mi jasno, proč tu Prasek od km. os- (ostrý) se uchyluje, ačkoli tamtéž p. 434 jméno oslava z téhož kmene vykládá. Zdloužený kmen srōv- není jinak ve slovanštině dosvědčen.

ostravice Míst. z pův. ostr-av-ica; —

ostráta Hol. z pův. ostr-ata; srv. Ostrat 1391, kromě Ostraty 1407 Kn. P.; —

ostroh uherský Hrad. z původ. ostr-ogъ; srov. Ostroh 1275, munitionem Stenicz siue Ostroh 1318, ostrosee 1131 = (v) ostrožě. — Na koř. serg-, sorg-, pův. o-sorgъ nelze pomýšleti, ježto by z toho vzniklo v češ. ostrah, nikoli ostroh. Pro výklad z ostrъ suff. -ogъ svědčí též to, že slovo toto vyskýtá se ve stsl., ruš., srb., pol. ve stejné formě; srv. též Meillet, Études 354.

Řadě místních jmen byl základem kmen os-lo- téhož významu jako os-(t)-ro-, k němuž náleží fem. os-la = cos; srov. pěknou parallelu adj. mok-lý a mok-rý, subst. mok-l-ina a mok-ř-ina téhož významu (Gebauer, Slovn. Stč.). Z kmene os-lo- odvozena jména: *os-l-ava* Vel. Mez.; srv. Ozlaua 1086 (řeka); —

oslavany Brn. t. j. oslavěné = kdo bydlí na Oslavě; srov. Ozlauan 1197, Ozlawan 1225 a j.; —

oslavice Vel. Mez. z pův. os-l-av-ica; srv. Osslauicz 1370, 1373; —

oslavička, oslavičky (též oslavice malá) t., deminut. z předešlého; v dokladech sg. i plur.; srov.: de Oslawicz Minori 1360 DB, de Oslauicze parua 1376 t., de Oslauiczka 1361 t., in Oslawiczky 1386 t.

hostice pustá Šump., *hoštice* t. z pův. os-t-ica (demin. k os-tь): srv. Hostyz welika — Hostyz mala 1397 DO.

Srv. Ostrá, -é, Osly (je-li z osla) v Čechách.

osoblaha.

Appellativum neznámého smyslu. První člen snažil se objasniti Prasek v Č. M. M. 1905, p. 239 spojením s přídav. jm.

suchъ, ale nedbal při tom základních pravideľ hláskoslovných. Doklady listinné vedle znění německého mají též tvar pol. -błog-: Osoblogam 1233: Ossoblaham 1403.

ozd- (ozd, vozd, hvozd).

oznice Val. Mez., je-li z pův. ozd-ьn-ica; srv. Ozdnicze 1396 vedle Oznicze 1376.

pelz-

V druhém členu komposita *doloplazy* Olom.; srv. sub dol str. 189. — Srv. Plazy v Čechách.

per-, pьr- (stsl. pьrati letěti, č. péro).

perná Val. Mez. z pův. per-ьn-; srv. de Perne 1355 DO; jako běžný znamená původně jsoucí v běhu, tak by perný značilo asi prudký, rychlý. — Jiného původu jest *perná* Mikul. z němec. Bergen; srv. níže jm. německá.

Srv. Perná v Čechách.

perg-, pьrg- (prha).

pržno Val. Mez., dř. snad též pržná z pův. pьrž-ьn-; sr.: de Pirsna 1378, de Przna 1380, 1396, de Przne 1383, 1401 a j.; de Przneho 1415 DO.

persk-, pьrsk-.

pršná Hrad. z prščná a to z pův. pьršč-ьn-; srv.; Prsczna 1397 DO, Prssczne 1437 t.

pěs- (piesek z pěsъkъ).

písek Hrad.; v starších dokladech sluje latinsky arena: ad villam, que arena dicitur 1322, de Arena 1346; čes.: Pisek 1447 DO; —

pískov Litov. z pův. pěsъk-ovъ; koncovka -ovъ ukazuje na osob. Písek; srv. Pyscow 1358 DO; —

písečné N. Měs., šp. -ý, z pův. pěsьč-ьn; srv. de Piseczne 1374, v Písečném 1436 Kn. P.; — *písečná* Bud., C. Cl. -ý.

Srv. Písek, Písečná v Čechách.

pil- (pila ze sthn. fîla).

pila, název samot na různých místech.

Srv. Pila, ves v Čechách.

pis-, pьs- (psáti).

písařov Záb.; srv. č. I., str. 29; k dokladům tam uvedeným připojuji Pisarzow 1464 DO.

Pitárné.

pitárné Osobl., Prasek, Vlastiv. Slez. II. 1, 31 Bitárno; srv. Biterne 1267, Bitern 1318—1326, Biterno 1577 Prasek, uv. m. 116. — Slovo nejasné.

plet- (plot).

oplocany Přer. m. oplocěné = kdo bydlí v oplotu (ohradě); srv. Oplocaz 1131 (Fried. CB 119, pozn. 32 čte mylně Oploč-), Oploczani 1358 DO.

Srov. Oplot, Oploty, Oplotec v Čechách, jsou-li tato česká jména původní.

1. **pol-** (poľe).

pole s epithety: vysoké Brod, dříve též vysoká lhota; srv.: Byssoka Lhota, que et Byssokapoli dicitur 1261, Wissokapoli 1361, Vyssoke pule 1363; — horní Dač.; — královo Brn.; starší názvy jsou německé: Cuonegesueld 1244 a tak ještě v DB: Nouauilla, que wlgo Kunygesfeld nuncupatur 1376; —

polanka z pův. poľ-an-ъka: srv. de Polanca 1350 DB (Krum.): Polanka 1361, Polanky 1367, s přehlas. -e-: Polenka 1363 (Val. Mez.; -e- na př. podle lok. sg. v Polencě).

Srv. Pole, Polánka, Polenka v Čechách.

2. **pol-** (srv. stsl. polica = prkno z *pola).

police Záb. z pův. pol-ica; srv. Policze 1343, z Police 1406 Kn. P.; —

poličná z pův. pol-ič-ьn-; srv. Policzna 1396 (Val. Mez.); —

poličky Přer., deminut. z pův. pol-ič-ьka; dle Wol. dříve Pulice; srv. in Puliczich 1437 DO.

Srv. Police, Poličany, Polička v Čechách.

3. **pol-** (pól).

V prvním členu komposita *polouvsí* Jič.; doklady viz sub vis-.

Polichno.

polichno Brod; srv.: villam Polichno 1418 DO, de Pollichna... in villa Pollichna 1373 t.; s koncovkou patronymickou -ovъ: Polichnow 1368 DO. Slovo temné.

pop- (pop cizí ze sthn. phaffo.)

Jména sem náležející uvedena již mezi osobními na str. 110. Připojuji: *popov* Brod., též popukeř t. j. popův keř; — *popůvky* Brn., deminut., zkráceno z popovičky (srv. č. I., § 9); srv.: de Popowyczek 1353.

Srv. Popovo, Popovice, Popovičky v Čechách.

prus- (Prus).

Jména sem náležející uvedena mezi osobními na str. 112. K dokladům tam uvedeným připojuji: Prusi 1078 (v části později interpol.), Pruzeh 1131 (t. j. (v) Prusiech) Výšk.

pust- (pustý).

pustina Vel. Mez. z pův. pust-ina; srov. (z) Pustiny 1625 Prask. Listin.

Srv. Pustina, -iny, Pustinka v Čechách.

Pyšelo.

pyšelo Třebíč; srv.: Pyscholo . . . in Pyscolo 1349 DB; in Pyschele 1354 t., de Pisschela 1356 t., de Půssel 1381 t. (= z Pyšel?); masc.: aby se uvázala v Pyšel 1436 Kn. P.

Slovo nejasné; srv. Pyšely v Čechách.

pъt- (stsl. pъta, č. pták).

ptení Prostěj. z pův. pъt-en-ьje; u jmen zvířat bývá jinak kmen -en- ještě ve spojení se suff. -ьcь; srovn. stsl. pъtenьci *τὰ νοσσία*, stč. kuřenci, lvíčenci. Doklady: Napteni 1131, de Ptenye 1403 (porušeno: de Pten 1372, ze Petenie 1387*), ze Ptení 1406; podle něm. Ptin též Ptí(ň); srv. ze Ptyně 1532 Kameníček, Sněmy II. 579, ze Ptyní t. r. t. 582. — Na stsl. pъten (sic!) prý pták pomýšlel již Brandl, Rozpravy p. 147.

pьj-, sil. stup. poj-, zdlouž. paj- (píti, na-pájeti).

napajedla Hrad., plur. k appel. napajadlo = Tränke; přehlas. -e- podle lok. (v) napajědlích; srov. Histor. Mluv. III., 1, 147; srv.: Napaiodl 1366 (-o- snad přepsáním za -a-); s přehláskou: Napagyedl 1371 DB, v Napajedlech 1437 Kn. P.

Srv. Napajedla, samota v Čechách.

rąb- (rubati).

poruba Hran. z pův. po-rąb-a; srv. rusín. porub „Ausrottung des Waldes“; —

*) Srv. též: in villam Ptyena vulgariter dictam 1359.

roubanina Třebov z původ. rąb-an-ina; drží ves Rubaninu 1481 Kn. P.; starší doklady neukazují jasně rodu: de Rubanyn 1356 DO a j.

raj- (ráj).

rájec Bosk. z původ. raj-ьcь; srv. Rayc 1131; — na Rejci, obec vsi Rejce vedle: ze dvora Rájeckého 1552 Listin. Prask. (= Großrasel Záb.); tím by byl dán doklad pro přehlásku áj-ej (srv. Gebauer I., 135), ale jest možno, že se říkalo do Rajce s krátkým -a-; —

ráječek Záb. z pův. raj-ьč-ьkъ; *ráječko* Bosk. s -o jako vozdečko m. hvozdeček. — Srv. též č. I., str. 25 a 115.

Srv. Ráj, Rajsko v Čechách.

rak- (rak).

rakoví Tišn. z pův. rak-ov-ьje?, spíše z přídav. jm. rakové: srv. de Rakowe 1392 Kn. P., z Rakové 1466 t., z Rakového 1480 t.; též v plur.: z Rakowich . . . w Rakowich 1406, z Rakovaych 1480 Kn. P.; —

rakodavy Olom. m. rakodavi, přezdívka: srv.: Rakodaw 1358 DO, v Rakodavích 1437 Kn. P.

Srv. Rakousy (Rako-úsi), Raková v Čechách.

rej- (rě-ka).

řečice z pův. rěč-ica; srv. z Řečice 1411 Kn. P.; též pomnož.: z Řečic 1408 t.; —

říčky, plur. k deminut. rěč-ьka; srovn. Rzyczka 1358 DB, Rziczky 1365 t. (Ivanč.): —

meziříčí z pův. -rěč-ьje, později mezihrieč, -říč: de Mezirziecz 1374 Kn. P., z Meziříče 1407 t.; deminut. odtud příponou -ko meziříčko Bosk. a meziříčko horní Dač. aneb -íčko: super villa Mezirziczko seu Mezirzicziczko 1464 DB (meziříčíčko); — *pořící* a *pořič*: Porzieczie 1360 DO, Porziecz inferius et Porziecz superius 1382 t., villam Hornye Porzyecze, villam Dolnye Porziecze 1416 t. Bosk.; — *zářící* Krom.: v Zaříčí 1408 Kn. P. a j.

Srv. Řeka Černá, Řečany, Řečice, Říčky, Poříčí, Poříčany, Zářečí, Zářící, Zaříčany v Čechách.

rek- (otrok).

otrokovice Hrad.; srv. č. I., 106.

rěp- (řěpa, srv. lat. rāpa).

řepka Tišn. z pův. rěp-ьka; dříve snad řepice (z rěp-ica); srv.: de Rzepicz 1356 DB; —

žopy Hol. z pův. žepy—řěpy; srov. Zepy 1272, Zopi 1374 Kn. P., z Zop 1406 t. Srov. doklady na změnu ř—ž a dialekt. že- v žo- v Hist. Mluv. I., § 133, 221.

Srv. Řepy, Řepany, Řepníky v Čechách.

rę̄s- (řasa).

řásná Dač.; srov. Rzasna Lhota 1385 DB (nemá-li se čísti řásná, lhota); Rzazna 1399 t., z Řásné 1406 Kn. P.

rezg-*) (rózha, roždie, roští).

rouštka Val. Mez., lépe růžďka (Šemb.), z původ. rozg-ьka. Podle Vítěz. Houdka v Čas. Olom. Mus. VIII., 34 říká lid Růžčka, adj. růžecký. Pastrnek ibid. p. 80 soudil podle adj. růžecký, že růžčka je z pův. rožьčьka, ale z toho by musilo býti nč. růžečka. Z růždka očekává Pastrnek adj. růždecký nebo růždžecký, ale růžecký možno vykládati z růž(ď)ka; ostatně při tvoření adj. ze jmen místních působí mnoho analogie. Název rouštka je patrně umělého původu a zaveden asi českou intelligencí, zvyklou nahrazovati valaš. ū spisovným ou.

Říše.

Slovo nejasné; staré doklady ukazují na kmen *řuś-* nebo *hřuš-*; srv. de Revsch 1265, Reusch t. r., často tak; Rusch .... in Rusch 1257, de ... in Altenrusch 1257; in antiquo Rusch 1301, Staru Rzisschi 1387 DB — Stará Říše Dač.; — z Rżysse ..... v Rżyssy 1320 (opis), in Hrzuss 1353 DB, Rzůsch 1358 t. — N. Říše Dač.; — týž kmen jeví se u jména *Hříšice* Dač.: in Hrzusycz 1353 DB, de Ryssycz t., parua Hrzysicz 1376 t.; v Kn. P. pomnožné: z Řišic ... v Řišicích 1407.

rog- (roh).

rohy Vel. Mez.; srv.: villa Roh 1377, v Rozích 1460 Kn. P.;

rožná N. Měs. z pův. rož-ьn-; srv. cum villa Rosnee 1349 DB, Rozna 1416 Kn. P.; —

rožínka dolní a horní N. Měs. z rožénka a to z původ.

*) Z kmene rezg- (litev. rezgù = pletu) odvozuje rozga—razga Vondrák I., 398; Miklosich E. W. z *orz-g-.

rož-ьn-ъka*); srv. villam Rozenkam 1349 DB, často; v Rožence 1406 Kn. P.; —

rohatec Hodon. z pův. rog-at-ьcь; srv. Rohatec 1368 DO; v Kn. P. pomnožné i singulární: z Rohatec 1406, z Rohatce t. r., z Rohatec 1411. — Srv. Rohy, Rohatec, Rohacko v Čechách.

rogoz- (rohoz = rákos).

rohozdec Tišn. m. rohozec z pův. rogoz-ьcь; -d- vyvinulo se v nepřímých pádech, kde se stýkalo -zc-; srv. z Rohozce 1412 Kn. P.**) — Srv. Rohozná, Rohozec v Čechách.

rochl-, rokl- (cizí z něm. rachel).

rohle Záb.: srv. Rochla 1384, Rochle 1385 DO; jinak většinou -h-: Rohla 1356, 1389; Rohly 1397, 1412, 1447; Rohle 1376, 1412; Rosla 1371 — vesměs DO. Je-li rohle původu domácího, bylo by možno pomýšleti na kořen. rog- a suff. -ljo- nebo -lja-: srv. stsl. rogľь, slovin. rogelj = roh.

Srv. Rokle, Rohliny neb Rochliny v Čechách.

Roštění.

roštění Hol.; slovo temné; srv.: Rosceni 1131; in Rostyenie 1353 DO, Rosczenye 1376 t.: z Rossczenie 1481 Kn. P.

rov-, ru- (rýti, rov).

přerov t. j. prě-rovъ fossa; Preraw 1356 DB, Przerow 1351;

rovečné Bosk., šp. rovečín, z pův. rov-ьč-ьn-; srv.: in Villa Roweczne 1349 DB, de Roweczneho 1379 t., z Rovečnýho 1500 Arch. Č. XVI., 554. — Srv. Přerov v Čechách.

rud- (rudý).

ruda: in Hruda 1353 DB, in Ruda 1366 (Vel. Mez.): Ruda 1397 DO (= r. n. Mor. Šump.); in Ruda 1348 DO a j., we wſy Rudie 1492 t. (= r. německá Rýmař.); —

rudka z pův. rud-ъka: srov. villam Rudkam 1322 (Bosk.); de Welike Rudky 1399 DO (Třebov.); *roudka* malá Třebov.: srv.: Rudkam paruam 1372***); —

*) Odvozovati z pův. rož-an-ъka, rožénka není vhodné, ježto není dosvědčena osada rožená.

**) Dříve snad slulo toto místo Rohozov; srovn. Rogozou, Rogozouicih 1131.

***) Podrobně o obou roudkách a jich vzájemném poměru Prasek, Sel. Arch. IV., 44 n.

roudno Šternb. z pův. rud-ьno; srv. Rudno 1397 DO 1410 CM; *rudné* Třebov.: Rudne 1398 DB; —

rudník Kyj. z pův. rud-ьn-ikъ; —

rudiče z pův. rud-ica; srovn. Rudycz 1353 DB (Bosk.); in Wrudycz 1350 DO (Brod.).

Srv. Ruda, Roudná, Roudné, Roudníky, Roudnice, Roudnička v Čechách.

ruch- (srv. rušiti).

rouchovany Krum. místo rúchověné; srovn. Ruchwan 1325, z Rúchovan 1406 Kn. P.

rus-

rouské Hran. z rúské, pův. rusьsk-; srov. Ruske ok. 1310, 1390, in villa Russki 1390, de Ruskeho 1400; —

rusava Hol. z rus-ava. Z výkladů jména této osady, nazvané po říčce téhož jména, uvádím Brandlův v Rozpr., podle něhož Rusava = ξανθός v Iliadě, Perwolfův Arch. XVI., kterému jest Rusava „die fliessende", a Praskův v Č. M. M. 1904, 432, kterému značí totéž co Čermná či Červenka. Miklosich E. W. rozeznává (mimo národní jméno Rus) dvojí kmen rus-: 1. rusý = plavý, 2. rous = haarzotte.

ryb- (ryba).

rybí Jič z pův. ryb-ьje; — *rybné* Jihl. z pův. ryb-ьn-; srv.: de Rybne 1356 DB; —

rybníky Krum. z pův. ryb-ьn-ikъ; srv. de Rybnik 1349 DB;

rybníček Výšk. z pův. ryb-ьn-ič-ьkъ; srv. de Ribniczek 1399;

rybář(e) Hran. m. rybáři z pův. ryb-arь.

Srv. Rybná, -é, Rybník, -y, Rybníček, -čky v Čechách.

sąk- (suk).

V kompositech: *soběsuky* Prost., přezdívka, pův. soběsuci; srv. Sobiesuk 1347 CM, 1384 DO; v Soběsucích 1410 Kn. P.; —

sukolom Litov.; srv. de Sukolom 1318, srv. 1326; dialekticky: de Sukulom 1376 Kn. P., de Sokolom 1359, Sokolom 1437 Kn. P. (akk. v č. tex.); nyní Sokolom.

Srv. Soběsuky, Sukorady v Čechách.

salaš.

salaš Hrad. — z novější doby.

sě- (sěno*).

senice z pův. sě-n-ьn-ica; srov. Syennicza 1261 (Brod): — *s.* veliká Litov.: z Veliké Senice 1447 Kn. P.; —

senička Litov., též m. *s.*, deminut. ze sěnnicě; srov. de Seniczka 1389 Kn. P., starší dědiny Malé Seničky 1755 Prask. Listin.; —

seninka Val. Mez., deminut. k sěnná s přejatou příponou zdrobňovací -inka.

Srv. Senník, Sen(n)ice, Senohraby, Senožaty atp. v Čechách.

sed-

I. Z kmene sed-: *sedlnice* Jič. z pův. sed-l-ьn-ica; srov. ab aqua Zedelniz 1267. — Prasek v Č. M. M. 1905, 235 vykládá ze Sadelnice, ale neopírá se o určitý doklad.

sedlec Třebíč místo sedlce t. j. sed-l-ьce, deminut. k sedlo; srovn. Sedlce 1000 CB Fried. (v Čechách); — *selec* Mik. místo sedlec, sedlce; doklady pouze německé: Foydaspru 1332 a j.; —

sedlisko Olom. t. j. sed-l-isko; srv.: in Sedlisk 1276.

II. Z kmene sěd- (sēd-): nové *sídlo* (Cat. Cl.), novosedly (Lexik.) Mikul.; doklady jsou již změmčeny: Neusidel 1271, Nevzidl 1351 DB.

III. Z kmene sad- (sōd-): *sádek***) Třebíč z pův. sad-ьkъ; srovn. Sadek 1358 DB; sádek může býti deminutivum k sád = mezník; srv. Bartoš, Dial. Slov.

Srv. Sedlo, Sedlec, Sedlčany, Selce, Selčany, Sedlečko, Sedlecko, Sedliště v Čechách.

sěk- (sieci).

osek Hran. z pův. o-sěkъ; srv. Novum Hosek 1360; —

osyky Tišn., je-li z oséky; srv. Ossyecz 1390 DB; *osíčko*, je-li z osiečko, srv. km. os- 1); —

osičany Krom., šp. osyčany, pův. oséčěné = kdo obývá osék; srv. de Ossieczan 1366; -i- za -e- (-ě-) jest patrně dialektické; —

paseka z pův. pa-sěk-a; srv.: villam dictam Techancz seu alio vulgari Passeka 1380 (Rýmař.); ke jménu p. připojuje se obyčejně přívlastek, značící místo, kam p. přísluší: p. jaroslav-

*) -no přípona; srv. Meillet 445, Vondrák I., 414.

**) Také jm. Zottig Osobl. je asi z čes. sádek: Sczadec 1250, Zadik 1267, Zadech 1270.

ské (Holeš.), jimramovské (N. Město), roženecké (t.) t. j. u Rožné, videcké (Val. Mez.) t. j. u Vidče atd.; —

příseky Jihl. z pův. prě-sěk-a = Gehau; srv. Preseka 1167, Prziessek 1318; —

seč Prost. z pův. sěčь; —

v komp.: *rozseč* z pův. rozsěč i rozsěčie; srov. č. II, § 5, 5; na př. Rossyecz 1349 DB a j. (Dač.), z Rozseči 1411 Kn. P., z Rossecze 1412 t.; —

rosička, lépe *rozsíčka*, demin. z rozsěč; srv.: de Rossieczka 1361 DB, de Rossieczky ... in minori Rossieczky 1369 t. (N. M.); in minori Rosiczcze 1374 DO (Bosk.); — rosička t. j. rozsíčka panenská Dač., dříve jen rozsiečka: Rossyeczka 1376 DB.

Srv. Seč, Osek, Oseky, Osečná, Osečany, Proseč, Prosečné, Prosička, Roseč, Rosička, Příseka, Paseka v Čechách.

serd- (-sřěd v pros(t)řěd).

středolesí Hran.; srv. kmen lěs-. Srv. Střednice, Středokluky v Čechách.

serg-, sorg- (stráž).

strážnice Hod. z pův. straž-ьn-ica; srv. de Straznicz 1391; —

strážisko Lit., též stražiště (-išče); srv. de Straziscie 1373, na Stražisku 1626 Listin Prask.

Srov. Stráž, Strážnice, Stražiště v Čechách.

skel-, skol- (skála).

skalice z pův. skal-ica; srv.: Skalice 1197, de Skalicze 1368 DB (Bosk.); —

skalička Záb. a j., deminut. ze skalice; z Skaličky 1459 Kn. P.; — *skalka* Kyj. z pův. skal-ьka.

Srv. Skála, Skály, Skalí, Skaliny, Skalany, Skalné, Skalice, Skaličany, Skalka, Skalsko, Podskalí, Záskalí v Čechách.

skěp- (ščěp).

štípa Hol. z pův. ščiep-a; srv. Sstippu 1446 DO.

Srv. pol. szczepa scheitholz Mikl.

skot- (skot).

skotnice Jič., Wol. Skotnica, z pův. skot-ьn-ica; srv. mrus. skotnyča schatzkammer (Mikl. E. W.) a str. 207.

skri- (křídlo).

křídla N. Měs., sg. pův. skridlo; de Krzidyl 1376 DB, de Krzidl 1381 t.

slep-*)

slopné Hol. z pův. slop-ьn-; srv.; Slopnam 1261, sloppna t., + zlopna 1298 (3×); tedy dříve *slopná*. Prasek. Č. M. M. 1905, 241 odvozuje ze slupná.

slěp-, (srv. slepý, slepice).

V druhém členu komposita *kuroslepy*; srv. kmen kur-.

slěz (sléz).

slížany Krom. m. sléžěné; srv. Slezan 1355 (3×), 1359 DO t. j. Sléžan.

Na Slezany těžko jest pomýšleti; srv. Č. M. M. 1906, 9.

smerk- (smrk).

smrk Třebíč z pův. smьrkъ; –

smrček Tišn. z původ. smьrč-ьkъ; srv. z Smrčku Kn. P. 1406; —

smrčná horní a dolní Třebíč z pův. smьrč-ьn-; srv. Smirczna 1304, v Smrčném 1417 Kn. P.

Srovn. Smrk, Smrčí, Smrčná, Smrček, Smrkov, Smrkovec v Čechách.

smol-

smolná Třebov. z pův. smol-ьn-; srv. in villa Smolne 1368 DO. — Podle Praska Č. M. M. 1905, 235 jest podobného významu jako s m r č n á.

soch- (socha = vidlice).

rozsochy N. Měs.: Rozsochy ... z Rozsoch 1436 Kn. P.; —

ousoší Tišn., úsoší z pův. ą-soš-ьje**).

Srv. Rozsocha, Ro(z)sochatec v Čechách.

sok- (sokol).

sokol Olom. -nové; *sokolí* Třebíč, adj. přisvoj. či pův. -i, -y?;

*) Kořen tento vidím v řadě: 1) slьp-: stsl. ischlьpati scaturire m. isslьpati (Vondrák I, 361); 2) slep-, dlouž. slēp: slěpati prýštiti; 3) slop-: slopati = chlemtati vodu Kott; slōp-: slapъ fluctus, č. slap.

**) Podle Wol. II. 1, 379 sluje ou. r. 1470 Osoší.

sokolnice Brn., pův. sokolníci = ošetřovatelé sokolů (Brandl, Rozpr. 114); Czokelnicz 1373 CM, v Sokolnicích 1408 Kn. P., z Sokolnik 1459 t.

sol- (sól).

solanec Val. Mez. z pův. sol-an-ьcь; —

slatina z pův. sol-t-ina; srv. Slaczin 1261 (Brn.), Zlatina 1349 DB. (Krum.); *sl.* horní Dač.; —

slatěnice m. slatinice z pův. -ica; srv. Slatynicz 1365 DB; — p.o m n.o ž. slatinice jsou asi místo slatinníci (sg. nom. slatin-ьn-ikъ), ač i plur. slatinicě jest možný; srv. ve Velkých Slatinicích 1405, z Slatinic 1482 Kn. P. (Olom.); —

slatinka, deminut. příp. -ьka; srv. de Slatynka 1391 Kn. P., z Slatinky 1408 t. (Bosk.);

slatinky Prostěj., též m a l é slatinky; srv. Slatina parua 1358 DO, v Malých Slatinkách 1405 CM. — Srov. Slatina, -y, Slatinice, Slatinky, Slatiňany v Čechách.

sov- (sova)

sovinec Rýmař. z pův. sov-in-ьcь; srv. de Souinecz 1353 DO; z Sowincze 1448 Kn. Opav.; starší je název německý: Aylburg 1348 DO.

Srv. Sovinec, Sovinka, Sovinky v Čechách.

sta-

stáj Jihl. z pův. sta-ja anebo staj-a; z Stáje 1406 Kn. P.; —

stádlo Šternb.; starší doklady ukazují na stadlce; srv.: Stadlce 1296, Stadlcze 1372 (Stadlicze 1371 s průvodným -i-), v Stadle 1491 Listin. Prask. (z kopie), ves Stadlo 1512 t. (též); —

stejšť Dač., dříve stajiště z pův. staj-išče; srov.: Stagisscze 1365 DB, Stagistye 1415 t., Staischt 1385 t.; —

prostý Dač. z pův. pro-stъ-*); srov. de Prosteho 1416 DB;

rozstání Prost. náleží snad též ke kmeni sta-, sto(j)-; srv.: de Rostanye 1355 DO, in Rostanye 1358, 1391 t. a jindy často v DO, srovn. ještě in Rostany 1437, 1446, de Prostayn 1368 t. (změmčeno, srv. něm. Rostein); —

stanoviště Vel. Mez. t. j. sta-n-ov-išče; srv. Stanovisch 1327;

přestavlky t. j. prě-sta-vlci; srv. sub vьlk-.

Srov. Stan, Stádlo, Stadlec m. Stadlce, Stanoviště, Rozstání v Čechách.

*) Vondrák I., 170.

stąp- (stúpati).

stupava Kyj. z pův. stąp-a-va; z Stupavy 1464 Kn. P.

stek-, stьk- (s(t)klo).

sklenné Vel. Mez. m. sklenné z pův. stьk-l-ěn-; srv. Sklenne 1368. — Srv. Sklenka v Čechách.

stěn- (stien).

stínava Prost., je-li z pův. stěn-ava; doklady mají -í-; srv.: Stinawia 1358 DO, v Stínavě 1407 CM.

ster-, stor- (strana, stráň).

strání Brod z pův. stran-ьje; srv.: Stranye 1353 DO, Strany 1359 t., Stran 1360 t.; tvrz Strání 1480 Kn. P.; —

straník Jič. m. stranník, pův. stran-ьn-ikъ; srv. z Straníka 1408 Kn. P., de Stranyk 1412 DO; —

stránka Rýmař., dříve stranské, jak u Šembery, pův. stran-ьsk-; srv. wes Stranske 1492 DO; —

straná Dač., t. j. stranná z původ. stran-ьn-; srovn. villam Stranie 1466 DB p. 413.

Srv. Strana, Stráň, Straňany, Stránka, Stranná, -é v Čechách.

střěl- (střěla).

střelná z pův. střěl-ьn-; in Strzilne 1365 DO (Šternb.); —

střílky Krom., plur. k deminut. střěl-ъka; srv. Strielki 1358, Strilk 1321; z Střílek 1406 Kn. P.; —

střelice dříve střělce, střělci, původ. střěl-ьc-; srv.: Strelcih 1131, in Strzielczich 1387 DB; Strzielcz 1375 CM; s analog. koncovkou -ice: Strelicz 1376 DB.

Srv. Střela, Střelné, Střelice v Čechách.

s(t)ru-, s(t)rov-.

pstruží Míst., je-li místo stru-ží (*p* by bylo přisuto jako ve štros—pštros); —

pstružinky Jič., lépe pstružínky, je-li to deminut. ke stružná, pův. stružьn-ьka, struženka—stružénka—stružínka; srv. stroužná v Prus. Slez.; —

ostrov z o-strovъ = „*τὸ περίῤῥυτον*“; srovn. Ostrow 1370 (N. Měs.); —

ostrovánky Kyj., dříve ostrovany; srv. in Ostrawan 1353 DO; na tyto ostrovánky vztahuje se snad listin. Ostrauaz 1131 (sr. Friedr. CB).

Podle Praska náleží sem též ostrava, viz kmen os-.
Srv. Struhy, Strouha, -y, Ostrov v Čechách.

strъg- (stč. strhati radere, srv. Gebauer I., 76).

strhař Tišn., dříve plur. -e: Strharzye 1390 DB 197. Srvn. Struhaře v Čechách od km. strug- (strouhati).

strьž- (stsl. strьža dřeň).

střeň Litov., je-li z pův. strьž-enь, stč. stržen, stržeň; srv. de Wstrzenye 1390 Kn. P., de Strzenye 1392 DB; -rz- možno tu čísti jako -rž- i -ř-; Střeň 1630 Listin Prask. (gen. tamtéž Střeně i Stření).

stud- (studený).

studená Dač. z pův. stud-en-; Studena 1365 DB; —

studně z pův. stud-(ь)nja: st. bílá Třeb.; tři st. N. Měs., dříve čtyři studně: in villa, que quatuor fontes appellatur 1348 DB; —

studnice sing.: Studnicz 1342 (Výšk.); *studnice* pomnož. N. Měs.: in Studniczich 1371; *studničky* jinak *studniee malá* Jihl.; —

studénky a *studýnky* plur. k sg. stud-en-ъka; srv. Studenca 1353 DO, ze vsi Studének 1562 Listin. Prask. (Záb.), úbec dědiny Horních Studýnek 1651 t.; —

studenec z pův. stud-en-ьcь; srv. Studenecz 1366 DB (Třebíč).

Srv. Studená, -é, Studnice, Studňany, Studénka, Studánka, Studánky, Studenec v Čechách.

stvol-

stvol-ová Bosk.; srovn.: Stwalona 1318—1326, de Stwolowa 1399 CM, ze Stvolové 1409 Kn. P.; ze Zbolowey 1406 t.*)

Srv. Stvolny (Zwolln) v Čechách.

stьb- (stblo, stéblo).

Džbel Litov., podle Wol. dříve Zbel, Prasek v Sel. Arch. I., 256 píše Dzbel, v dokladech starých bývá na počátku stb- nebo z(d)b- a -e- mění své místo; srv.: in villa Zbele 1349, in Stebl 1351, de Stebel 1353, in Ztebel t. r., de Zdbele 1358, in villa Stbel 1365, in villa Stbeli 1373, de Stbele 1376 (2×) vše v DB; Stebl 1379, 1387, 1446 DO, Stbel 1446 t. — V Arch. Č. XVII.,

*) Srv.: na lúce Stvolovej na tej Kn. P. 1493 (VI., 316).

strana 535 užívá se slova džbel, zbel jako synonyma ke jménu strouha.*)

stьlp- (stlúp).

sloup Bosk.; srv.: Slúp 1463 Kn. P.; —

čule, něm. zulb Znoj., je-li z pův. stlúp; již staré doklady ukazují na němec. zulb: Zulb 1052, zelub 1228, in Czulba 1410.

Prasek v Č. M. M. 1905, 241 řadí sem též Slopné, srovn. však kmen slep-.

Srv. Sloup, Sloupno, Sloupnice (sg.) v Čechách.

su-, sov-

sovadina Hol. t. j. sov-ad-ina; Vanka z Sovadiny 1480 Kn. P. (týž sluje ibid. VI, 72 Sovadský a V, 7 -inský).

such-

suchá Jihl.: Sucha 1415 DB; *suchdol* též *sukdol* z pův. suchъ dolъ: Suchdol 1318—1326; —

sušice Hrad. z pův. suš-ica: Suzichcz 1344; vedle appellativní sušice (sg.) byly též pomnožné s. z pův. sušici: Sussiczi 1078 (interpol.).

Srov. Suchá, -é, Sušany, Suchdol, Sušice v Čechách.

suk-, sъk- (skáti = souk̨ati).

K tomuto kmeni řadím jména jinak temná: *oskava* Lit., je-li z pův. o-sъk-a-va; z Oskavy 1480 Kn. P.; —

přeskače Kruml. z původ. prě-sъk-a-či; srv.: in Przyeskacz 1358 DB, de Przyskaczh 1354 t.; — přěskač = kdo přesukuje, tkadlec?

skavsko Krom.: Skawsko 1381, 1412 DO.

Srov. Přeskaky v Čechách.

svęt- (svatý).

posvátno Hran. z pův. po-svęt-ьno; srv. zprávu Wol. o vzniku této obce I, 204, pozn.; srovn.: obec Posvátenská 1588 Listin. Prask. II.; —

osvětimany Kyj. m. osvětiměné = kdo bydlí v Osvětimi; srv.: de Oswyetyman 1350 DO; viz též č. I, p. 127.

Srov. Svatá v Čechách, Oswięcim v Haliči.

*) Praví se tam, že se má voda pouštěti určitou struhou a pokračuje se. „Pakli by obmyslili kudy jinudy tý vody púščení, nežli tím džbelem, však tak, aby jí tolikéž šlo, jako tím zbelem...“

sv- (svině).

svinné Vel. Mez. z pův. sv-in-ьn- (svinъ, pův. jm. příďavné = lat. suīnus zpodstatnělo, tak že se z něho odvodilo nové příd. jm. suff. -ьno-); srv.: z Svinného 1483 Prask. Listin. Možno též pomýšleti na *svin-* ve svinьcь olovo. — Podle Čes. Lidu 1907, 304 pochází prý svinné od svinouti, svin = horský uzel, ale od kmene vi- by takové slovo znělo svoj.

Srv. Svinná, Svinné v Čechách.

svьt-.

svět nový Dač. a j.; *světlá* Dač. z km. svět-lo: Swyetla 1394; *světlé* Bosk.: (z) Světlého cca 1604 Prask. Listin.; —

svit-ava: Cwitawa 1210, pomnož.: z Svitav 1407 Kn. P.; deminut. *svitávka* Bosk.: z Svitavky 1486 Kn. P.

Srv. Svět, -y, Světec, Světlá, -é, Světlík v Čechách.

sьrb- (Srb).

srbce Přer. m. srbci z pův. sьrb-ьcь; suff. -ьce- označuje často původ, národnost; srv. Slovenec, Moravec atp. (Vondrák I., 467). K dokladu uvedenému na str. 128. připojuji: Zerbcih 1131 (= (v) Srbcích; od Srbek by byl stč. lok. -iech).

sьreb- (střiebro*).

stříbrnice, pův. stříbrníci = dobyvatelé stříbra (suff. -iko-); srv.: Zrebrniceh 1131 (= (v) Střiebrniciech), in Strzibrniczich 1464 DO, in Strsibirnik 1333.

Srv. Stříbrníky, Stříbrnice v Čechách.

šed-, chod-.

ochoz, vochoz z pův. o-chod-ja, stč. ochoza, ochozě; ochoza = odměřený kus lesa na prodej (Bart., Dial. Slov.); srv.: Ochosa 1261 (Brn.).

šiš-.

šišma Hol. z pův. šiš-ьma? srov.: de Sissmy 1446 DO = z Šišmy; jiný doklad viz na str. 45; dialekt. -e-: nechce . . . vymazati vsi Šešmy 1481 Kn. P.

špic-.

špičky Hran., deminut. příponou -ьka (-ьkъ); srv. in villa Spizk 1270, de Spiczka 1321; z Špiček 1464 Kn. P. — Štrekelj,

*) Z *srēbro a to ze sьrebro; srv. Gebauer I., 143.

Arch. für slav. Phil. 1905, 61 soudí proti Gebauerovi, Hist. Mluv. I. 526, že vedle slova špice, přejatého ze střhn. spitze, bylo staré domácí slovo ščpičě z pův. stьb-ica, pro něž i v jiných jazycích slovanských nalézá obdoby; pak by jméno špičky náleželo ke kmeni stьb-. Srv. též příjmí Štpičský: Jana Štpičského Kn. P. VI., str. 21 a j. často.

štit- (štít).

štítná Brod. z pův. štit-ьn-; srv. de Scitne 1374 Kn. P., ze Štítnej 1537 Listin. Prask. (kop.); —

štítary Znoj. místo štítaři = Schildmacher; srv.: Ssczithary 1365 DB, Štítary 1520 List. Prask.; zněmčeno: Schyltorn 1349 DB.

Srv. Štít, Štítná, Štítary v Čechách.

tęg- (těžěti).

tážaly Olom. m. ťážali, plur. příč. min. čin. ťážal, těžal od slovesa těžěti, stsl. tęžati = pracovati; ťážal = dělník, sedlák; ť ztvrdlo v t jako ve slovese táhnu m: ťáhnu (tęgnąti). V starých dokladech bývá též diminut. příp. -ьkъ: Tasalech 1131 (= (v) ťážaléch), Tesalczi 1078 (interp.), Tasalky 1126 (též).

tek- (téci).

rástoka Hol. m. ráz-toka = místo, kde se vody roztékají; srv. str. 152.

Srov. Roztoky v Čechách.

tel- (tele).

telnice Brn. z pův. tel-ьn-ica; telnicě = ohrada pro telata; srv. konnicě; Telnicz 1261, 1328 a j.; z Telnice 1418 Kn. P.

Prasek v Č. M. M. 1905, 237 srovnává telnici se jménem vtelno a odvozuje obé z kořene vi: vьtel-ьn-ica. Ale jména, kterými se dokládá, stsl. vitlъ machina, slovin. vitla rukojeť mají vi, nikoli vь a není zřejmo, proč by se bylo *v* z *vtelnica odsulo, když ve jméně vtelno se dochovalo.

Srv. Telecí, Telnice v Čechách.

telk-, tьlk- (tlúci).

V druhém členu komposita pacetluky Holeš.; původ. -tluci; kmen části prvé je temný; doklady uvedeny v č. I. sub *pěk-*: k tomu srv.: dědiny Pacetluk 1499 Prask. Listin. (kop.).

tep- (teplý).

*teplice**) Šump. z pův. tep-l-ica.

Srv. Teplá, Teplice v Čechách.

terb-, tьrb-.

trboušany Brn. m. trbúšěné. — Jméno temné.

tich- (tichý).

tichá Míst. — Srv. Tichá v Čechách.

topol- (srv. lat. populus).

topolná Hrad. z pův. topol-ьn-; srv. Topolna 1318, Topolne (Topulne) 1393 CM; —

topolany m. topolené = kdo bydlí na místě porostlém topoli; srv. Topolaz 1078 (interpol.), 1131 (= v topolas, -anech).

Srv. Topol v Čechách.

trąb- (trúba).

troubky Přer., deminut. z pův. trąb-ъka; de Trubka 1348 DO, in Trubca 1349 t.; plur.: de Trubek 1356 t.; —

troubsko Brn. z původ. trąb-ьsko; srov.: Trubsk 1358 DB, Trubsko 1364 t., v Trúbště 1418 Kn. P.

Srv. Troubky České v Čechách.

třěsk- (třieska).

třeština Záb. z třěšč-ina; často v DO; srv.: Trziesczina 1353, Trssczina 1360; v Třeštině 1480 Kn. P.

Srv. Tříškolupy v Čechách.

tru-, trov- (tráva).

trávník z pův. trav-ьn-ikъ; srovn. z Trawnyka 1405 Kn. P. (Bosk.); Trawnik 1349 DO (Kroměř.).

Srov. Travné, Trávník, -íček v Čechách.

trъs- (trest, gen. trsti = třtina).

tresné velké, malé Bosk., místo trestné z původ. trъs-t-ьn-; srovn. in inferiori Trzestna 1351 DB, in Trestne 1354, 1378 t.; Trzestne 1447 DO; z Trestného Velkého, z Trestného Malého 1500, Arch. Č. XVI., 554.

*) Wol. má jen něm. jméno Wermsdorf (-ä-), C. Cl. Ol. Wermsdorf, č. Teplice vel Verničovice.

křtěnice Krum. místo trstěnič z pův. trъs-t-ěn-ica; srv. in Trstyenycze 1353 DB, de Strzienicz 1356 t.; de Trzestnicze 1390*), z Trstěnice 1406. Počáteční trs- změněno v tř- a skupina tř- v kř-. Jméno Stihniz 1253, Styhnicz 1349 DB téže osady jest jiného původu.

Srv. Trstěnice v Čechách.

tul-

všetuly Hol.; srv. vьš-.

tur-.

tuřany Brno místo tuřěné; srv. Turane 1208, de Thursas 1292. Starší vykladatelé přikládají tomuto jménu význam mythologický. Podle J. Hraše v Komen. XV. 757 pochází prý od tuřana, staromoravského prý bůžka. Brandl, Rozpr., myslí, že jméno tur znamenalo nejen býk, nýbrž též božstvo jako keltické slovo tarvos; odtud sloven. turice = letnice. Jisté jest, že jméno tuřany odvozeno jest ode jména turъ = lat. taurus; na kluzké poľe výkladů mythologických neodvažujeme se spouštěti.

Srov. Tuřany, Tursko v Čechách.

tvarog-).**

tvarožná Brno, dříve tvarožnice z pův. tvar-ož-ьn-ica; srov. Twarszonicz 1288, Twaroznic 1297, Twarossnicz 1347; na Tvarožni 1414 Kn. P. (k nom. tvarožně?); —

tvarožná (lhota) Hodon., adj. z pův. tvarož-ьn-.

tyn- (cizí, germ. tūn).

týn Hran., Třeb.; —

týnec velký Olom., deminut. z týn, pův. tyn-ьcъ; srv. Thynech 1223, Tynez 1274, Tyncz 1364, vsi Velkého Tejnce 1603 Listin. Prask. (kop.); — *týneček* Olom., deminut. z týnec, původ. tyn-ьč-ьkъ, tedy stč. týnček; srovn. Tynczek 1263, 1314; Parua Tyncz 1364.

Srv. Týn, Týnec, Tynčany v Čechách.

tьrn- (trn).

trnava z pův. tьrn-av-a; srv. tyrnaua 1275, Tirnauia 1293; *trnávka* z pův. tьrn-av-ъka; staré doklady mají latin. kon-

*) Tento doklad by ukazoval na pův. trъstьn-ica, č. trestnič.

**) Podle Peiskra, Die älter. Beziehungen der Slawen etc. 1905, 3. přejato tvarogъ z turkotatarštiny; srv. turec. torak.

covku -ia: Tyrnavia 1308 (Třebov.), Trnavia 1404 (Jič.), in oppido Trnawka 1405 Kn. P.

Srv. Trní, Trnava, Trnávka v Čechách.

ublo-

ublo Hol., podle Wol. dříve také ublov; slovo nejasné; srv.: z Úbla 1450 Listin. Prask., Ublo 1481, 1482 Kn. P.

ul- (ulič).

ulice nazýval se dříve po česku Dittersdorf (čes. nyní Dětřichov) u Třebové; sr.: villam Vlicze, que in wlgari Dytrichsdorf nunccupatur 1398 DO, není-li to od osobn. Úl; sr. č. I. str. 134. — Srov. Úlice v Čechách.

ust-

ústí z pův. ust-ьje; srovn. Vsty 1368 DO. (Hran.); Vstye 1403 (Val. Mez.). Srov. Ústí v Čechách.

vap- (vápno).

vápenice Brod. m. vápennice; novější kopanice; —

vápenky Hod. m. vápnenky (srov. str. 170).

Srov. Vápno, Vápenice, Vápenka, Vápensko v Čechách.

1. **vel-, vol-** (vóľa, vůle).

zvola N. Měs. z pův. (i)zъ-vol-ja; srov. Swola 1307; *zvole* Záb. téhož původu; srov. Zwola 1412 DO, Zwole 1418 t., Zwol 1318—1326; doklady starší ukazují na zmola, srov. něm. Schmole: Smola 1273, 1391, Zmola 1408 Lechner, Olm. Lehnb. — Prasek v Sel. Arch. II. 128 odvozuje jméno zvole od stvol bez podrobnějšího výkladu.

Srov. Zvole, Zvůle v Čechách, Wola u Poláků, Voľa u Rusínů.

2. **vel-** (veliký).

velká m. vel-ik-á; srov. Velika 1371 (Hran.); — v epithetech: veliká rudka, velké meziříčí atp.; —

v kompos. *velehrad* m. velí grad; srov. str. 175, od. 10.

Srov. Velká v Čechách.

velg-, volg- (vláha).

vlažínka Bud. z pův. vlaž-ьn-ъka, vlažénka; Wol. však píše Wlašimka III, 277.

1. **ver-, vor** (srov. za-vru z vьrą).

obora z pův. ob-vor-a; srov. Obora 1376 DB (Bosk.); —

obřany Brn. podle některých vykladatelů jsou místo obořany; k mínění tomu kloní se ještě Prasek v Č. M. M. 1904, p. 52. Ale není dokladu, že by se ve jménech na -any (-ěné) kořenná slabika takto vysouvala. Sr. zde km. vьrch-. Doklady: de Obran 1234, Obersen 1261, de Obersez 1278, Obersas 1278 atd.

Srov. Obora, -y, Obořiště v Čechách.

2. **ver-** (srov. vřu z vьrją).

vír N. Měs.; -i- zdloužením z -ь- (vьr-); srov. Wir 1243, Wyr 1364 DB; — ve složeninách *černvír* Tišn. a *černovír* Olom.; doklady uvedeny sub čьrn-;

věrovany Přer. sluly dříve vírovany z vírověné; srov. Virouaz 1131, Wyrowan 1275 a j. — Sedláček v Č. M. M. 1906, 1, píše výrovany a soudí, že lid říká vérovany nikoli věrovany, ale již v Kn. P. jest: do Věrovan 1408.

Srov. Velký Vír v Čechách.

vert-, vort-

svratka N. Měs. z pův. sъ-vort-ьka; svratka = die sich windende (Perwolf); srov. in parva Svratka 1356 DB; *svratka* radešínská N. Měs., též svratečka z pův. sъ-vort-ъč-ьka; srovn. in villa Swrateschka 1371 DB; — *kolovrat* Bud. — nové. —

Srov. Svratka, Svratouch v Čechách.

ves- (veselý).

veselá srov. de Wessele 1349 DO (Bosk.), villas Krztyetin et Weselu 1446 t.; — Wesela 1392, 1396 (Val. Mez.); —

veselí z pův. vesel-ьje; srov. Wessele 1261 a j. (Hrad.), 1377 (N. Měs.), Vesseli 1447 DO (Záb.);

veselíčko, deminut. z demin. veselíce z pův. vesel-ьj-ьč-ьko; srov. das kleyne Wesseliczko 1382 (Litov.); —

veselice Bosk., sg., tedy z pův. vesel-ica; srov. in Wesselicz 1318—1326, de Wesselicz 1362 DB, z Veselice 1406 Kn. P., dědictví mé Veselici 1407 t;

veselka z pův. ves-el-ъka = veselá Bosk.

Srov. Veselá, -í, Veselíčko, Veselice, Veselka v Čechách.

věver- *)

veveří m. věveří, neutr. přídav. jm. z pův. věver-ьj-; srovn.

*) Kmen reduplikovaný; sr. pers. var-var-ah Mikl. EW. a Vondrák I., 498.

de Veveri 1213, 1234, Wewerzi 1366 (Tišn.). Veveří — Eichhorn na Rýmařovsku podle Wol. se připomíná teprve od r. 1720.

vez-

přívoz Ostř. z pův. prě-vozъ; srov. z Przywozu Kn. Opav. 1440, z Przywoza 1464 t. — *oznice* Val. Mez., je-li z vǫz-ьn-ica, v ze slabiky vo- někdy se odsouvá; srov. též km. ozd-, kde uvedeny doklady na toto slovo.

Srov. Přívoz, Přívozec v Čechách.

vęz- (vaz).

vážany m. vážěné. Výklad tento se nabízí po stránce významové, ale vadí mu potíže hláskoslovné; slabika váž- byla měkká, očekáváme tedy v histor. době z toho viežěné, nč. víženy (vížany) nebo s krátkou slabikou věžany. Bylo by pak nutno již pro starou dobu předpokládati ztvrdnutí měkkého váž ve važ-. Staré doklady mají vždy važ-; srov. Wasan 1228 (Hrad.), Wazane 1145 (Bosk.), Wazan 1309 (Víšk.), Vazan 1351 DO (Bosk.), w Wazanech 1406 Kn. P. Sedláček v Č. M. M. 1906, 9, řadí je mezi jména vzatá od národních kmenů jako Moravany atp. bez bližšího výkladu.

věž-

vežky m. vézky, vížky, deminut. z věžě, pův. věž-ьka; srov. Wezki 1349 DO, de Wyesek 1383 t., t. j. viežek, de Wyezek . . . in Wyezky 1397 t.; bez jotace: de Wezek 1374 Kn. P., z Vežek 1407 t.; —

věžná N. Měs. z pův. věž-ьn-; srov. de Vezne 1376 DB;

*věžnice**) Jihl., je-li z pův. věž-ьn-ica. — Srov. Věž, Věžná, Věžnice, Věžničky, Vížka, -y v Čechách.

vid-

závist Bosk., V. Meziř. z pův. za-vid-tь.

vin- (cizí, sthn. wīn).

vinary Přer. m. vinaře, vinaři; srov. Wynarz 1388, in villa Wynarzyw (sic) 1368 DO; v komp. *vinohrádky* Brn.

Srov. Vinary, Vinaře, Vinohrady v Čechách.

vis-, vьs-

ves, pův. vьsь, většinou s přívlastky: *dlouhá* (Přer.): z Dlúhé vsi 1406 Kn. P., *dolní* (Hol.), *horní* (Hol.), *nová* — nejčastěji;

*) U Wol. připomíná se teprve r. 1559.

srovn. Nove ville 1384 (Hodon.), z Nové Vsi 1406 Kn. P., *stará* (Přer a j.), *hrdá* (N. Měs.), dříve prý hrdov, *vranovská* (Znoj.) — podle vranova, *zadní* Hol. atd.; —

véska, víska, deminut. z ves, pův. vьsьka; srov. Weskam 1370 (Olom.), ad Weskam 1375 t.; *vésky*, pl.; srov. Weska 1348 DO (Hrad.), v Vískách 1464 Kn. P.; — *vísky* Bosk.; —

vesce z vescě, pův. *vos-ьca*, deminut. k ves; Wescye 1349 DB (Bud.); —

vsisko Olom., dříve vsiště, pův. vьs-išče = místo, kde jest ves; srov. Wsische 1253, Wsysche 1261, Wsiscze 1305; — *polouvsí* Jič. z pův. polu-vьsьje, srov. Poluwssye 1420 Kn. P., z Poluwsie 1464 Kn. Opav., z Puoluwsie 1476 t.; —

kněžoves, kněžěves; srov. sub. kъnęg-.

Srv. Ves, Vesce, Vesec, Vestec, Véska, Víska, -y v Čechách.

višnj-, (višně)

višňová Krum., dříve višňové; srov. Wyssnowe 1342, z Višnového 1406 Kn. P., na Višňovém 1606 Kameníček, Sněmy I. 160.

Srov. Višně, Višňová v Čechách.

vod-

voda, vždy s přívlastkem: *dobrá*, srov. Dobra woda 1252 (Vel. Mezíř.), *stará* v. (altwasser) Šternb., srov. (fluuius) Stara woda 1215, *zdravá* v. (Kyj.). Srov. Voda Boží, Černá a j., Vodná, Vodňany v Čechách.

volch-

vlaské Šump. z vlašské, pův. vlaš-ьsk-; dle Wol. založ. ok. r. 1600 a nazváno „na Vlaským".

vorg-

vražné z původ. vraž-ьn- (*vorg-ьn-); srov. von Wrazneho 1373 (Jič. či Třebov.). Podle Praska, Č. M. M. 1905, 242 jest vražné významem blízko jménu střelná (tedy z verg-, vьrg-).

Srov. Vražná, -é v Čechách.

v-ydr- (vydra)

vydří kostelní, prostřední, zadní Dač. z pův. vydr-ьje; srov. Wydrzie 1351 DB, in villa Wydrzie parochiali 1376 t., in villa Widrzie Prosrzczednem 1371 t.

Srov. Vydří v Čechách.

vys-

vysoká Jihl. a j., příd. jm. vys-okъ: že mi drží . . . Vysokú 1437 Kn P. (Val. Mez.); *vysoké* N. Měs.; — *vysoká—waissak* Osobl. sluje 1267 Wiztogh; —

vysočany Znoj. m. vysočěné = obyvatelé vysokého místa; *vyšehoří* Záb.; doklady viz sub gor-. — Srov. Vysoká, -é, Vysočany, Vyšehrad v Čechách.

vьj- (vi-, víti).

návojná Brod, pův. na-voj-ьn-; srov.: z Návojného 1537 Listin. Prask. Prasek, Č. M. M. 1905, 237 myslí na význam ‚vinoucí se'.

vьlk- (vlk).

Jest ve jméně *přestavlky* Olom. m. přěstavlci, jehož bližší význam není znám. Vašek uv. m. vyslovuje domněnku velice pochybnou, že znamená obyvatele, kteří přestali vlků t. j. upustili od marného pronásledování vlků. Srov. Prestauelcicich 1131, Prestawlici 1210, Prestauilk 1237, často; srov. de Przestawlk 1358 DO; — *vlčí* doly Krom.; srov. de Wůlczichdoluw 1384 DO. —

Srov. Vlčí, Přestavlky v Čechách.

vьrb- (vrba).

vrbka Kroměř. z pův. vьrb-ъka; srov. *vrbka vel.*, *vrbka malá* na Hodon.; *vrbice* Hust. z pův. vьrb-ica; Wyrbycz 1353 DB; —

vrbno z pův. vьrb-ьno; srov. de Wirbna 1362, de Wrbna 1397, 1408 (Osobl.). Prasek v Č. M. M. 1905, 43 řadí tato jména ke skupině jmen „heraldických", nazvaných po přídomcích šlechtických.

Srov. Vrbka, Vrbice, Vrbčany, Vrbičany, Vrbička, Vrbno, -y v Čechách.

vьrch- (vrch).

obřany Brn. je-li z pův. ob(ъ)-v(ь)ršěné—obršěné, obršany = kdo bydlí ob vrch; výklad tento odpovídal by nejlépe poloze místa, ale na závadu jest mu, že třeba předpokládati splynutí o rš v ř. —

Srov. Vršany v Čechách.

vьš-, vьs-

všetuly Hol. m. -i; srov. Wsetul 1358 DO.

Srov. Všeruby, Všetaty atp. v Čechách.

za- (zad).

zadní ves Hol.

zą̈b- (zubr).

zubří z pův. zą̈b-r-ьj-; srv. Zubrzye 1358 DB (in Zubczim 1348 t.) (N. Měs.).

Srv. Zubří v Čechách.

za(j)- (zajiec).

zaječí Hustop. z původ. zaj-ęč-ьj- (či zaję̈čь? srv. medvězí z medvěz); Zaiechi 1277, Zayecz 1358 DB; v Kn. P. pojímáno za adjekt.: v Zaječím 1436 a často; ale též: na Záječí 1406.

Srv. Zaječí v Čechách.

zni-, znoj-.

znojmo; náleží-li ke kmeni znoj-, bylo by pomýšleti na part. praes. pass. znoj-imъ, -a, -o; srv. Znoim 1052 a j. — tak pravidlem v prvních pěti svazcích CM; Zenoim 1223. — Podle běžného výkladu (Royt, Brandl, Wisnar) znamená z. teplé místo.

žab- (žába);

žabná Míst. z pův. žab-ьn-; též *žabeň**); žabeň vyvinulo se snad z žabna jako líšeň z *leština, -o; —

žabovřesky Brn., nazváno od polohy místa v močálovém dole, kde je hojnost žab? srv. též č. II., str. 162; v Žabovřeskách 1406 Kn. P. Doklady starší ukazují na nynější německý název místa Sebrowitz t. j. asi Žebrovice: Zebrawicz 1323.

Srv. Žabovřesky, Žabonosy atp. v Čechách.

žal- (srv. žěleti).

želívsko Třebov., šp. želisko, z původ. žělévsko: Zyelewsco ok. 1310.

žed-, god-.

pohodlí Prostěj. z pův. po-god-l-ьje.

želb- (žleb).

žleb Bosk., *žleby* Tišn.

Srv. Žleby, Žlábek, Žlíbek v Čechách.

želěz- (železo).

železný Tišn., dříve -á z pův. želěz-ьn-; Zelezna 1371.

Srv. Železná, Železnice v Čechách.

*) V této formě připomíná se u Wol. k. r. 1538 (I., 370).

žen-, žьn- (žieti, žňu).

začany Hustop. m. začěné, pův. žatčěné = kdo bydlí v Žatci; začany m. ža(t)čany vzniklo dissimilací; sr. dialekt. Zač, do Zače m. Žatec atp. v Gebauerově Mluv. III., 1, 123. Dissimilovaná slabika za- byla tvrdá, tak že nenastala přehláska. Doklady: Satcane 1131, Zattssan 1366 DB, Zaczan 1408 CM (Czaczan 1366 DB, Czeczans 1369 t.).

Obtížné toto slovo zavdávalo podnět i k podivným výkladům. Brandl, Rozpr. 147 píše Sačany, prý od sak (na ryby), tedy pův. sačani = rybáři; Hraše, Komen. XV., 642 odvozoval dokonce od sotiti = pachtiti se. Ze jména Žatec odvozuje Začany Aug. Sedláček v Č. M. M. 1906, 9.

1. žer-, gor- (žeřavý, žár, hořeti).

I. Ze zdlouženého kmene žēr-, žar-: *žďár* N. Měs. z z-žár, zžár--žďár (Gebauer I., 527); srv.: Zschar 1252, Zaar t.; —

žďárná Bosk.: Zdyarna 1418 Kn. P.; —

žďárec Tišn., přehláska zrušena asi podle žďár; srv.: Sarech 1233, Zhdarekcz 1358 DB, Szdarziecz 1365 t. (t. j. žďářec); —

II. Z kmene gor-: zhoř z pův. sъ-goŕь (kmen gor-jo-) anebo sъ-gor-ja-: Gors 1339, Zhorz 1358 DB (Vel. Mez.); de Zhorzie ... in villla Zhorzi 1365 DB (Tišn.); jednotlivé zhoře rozeznávaly se epithety: holubí, podle Praska, Listin. CV. Holubův*), stranecká, kdysi Pívcova (na Zhoři Pívcové 1625 Prask. Listin.), nová (všecky na Vel. Mez.); v dokladech starých bývá jen zhoř: in villa Zhorzie 1365 DB, de Shuorze 1379 t. (= zhoř holubí); — v nářečích nynějších pojímá se zhoř za femin.; —

zhořec, deminut. ke zhoř; srv.: villa Shorcye 1377 DB, de Parva Zhorzecz 1390 CM; ves naši klášterskú Zhorce 1466 Kn. P. Je-li fem. Zhorcě původní, vzniklo zhořec tak jako vesec m. vescě.

Srov. Žďár, Žďárec, Žďírec, Zhorec, Zhořec v Čechách.

2. žer-.

žeraviny Hodon., plur. k appellat. žer-a-v-ina; z Žeravin 1415 Kn. P.

žup- (župa).

županovice Bud.; srv. č. I., 146.

*) R. 1481 pohání Jan Holub ze Zhoře svého strýce pro díl ze dvoru, „kterýž slove Holubuov“. (Kn. P.)

žьl- (žlutý).

žlutava Hrad. t. j. žlu-t-a-va.

žьrn- (žrnov).

žernovník Bosk. z pův. žьrn-ov-ьn-ikъ; Zyrnownik 1390 DB;
žernůvka Tišn. z pův. žьrn-ov-ъka.
Srovn. Žernovy, Žernovník, Žernovka v Čechách.

Část třetí.

Osady se jmény německými.
Nové osady.

I.

Osady se jmény německými.

Od stol. 13. zalévá Moravu proud německých kolonistů.*) Zvou je sem panovníci, biskupové — mezi nimi zvláště veliký germanisator Bruno (1245—1281) — kláštery i některé panské rody (Dvořák, Dějiny Moravy, 156 n.). Němci osazují místa dosud česká i zakládají osady nové ryze německých jmen. Tato jména byla domácím obyvatelstvem rozmanitě pozměněna, někdy i přeložena. Některá z nich nabyla v ústech českých formy zdánlivě slovanské jako Berún z něm. Bern.

Kolonie novější, zakládané po válce třicetileté a ve st. XVIII., uvádějí se níže mezi novými osadami. Jsou mezi nimi mnohé, které mají po svém zakladateli jméno cizí, ale obyvatelstvo měly od počátku české. Kolonie starší a jména německá vůbec, pokud nebyla již uvedena v č. I. a II., podávají se zde v pořádku abecedním. Z přehledu tohoto vysvitne, že české názvy německých osad jsou namnoze starobylé a že mají tudíž v morav. topografii oprávněnost historickou.

Altstadt Staré Město Šump.: antiquum Goldek 1325, 1351;

Altwasser Stará Voda Šternb., kolonie němec. podle ZGM. II. 98; —

Andersdorf Ondřejov Rým., Šternb.**): Andresdorff 1398 (R.); — *Annaberg* Annaberk Šump.; — *Arnsdorf* Arnultovice Osobl.: Arnoldestorph 1267;

*) O kolonisování Moravy Němci srov. práce: Hawelka, Die Besiedlung des politischen Bezirkes Sternberg, Zeitschrift des Vereines für die Geschichte Mährens und Schlesiens II. (= ZGM.); Eschler, Zur Geschichte der Besiedelung Süd-Mährens durch die Deutschen ibid. III.; Wisnar, Beiträge zur geographischen Namenkunde (I. Die Ortsnamen des Nikolsburger Bezirkes) ibid. IV.; práce Simböckova: Die Iglauer Sprachinsel ZGM. VII. a Bergerova, Die Kolonisation der deutschen Dörfer Nordmährens ibid. IX. jsou více historické.

**) Andersdorf na Šternb. sluje 1397 Ondrzegowicz.

Arnsdorf Arnultice Rým.: Arnoltsdorf 1323, Arnolticze 1492 DO; — *Bärenstein* Pernštýn Tisn.: Pernstein 1285; —

Bärn Beroun Šternb.: Bern 1339, Bährn 1410; zčeštěno: Berun 1409; srov. Bern ve Švýcařích; — *Bärnwinkel* Šternb; *Batzdorf* Bartultovice Osobl.: Bertoldestorph 1267 a j., z Pacndorffu 1372 CM; — *Beckengrund* Pekářov Šump.: podle Wol. založ. r. 1612; —

Bergen Perná Mik.: in Montibus 1351, Pergen 1332, 1362 DB; Wisnar ZGM. IV. 123 vykládá z čes. Brná podle dokladu Perna 1233, ale to jest Brná v Čechách; —

Bergstadt Bergštát anebo Horní Město Rým.; —

Bernhau Barnov Šternb., česky dříve Bernov: Bernow 1408 DO; —

Birnbaumhof Hruškové Dvory Jihl.; — *Blumenau* Plumlov Prostěj., jinak v č. I., 109; —

Bodenstadt Podštát Hran.: Potenstat 1322, Botenstat 1359 DO, Potstat ibid.; z Poczstatu 1464 Kn. Opav.; —

Böhmdorf Pemdorf Kruml.; — *Böheimdorf* slul kdysi Pendorf na Ivanč.; srv. in Rossicz et Pehemdorf 1369 DB, Peheimdorf 1373 t.; —

Boskowstein Boskovštýn anebo Boskův Týn (C. Cl.) Bud.; srv. č. I., 54; —

Brandseifen Brandzeif Rým.; v DO 1492 zčeštěno na Brunarzow; — *Bratelsbrunn* Pratelsbrunn (úř.) anebo Bratibrun (Wol.) podle Wisnara uv. m. 123 = am oder zum Brunnen des Bradilo;

Braunsberg Brušperk Míst., pův. Brunsberg podle zakladatele biskupa Brunona; Brunsperch 1269; —

Braunseifen Brunzejf Rým.: Brunsif 1318–1326, Brunzyw 1408, Brumsayff 1492 DO; —

Dittersdorf Dětřichov Šternb., Třebov.; srovn. č. I., 63; Dytreichsdorf 1324; —

Domstadtl Domštát Šternb., pův. Thomasstadt: Thomasstat 1323, Domastat 1364, na Domastackém zbuoží 1395; nové jméno německé zatlačilo starší české Domášov (Tomášov?) ZGM II. 79;

Dörflitz Derflice Znoj., jméno s něm. kořenem a čes. koncovkou; — *Dörfl* Derfle Hrad. z Dörflein; osada je čes.; —

Drömsdorf Dřemovice nebo Dremlovice Šternb.: Dremsdorff 1504 ZGM II. 96; —

Dürnholz Drnholec Mik.: Dyrnholz 1249, Durnholcz 1349 DB, doklady podrobně u Wisnara ZGM IV 123; Wisnar kolísá mezi původem němec. z dürr holz a slovan. z trn, drn; *Drholec* N. Jič., dříve Drnholec: při dědině Drnholci 1581 Prask. Listin.; *Ebersdorf* Habartice Šump.: Ebirhardivilla 1351, srv. str. 74; —

Edersdorf Edrovice Rým.: založ. okolo 1560 od majetníka Veita Edera; — *Einoth* Renoty z Einöde; Wol. má zmínku k r. 1479; — *Elbe* Elba Šump.; — *Engelsthal* Andělské Šump.; —

Erzberg Rudkov Šump., české jméno již staré: Rudkow 1355 DO; —

Frankstadt Frankštát Šump.: Franckenstat 1391 CM; —

Frankstadt Frenštát Míst. z pův. Farkastadt: Pharcastatt 1299, Frankenstat 1382, Frenstat 1390; —

Frauendorf Frandorf anebo Flandorf Bud.; —

Freistadtl Fryšták Hol.: Freistat 1389 DO; —

Freistein Freištein Zn.: Vreinstain 1331, Vreinstein 1354; —

Friedland Frýdlant Míst.: Vridelanth 1300, Fridland 1377; — *Friedland* Rým.: Fridlant 1330, 1354 CM, 1492 DO; —

Frischau Fryšava Nové Město; — *Fröllersdorf* Frelichov č., Frjelištorf charv.: Frolaychsdorf 1353 DB, Froleysdorf 1360 ibid.; —

Füllstein Osobl.: vvlmsteyn 1251 a j., zčeštěno: z Fulštajna 1481 Kn. P.; —

Fulnek Míst.: Vulneck 1293, Fulnek 1332 a j. často; —

Gaisdorf Kulířov Hran.; srv. str. 28; — *Geppertsau* Keprtovice Šternb. t. j. Gebharts-au; — *Gersdorf* Gerhartice nebo Kerhartice t.; —

Glasdörfl Sklenné Šump.; založ. podle Wol. roku 1689; — *Gnast* Knast Zn.; — *Goldenfluß* Zlatý Potok Šump.; —

Goldenfurt Kolenfurt Mikul.: Goldenburch 1355 DB; — *Goldenstein* Koldštýn Šump.: Goldenstein 1325, Goldenscam 1351, Goldstein 1437 DO; —

Grafendorf Hrabětice Zn.; — *Greifendorf* Grándorf Třebov.; — *Greinergasse* Zelená ulice Olom.; — *Grügau* Grygov Olom.: Krygaw 1397; —

Grumberg Krumperky Šump. podle Wol. založ. r. 1590; — *Grumvíř* Krumvíř Hust. z pův. grün wise: Grunwizen 1350 DB, Grůnwicz 1358 t.; —

Grünau Gruna Třebov.; — *Grund* Grunt Šump.; — *Gundersdorf* Guntramovice, podle Wol. a Hawelky čes. Gundřovice Šternb.; *Halbseit* Holba Sump. z doby okolo 1600; — *Hangenstein* Hankštejn Rýmař.: Haugsteyn 1398; — *Hannsdorf* Hanušovice Šump.: Johannisvilla 1351 CM; srv. str. 74; — Hartau Mährisch, Harta, Hartice Šternb.; hart = bergwald ZGM II., 96; — *Heimerldorf* Hajmrlov Šternb.; —

Heimersthal Hamalov Šump.; — *Heindrichswald* Jindřichov Hran.; —

Heinzendorf Jihl., Šump., Třebov., Záb.; česky rozličně přetvořeno: Henčov (J.), Hynčice (Š.), Hynčina (T., Z.); —

Hennersdorf Jindřichov Osobl.: Henrikestorp 1256, Henrikestorph 1267 a j.; zčeštěno: Hendrziechow 1391; —

Herlsdorf Herltovice Šternb.: Herdelsdorff 1504 ZGM II., 96;

Hermersdorf Kamenná Horka Třebov.; — *Hermesdorf* Termenice, Wol. č. Temenice Šump.; —

Herzogswald Herčivald nebo Heřejvald Šternb.: Herczogwald 1410 CM, zčeštěno: Herczwald 1397 DO; —

Hochwald Hukvaldy, Wol. Ukvaldy Míst.: Hukensuach 1234 a j. často; zčeštěno: těch hraduov Hugvalduov 1400, Hukvaldy 1501 Listin. Prask.; —

Hochstein Hoštýn Záb.: Honstein 1267, Hohenstein 1464 DO; zčeštěno: Hosstein 1464 t.; —

Hoffnungsthal Na Dolách Litov., patrně nové; — *Höflein* Hevlín Zn.: Hoeflyns 1355; — *Hoflenz* Dvůr Mlýnický Záb.; —

Holstein Holštýn Bosk.; Holenstain 1349 DB; česky: z Holštajna 1409 Kn. P.; —

Holzmühl Dřevěné Mlýny Jihl., podle Wol. nazváno po majetníku Holzmüllerovi 1540; —

Hungerleiden Hladov Dač., osada je však česká; —

Irmsdorf Jamartice Rým.: Jermersdorff 1398; —

Johannesthal Janov (Wol.), Johanistál Šemb.: Janestorph 1267; *Johnsdorf* Janoušov Rým.: Johannisvilla 1351, Jansdorffs 1398; —

Jundorf Jundrov Brn.: Judendorf 1323 (3×); —

Karlsberg Karlovec Šternb., připomíná se r. 1597 (ZGM II., 121); Karlsbergk 1600 (t., 98); — *Karlsdorf* Karlov Rým.: Karlow 1492 DO (v seznamu majetku sovineckého); — *Kloppe* Klopina Záb.; dokl. na str. 44; — *Königsgrund* Králec, Králov Šump.; — *Kotzendorf* Kočov Rým.: z Kocendorfu 1437 Kn. P.; —

Kratzdorf Chrastice Šump.: Kraftesdorph 1325; *Kriegsdorf* Vojnovice Rýmař.: Walssow 1492 DO; — *Kriegsdorf* Vojnovice Šternb.: Kriegßdorff 1504 ZGM II., 96; — *Kronfelsthal* Kronfelsov Šump.; — *Krumpach* Záb.: Crumpach 1447 DO; — *Krumwasser* Křivá voda Šump.; — *Kunewald* Kunvald Jič.; — *Kunstadt* Kunštát Bosk.: Chunstat 1280 a j.; zčeštěno: z Kunina města 1407 Kn. P.; —

Kunzendorf Kunčice Šump.: Cunzcendorph 1325; —

Landshut Lanžhot Hodon.: Landshut 1240; — *Lauterbach* Potůčník Šump.; —

Liebenthal Osobl.: Leuendal 1256, 1267; Lybental 1300; zčeštěno: Liptynye 1408; — *Liptál* Val. Mez. pravděpodobně též z Liebenthal; —

Lindenau Lindava Hran.; —

Maiwald Majvald Šternb.: Meywald 1397 DO; —

Marhöf Marhéfy Výšk.: Maierhof 1381 DO; — *Märzdorf* Deutsch Šump.: Martinivilla 1351, z toho podle Brandla něm. Mertsdorf, Merzdorf (tak ještě Schwoy, nněm. Märzdorf); —

Matzdorf Matějovice Osobl.: Mathisdorf 1266; — *Mitteldorf* Prostředkovice Jihl.; — *Mühlfraun* Milfron Zn.; mulvren 1283; —

Nebštych, dříve Neustift Vel. Mez.: Neustift 1356, 1365 DB; zčeštěno: Newstich 1398 t., in villa Newstichu 1447 t.; — *Neudek*, Nýdek Mikul.: nideke 1244, Neydek 1362 DB; zčeštěno: ze vsi Nejdeka 1559 Prask. Listin. (Hran.); — *Neudorf* Šternb.: Newndorf 1296 (ZGM II., 96); — *Neueigen* Nová Ves Šternb.: 1604 sluje Oderberg ZGM II. 98; — *Neufang* Neufunk Rým.; — *Neufeld* t.; — *Neugasse* Nová ulice Olom.; — *Neuhübl* Nelhuble Jič.; — *Neumühl* Nové Mlýny Hust.; — *Neustift* Novosady Bud. a j.; — *Newzehle* Nevcehle Dač.: Nebczyhen 1355 DB, Nebczehli 1360 t.; — *Nikles* Raškov Šump.: Niclausdorph 1325; mladší jm. čes. viz na str. 30, 114; — *Nürnberg* Norbertčany, Hawelka č. Norbeřany: Nürnberk 1504 (ZGM II. 99); —

Ochsenstall Volárna Šternb.; — *Oehlstadtl* Olštátl (Olejovice), kolonie z r. 1604; — *Ohrnes*, Wol. čes. Javory Záb.: Ochorns 1318—1326; — *Olbersdorf* Albrechtice Rýmař. (úř. č. též Hedvíkov, u Wol. lépe Helvíkov): Albrechczdorf 1318—1326, Albertivilla 1351, Albrechticze neb Helwikow 1492 DO; — *Pardorf* Bavory Mik.: Pairdorff 1332 = podle obvyklého výkladu Dorf der Baiern; —

Passekgrund Grunt Pasecký Šternb., t. j. grunt, který česky slul paseka; — *Pausram* Pouzdřany Mik.: Puzrams 1244 a j. často, Pausdrams 1368, podrobný výčet dokladů u Wisnara uv. m. 128; Wisnar pokládá P. za osadu pův. českou, ale pouzdro je ze střlat. fodrum (Gebauer I., 441); — *Peischdorf* Piskořov Osobl.: Pizkerstorph 1267, Piskersdorf 1318—1326; zčeštěno: Pikorzaw 1388 Olm. Lehnb.; srovn. osob. jm. Peisker; — *Petersdorf* Petrovice Osobl.: Petersdorff 1388 Olm. Lehnb.; — *Peterswald* Groß-, Klein-Petřvald Velký, Malý (Petřvaldíky) Jič.: Peterzwald 1373 DO, vrchnosť Velikýho Petřvalda 1657 Prask. Listin.; — *Pföhlwies* Velvíz Šump. (C. Cl. čes. Velvice, Wol. Felvice); — *Pilgersdorf* Mähr. Pelhřimov Osobl.: Pilgrimsdorf 1318—1326, Pelehrzymow 1403 Olm. Lehnb.; — *Pirkelsdorf* Prklišov Třebov.; — *Powel* Pov(e)l Olom.: Powel 1286, 1325, Pofla 1286; —

Rabersdorf Rabořov Šump., pův. asi Hrabišín, srv.: Hrabisin 1358 DO, in Hrabysyne 1391 t., zněmčeno: Rabissendorff 1398 CM; —

Rabstein Rabštýn Dač.; — *Rampersdorf* Lanštorf Hodon.: Reinbrechtesdorf 1334, srovn. 1337, Remprechtdorf 1355 DO; — *Rausenstein, Rauchenstein* Ostrý Kámen Svit.; — *Reichenau* Rychnov Třebov.; — *Reigersdorf* Rejchartice Šternb.: Reycharticz 1397 DO, Rycharticze 1410 CM; — *Reigersdorf* Rejchartice Šump.: Richardivilla 1351 CM; — *Reisendorf* Trhavice (!), Wol. Wytrhlice Šternb.; — *Reutenhau, Reitenhau* Rejpotice (C. Cl. Rytířov, recte Rejhotice) Šump.; —

Rietsch Rýdeč (C. Cl. Řídče): Rietschz 1295; —

Römerstadt Rýmařov: Reymarscat 1351; zčeštěno: Rzimarzow 1406 DO (VII., 19) t. j. Římařov; —

Rosswald Rudoltice Osobl.: Rudolueswalt 1255; — *Rotwasser* Mähr. Červená voda Záb.; — *Rosenau* Rožnov Dač.; — *Rudelzau* Rudoltovice Šternb., dříve č.: Rudolticze 1408 DO; — *Rumberg* Rumberk Třebov. — osada je č.; —

Schallersdorf Šaldorf Zn.: Schalichdorf 1307 a 1325, Schalersdorff 1338 (Wisnar); *Schildberg* Šilperk Záb.: Schiltberg 1318; zčeštěno: Silperch 1360 DO, na Šilperce 1562 Prask. Listin.; — *Schlaghammer* N. Měs. asi nové, osada je čes.; — *Schlögelsdorf* Šleglov Šump.: Slegesdorph 1325, Sleglaw 1437 DO; *Schneckendorf* Šnekov Třebov.; — *Schönau* Šanov Jič. a j.; — *Schönberg* Mähr. Šumperk: Schombergen 1351, Schomberk 1391 a j.; —

Schönwald Šumvald Záb.; Schonwald 1287; zčeštěno: Sumwald 1412 DO; — *Schützendorf* Slavoňov Záb.: Schiczendorff 1273; název č. viz na str. 121; — *Senftleben* Ženklava Jič.; srv. Zenklab 1411 DO; — *Spieglitz* Špiklice Šump.: Spilix 1325; — *Spornhau* Spornava, Ostružná; podle Č. M. Olom. 1892, 105 pův. Sparrenhau, dialekt. Sporrnhau a odtud č. překlad Ostružná; — *Starnau* Štarnov Šternb.; srv. Sternow 1409 CM; — *Sternberg* Šternberk: Sternberk 1249 a j. často; — *Stohl* Štola nebo Štahle Rým.: wes Sítahle 1492 DO; — *Stollenhau* Štolnhava Šump.; — *Stramberg* Štramberk, pův. Stralenberg (strāle střhn. = střela); *Stralemberg* 1380; zčeštěno: s Sstramberku 1480 Kn. Opav.; — *Stubenseifen* Stříbrnice (C. Cl.): Stubensyfen 1325; — *Ullersdorf* Losín Šump.: Vlrici villa 1296, srv. 1351 CM; Ulrichsdorf 1391; in Lossynach 1412 DO (několikrát tak); — *Waltersdorf* Valteř(ov)ice Šump.; Waltersdorph 1325, Waltyericz 1437 DO; — *Waltersdorf* Neu-Valteřice Šternb., Hawelka č.: V. nová (sic!); podle téhož uv. m. 96 založil W. hr. Jindřich Strattmann (1694—98), 1692 ves slula Meindörfel, jméno Neuw. jest teprve od r. 1702; — *Weigelsdorf* Vigantice Šump.: Wikanticz 1437 DO; — *Weikersdorf* Vikárovice (úř.), Vykyřovice (C. Cl.): Weikersdorf 1391 CM; — *Weine* Víno (Šemb.): Weyn villulam Olm. Lehnb. 1388; — *Weißstätten* Pasohlávky nebo Bílý Břeh; o původu této osady a vzájemném poměru různých jejích jmen neví se nic určitého; srovn. Wisnar ZGM IV., 130; — *Weißwasser* Bílá Voda Záb.; — *Wiesenberg* Viesenberk Šump.; — *Zottkittl* Cotkytle Záb.: zackicel 1351, zockitel t.; zčeštěno: Czotkytl 1412 DO.

II.

Nové osady.*)

Osady vznikaly a zanikaly ustavičně. Živěji jevil se však ruch kolonisační po válce třicetileté a zejména v druhé polovici věku XVIII. Tehdy na pozemcích zrušených dvorů panských a klášterních vyrůstaly nové osady. Touto rozsáhlou kolonisací, trvající až do prvních desítiletí věku XIX., vzniklo na půl páta sta osad zemědělských. Jiné kolonie dělnictva továrenského vyvíjejí se od druhé polovice předešlého století. Tyto však menším dílem vedly k zakládání nových osad, většinou posílily jen osady starší poblíž středisk nového průmyslu. Srv. na př. rozkvět brněnských předměstí a obrovský vzrůst osad kolem Mor. Ostravy.

Názvy nových osad, třebas jim byla vzorem jména starší, liší se typem svým namnoze ode jmen starých a proto jsme je od nich oddělili. Původem jich byla často vůle vyšší, mnohé ani v lidu nevznikly a teprve časem v ústech jeho pozbyly poněkud cizího svého rázu. Některým vtiskl svou pečeť duch knižního jazyka věku XVIII. a jsou tak smutným pomníkem úpadku tehdejší spisovné češtiny.

Proti duchu jazyka českého tvoří se přídav. jm. přivlastňovací příponou *-ov* ode jmen ženských, jako Helenov, Karolínov, Rozárov, Terezov místo Terezín atp. Mechanicky podle jmen na -ov utvořen na př. Jednov, protože povstal r. 1801. Přípony *-ovice* a *-ín* připínají se k appellativům; na př. Prostředkovice = Mitteldorf, Svobodín = Freiheitsberg.

Příp. -ьka pozbývá svého významu zdrobňovacího a stává se suff. *κατ' ἐξοχήν* pro jména místní. K tomu vedlo též veliké

*) F. A. Slavík, Morava a její obvody ve Slezsku po třicetileté válce, str. 186—189, Slavík a Prasek, Osady familiantské čili kolonie na Moravě a ve Slezsku za 18. století založené. Sel. Arch. 1902, p. 64 n., Václavek, Panství vsacké v Č. M. M. 1898. Hlavním pramenem jest Wolný.

rozšíření tohoto suffixu ve jménech morav. (srv. str. 170). Taková jména jsou Andlerka, Nesvačilka, Poldovka atp., v plur. Klárky.

Proti duchu jazyka čes. jest, nazývá-li se osada prostým jménem zakladatelovým, jako Rolsberk, Rogendorf a j.

Nečeské jsou též složeniny jako Trnopole = Dornfeld, Čechomez. Následující seznam srovnán jest podle let založení.*)

Mezi *r. 1560—1590* vznikly *Ondrušky* Vel. Mez.

V *17. stol.* založen *Karlov* Karlsdorf Záb., *Pradlísko* Brod

Z *r. 1615* pochází *Vrbno* Malé Šump.

R. 1617 založen *Petříkov* Peterswald Šump. od Hanuše Petřvaldského z Petřvaldu.

1622 Kluzov Litov. (úř. Klůzov!).

1629—1632 Kopeček Sv. (Heiligenberg) Olom. od olom. měšťana Jana Andriska.

Po *r. 1650* vznikly *Rotalovice,* nyní *Rusava* Hol., jež dostaly jméno po novém majetníku panství bystřického Janu hr. z Rottalu (Slavík, Mor.).

1651 zal. *Hrozenkov Nový* Val. Mez.; 1666 sluje Rozynkov (Václavek uv. m. 181).

1654 Halenkov Val. Mez.; podle Václavka uv. m. nazván pův. Helenkov podle dcery nového majetníka panství Jos. Illešháziho Heleny.

Po *r. 1656* založeno *Hutisko* Val. Mez., *Jimramov Nový* Nov. M., *Prusinovice* (Ranošov) Hran., jméno po hr. Podstatském z Prusinovic.

Před *r. 1659 Zdcnkov* Dač. od Zdeňka Matiášovského z Matiášovic.

Okolo *r. 1660 Bečva* Dolní, Horní, Prostřední Val. Mez.; pojmenováno po řece t. j.**)

1662 Lebedov Krom.

Od *r. 1664* dosvědčena *Nová Ves* u Kvasic Krom.

Po *r. 1667 Krenišov* Kröneshof Šump., *Přemyslov* t., jméno po Přemyslovi ze Žerotína, *Žlutava* Hrad.

Od r. *1669 Košíky* Hrad.

*) Osady, které povstaly na sedlisku starých opustlých osad téhož jména. v tento seznam nepojaty; uvedeny jsou na svých místech v č. I. a II.; srv. na př. Čejč, Jezera, Ostrovánky, Zákřov a j.

**) Jméno řeky doloženo ze staré doby: flumen Beczew 1215, Bečev 1511 Prask. Listin., Betschwa 1261, za Bečví 1511 Prask. Listin. (Kop.)

1670 Nová Ves u Němčic, původně Friedrichsfelder Dörfel, Slav. Mor.

Po r. *1677 Nectava* (Wol. Nectova) Netz Třebov.

Před r. *1678 Novopláň* Neurode Šternb.

Ok. r. *1680 Hrochov* Litov.

S poč. *18. stol. Daskabát* Hran., *Klevetov* Bosk., *Lotrinkovice* (Lisůvky) Míst. od Karla z Lotrinků, *Rytířsko* Jihl. (podle Wol. na místě zpustlé osady Rycherky), z 1. pol. *18. stol. Petrohradská* (Petrovská) *ulice* Brn.

Od r. *1700 Klepáčov* Kleppel Šump.

1710 Karlovice Val. Mez. od Karla ze Žerotína.

1719 Šubířov Třebov. po F. M. Šubířovi z Chobyně, *Heltinov* Scherzdorf Hran. od K. F. Scherze.

Od r. *1720 Veveří* Eichhorn Rým.

1721 Rajnochovice Hol., jméno po bačovi Mik. Rajnochovi.

1726 Nové Vrbno Goldzeif, Goldzýf Jič. od Jos. hrab. z Vrbna na místě pusté osady Goldzýf. Sel. Arch. II., 42.

Okolo *1730 Libštejn* Třebov. od hraběte Liebsteinského z Kolovrat.

1732 Slatinka Brn., pův. Marianská Hvězda, *Adamov* Blan.

1737 Enkenfurt Vel. Mez. od hrab. Václ. Enkenvoirt, 1750 sluje Enkenwirth, 1771 Englfurt.

1738 Blany Bud.

Před r. *1750* založeny: *Boňkov* Punkendorf Hran., *Borová* Kieferdörfel Třebov., *Buková* Dreibuchen Záb., *Bušín* t., *Bejkovec* Dač., *Damáško* Neuröwersdorf Osobl., něm. Damasko, z čeho Vašek soudí na pův. č. Damašsko, *Dolenice*, Dolnice aneb Tulnice Kruml., *(H)alenkovice* Hrad., *Chrbov* Přer., *Klepačov* Blan., *Kojatín* Třebíč, *Koníkov* N. Měs., *Kordula* Kruml. (mezi l. 1710—1730), *Kouty* Winkelsdorf Šump., *Kutiny* N. Měs.. *Lapač Horní* Hol. (1772?), *Lažany Horní* Bud., *Mariacel Malá* Brn., *Molenburk* Bosk., *Mosazov* Messinghammer Šump., *Nesvačilka* Hustop., *Nová Ves* Mariahilf Mik. (podle Slavíka, Mor., 1701 založil kn. Leopold z Dietrichštejna), *Novosady*, Blatiny Neustift Nov. M., *Nový Svět* Jihl., *Olšany* Výšk., *Oprsdorf*, Oprostovice (Oprechtice) Míst., *Ostašov* (Hostašov) Kruml., jméno po rodu „Osteschau", *Paseky Jimramovské* Nov. M., *Paseky* Záb., *Pazděrna* Výšk., *Plechy* Plötsch Šumper., *Plichtenice* (Plechtinec) Třebov., *Pulkov* Kruml., *Repechy* Bosk., podle Praska, Selský Archiv IV. 191, vznikly asi r. 1785

a pojmenovány po blízké zaniklé osadě Rejpechu; srovn.: ves † Rejpech 1566 Prask. Listin. (Kop.); — *Říčky* Ivanč., *Rogendorf* Bosk., *Rozkoš* Bud., *Samotín* N. Měs., *Seč* Prostěj., *Sedlatice* Dač., *Sklenná* Glasdorf Šump., *Skřip* Bosk., *Suchohrdly* (Socherl) Kruml., *Šentál* Schöntal Šump., *Široké Pole* N. Měs., *Václavov* Šump., *Valdorf* Dač. (1771 Valdorfka, 1880 Valdovka), *Záseka* Vel. Mez., *Závist* t., Blan., *Zhoř Nová* Vel. Mez., *Žižkov* Hod.

Z r. *1750 Milovy* (Valdorf) N. Měs. od pí. z Walldorfu.

Po r. *1750 Trojanovice* Míst. od kardinála hrab. Troyera.

Z r. *1754 Pavlovice* Olom. od opata Pavla Ferd. Václavíka.

Okolo *1760 Beranov Malý* Jihl.

1760 Ferdinandov Ferdinandstal Rým. od Ferdinanda hrab. Harracha, *Harachov* t. od téhož, *Housko* Bosk. na místě zpustlé osady Hussy 1371 DB, *Karolín* t., jméno po hraběnce Karolině Roggendorfové (Vlastiv.).

Okolo *1763 Zelená Hora*, Kopčany (Grünberg) Výšk.

1767 Karlovice Hrad.

1768 Francova Lhota Brod (ale podle Wol. připomíná se již 1573).

1769 Rumburk Nový Šump.

1770 (anebo ok. t. r.) *Hamiltony* Výšk. od olom. biskupa hrab. Hamiltona, *Janovice* N. Měs., *Josefov* u Adamova Bosk., *Josefov* N. Měs. od Jos. Stockhammera, *Ludvíkov* Ludwigsthal Šump. od Ludvíka hrab. Žerotína, *Raclavičky* (Raclavice Malé) Výšk., *Rešov* t., *Rosenberk* Brn., Wol.: 1787, *Rybář* Hran., *Silniční* Straßendorf Kyj., *Suchý* Bosk., *Šternov* Sternhof Hustop., *Třebomyslice* t., *Zdravá Voda* Rosental Kyj.

1773 Filipov Philippstal Záb. od Joachima ryt. Stettenhofena, jméno po velehrad. opatovi Filipovi (Sel. Archiv IV., 25).

1774 Terezov Hodon., pojmenován po Marii Terezii.

1776 Hrabětice Grafendorf Jič.

1778 Falknov Falkenau Jihl., *Handlovy Dvory* Jihl. na místě, kde byl dvorec Jos. Handla, *Moletín Nový* Záb., *Sasov* Sachsenthal Jihl., jméno po Goskovi ze Sachsenthalu.

1779 Dlouhá Ves Grunddorf Záb., *Grundek* Osobl., *Hynčinov* (Hynčina a j.) Heinzhof Záb., *Křemenov* t., německy sluje tato osada Kremetschau, v C. Cl. č. Křemačov; na toto jméno zajisté ukazují stará doklady, uvedené na str. 44; srv. k tomu Krzesmusch

1391 CM; *Křižanov* Záb., *Mansberk* Zn. od. morav. podkomořího Schröffela z Mansberku. —

1780 Annov Annadorf Přer., *Artmansgrund* Krn., *Cyrillov* Vel. Mez., *Dvorek* Feldhof Litov., *Franckovice* Hol., *Františkov* Franzdorf Kruml., *Harty* Lilien Jič. od hrab. Vettra z Lilie, *Heneberk* Prostěj., podle Wol. z roku 1789, *Chlum* Hrad., *Jindřichov* Heinrichsdorf Vel. Mez. od K. Vil. hrab. Haugvice, *Kandia* Litov., *Karlovice* Hrad., *Kocourov(ec)* Liliendorf Olom., podle Wol. z roku 1799, *Kolovrat(y)* Bud., *Košátka Malá* Jič., *Lichtenstein* Záb., nazváno po knížeti Lichtenštejnovi, *Ludvíkov* Vel. Mez. od hrab. Karla Vil. Haugvice, *Mitrovice* Ostr., jméno po Mitrovském z Mitrovic, *Nepomuky* Dač. na místě zpustlé vsi Veselé, *Nová Dědina* Schröffelsdorf Litov., pojmen. po podkomořím bar. Schröfflovi, *Odrůvky* Výšk., *Osikov* Aspendorf Šump., *Pasecký Grunt* Šternb., *Růžová* Rosendorf Rým., *Rychmanov* Reichmannsdorf Hust. po gubern. radovi Reichmannovi, *Salaš* Hrad., *Světlov* Lichtenberg Ostr., *Terešov* Výšk. (či 1790?), *Trpín* Třebov., *Vlaské* Walbergsdorf Šump.

1781 Vinohrad Kruml. (Vinohrádky, Vinohrady) Weinberg zal. Kaschnitz z Weinbergu.

1782 Josefov Hodon., pojmenován na počest cís. Josefa II.

1783 Alojzov Aloisdorf Šump., *Ugartov* Brn., jméno po hrab. z Ugarte.

1783—1788 Kratochvilka Ivanč.

Po r. *1783 Rozářín* Rosalienfeld Hustop., pojmenováno po převorce kláštera svatoanenského v Brně. Sel. Arch. IV., 169.

1784 Alojsov Prost., *Cinzendorf* Brn., *Grunt Horní* Obergrund Šternb., *Kociánov* Šump. po dvorním radovi Kotzianovi, *Mokrá Hora* Brn., *Nové Dvorce* Neuhof Šternb., *Potvorov Nový* Hodon. (či 1760?), *Slavíkov* Litov., *Vino hrádky* u Žabovřesk Brn., *Zavadilka* Litov.

1785 Amalienfeld Osobl., *Antonsberg* t., *Císařov Kaiserswerth* Přer., pův. Josefslust, *Filipovice* Philippsdorf Znoj., *Holubice* Taubenfurt Prost. od Jana Taubera z Taubenfurtu, dv. r., *Karlov* Karlsdorf Osobl., *Kaschnitzberg* Osobl., *Kašenec* Kaschnitzfeld Kruml., obě osady založeny od Kaschnitze, *Klárky* Klaradorf Olom., nazvány na pamět zrušeného kláštera sv. Kláry v Olomouci, *Manerov* Mannersdorf Výšk., *Nechutín* Prostěj., *Nimpšov* Nimtschdorf Bud., nazváno po hrab. von Nimptsch, *Otonovice* Prostěj.,

pojmenovány po olom. kapitolním děkanovi Ant. Otovi svob. pánu Minkwitzovi, *Rolsberk* Olom. od svob. pána Rolsberka, *Schärfenberg* Ostrá Hora (Šemb.) Osobl., *Střelná* Schußdorf Litov., *Strerovice* Přer., nazváno podle svob. p. Strerowitze, *Trnopole* (Drnopole) Dornfeld Kruml., *Unčice* Přer., *Václavovice* Prostěj.

1786 Andlerka Antlersdorf Prostěj., *Bílá Studně* Lichtenbrunn Třebov., *Ceronin* (Cerony) Hrad., nazváno po Petrovi Cerronim, sekretáři cís. komise, spravující zabavené statky klášterní, *Egrov* Egersdorf Šternb., *Geblov* Göbelsdorf Olom., *Henčlov* Hentschelsdorf Přer., nazváno podle gubern. rady svob. pána Hentschela, *Jáchymov* Joachimsdorf Litov., jméno po Joachimovi ryt. Stettenhofenovi, *Jílkov* Jilkendorf Šternb., pojmenov. po vrchním Gilke (čti Jilke t. j. Jílek), *Kašnice* Hust., jméno po jmenovaném již dvor. komisaři Ant. Valentinovi Kaschnitzovi z Weinbergu, horlivém zakladateli bezrobotných osad, *Labudice* Schwanenberg Litov., nazv. po gubern. radovi Schwanenbergovi, *Margelíkov* Prostěj. po dvor. radovi svob. p. Margelíkovi, *Marketa* Margarethen Bud., *Michnov* Litov. (srv. Sel. Arch. II. 34), *Milovice* Krom., *Mitrovice* Záb., *Novosady* Neustift Litov., *Novosady* Neudörfel Olom., *Pohora* Třebov., *Přívěsť* Duldungsdorf Třebov., *Růžov* Rosenberg Litov., *Skřivánkov* Lerchenfeld Prost., *Sokol* Olom., *Svobodín* Freiheitsberg Šump. od Joach ryt. Stettenhofena (Sel. Arch. IV., 27), *Šreflová* Schröffelsdorf Zn. od podkomoří morav. Schröfla z Mansberku, *Štarnov* Sternheim Litov., *Štětínov* Stettenhof Šump. po ryt. Stettenhofenovi, *Švagrov* Schwagersdorf Šump. od téhož zakladatele, Sel. Arch. IV., 27, *Švagrov* Horní a Dolní (Krčmy) Schwägersdorf Záb. (či 1787?), *Tkanovice* Záb., *Veselá* Froelichsdorf Litov., *Vranovská Ves* Frainersdorf Zn. (C. Cl. Vr. hospoda) od bar. z Scherfenbergu (Wisnar, Die Ortsnamen der Znaimer Bezirksh. s. v.).

1787 Dvorská nebo Maxmilianov Brn., jméno po Maxmil. hrab. Hamiltonu, biskupovi olom., *Ječmeniště* Gerstenfeld Zn., *Juliánov* Julienfeld Brn., *Kavriánov* Výšk. po gubern. radovi hr. Cavriani, *Koloredov* Záb., po arcibiskupovi Kolloredo-Waldsee, *Ludvíkov* Třebov., *Roveň Nová* t., *Světlá* t., *Teodorov* Záb. po arcib. Kolloredovi, *Valdsee* t. po témž zakladateli.

Po r. *1787 Blumenbach* Květná Šump.

1788 Cikháj N. Měs. (Wol Čikay), *Grymov* Grimsthal Přer., *Hablov* Habelsdorf Prostěj., jméno po sekretáři nábožen. fondu

Habelovi, *Heřmanov* Hermannsdorf Znoj., *Ptení Nové* (Ptín Nový) Prostěj., *Skalov* Olom., *Šarlotka* Charlottendorf Třebov., *Vosoudov* Etmannsdorf Dač., *Vrchovec* anebo *Vrchová* Hohendorf Val. Mez., *Zákřov* Hran. (srov. str. 201).

1789 Antoňov (Antonínov) Míst., *Hájov* Jič., *Kaple* (Rittberg) Prostěj., *Kocanda* Gottseida N. Měs. (o Kocandách srov. výklad Praskův v Sel. Arch. IV. 62), *Krnov* Jägersdorf Šternb., *Měrkovice* Míst., *Nouzka* (Noska) Mels Výšk., *Prokopov* (Nová Ves) Prokopsdorf Bud. od hrab. Prokopa z Gatterburgu, *Ptáčník* Míst., *Růži Důl* (Dvorkovice) Rosental Jič. od kanovníka Karla z Rosentalu, *Strukov* (Strokov) Šternb., *Sykorec* Jič., *Terezín* (-zov) Teresienthal Šump.; podle Sel. Arch. IV., 27 založil Joach. ryt. Stettenhofen a nazval po Terezii hrab. Žerotínové, *Zelinkovice* Míst.

1790 Arnoštov Ernestdorf Přer. od hr. Arnošta Kuenburga, *Fridentál* Třebov. od svob. p. Josefa v. Friedenthal, *Kasárna* Zn., *Koloredov* Míst. po jmenovaném již prvním arcibiskupovi olom., *Langendony* Třebov., *Mariánov* Mariendorf t., *Mšice* Mausdorf Zn., *Otmarov* Hustop. po rajhrad. opatovi Otmarovi, *Sajlerov* Seilerndorf Prostěj. po hrab. Seilernovi, *Suky* N. Město.

1793 Michalov Hran.

1794 Liliendorf Zn. (podle Wisnara uv. d.).

1797 Schönwald Zn.

Po r. *1797 Kundelov* Třebíč působením ryt. Stettenhofena a nazváno po jakémsi Karlu Kundeliusovi, (Sel. Arch. IV., 28).

1798 Mihoukovice Třebíč od téhož ryt. Stettenhofena a nazváno po šlechtickém přídomku druhé jeho choti Mihokovice (uv. d. ibid.), *Nová Ves* Zn., *Poldovka* Leopoldsdorf Dač. po hrab. Leopoldu Podstatském, *Prchalov* Jičín., *Vincen(c)ov* Prostěj., též Dvorek, založ. od Vincence hrab. Schrattenbacha.

1799 Klementice Vel. Meziř., jméno po Klimentovi, synu zakladatele ryt. Stettenhofena.

S počátku *19. st.: Kasany* N. Měs.

1801 Jednov Ainsersdorf Litov.

1804 Mansberk Tišn. od svob. p. Mannsberga.

1813 Mariánov Blan. (srv. Vlastiv.).

1823 Karolínov Karolinendorf Krom.

1830 Rudolfov Rudolfstal Záb.

1838 Geršov Gerschdorf Vel. Mez. od Leopolda v. Gersch.

*V „novější době“**) založeny byly osady: *Adamov* Adamstal Šump., *Andělské* Engelsthal Šump., *Beskýd* Míst., *Cikánka* Moravská N. Měs., *Čechomez* t., název — úpadkový — od polohy na hranicích českomoravských, *Filipová* Philippstal Šump., *Grešlové Mýto* Gröschlmaut Bud.; podle Wol. III., 235 bývala tu panská hospoda, kde se platilo mýto; za mýtné se vybírala „grešle“ a odtud prý název osady; *Helenov* Helenenthal Jihl., *Chrastěšov* Hol., *Hrubá Voda* Großwasser Olom., *Karlín* Charlottenfeld Kyj., *Karlov* Prostěj., *Krčma* N. Měs., dříve podle Wol. VI., 277 snad Zastavilka, *Krmelín* Ostr. (srov. osob jm. Grmela), *Laštovičky* N. Měs., *Lísek* t. (Wol. nazývá „Zinsdörfchen“), *Pohořelky* Schimmelsdorf Jič., Ugwitz, Sel. Arch. II., 42 nazývá P. Pohořálka, *Nemrlov* Ehlend Litov., *Požehnání Boží* nebo Zástavka Ivanč., (*Ptenský*) *Dvorek* Feldhof Prostěj., *Rozárov* Krom., *Rubašov* Dač., *Rüllenhäusel* Osobl., *Růžená* Dač., *Seitendorf* Osobl., *Spružinky* Jič., *Štěpánov* Šump. a j., *Tápovice* Dač., *Zahradiště* Vel. Mez.

---

*) Doba u Wol. a j. není přesně určena.

Rejstřík.*)

Adamov 264, 267
Albrechtice 47, 259.
Albrechtičky 47.
Alexovice 47.
Alenkovice 264.
Alojzov 266.
Amalienfeld 266.
Andělské 257, 269.
Andlerka 263, 267.
Annaberk 255.
Annov 266.
Antonínov 268.
Antoňov 268.
Antonsberk 266.
Archlebov 47.
Arnolec 22, 37, 47.
Arnoltice 47, 256.
Arnoltovice 47.
Arnoštov 47, 268.
Arnultice = Arnoltice.
Arnultovice 47, 255.
Artmansgrund 266.
Babice 9, 48.
Babolky 162, 170, 177.
Bačice 48.
Bačkovice 48
Bačov 48.
Bahna 177.
Bahno 177.
Baliny 48.
Bánov 48.
Baňovice 48.
Bantice 9, 48.
Barnov 256.
Bartoňov 48.
Bartošovice 48.
Bartultovice 50, 256.
Bartutovice 48.
Batelov 48.
Batouchovice 45, 48.
Bavory 43, 161, 259.
Bečva 153, 263.
Bědihošť 37, 48.
Bedřichov 49.
Bedřichovice 49.
Běhařovice 49.
Bejkovec 264.
Bejstročice 10, 125.
Bělá 154, 157, 163, 177.
Bělč 49.
Bělčice 49.
Bělčovice 49.
Běleč 49.
Bělidla 153, 168, 177.
Bělkovice 49.
Bělotín 49.
Bělov 49.
Benátky 178.
Benešov 49.
Benetice 49.
Benkov 32.
Benov 57.
Beranec 49.
Beranov 49, 265.
Bergštát 256.
Bernardice 50.
Bernartice 50.
Bernatice 9.
Bernov 50.
Beroun 256.
Beskýd 269.
Bezděč 38, 67.
Bezděčí 38, 67.
Bezděk 26.
Bezděkov 67.
Bezkov 58.
Bezměrov 100.
Bezstrojčice 10, 125.
Bezuchov 134.
Bílá 154, 163, 177.
Bílá Lhota 217.
Bílá Studně 152, 239, 267.
Bílá Voda 261.
Bílany 154, 166, 177.
Bílavsko 171, 178.
Bílkov 49.
Bilnice 153, 169, 183.
Bílovice 49.
Bílsko 171, 177.
Bílý Břeh 178, 261.
Binina v. Bynina.
Biskoupka v. Biskoupky.
Biskoupky 23, 50, 179.
Biskupice 8, 50, 161, 168, 179
Biskupsko v. Biskoupky.
Biskupský (adj.) 176.

*) Osady se jmény německými seřazeny jsou abecedně na str. 255 n. a nepojaty proto do tohoto rejstříku; zahrnuta jsou však do něho česká (zčeštěná) jich jména.

Biskup-ství, -o 161,168,179
Bíškovice v. Býškovice.
Bíteš 137.
Bítíška 23, 137.
Bítov 26, 137.
Bítovanky 137.
Bítovčice 137.
Bítýška 23, 137.
Blahoňov 50.
Blahutovice 51.
Blané 166.
Blansko 171, 175, 179.
Blány 179, 264.
Blatec 154, 171, 180.
Blatnice 153, 169, 179
Blazice 50.
Blažejovice 50.
Blažejovičky 50.
Blažice 50.
Blažkov 50.
Blažov 50.
Blažovice 50.
Blišice 9.
Blízkov 51.
Blížice 51.
Blížkovice 51.
Blučina 212.
Bludov 51.
Bludovice 51.
Blumenbach 267.
Bobrová 157, 164, 179.
Bobrůvka 170, 179.
Bohdalec 22, 52.
Bohdalice 52.
Bohdalov 52.
Bohdíkov 52.
Böhmdorf v. Pemdorf.
Bohonice 51.
Bohumělice 9, 52.
Bohumilice 52.
Bohunice 51.
Bohuňov 51.
Bohuňovice 51.
Bohuslavice 7, 52.
Bohuslávky 23, 52.
Bohušice 51.
Bohušín v. Bousín.
Bohutice 51.
Bohutín 51.
Bochoř 37, 52.
Bochovice 52.
Bojanov 53.
Bojanovice 52.
Bojkovice 52.
Bolelouc 53.
Boleradice 53.
Bolešín 53.
Bolíkov 53.
Bolíkovice 53.
Bolkovice 53.
Boňkov 264
Boňov 26, 51.
Bor 155, 163, 180.
Borač 53.
Bordovice 54.
Borek 155, 169, 180.
Borkovany 155, 166, 180.
Borotice 53.
Borotín 53.
Borová 155, 164, 180, 264.
Borovec 22, 155, 170, 180.
Borovná 155, 164, 167, 180.
Borovnice 155, 169, 180.
Borovník 155, 168, 180.
Boršice 53.
Boršov 53.
Borušov 54.
Bory 155, 180.
Bořenovice 53.
Bořetice 53.
Bořitov 53.
Boskovice 54.
Boskovštýn 54, 256.
Boskův Týn 54, 256.
Bosonohy 162, 172, 181, 223.
Boškov 51, 52.
Boškůvky 23, 51.
Bošovice 52.
Boudy 182.
Bouňovice v. Bohuňovice.
Bousín 33, 52.
Bouzov 55.
Božice 51.
Božkov 51.
Božkůvky 51.
Bračice 54.
Bradleny 151, 163, 166, 181.
Bradlo 180.
Brandlín 163, 166, 180.
Brandzejf 256.
Branice 54.
Branišovice 54.
Brankovice 54.
Branky 158, 165, 170, 181.
Branškov 54.
Branšov 54.
Bransouze 37, 54.
Braslavec 22.
Bratřejov 54.
Bratrušín 55.
Bratrušov 55.
Bravice v. Probice.
Břeclav 55.
Břečkov 26, 141.
Břeh Bílý v. Bílý Břeh.
Břesice 9, 140, 155, 169, 178.
Břeská 156, 171, 179.
Břeské 171, 179.
Břesko 156, 171, 179.
Břesovice 9, 140.
Břest 155, 163, 178.
Břestce 155, 170, 178.
Břestek 155, 169, 173, 178.
Březce 178.
Březejc 178.
Březi 155, 164, 178.
Březina 155, 165, 178.
Březinka 155, 170, 178.
Březinky 178.
Březka 179.
Březná 156, 166, 178.
Březnice 153, 169, 179.
Březník 155, 168, 178.
Březolupy 162, 172, 179.
Březová 155, 164, 178.
Březové v. Březí.

Březovice 140.
Březůvky 140, 170, 178.
Břichotín 55.
Brňany 173, 182.
Brné 182.
Brníčko 169, 182.
Brno 151, 181 n.
Brňov 43.
Brod 153, 162, 163, 173, 181.
Brodce 153, 170, 181.
Brodecký 176.
Brodek 153, 169, 181.
Brtnice 153, 169, 184.
Brtnička 153, 170, 184.
Brťov 164, 184.
Brťoví 164, 184.
Břuchotín 55.
Brumov 55.
Brumovice 55.
Brunzejf 256.
Brusné 151, 166, 182.
Brušovec 22.
Brušperk 256.
Buč 56.
Bučovice 9, 56.
Budč 37, 56.
Budeč 37, 56.
Budečko 25, 56.
Budějovice 55.
Budíkovice 56.
Budíškovice 56.
Budišov 56.
Budkov 56.
Budkovice 56.
Buchlovice 56.
Buk 155, 163, 182.
Bukov 149, 182.
Buková 149, 156, 164, 182, 264.
Bukovany 156, 166, 182.
Bukovice 156, 169, 183.
Bukovina 156, 165, 182
Bukovinka 156, 170, 182.
Bulíkovice 53.
Bušín 33, 56, 264.
Bušinov 56.
Bušovec 56.
Butovice 57.
Bůzov v. Bouzov.
Býkovec v. Bejkovec.
Býkovice 57.
Bynina 57.
Bystrc 183.
Bystřice 153, 169, 183.
Bystřička 153, 170, 183.
Bystročice 10, 125.
Bystrovany 166, 183.
Býškovice 57.
Býšovec 57.
Byteš 137.
Bytiška 137.
Bytovčice 137.
Bytovánky 137.
Bzenec 22, 155, 170, 183.
Bzová 155, 164, 183.
Čabová 58.
Cacovice 58.
Cakov 27, 58.
Cerekev malá 158, 184.
Cerekvička 158, 184.
Ceronín 267.
Cetechovice 10, 58.
Cetochovice 10.
Cetkovice 58.
Cetomice 9, 58.
Cickrajov 58.
Cidlina 165, 184.
Cidružice 62.
Cikánka Moravská 269.
Cikháj 267
Cinzendorf 266.
Císařov 266.
Citonice 10.
Citov 27, 58.
Cizkrajov 58.
Cotkytle 261.
Crhov 58.
Ctidružice 62.
Cvrčov 127.
Cvrčovice 10, 127.
Cyrillov 266.
Čabová v. Cabová.
Čakov 27, 59.
Čáskovice 61.
Čáslavice 59.
Částkov 61.
Částkovice 61.
Častohostice 61.
Častotice 61.
Čbánov 67.
Čebín 59.
Čehovice 61.
Čechočovice 10, 60.
Čechomez 263, 269.
Čechovice 59.
Čechtín 60.
Čechůvky 59.
Čechy 42, 161, 163, 185.
Čechyně 41; 59.
Čejč 59.
Čejkovice 59.
Čekyně 42, 59.
Čeladice 185.
Čeladná 159, 166, 185.
Čelčice 60.
Čelechovice 60.
Čeložnice 153, 169, 185.
Čenkov 60.
Čepy (-i) 164, 175, 184.
Čerčín 61.
Čermákovice 60.
Čermná 154, 157, 166, 186.
Černá 151, 154, 157, 163, 165, 186.
Černá Hora 150, 163, 193.
Černčín 61.
Černice 60.
Černický 176.
Černín 61.
Černohorský 176.
Černotín 61.
Černovice 60.
Černovír 153, 172, 186, 246
Černvír 153, 158, 172, 175, 186, 246.
Čertoryje 160, 163, 172, 174, 186.
Červená Lhota 186, 217.
Červená Voda 260.

Červenka 170, 187.
Červenovodský 176.
Červený Hrádek 186.
Češkovice 60.
Číčovice 59.
Čidružice 62.
Číhalín 33, 61.
Číhovice 61.
Čichov 27, 60.
Číkov 27, 59.
Číměř 59.
Čížky 170, 185.
Čížov 27, 60.
Čtvrti 186.
Čtyrdvory 173.
Čtyřicet lánů 150, 163, 213.
Čučice 61.
Čule 240.
Čunín 61.
Čvrčov v. Cvrčov.
Dačice 62.
Dalečín 62.
Dalešice 62.
Dalov 62.
Damáško 264.
Dambořice 10, 65.
Damice 62.
Damnice v. Damice.
Dančovice 62.
Daňkovice 62.
Daskabát 264.
Deblín v. Doblín 64.
Dědice 62, 168, 174, 187.
Dědina (Nová) 165, 187.
Dědinka 187.
Dědkov 27, 63.
Dědkovice 10, 63.
Derfle 256.
Derflice 256.
Derflík 189.
Dešná 158, 166, 190.
Dešov 143.
Deštná sr. Dešná.
Dětkov 27, 63.
Dětkovice 10, 63.
Dětřichov 63, 256.
Diváky 188.
Dívčí 161, 164, 188.
Divišov 64.
Divnice 169, 188.
Divoky 64.
Dlouhá Lhota 217.
Dlouhá Loučka 213.
Dlouhá Ves 190, 247, 265.
Dlouhé, -ý 151, 163, 190.
Dlouhomilov 64.
Dlouhonice 64.
Dobelice 39, 64.
Doblín v. Deblín 39, 64.
Dobrá Voda 151, 167, 248.
Dobrčice 65.
Dobré Pole 167, 188.
Dobřečov 65.
Dobřínsko 25, 171, 188.
Dobrkovice 65.
Dobročkovice 10, 45, 65.
Dobrohošť 37, 65.
Dobrochov 65.
Dobromělice 65.
Dobronice 64.
Dobrotice 65.
Dobšice 64.
Dolany 150, 165, 188.
Dolenice v. Dolnice.
Dolněmčí 223.
Dolní Lhota 217.
Dolní Ves 247.
Dolnice 264.
Doloplazy 65, 161, 172, 189, 227.
Doly 188.
Doly Vlčí v. Vlčí Doly.
Domamile 65.
Domamyslice 66.
Domanín 65.
Domanínek 65.
Domašín 65.
Domašov 65.
Domažilice 65.
Domoraz 37, 66.
Domšice 65.
Domštát 256.
Drnopole v. Trnopole.
Doubrava 164.
Doubravice 156, 169, 187.
Doubravník 156, 168, 187.
Doupě 150, 189.
Drahanovice 66.
Drahany 66.
Drahlov 66.
Drahonín 66.
Drahotouš 37, 66.
Drásov 66.
Dražovice 11, 66.
Dražůvky 66.
Drbalovice 67.
Dremlovice v. Dřemovice.
Dřemovice 43, 256.
Dřevěné Mlýny 258.
Dřevnovice 11.
Dřevohostice 11, 132.
Drholec 257.
Dřínov 27.
Drnholec 257.
Drnovice 8, 67.
Drozdov 66.
Droždín 33, 66.
Drslavice 67.
Drštková 27, 67.
Drysice 11, 67.
Držková 27, 67.
Držovice 67.
Dub 156, 162, 163, 173, 187.
Dubany 156, 165, 187.
Dubčany 156, 165, 187.
Dubenky 156, 170, 187.
Dubicko 156, 171, 187.
Dubňany 156, 166, 187.
Dúbravy 87.
Dukovany 22, 131.
Dunajovice 67.
Dvacetín 33, 142.
Dva Dvory 158.
Dvorec 189.
Dvorce 158, 170, 189.
Dvorek 158, 169, 189, 266, 268.
Dvořiště 189.

Dvorkovice 268.
Dvorská 267..
Dvůr 163, 189.
Dyjákovice 67.
Dyjákovičky 67.
Dyjice 153, 169, 175, 190.
Dyjička 190.
Džbánice 67.
Džbel 239 n.
Edrovice 257.
Egrov 267.
Elba 257.
Enkenfurt 264.
Evanovice 78.
Falknov 265.
Ferdinandov 265.
Figlhamry v. Hamry (Přední.)
Filipov 265.
Filipová 269.
Filipovice 266.
Flandorf 257.
Franckovice 266.
Francova Lhota 218, 265.
Frandorf v. Flandorf.
Frankštát 257.
Františkov 266.
Freištein 257.
Frelichov 67, 257.
Frenštát 257.
Fridentál 268.
Frjelištorf v. Frelichov.
Fryčovice 68.
Frýdlant 257.
Frydrychov v. Bedřichov.
Fryšava 27, 141, 257.
Fryšták 257.
Fulnek 257.
Fulštejn 257.
Geblov 267.
Gerhartice v. Kerhartice.
Gerlachov 68.
Gerlichov v. Gerlachov.
Geršov 268.
Grafendorf v. Hrabětice.
Grándorf 257.
Grešlové Mýto 269.
Gručovice 43.
Gruna 258.
Grundek 265.
Grunt 258.
Grýgov 72, 257.
Grymov 267.
Guntramovice 73, 258.
Habartice 74, 257.
Hablov 267.
Habří 156, 164, 194.
Habrovany 156, 166, 194.
Habrůvka 23, 156, 170, 194.
Háčky 151, 191.
Hajánky 155, 166, 191.
Hajany 155, 165, 191.
Hajčín 68.
Hájek 155, 169, 191.
Hajmrlov 258
Hájov 268
Halenkov 47, 263.
Halenkovice 264.
Haluzice 68.
Hamalov 258.
Hamiltony 265.
Hamry 195.
Handlovy Dvory 265.
Hankštejn 258.
Haňovice 11, 68.
Hanušovice 74, 258.
Harachov 265.
Harta 258.
Hartice v. Harta.
Hartíkov 74.
Hartíkovice 74.
Hartinkov 74.
Hartmanice 74.
Hartvíkov v. Hartíkov.
Hartvíkovice 74.
Harty 266.
Havraníky 43, 68.
Havřice 43.
Házovice 44.
Hedvíkov 259.
Hejčín v. Hajčín.
Helenov 262.
Heltinov 264.
Henčlov 267.
Henčov 74, 258.
Heneberk 266.
Henšlov v. Henčlov.
Heralec 22, 37, 74.
Heraltice 74.
Herčivald 258.
Heřejvald 258.
Herltovice 258.
Heroltice 74.
Herotice 74.
Heršpice 11, 74, 79.
Heřmaneč 74.
Heřmanice 74.
Heřmaničky 23.
Heřmanov 74, 268.
Hevlín 258.
Hladov 44, 258.
Hlásnice 169, 192.
Hlína 151, 163, 192.
Hlinka 151, 170, 192.
Hlinné 151, 166, 192.
Hlinsko 151, 171, 174, 192.
Hliny 151, 192.
Hlivice 192.
Hlubočany 151, 166, 173, 191.
Hluboček 191.
Hluboká 151, 168, 191.
Hluboké 168, 191, 175.
Hluboký v. Hluboké.
Hluchov 68.
Hluk 163, 195.
Hlušovice 68.
Hluzov 44.
Hnanice 39, 68.
Hnanlice 39, 68.
Hněvkov 68.
Hněvotín 68.
Hnojice 69.
Hobzí 162, 164, 192.
Hodějice 69.
Hodice 69.
Hodíškov 69.
Hodolany 165, 188.
Hodonice 69.

Hodonín 69.
Hodonovice 69.
Hodov 69.
Hodslavice 69.
Holasice 69.
Holásky 23, 69.
Holba 258.
Holešice 69.
Holešín 69.
Holešov 9, 46, 69.
Holice 169, 174, 175, 192.
Holštýn 258.
Holubice 70, 266.
Holubí Zhoř 251.
Honětice 11, 70.
Horákov 70.
Horákova Lhota 218.
Hořice 150, 169, 193.
Horka 150, 169, 193.
Horky 169, 193.
Horněmčí 223.
Hornice 153, 169, 193.
Horní Grunt 266.
Horní Lažany 264.
Horní Lhota 217.
Horní Město v. Bergštát.
Horní Mez(i)říčko 230.
Horní Pole 150, 228.
Horní Ves 247.
Horno-Moštěnský 176.
Hory 150, 193.
Hoskovice 71.
Hosov 70.
Hostákov 70.
Hostálkov 71.
Hostašov v. Ostašov.
Hostašovice 71.
Hostěhradice 71.
Hostěhrádky 71.
Hostějov 70.
Hostěnice 70.
Hostěradice 71.
Hostěrádky 23.
Hostětice 70.
Hostětín 70.
Hostice 70, 226.
Hostim 70.
Hosťov v. Hostějov 70.
Hostišová 71.
Hostkovice 71.
Hošov 69.
Hošťálkov 71.
Hoštice 70, 169, 226.
Hoštýn 258.
Housko 25, 73, 265.
Hovězí 157, 194.
Hovorany 23, 44, 71.
Hrabenov 27, 71.
Hrabětice 257, 265.
Hrabová 71, 194.
Hrabůvka 71, 170, 194.
Hraby, (-í) 156, 164, 194.
Hradčany 158, 165, 173, 193.
Hradčany v Čech. 160.
Hradčovice 113.
Hradec 193.
Hradečná 166, 193.
Hrádek 158, 169, 193.
Hradisko 158, 171, 193.
Hradiště 158, 171, 194.
Hradišťko 194.
Hrádkov 27.
Hradnice 193.
Hrachovec 72.
Hranice 175, 194.
Hraničky 195.
Hraničné 195.
Hrázky 154, 169, 194.
Hrazová 27.
Hrbov 73.
Hrdá Ves 248.
Hrděbořice 73.
Hřišice 231.
Hrobice 72.
Hrochov 264.
Hrotov 27, 73.
Hrotovice 11, 73.
Hrozenkov 72.
Hroznětín 46, 72.
Hroznová Lhota 218.
Hrozová 72.
Hrubá Voda 269.
Hrubčice 73.
Hrubšice 73.
Hruška 195.
Hrušky 156, 169, 174, 195.
Hruškové Dvory 256.
Hrušovany 156, 166, 174, 195.
Hukvaldy 258.
Hukovice 73.
Hulín 33, 134.
Hunčovice 11, 134.
Hunín 134.
Hunkovice 134.
Húrka 169, 193.
Husle 75.
Husovice 73.
Hustopeč(e) 38, 135, 162, 172, 174.
Huštěnovice 11, 135.
Hutě 160, 195.
Hutisko 160, 195, 263.
Huzová 73.
Hvězdlice 39, 75.
Hvězdoňovice 11, 81.
Hvozd 155, 163, 195.
Hvozdec 155, 170, 195.
Hvozdečko 155, 195.
Hvozdná 155, 166, 175, 195.
Hynčice 258.
Hynčina 34, 258.
Hynčinov 265.
Hynkov 75.
Hýsly 75.
Chabičov 75.
Chaloupky 195.
Charváty 42, 77, 161, 197.
Chlebovice 75.
Chlístov 75.
Chlévské 171, 175, 196.
Chlum 163, 197, 266.
Chlumek 169, 197.
Chlunec 197.
Chlupice 75.
Cholina 75.
Chomýž 44.
Chomoutov 45, 76.
Chořelice 12, 76.

Chornice 155, 169, 205.
Choryně 42, 76.
Chotěbudice 76.
Chrastěšov 269.
Chrastice 78, 259.
Chrástová 78, 206.
Chrastová Lhota 218.
Chrášťany 155, 165, 197.
Chrbov 264.
Chrlice 77.
Chrlopy 173, 205.
Chromeč 76.
Chropyň 42, 77.
Chroustov 77.
Chrudichromy 172, 173, 196.
Chudčice 77.
Chudobín 77.
Chum 197.
Chvaletice 77.
Chvaletín v. Chvalice.
Chválčov 77.
Chvalice 45, 77.
Chválkovice 77.
Chvalnov 77.
Chvalovice 77.
Chýlice 78.
Ináčovice 81.
Iratice v. Jiratice.
Ivaň 37, 78.
Ivančice 78.
Ivanovice 78.
Jabloňany 156, 165, 198.
Jablonné v. Jabloňov.
Jabloňov 27, 156, 164, 198.
Jablůnka 156, 169, 198.
Jaborovec 163, 170, 199.
Jackov 78.
Jáchymov 267.
Jakubov 78.
Jakubovice 78.
Jalubí 164, 198.
Jáma 150, 163, 200.
Jamartice 258.
Jamné 150, 166, 200.
Jamolice 79.
Jámy 150, 200.
Jankovice 45, 79.
Janoušov v. Janušov.
Janov 79, 258.
Janovice 79, 265.
Janovičky 79.
Janušov 79, 258.
Jarcová 27, 79.
Jarohněvice 12, 80.
Jarohňovice 80.
Jaroměřice 80.
Jaroňovice v. Jarohněvice.
Jaroslavice 80.
Jaroslavské paseky 234 n.
Jarošov 79.
Jasenná 156, 166, 199.
Jasenice 156, 163, 169, 199.
Jasenka 170, 199.
Jasenský 176.
Jasinov 198.
Javorek 156, 169, 173, 199.
Javoří 199.
Javoříčko 25, 156, 169, 199.
Javorník 155, 168, 199.
Javory 259.
Jazovice 80.
Jeclov 78.
Ječmeniště 267.
Jedle (-í) 156, 164, 199.
Jednov 262, 268.
Jedov 80.
Jedovnice 169, 175, 198.
Jehnice 12, 79, 198.
Jelmo 197.
Jemnice 153, 163, 169, 200.
Jenč 79.
Jenešov 79.
Jeníkov 79.
Jeřín v. Jersín 82.
Jeřmaň 37, 80.
Jersice 82.
Jersín v. Jirsín 82.
Jesenec 156, 170, 199.
Jesenice Německá 169, 175, 199.
Jesenský 176.
Jestřabi 157, 164, 199.
Jestřábice 80.
Jestřebí 157, 199.
Jestřebíčko 169, 199.
Ještkovice 79.
Ješov 79.
Jevíčko 25, 80.
Jevišovice 80.
Jezdoňovice 81.
Jezdovice 80.
Jezera 152, 167, 200.
Jezeřany 152, 166, 200.
Jezernice 152, 169, 200.
Jezerský (adj.) 176.
Jezovice v. 1) Jazovice 80. 2) Jezdovice 12, 80.
Ježkovice 79, 81.
Ježov 81.
Jičín 34.
Jihlava 152, 164, 200.
Jihlavka 152, 169, 200.
Jilkov 267.
Jilmoví 156, 164, 197.
Jimramov 81.
Jimramovské paseky 235, 264.
Jináčovice 14, 81.
Jindřichov 81, 258, 266.
Jindřichovice 81.
Jinošov 81.
Jiratice v. Jiřetice 81.
Jiřetice 81.
Jiřice 81.
Jiřikov 81.
Jiříkovice 81.
Jirsice 82.
Jirsín 82.
Jívová 164, 198.
Jívoví 156, 164, 198.
Johanová 79.
Josefov 265, 266.
Juliánov 267.
Jundrov 258.
Juřinka 81.
Kadeřín 82.
Kadolec 22, 37, 82.

Kadov 82.
Kaliště 154, 200.
Kaly 154, 163, 200.
Kamenice 153, 169, 201.
Kamenička 153, 170, 201.
Kamenná 153, 166, 200.
Kamenná Hor(k)a 150, 193, 258.
Kamenné 200.
Kandia 266.
Kánice 82.
Káňovice 82.
Kanovsko 25, 171, 201.
Kaple 201, 268.
Karasín 82.
Karlín 269.
Karlov 82, 258, 263, 266, 269.
Karlova Ves v. Karlov.
Karlovec 258.
Karlovice 82, 264, 265,
Karolín 265. [266.
Karolínov 262, 268.
Kasany 268.
Kasárna 268.
Kašava 201.
Kašenec 266.
Kašnice 267.
Kateřina Svatá 43, 83.
Kateřinice 83.
Katov 82.
Kavriánov 267.
Kdousov 44.
Kelč 38, 90.
Kelčany 38, 90.
Kelčice 38, 90.
Kelníky 160, 169, 209.
Keprtovice 257.
Kerhartice 257.
Ketkovice v. Kytkovice.
Kladeruby 160, 172, 204.
Kladky 169, 203.
Kladná 203.
Kladníky 160, 169, 203.
Kladruby 204.
Klárky 263, 266.
Klášterec 170, 201.
Klečůvka 156, 170, 201.
Klementice 12, 83, 268.
Klemov 83.
Klenovice 83.
Klentnice 12.
Klepačov 264.
Klepáčov 264.
Kletné 158, 166, 202.
Klevetov 83, 264.
Klínovice v. Klenovice 83.
Kloboučky 83, 169, 173, 202.
Klobouky 83, 162, 202.
Klokočí 156, 164, 202.
Klokočov 202.
Klokočovský 176.
Klopina 44, 258.
Klopotovice 83.
Klučov 83.
Kluzov 263.
Kložínek 83.
Knast 257.
Kněhnice v. Kynice.
Knězoves v. Kněževes.
Knězovisko 171, 210.
Kněždub 156, 161, 163, 172, 187, 210.
Kněževes 161, 163, 172, 210.
Kněžice 8, 90, 209.
Kněžpol(e) 161, 163, 172, 210.
Kněžoves 210.
Kníhnice v. Knínice 12, 90, 209.
Knínice 12, 90, 161, 166, 168, 209.
Kobelnice 160, 169, 203.
Kobelničky 169, 203.
Kobeřice 83.
Koberno 205.
Kobylí 157, 164, 176, 202.
Kobylnice 8, 174, 203.
Kocanda 158, 203, 268.
Kociánov 266.
Kocourov(ec) 266.
Kočičí Lhota 207.
Kočov 258.
Kohoutovice 84.
Kochanov 28, 84.
Kochov 84.
Kojatice 84.
Kojatín 84, 264.
Kojátky 23, 84.
Kojetice 84.
Kojetín 84.
Kokory 84.
Koldštýn 257.
Kolenfurt 257.
Količín 84.
Koloredov 267, 268.
Kolovrat(y) 172, 203, 246, 266.
Kolšov 27, 85.
Komárno (-é) 157, 166, 204.
Komárov 46, 84.
Komárovice 84.
Komín 158, 204.
Komna 167, 204.
Komňátka 204.
Komořany 158, 165, 204.
Koněšín v. Kunišín 89.
Konice 159, 169, 174, 203.
Konice Německá 203.
Koníkov 264.
Kopanice 150, 169, 205.
Kopaniny 150, 165, 204.
Kopařovice 89.
Kopčany 204.
Kopeček Svatý 263.
Kopřivnice 153, 169, 205.
Kopřiv(n)ov 164, 205.
Korbelova Lhota 218.
Kordula 264.
Kořenec 155, 170, 206.
Kořím v. Kuřím 89.
Kornice 155, 169, 205.
Koroslepy 205.
Korouhvice 196.
Koroužná 166, 205.
Korovice v. Kurovice 89
Koruna 206.

Koryčany 165, 206.
Korytná 153, 166, 206.
Kosov 84.
Kostel 158, 163, 207.
Kostelany 158, 165, 207.
Kostelec 170, 174, 207.
Kostice 85.
Kostníky 160, 169, 207.
Košátky (-a) 170, 207, 266.
Košíky 168, 207, 263.
Koškov 27, 85.
Kotáry 150, 159, 167.
Kotlasy 43, 85.
Kotojedy 190, 207.
Kotvrdovice 71.
Kounice 89.
Kousky v. Kúsky.
Kouty 151, 163, 173, 201, 264.
Koválovice 85, 174, 208.
Kovářov 26, 85.
Kovářová 26, 85.
Kozárov 85.
Kozí Loučky 213.
Kozlany 23, 85.
Kozlov 85.
Kozlovice 85.
Kozochovice v. Kožichovice 85.
Kozojídky 23, 190, 207.
Kozov 85.
Kožichovice 12, 85.
Kožušany 165, 207.
Kožušice 85.
Kracovice 86.
Kraderoby 204.
Kraderuby 160, 204.
Krahulčí 157, 164, 206.
Krahulov 28, 86.
Krakořice 44.
Krakovec 86.
Králec 170, 206, 258.
Králice 86, 168, 206.
Králov v. Králec.
Královo Pole 150, 228.
Kramolín 167, 206.
Krásensko 25, 171, 208.
Krasice 86.
Krasíkov 86.
Krásná 155, 208.
Krasné 155, 166, 197.
Krásno 167, 196, 208.
Krasonice 86.
Krastice v. Chrastice.
Krátká 151, 168, 206.
Kratochvílka 266.
Kravsko 157, 171, 175, 205.
Krčma 269.
Krčmaň 158, 165, 210.
Krčmy v. Švagrov.
Křečkovice 86.
Křekov 86.
Křelov 76.
Křemačov 44, 265.
Křemenec 170, 208.
Křemenov 44, 265.
Křenářov 44.
Krenišov 263.
Křenov 88
Křenová 76.
Křenovice 76.
Křenůvky 23, 76.
Křepice 86.
Křeptov 28, 77.
Křestanovice 87.
Křetín 34, 88.
Krhov 88.
Krhová 88.
Krhovice 87.
Krchleby 162, 172, 210.
Křiby 196.
Křídla 151, 168, 236.
Křídlovice 12, 87.
Křídlůvky 87.
Křistanovice 87.
Křivá Voda 259.
Křivé 151, 163, 208.
Křižánkov 87.
Křižánky 87.
Křižanov 87, 266
Křižanovice 87.
Křižínkov v. Křižánkov.
Křižov 87.
Křižovice 87.
Krmelín 269
Krnčice 88.
Krnov 268.
Krokočín 87.
Kroměříž 37, 146.
Kronfelsov 259.
Kroužek 151, 169, 208.
Křoví 155, 164, 210.
Křtálky v. Stálky 123.
Křtěnice 153, 157, 244.
Křtiny 165, 208.
Křtomil(y) 88.
Kruh 151, 163, 173, 208.
Krumlov 28, 87.
Krumpach 259.
Krumperky 257.
Krumsín 34, 88.
Krumvíř 257.
Kubšice 13, 88.
Kučerov 84.
Kudlov 88.
Kudlovice 88.
Kuchanov v. Kochanov 28, 84.
Kuchařovice 88.
Kujav-a, -y 164, 209.
Kuklík 152, 209.
Kulířov 76, 257.
Kunčice 89, 259.
Kunčičky 89.
Kunčina 34, 89.
Kunčinov 89.
Kundelov 44, 268.
Kundratice 89.
Kunice 8, 89.
Kuničky 89.
Kunišín v. Koněšín 89.
Kunkovice 89.
Kunovice 8, 89.
Kunštát 259.
Kunvald 259.
Kupařovice 13, 89.
Kupčice v. Kubšice 88.
Kurdějov 89.
Kuřím 89.

Kuroslepy 42, 162, 172, 173, 205, 209, 236.
Kurovice 89.
Kúsky 162, 169, 201.
Kutiny 264.
Kuželov v. Kuželová 89.
Kuželová 89, 209.
Kvačice 89.
Kvasice 90.
Květín 90.
Kvítkovice 90.
Kyjov 90.
Kyjovice 90.
Kylířov v. Kyslířov 28.
Kynice v. Knínice
Kyničky 90, 168, 209.
Kyselov 90.
Kyselovice 90.
Kyslířov 28.
Kytkovice 12, 90.
Labuď(-ť) 91, 171, 211.
Labudice 267.
Lačnov v. Ločnov 28.
Ladín 91.
Lančov 28, 91.
Langendony 268.
Lanštorf 260.
Lanžhot 259.
Lanžov v. Lančov 28, 91.
Lapač 168, 211, 264.
Láskovec 91,
Laškov 92.
Lašťany 150, 165, 215.
Laštovičky 269.
Lavičky 154, 170, 211.
Láz 150, 163, 215.
Lazce 150, 170, 215.
Láze 150, 215.
Lazinov 91.
Lázničky 150, 169, 215.
Lazníky 150, 160, 169, 173, 215.
Lažánky 166, 215.
Lažany 149, 165, 215.
Lažínky 166, 215.
Lebedov 263.
Ledec 211, 212.
Ledkovice v. Letkovice 92.
Lednice 169, 211, 212.
Lechotice 92.
Lechovice 92.
Lejsky 156, 214.
Lelekovice 91.
Lesenovice 92.
Léskovec 170, 215.
Lesnice 153, 169, 214.
Lesonice 13, 92, 95.
Lesoňovice 92.
Lesovice v. Lysovice 95.
Lesůňky 92.
Lešany 155, 165, 212, 214.
Lešná 156, 166, 214
Leština 156, 165, 214.
Leštnice 215.
Letkovice 92.
Letonice 92.
Letošov 92.
Letovice 92.
Lexovice 92.
Lhánice 96.
Lhota 159, 168, 217.
Lhotice 159, 169, 218.
Lhotka 159, 170, 218.
Lhotky 218.
Lhotsko 171, 218.
Libava 93.
Libhošť 93.
Libochová 93.
Libosváry 94.
Liboš 93.
Libová 93.
Libštejn 264.
Líbtaň v. Luboměř.
Libuše v. Liboš 93.
Líč v. Lideč.
Lideč 94.
Lidečko 25, 94.
Lideřovice 94.
Lidkovice v. Litkovice 94, 95.
Lidměřice 94.
Lidmírov v. Ludmírov 94.
Lichtenstein 266.
Lichnov 44.
Lilie v. Harty.
Liliendorf 268.
Lindava 259.
Linhartice 92.
Lípa 156, 163, 215.
Lipenský (adj.) 176.
Lipina 156, 165, 174, 215.
Lipinka 170, 216.
Lipňany 156, 166, 216.
Lipnice 153, 169, 216.
Lipník 156, 168, 216.
Lipolec 22.
Lipov 164, 215.
Lipová 156, 164, 215.
Lipovec 156, 170, 215.
Liptál 44, 259.
Lipůvka 156, 170, 215.
Lísek 269.
Líškovec 156, 163, 170, 215.
Lísky 156, 163, 174, 214.
Lisůvky 264.
Líšeň 167, 214.
Líšná 156, 166, 214.
Líšnice 8, 153, 169.
Lištěnský 176.
Litava 152, 164, 216.
Litenčice 95.
Litkovice v. Ludkovice 94, 95.
Litobračice. 95.
Litobratřice 95.
Litohoř 95.
Litopecny 95.
Litostrov 28, 95.
Litovany 92, 166, 216.
Litovel 39.
Lobodice 93.
Ločnov 28, 91.
Loděnice 153, 216.
Loděnský 176.
Lomnice 153, 169, 213.
Lomnička 153, 170, 213.
Lomy 151, 163, 213.

Lopeník 169, 224.
Losín 93, 261.
Lošov 28, 93.
Loštice 93.
Lotrinkovice 264.
Loučany 154, 165, 173, 212.
Loučovice 94.
Loučka 154, 170, 174, 213.
Loučky 213.
Louka 154, 163, 212.
Loukov 94, 154.
Loukovice 13, 93.
Lovčice 93.
Lovčičky 93.
Lovčovice 93.
Lověšice 93.
Lovětín 93.
Lubě 164, 216.
Luběnice 93.
Lubná 175, 217.
Lubnice 153, 169, 217.
Lubník 163, 168, 217.
Lubn-é, -ý 166, 217.
Luboměř 37, 94.
Lučiště 154, 213.
Ludéřov 94.
Ludíkov 94.
Ludkovice v Litkovice. 94, 95,
Ludmírov 94.
Ludvíkov 265, 266, 267.
Luhačovice 96.
Luka 154, 212.
Lukavice 169, 213.
Lukov 28, 94.
Luková 28, 94.
Lukovany 166, 212.
Lukovec 94.
Lukoveček 94.
Luky 154, 163, 212.
Lulč 95.
Lupenné 217.
Lutín 95.
Lutkovice v. Ludkovice.
Lutonín 95.
Lutopecny 95.
Lutotín 95.
Lužice 154, 169, 174, 175. 217.
Lužkovice 96
Lužná 153, 166, 211, 217.
Lysenice v. Lesonice 13, 92, 95.
Lysice 95.
Lysovice v. Lesovice 95.
Mackovice v. Moskovice
Machová 96.
Majetín 34, 101.
Majvald 259.
Makov 96.
Malá Lhota 218.
Malenovice 96.
Maleny 96.
Malenky 96.
Malešovice 96.
Maletín v. Moletín 35, 96.
Malhostovice 13, 97.
Malhotice 13, 97.
Malínky v. Malenky 96.
Málkovice 96
Mallhotice v. Malhotice
Maloměřice 97.
Malonín 96.
Malostovice v. Malhostovice
Manerov 266.
Manešovice 97.
Manová 28, 97.
Mansberk 266, 268.
Margelíkov 267.
Marhéfy 259.
Mariacel Malá 264.
Mariánov 268.
Markéta 267.
Markrabka 218.
Markvarec 22, 37, 98.
Markvartice 98.
Maršíkov 97.
Maršov 97.
Maršovice 97
Martěnice 13.
Martinice v. Martěnice 13, 98.
Martinkov 98.
Marxov v. Dvorská.
Mařatice 97.
Maříž 44.
Mastník 218, 219.
Mašovice 96.
Mašůvky 23, 96.
Matějov 98.
Matějovice 98, 259.
Matějovec 98.
Maxmiliánov 267.
Mčenovice 44.
Medlánky 103, 133, 221.
Medlice 103.
Medlov 103.
Medlovice 103.
Medvědice v. Nedvědice 98.
Meďvězí 163, 190, 218.
Mělčany 166, 219.
Menhartice 98.
Měník 98.
Měnín 34, 98.
Měrkovice 268.
Měrotín 100.
Měrovice 100.
Měrůtky 23, 100.
Měřín 100.
Meziboř(í) 41. 172, 180.
Mezice 98.
Mezihoř(í) 41, 172, 174, 193, 218.
Meziříčí 151, 172, 174, 218, 230.
Meziříčko 169, 230.
Micmanice 133.
Mihoukovice 13, 98, 268.
Michalov 268,
Michnov 267.
Míchov 99.
Míkovice 13.
Mikulčice 99.
Mikulov 99.
Mikulovice 99.
Mikulůvka 99.

Milanov v. Milenov 99.
Milasín 34. v. Milešín.
Milatice v. Miletice 99.
Milenov v. Milanov 99.
Milešín 34, 99, v. Milasín
Milešovice v. Mlíčovice 99.
Miletice 99 v. Milatice
Milfron 259.
Milhošť 99 v. Milokošť.
Milíkov 99.
Milkov 99.
Milokošť v. Milhošť 99.
Milonice 99.
Milotice 99.
Milovany 99, 166.
Milovice 99, 267.
Milovy 265.
Miňůvky 13, 103.
Miroslav 100.
Mirošov 100.
Mírov 100.
Místek 149, 169, 219.
Mistřice 100.
Mistřín 100.
Míškovice Holeš. 44.
Míšovice 15, 99, v. Nešovice.
Mitrov 100.
Mitrovice 266, 267.
Mlač 36, 101.
Mladcová v. Mlatcová 101.
Mladeč 36, 101.
Mladějov 100.
Mladějovice 100.
Mladenov 101.
Mladěnovice 100.
Mladkov 28, 101.
Mladoňovice v. Mladěnovice 100.
Mladotice 101.
Mlatcová v. Mladcová 101.
Mlatkov 28.
Mlíčovice v. Milešovice 4, 13, 45, 99,
Mlýňany 218.
Mlýnice 159, 219.
Mlýnický Dvůr 258.
Modlava 221.
Modletice 101 v. Modlava.
Modrá 158, 163, 167, 220.
Modřice 101.
Mohelnice 153, 169, 174, 220.
Mohelno 150, 167, 220.
Mokř 167, 171, 220.
Mokrá 154, 167, 220.
Mokrá Hora 150, 193, 266.
Molenburk 264.
Moletín v. Maletín 35, 96, 265.
Molíkov 28, 96.
Molkov 28.
Morašice 13, 102.
Moratice v. Morašice.
Morava 152, 221.
Moravany 152, 166, 221.
Moravec 101.
Moravice 152, 166, 221.
Moravičany 152, 221.
Mořice 101.
Mořkov 29, 97.
Morkovice 102.
Morkůvky 102.
Mosazov 264.
Moskov v. Mostkov 102.
Moskovice 13, 98, v. Mostkovice.
Mostkov v. Moskov 102.
Mostkovice 102 v. Moskovice.
Mošnov 101.
Moštěnice 174, 219.
Moštiště 154, 219.
Mouchnice 103.
Mouřínov v. Můřínov 101.
Moutnice 14, 103, 153, 169, 220.
Mrákotín 102
Mramotice 14, 111.
Mrlínek 102.
Mrsklesy 219.
Mrsklice 14, 219.
Mšice 268.
Můřínov 19, 101 v. Mouřínov.
Muslov 44.
Mušov 103.
Mutěnice 14, 103.
Mutinice 14, 103.
Mutišov 103.
Mutná 220.
Muzlov v. Muslov 44.
Myslechovice v. Myslichovice 14, 102.
Myslejovice v. Mysliovice 102.
Mysletice 102.
Mysliboř 37, 102.
Myslibořice 102.
Myslichovice v. Myslechovice.
Myslík 102.
Mysliovice v. Myslejovice 102.
Mysločovice v. Myslošovice 102.
Myslová 102.
Myslůvka 102.
Myší (Miší) 161, 164, 221.
Načeratice 61.
Nadějov 103.
Na Dolách 258.
Nahošovice 103.
Náklo 222 n.
Naloučany 154, 166, 212.
Náměšť 39, 98.
Napajedla 153, 168 229.
Nárameč 115.
Násedlovice 119.
Nasoborky 54.
Nasoměřice v. Našiměřice 103.
Našetice 61.
Našiměřice v. Nasoměřice 104.
Našobůrky 54.

Návojná (-é) 166, 249.
Nebovidy 138
Nebštych 259.
Nectava 264.
Nečice v. Něčice
Něčice 105.
Nedachlebice 75.
Nedakonice 14, 81
Nedašov 63.
Nedašová Lhota 218.
Nedvědice v. Medvědice 14, 98, 190, 218.
Nedvězí 157, 163, 175, 190, 218.
Nechutín 266.
Nechvalín 77.
Nejdek 259.
Nejrov v. Nýrov 105
Nelepeč 36, 91.
Nelešovice 92.
Nelhuble 259.
Němčí 164, 223.
Němčany 23, 104, 223.
Němčice 14, 104, 223.
Němčičky 104.
Německé 161, 171, 223
Němětice 15, 104.
Nemilany 23, 100, 166, 220.
Nemily 100.
Nemochovice 101.
Nemojany 23, 101.
Němotice 15, 104.
Nemrlov 269.
Nenakonice 14, 81.
Nenkovice 15, 104.
Neobuz 40, 56.
Nepomuky 266.
Nepřivazí 40, 135.
Neředín v. Neřetín 35, 119.
Nesachléb v. Nesechléb 40, 75.
Neslovice 126.
Nesmíř 40, 104.
Nesovice 15, 123.
Nesvačilka 263, 264
Nešovice 15, 99, 105.
Netín 35, 144.
Neudek 259.
Neufunk 259.
Nevcehle 259.
Nevojice 139.
Nevšová 142.
Nezamyslice 102.
Nezděnice 143
Nicmanice 15.
Níhov 29, 104.
Niklovice v. Nyklovice 99.
Nikolčice v. Nykolčice 99.
Nimpšov 266.
Ninářovice 14.
Nišovice (Nišpice) v. Míšovice 99.
Nitkovice 105,
Nivy 150, 163, 223.
Nivnice 153, 169, 174, 197, 223.
Nížkovice 104.
Norber(t)čany 166, 259.
Norov v. Znorovy 105.
Norovice 105.
Nořízov v. Nuzířov 105.
Nosálovice 105.
Nosislav 104.
Nouzka 268.
Nová Dědina 159, 266.
„ Horka v. Nelhuble.
„ Lhota 218.
„ Říše 231
„ Roveň 267.
„ Ulice 259.
„ Ves 223, 247, 259, 263, 264, 268.
„ Zhoř 265.
Nové Dvorce 266.
„ Dvory 158.
„ Město 149, 168, 219.
„ Mlýny 218, 259.
„ Ptení 268.
„ Sídlo 167, 234.
„ Vrbno 264.
Nové Zámky 158, 221.
Novičí 150, 164, 223.
Novopláň 223, 264.
Novosady 155, 172, 223, 259, 264, 267.
Novosedly 223.
Nový Hrozenkov 263.
Nový Jimramov 263.
„ Les 155, 214.
„ Potvorov 266
„ Svět 241, 264.
„ Zámek 158, 221.
Nužířov 29, 105.
Nýdek v. Nejdek.
Nyklovice 99.
Nykolčice 99.
Nýrov 105.
Obectov v. Ubyčstov 57.
Obědkovice 15, 81.
Obědné 166, 190.
Oblekovice 44.
Obora 158, 163, 246.
Obranice 15, 105.
Obřany 166, 173, 246, 249.
Ocmanice 133.
Odonec v. Odunec v. Vodonec 105.
Odranec 63.
Odrlice 15, 63.
Odrovice 15, 63.
Odrůvky 266.
Odunec v. Odonec v. Vodonec 22, 105.
Ohnice 139.
Ohrazenice 169, 194.
Ohrozim 72.
Ochoz 155, 164, 241.
Okarec 22, 37.
Okluky 155, 163, 202.
Okrašovice 86.
Okřešice 15, 86.
Okříško v. Okříšky 24, 86.
Okrouhlá 151, 167, 208.
Olbramkostel 105.
Olbramovice 105.
Oldřichov 106.
Olejovice 259.

Oleksovice 47.
Oleksovičky 47.
Olešínka 153, 170, 224.
Olešná 153, 166, 224.
Olešnice 8, 153, 169, 224.
Olešnička 153, 170, 224.
Olomouc 40, 75.
Olomoučany 22, 75, 160, 166, 224.
Olomúčany v. Olomoučany 75.
Olšany 156, 165, 173, 224, 264.
Olší 156, 164, 224.
Olšovec 22, 156, 170, 224.
Olštátl v. Olejovice 259.
Omice 134.
Ondratice 16, 114.
Ondřichovice 106.
Ondřejov 45, 106, 255
Ondrušky 263.
Opatov 26, 106, 225.
Opatovice 8, 106, 161, 164, 168, 174, 225.
Oplocany 158, 165, 173, 228.
Oponešice 16, 110.
Oprsdorf 264.
Oprechtice v. Oprostovice.
Oprostovice 112, 264.
Ořechov 27, 29, 156, 164, 225.
Ořechová 164.
Ořechovičky 29.
Ořešín 35.
Orlovice 106.
Osek 158, 163, 234.
Osičany 165, 234.
Osíčko 156, 169, 225, 234.
Osikov 266.
Oskava 240.
Oslava 152, 226.
Oslavany 152, 166, 226.
Oslavice 152, 169, 226.
Oslavička, -y 152, 170, 226.
Oslnovice 15.
Osoblaha 226 n.
Osová 106.
Ospilov 44.
Ostašov 264.
Ostojkovice 124.
Ostopovice v. Vostop. 20, 125.
Ostrá Hora 267.
Ostrata 168, 226.
Ostrava 152, 164, 226.
Ostravice 152, 169, 226.
Ostroh 171, 173, 226.
Ostrov 154, 163, 238.
Ostrovačice 106.
Ostrovánky 23, 154, 166, 238.
Ostrožská Lhota 218.
Ostružná 261.
Ostrý Kámen 226, 260.
Osvětimany 23, 127, 160, 166, 240.
Osyky 234.
Otaslavice 106.
Otín v. Votín 106.
Otinoves 106.
Otmarov 268.
Otnice 16, 106.
Otonovice 266.
Otradice v. Otratice.
Otratice 16, 114.
Otračkov 107.
Otrokovice 106, 168, 230.
Oujezd v. Újezd.
Oujezdsko v. Újezdsko.
Ousoší 172, 236.
Oustup v. Ústup.
Outěchov v. Útěchov.
Oznice 227, 247.
Pacetluky v. Pačetluky 108, 162, 173, 242.
Pacov 107.
Pačetluky v. Pacetluky.
Pačlavice 107.
Pačov 29.
Padesát Lánů 150, 213.
Padochov 107.
Padouchov 107.
Palačov 107.
Palava - Polava - Pavlov 108.
Pálkovice 107.
Palonín 107.
Pálovice v. Pavlovice 16, 107.
Pamětice 103.
Panenská Lhota 218.
Panenská Rosička 235.
Pařezovice 9.
Paršovice 16, 48.
Partutovice 48.
Pasecký Grunt 260, 266.
Paseka 234.
Paseky 155, 163, 264.
Paskov 109.
Pasohlávky 42, 162, 172, 192, 261.
Pašovice 107.
Pateřín 107.
Pavlice 107.
Pavlinov 108.
Pavlov 107.
Pavlovice 107, 265.
Pavlovičky 107.
Pazděrna 264.
Pěčíkov 29, 108.
Pěčkov 29, 108.
Pejškov 29, 108.
Pekářov 256.
Pelhřimov 108, 260.
Pemdorf 256.
Pěnčice 108.
Pěnčičky 108.
Pěnčín 108.
Pendorf 256.
Perná 153, 166, 227, 256.
Pernštýn 256.
Petrohradská ulice 264.
Petrov 108.
Petrovice 108, 260.
Petrovská ulice 264.
Petrušov v. Petrov 108.
Petrůvka 23, 108.
Petrůvky 108.

Petříkov 263.
Petřín 108.
Petřkovice 108.
Petřvald 260.
Petřvaldík 260.
Pičín 108.
Pikarec 37, 109.
Pila 163, 227.
Piňovice v. Přňovice 16, 113.
Písařov 26, 29, 228.
Písečná 227.
Písečné 166, 227.
Písečný 227.
Písek 227.
Piskořov 44, 260.
Pískov 227.
Pístov 108.
Pístovice 16, 108.
Pitárné 166, 228.
Pitín 109.
Pivín 109.
Pivonice 109.
Pivonín 109.
Plačovice 16, 109.
Plaveč 36, 109.
Plece, Pleče 44.
Plechy 264.
Plenkovice 109.
Plešice 109
Plešovec 109.
Plichtenice 264.
Plumlov 109, 256.
Plynkout 201.
Přňovice 16, 113.
Pobuč(i) 56, 156, 172, 183.
Pocoucov 29.
Počenice 61.
Počítky 162, 185
Podbřežice 16.
Poddvorov v. Potvorov.
Podhoří 172, 193.
Podhradí 151, 172, 194.
Podhradní Lhota 218.
Podivice 64.
Podivín 64.
Podhoří 150.
Podklášteří 151, 172, 201.
Podkopná Lhota 218.
Podkoryta 152, 168, 206.
Podmole 152, 219.
Podolí 150, 172, 189.
Podolíčko 189.
Podomí 40, 66, 189.
Podštát 173, 256.
Pohledec 191.
Pohledy 162, 163, 191.
Pohodlí 162, 164, 250.
Pohora 267.
Pohoř(í) 172, 174, 193.
Pohořany 165, 193.
Pohořelice 70.
Pohořelky 269.
Pohořílky 23, 70.
Pokojov 110.
Pokojovice 110.
Polanka 150, 170, 228.
Polava v. Palava v. Pavlov 108.
Poldovka 263, 268.
Pole 163.
Polehradice 53.
Polešovice 53.
Police 228.
Poličky 170, 228.
Poličná 166, 228.
Polichno 228.
Polkovice 53.
Polom 151, 163, 214.
Polomí 214.
Polouvsí (Poloves) 172, 228, 248.
Pomyče 221.
Ponikev 152, 175, 223.
Popelín 110.
Popice 8, 110.
Popov 161, 164, 228.
Popovice 8, 110, 161, 164, 168.
Popukeř 210.
Popůvky 110, 168, 229.
Poříčí 151, 172, 230.
Pornice 110.
Poruba 155, 163, 229.
Posluchov 122.
Postoupky 23, 125.
Postřelimov 124.
Postřelmov 125.
Postřelmůvek 125.
Posvátno 166, 240.
Poteč 110.
Potůčník 259
Potvorov 133.
Pouzdřany 166, 260.
Povel 137, 260
Pozďatín v. Pozdětín.
Pozďátky 23, 110.
Pozděchov 110, 143.
Pozdětín 110.
Pozlovice 144.
Pozořice 144.
Požehnání Boží 269.
Prace 40, 111.
Práč 40, 110, 111.
Pračice v. Práč.
Pradlísko 263.
Prakšice 110.
Prasklesy v. Prasklice.
Prasklice 110.
Praskolesy 172, 214.
Přáslavice 121.
Pratce v. Prace.
Pratelsbrun 256.
Právčice 111.
Pravlov 39, 111.
Přečkov,-ice 111.
Předín 111.
Předklášteří 151, 172, 201.
Předmostí 154, 172, 219.
Předvoř 189.
Přemyslov 263.
Přemyslovice 103.
Přerov 151, 163, 232.
Přeskač(e) 160, 168, 240.
Přestavlky 42, 162, 172, 237, 249.
Přešovice 111.
Prchalov 268.
Přibice 57.
Příbor 180.
Příbram 49.

Přibyslavice 57.
Příkazy 83.
Přílepy 92.
Přiložany 165, 212, 215.
Příluky 154, 173, 213.
Přímětice 111.
Příseka(y) 155, 163, 235.
Přísnotice 111.
Přítluky 213.
Přívěsť 267.
Přívoz 153, 163, 173, 247.
Přízřenice 144,
Prklišov 260.
Probice 16, 111.
Prokopov 268.
Prosatín v. Prosetín.
Prosenice 17.
Proseničky 17.
Prosetín 112.
Prosiměřice v. Prostoměřice 17, 112.
Proskovice 112.
Prosinice, Prosiničky 17, 112.
Prostějov 9, 45, 112.
Prostějovičky 112.
Prostoměřice v. Prosiměřice.
Prostředkovice 259, 262.
Prostý(é) 175, 237.
Protivanov 112.
Provodov 139.
Provodovice 139.
Pršná 166, 227.
Prštice 112.
Prusinky 112.
Prusinovice 112, 263.
Prusy 42, 112, 161, 173, 229.
Prušánky 23, 112.
Pržno 166, 227.
Pstruží 164, 238.
Pstružinky 170, 238.
Ptáčník 268.
Ptáčov 112.
Ptení 157, 229.
Ptenský Dvorek 269.
Pucov 113.
Puklice 113.
Pulgary 44.
Pulkov 264.
Puntovice 82.
Pustiměř 113.
Pustina 150, 165, 229.
Pyšelo 229.
Rabořov 260.
Rabštýn 260.
Racková 116.
Raclavice v. Radslavice 114.
Raclavičky v. Radslavičky 114, 265.
Rácov 116.
Rácovice 116.
Račeřovice 17.
Račice 17, 114, 115.
Radčovice v. Hradčovice 113.
Radějov 113.
Radenice 113.
Radešín 113.
Radešínská Svratka 246.
Radičov v. Radišov 45.
Radíkov 113.
Radiměř 114.
Radišov v. Radičov 45, 114.
Radkov 113.
Radkovice 113.
Radkovičky 113.
Radkovy 113.
Radlice 39, 114.
Radnice 169.
Radňoves 35, 113.
Radnovice 113.
Radomilov 114.
Radomín 113.
Radonín 113.
Radostice 114.
Radostín 114.
Radoškov 114.
Radošov 114.
Radotice 113.
Radotín 113.
Radslavice v. Racl. 114.
Radslavičky v. Raclav. 23, 114.
Radvanice 114.
Rájec 115, 230.
Ráječek 25, 115, 230.
Ráječko 25, 41, 115, 230.
Rajhrad 41, 115, 194.
Rajhradice 17, 115, 194.
Rajnochovice 264.
Rakodavy 157, 162, 172, 230.
Rakov 115.
Raková 115.
Rakoví 29, 115, 230.
Rakšice 115.
Rakvice 115.
Rancířov 115.
Ranošov 115, 263.
Rantířov 29.
Rapotice 116.
Rapotina Lhota 218.
Řásná 153, 156, 166, 231.
Rástoka 152, 163, 242.
Raškov 30, 114, 259.
Rašov 115.
Rašovice 115.
Rataje 160, 168, 174, 225.
Ratiboř 37, 116.
Ratibořice 116.
Ratiškovice 116.
Ratišovice 116.
Rausenstein 226.
Rebešovice 118.
Řečice 151, 169, 230.
Řečkovice 72.
Řehořov 72.
Rejchartice 260.
Rejpotice 260.
Rejpotín 115.
Renoty 257.
Řepčín 116.
Repechy 44, 264.
Řepka 163, 170, 231.
Řepov 116.
Řepšín 116.
Rešice 17.

Rešov 116, 265.
Řetechov 44.
Řevnovice 11.
Řeznovice 116.
Řícmanice 116.
Říčany 116.
Říčky 151, 170, 230, 265.
Řídče 44.
Řikonín 117.
Řikovice 116.
Římice 17, 117.
Řimnice 17, 117.
Římov 117.
Rinarec 37.
Řípov 117.
Říše 231.
Rodkov v. Rotkov 117.
Rogendorf 263, 265.
Rohatec 170, 232.
Rohle 167, 232.
Rohozdec 152, 156, 170, 232.
Rohy 151, 163, 231.
Rojetín 117.
Roketnice 169, 225.
Rokytná 153, 166, 225.
Rokytnice 153, 169, 225.
Rokytno 156, 167, 225.
Rolsberk 263, 267.
Ronov 72.
Roseč v. Rozseč.
Rosenberk 265.
Rosice 118.
Rosička v. Rozsíčka.
Rostěnice 17, 118.
Roštění 232.
Rotalovice 263.
Rotkov v. Rodkov 17.
Roubanina (-in) 155, 165, 230.
Rouchovany 119, 166, 233.
Roudka 170, 232.
Roudno 151, 167, 175, 233.
Rousinov 118.
Rousinovec v. Rousinov Starý.
Rouské 161, 171, 233.
Rousměrov 118.
Rouštka v. Růžďka.
Rovečín 151, 166, 232.
Roveň 150, 167, 174, 225.
Rovensko 151, 171, 225.
Rovné 151, 167, 225.
Rozárov 262, 269
Rozářín 266.
Rozdrojovice 17, 117.
Rozhraní 151, 172, 195
Rozkoš 162, 171, 203, 265.
Rozseč 155, 171, 174, 235.
Rozsíčka 23, 155, 170, 235.
Rozsochy 163, 236.
Rozstání 237.
Rozvadovice 135.
Roženecké paseky 235.
Rožínka 170, 231 n.
Rožná 151, 167, 231.
Rožnov 117, 260.
Rubašov 269.
Ruda 151, 158, 232.
Rudice 151, 169.
Rudíkov 30, 45.
Rudimov 44.
Rudka 151, 170, 232.
Rudkov 257.
Rudlice 118.
Rudná 153, 167.
Rudné 233.
Rudník 160, 168, 233.
Rudolec 22, 37, 118.
Rudolfov 268.
Rudoltice 118, 260.
Rudoltovice 118, 260.
Rudslavice 17, 117.
Rudvíkov 45, 118.
Rüllenhäusel 269.
Rumberk 260
Rumburk 265.
Runářov 118.
Ruprechtov 118
Rusava 152, 158, 164, 233, 263.
Rusín 118.
Růštka v. Růžďka.
Rutov 30, 73.
Růžďka 170, 231.
Růžená 269.
Růží Důl 268.
Růžov 267.
Růžová 266.
Rybář(e) 160, 167, 233, 265.
Rybešovice v. Rebeš. 118.
Rybí 157, 164, 233.
Rybné 157, 167, 233.
Rybníček 152, 169, 233.
Rybníky 152, 168, 233.
Rychaltice 118.
Rychlov 119.
Rychmanov 266.
Rychnov 260.
Rychtářov 26, 119.
Rýdeč v. Řídče 44, 260.
Rýmařov 119, 260.
Rymice 117.
Ryšice v. Rešice.
Rytířsko 264.
Rynarec 37.
Sádek 155, 169, 234.
Sajlerov 268.
Salaš 159, 233, 266.
Salavice 120.
Samotín 265.
Samotíšky 24, 120.
Sasina 120.
Sasov 265.
Savín 120.
Sazovice 119.
Sebranice 54.
Seč 155, 171, 235, 265.
Sedlatice 119, 265.
Sedlec 171, 234.
Sedlejov 119.
Sedlešovice 119.
Sedletice v. Sedlatice 119.
Sedlisko 149, 234.
Sedlnice 234.
Sedm Dvorů 189.
Sehradice 72.

Sejřek 45.
Seitendorf 269.
Selec 171, 234.
Seloutky 24, 95.
Semčice v. Sentice 17, 120.
Senetářov 30.
Senice 153, 169, 234.
Senička 153, 170, 234.
Seninka 153, 174, 234.
Senohrady v. Senorady 120.
Sentice v. Semčice 17, 120.
Sezemín 35, 119.
Schärfenberg 267.
Schönwald 268.
Silimov 30, 126.
Silničná 265.
Silůvky 126.
Sinálov 45.
Sivice 121.
Skalice 150, 169, 235.
Skalička 150, 170, 235.
Skalka 150, 170, 235.
Skalkov 30.
Skalov 268.
Skaštice 17.
Skavsko 171, 240.
Sklenná 265.
Sklenné 165, 238, 257.
Skleny v. Sklenné.
Skočová Lhota 218.
Skoronice 121.
Skorotice 121.
Skorotín 121.
Skotnice 169, 207, 235.
Skrbeň 121.
Skrchov 30, 88.
Skreje v. Skryje 87.
Skřib 150, 163, 196, 265.
Skřivánkov 267.
Skryje 87.
Skrýchov 87.
Skržice 18, 87.
Slatěnice 154, 169, 237.
Slatina 154, 237.
Slatinka 154, 170, 237, 264.
Slatinky 237.
Slavatná 167.
Slavětice 121.
Slavětín 121.
Slaviboř v. Slejboř 121.
Slavíč 121.
Slavice 121.
Slavičín 121.
Slavíčky 121.
Slavíkov 266.
Slavíkovice 121.
Slavkov 121.
Slavkovice 121.
Slavonice 121.
Slavonín 121.
Slavoňov 121, 261.
Slejboř v. Slaviboř 41, 121.
Slížany 161, 165, 236.
Slopné 167, 236.
Sloup 150, 163, 240.
Slušovice 122.
Služín 122.
Smilov 122.
Smolín 35, 122.
Smolina 122.
Smolná 153, 167, 236.
Smrček 156, 169, 236.
Smrčné(á) 156, 167, 236.
Smrk 156, 163, 236.
Smržice 122.
Smržov 122.
Sněhotice v. Sníh. 122.
Sníhotice v. Sněh. 122.
Snovídky 127.
Sobáčov v. Zobáčov 33, 122.
Soběchleby 42, 123, 196.
Sobělice 18, 122.
Soběsuky 42, 123, 162, 233.
Soběšice 122.
Sobíšky 23, 122.
Sobotín 122.
Sobotovice 18, 122.
Sobůlky 122.
Sokol 167, 236, 267.
Sokolí 157, 164, 236.
Sokolnice 7, 8, 160, 169, 237.
Sokolom 233.
Solanec 170, 237.
Soumrakov v. Sumrakov 102.
Sovadina 240.
Sovinec 157, 170, 237.
Spálov 45.
Spělkov 123.
Spělov 123.
Spešov v. Spýšov 123.
Spornava 261.
Spružinky 269.
Spýšov v. Spešov.
Spytihněv 123.
Spytinov 123.
Srbce 42, 128, 174, 241.
Stachov 123.
Stachovice 123.
Stádlo 159, 168, 237.
Stáj 164, 237.
Stálky v. Křtálky 123.
Staměřice v. Stanim. 18, 123.
Staniměřice v. Stam. 18, 123.
Stanoviště 159, 237.
Stará Říše 231.
Stará Ves 248.
Stará Voda 151, 248, 255.
Starč 18, 123.
Stařechovice 124.
Staré Město 149, 168, 219, 255.
Staroveský 176.
Starovice 125.
Starovičky 125.
Staříč 124.
Stavenice 123.
Stavěšice 123.
Stejšť 237.
Stichovice 18, 62.

Stínava 238.
Stojčín 124.
Stojičov 124.
Stonařov 124
Stopešice v. Stupišice 125.
Stošíkovice 18, 64, 130.
Strabenice 124.
Strachojov v. Strachujov.
Strachoňovice 124.
Strachotice 18, 124.
Strachotín 18, 124.
Strachujov 124.
Strání 150, 164, 238.
Straník 168, 238.
Stránka 170, 238.
Stranná 238.
Strážek 30, 124.
Stražisko 159, 235.
Strážnice 159, 169, 235.
Strážovice 124.
Střebenice 18, 131.
Střebětice 18, 132.
Střebětín 35, 132.
Středolesí 155, 172, 214, 235.
Střelice 160, 170, 238.
Střelná 153, 167, 238, 267.
Střemchoví 157, 164, 185.
Střemeníčko 25, 35, 125.
Střeň 239.
Strérovice 267.
Strhař(e) 160, 167, 239.
Stříbrnice 160, 169, 174, 241, 261.
Střílky 170, 238.
Střítež 185.
Střítež 157, 172, 185.
Střížov 124.
Střížovice 124.
Strokov v. Strukov.
Stropešín 35, 125.
Strukov 268.
Strupišín 35, 125.
Studená 154, 165, 239.
Studenec 152, 163, 170, 239.
Studenice 169.
Studénky 170, 239.
Studenský (adj.) 176.
Studně 167.
Studnice 8, 152, 163, 169, 239.
Studničky 239.
Studýnky 152, 239.
Studýnský 176.
Stupava 152, 164, 238.
Stupišice v. Stopešice 18, 125.
Stvolová 239.
Sudice 127.
Sudkov 127.
Sudoměřice 127.
Suchá 240.
Suchá Loza 156, 217.
Suchdol 150, 172, 175, 189.
Suchohrdly 162, 172, 191, 265.
Suchonice 126.
Suchov 125.
Suchý 163, 265.
Sukdol v. Suchdol.
Sukolom 233.
Suky 268.
Sulíkov 126.
Sulimov 30.
Sulkovec 126.
Sumrakov v. Soumrakov 102.
Sušice 125, 169, 240.
Svánov v. Svojanov 31, 127.
Svárov 126.
Svařanov v. Svařenov 30, 126.
Svařenov v. Svařanov 30, 126.
Svatá Kateřina 83.
Svatobořice 127.
Svatoslav 127.
Svatý Kopeček 204.
Svébohov 52.
Svésedlice v. Svís. 119.
Světlá 155, 158, 167, 241.
Světlé 241.
Světlov 126, 266.
Svinné 157, 167, 175, 241.
Svinošice 126.
Svinov 126.
Svísedlice v. Svésedlice 119.
Svitava, (-y) 152, 164, 241.
Svitávka 152, 170, 241.
Svjadňov 30, 141.
Svobodín 262, 267.
Svojanov v. Svánov 31, 127.
Svojkovice 127.
Svratečka 246.
Svratka 152, 170, 246.
Svrčov 127.
Svršovice v. Cvrčovice 127.
Sychotín 35, 126.
Sykorec 127.
Symře 45.
Synálov 45.
Syrovice 126.
Syrovín 126.
Šafov 128.
Šakvice 59.
Šaldorf 260.
Šamíkovice 128.
Šanov 46, 128, 260.
Šaratice 19, 146.
Šardice 128.
Šardičky 23, 128.
Šarlotka 268.
Šárovy 128.
Šašovice 128.
Šatov 128.
Ščudlov 31.
Šebetov 120.
Šebkovíce 128.
Šebrov 31, 142.
Šelešovice 19, 126.
Šenov v. Šanov.
Šentál 265.
Šerkovice 129.

Šiberov 129.
Šiborov 129.
Šilperk 173, 260.
Šimkov 129.
Široké pole 265.
Šišma 45, 241.
Šitbořice 19, 80.
Šlapanice 129.
Šleglov 260.
Šnekov 260.
Šonov 129.
Šošůvka 24, 125.
Špičky 170, 241.
Špiklice 261.
Šreflová 267.
Štáhle 261.
Štarnov 261, 267.
Štědrákova Lhota 163, 218.
Štěchov 31.
Štěměchy 59.
Štěpánov 269.
Štěpánovice 120.
Štěpkov 31, 120.
Šternberk 261.
Šternov 265.
Štětínov 267.
Štětovice 19, 129.
Štípa 235.
Štítary 160, 167, 242.
Štítná 167, 242.
Štola 261.
Štolnhava 261.
Štramberk 173, 261.
Študlov 31.
Šubířov 264.
Šumice 129.
Šumperk 260.
Šumvald 261.
Švábenice 129.
Švábov 129.
Švagrov 267.
Tasov 129.
Tasovice 129.
Tatenice 130.
Tavíkovice 19, 123.
Tážaly 160, 167, 242.
Tečice 131.
Tečovice130.
Těchanov 130.
Těchov 130.
Telč 130.
Telečkov 130.
Telnice 157, 169, 242.
Temnice 19, 131.
Teodorov 267.
Teplice 152, 169, 243.
Terešov 266.
Terezín 268.
Terezov 262, 265.
Te(r)menice 169, 258.
Těšánky 130.
Těšany 130, 166.
Těšetice 130.
Těšice 19, 59.
Těšíkov 130.
Těšíkovice 130.
Těšnovice 130.
Těšov 130.
Tetětice 131.
Tichá 154, 163, 243.
Tikovice 131.
Tišnov 19, 132.
Tíštín 130.
Tkanovice 267.
Tlumačov 131.
Topolany 157, 165, 173, 243.
Topolná 153, 167, 243.
Touboř 45.
Toužín 133.
Tovačov 31, 131.
Tovéř 45.
Trachtín v. Strachotín.
Traplice 131.
Trávník 157, 168—169, 243.
Trboušany 165, 243.
Třebařov 31.
Třebčín 132.
Třebelovice 131.
Třebenice 131.
Třebětice 132.
Třebětín 132.
Třebíč 41, 132.
Třebohostice 132.
Třebomyslice 265.
Třebová 31, 131.
Třebovářov v. Třebařov.
Třemešek 24, 169, 173, 185.
Třemešná 153, 167, 185.
Tresné 153, 157, 167, 243.
Třesov 45.
Třeština 155, 165, 243.
Trhavice 260.
Třídvorský 176.
Tři Dvory 189
Tři Studně 152, 239.
Trnava 152, 157, 164, 244.
Trnávka 152, 157.
Trnopole 263, 267.
Trojanovice 265.
Troskotovice 19, 132.
Troubecký 176.
Troubelice 132.
Troubky 132, 243.
Troubsko 25, 132, 171, 174, 243.
Trpín 266.
Tršice 132.
Třtěnice v. Křtěnice.
Trusovice 19, 132.
Tučapy 43, 172, 184.
Tučín 133.
Tulešice 133.
Tulnice 264.
Tupec 133.
Tupesy 133.
Turovice 133.
Tuřany 157, 166, 173, 174, 244.
Tvarožná 169, 244.
Tvarožná Lhota 218, 244.
Tvořihráz 37, 133.
Tvořiraz 37, 133.
Tvorovice 133.
Tvrdkov 133.
Tvrdonice 133.

Tylov 133.
Tylovice 133.
Týn 158, 163, 244.
Týnec 158, 170, 244.
Týneček 169, 244.
Ubce 159, 164, 168, 224.
Ublo 245.
Ubušín 57.
Ubušínek 23, 57.
Ubyčstov 57.
Ubyšín 57.
Ubyšínek 57.
Ucmanice 15, 133.
Údanek 24, 134.
Udeřice 63.
Udrlice 15, 63.
Ugartov 266.
Uherčice 135.
Uhliska 177.
Uhřice 135.
Uhřičice 135.
Uhřínov 135.
Uhřínovice 135.
Ujčov 31, 135.
Újezd 159, 163, 190.
Újezd Dolní, Horní, Hřivný 190.
Újezdec 170, 191.
Újezdsko 171, 191.
Ulice 245.
Ulrichov v. Oldřichov.
Umirázka 24, 134.
Unanov 32, 45, 134.
Unašov 32.
Unčice 267.
Unčín 134.
Unčov 134.
Unešov 32, 134.
Unšov v. Onšov 134.
Urbaneč 134.
Urbanov 134
Určice 20, 135.
Úsobrno 151, 182.
Úsov 135.
Ústí 153, 164, 245.
Ústín 45.
Ústup 125.
Útěchov 130.
Vacanovice 142.
Vacenovice 142.
Vacetín 33, 142.
Václavov 142, 265.
Václavovice 267.
Vajglov 135
Valč 135.
Valdíkov 32.
Valdorf 265.
Valdsee 267.
Valeč 36.
Valchov 136.
Valšov 136.
Valšovice 136.
Valtéřice 261.
Valtéřovice 136, 261.
Valtinov 136.
Valtrovice 20, 136.
Valtrubice 20, 136.
Vanč v. Vaneč.
Vaneč 41, 78.
Vanovice 45, 78, 136.
Vanov 45.
Vanůvky 78.
Vápenice 169, 245.
Vápenky 170, 245.
Vápovice 269.
Varhošť 37, 136.
Vatín 35, 136.
Vavřinec 43, 136.
Vážany 157, 165, 247.
Včeraly 157, 160, 167, 174, 183.
Věcov 32.
Vedrovice 136.
Věchnov 32.
Velatice 137.
Veleboř 54.
Velehrad 158, 172, 175, 194, 245.
Velenov 137.
Velešovice 137.
Veletín 137.
Velíková 137.
Velká 151, 168, 245.
Velká Lhota 218.
Velkosenický 176
Velvíz 260.
Vendolí 45.
Venkov 32.
Vermířovice v. Věřovice.
Verniřovice v. Teplice (Wermsdorf).
Věrovany 153, 173, 246.
Věřovice 137.
Ves 158, 171, 247.
Vesce 158, 171, 248.
Veselá 154, 167, 246, 267.
Veselí 164, 246.
Veselice 169, 174, 246.
Veselíčko 169, 246.
Veselka 246.
Véska 158, 170, 248.
Veskov 32, 58.
Vésky 248.
Věstín 137.
Věstínek 137.
Věstoňovice 137.
Věteřov 32, 138.
Větřkovice 20, 63.
Vevčice 20, 57.
Veveří 157, 164, 246, 264.
Vežky 158, 170, 247.
Věžná 158, 167, 247.
Věžnice 247.
Vícemilice 142.
Vícenice 141.
Víckov 32, 142.
Vícomilice 142.
Vícoměřice 142.
Vícov 32, 142.
Vičice 20, 139.
Vidče 41, 138.
Videcké Paseky 235.
Vídeň 41.
Vidonín 138.
Viesenberk 261.
Vigantice 138, 261.
Víchnov 32, 136.
Vikárovice 261.
Vílanec 22, 138.
Vilémov 138.
Vilémovice 138.

Vilímeč 138.
Vilímov v. Vilémov.
Vilímovice v. Vilémovice.
Vinary 160, 167, 174, 247.
Vincen(c)ov 268.
Víno 261.
Vinohrad 266.
Vinohrádky 155, 157, 169, 247, 266.
Vír 153, 163, 246.
Víska 170, 248.
Vísky 170, 248.
Višňová(-é) 157, 164, 175, 248.
Vistonice 20.
Vitčice 139.
Vítkovice 139.
Vítochov 33, 63.
Vítonice 139.
Vítošov 139.
Vítová 138.
Vítovice 138.
Vizovice 138.
Vladislav 139.
Vlachov 139.
Vlachová Lhota 218.
Vlachovice 139.
Vlasatice 20, 139.
Vlaské 171, 248, 266.
Vlažínka 170, 245.
Vlčetín 36, 142.
Vlčí Doly 150, 157, 164, 173, 188, 249.
Vlčkov 142.
Vlčková 142.
Vlčnov 142.
Vlčovice 8, 142.
Vlkoš 37, 142.
Vlkov 142.
Vlkovice 142.
Voda 163.
Voděrady 114.
Vodonec v. Odunec 105.
Vohančice 135.
Vochoz 241.
Vojetín 139.
Vojkovice 139.
Vojnice 139.
Vojnovice 259.
Vojtěchov 139.
Vojtíškov 140.
Vokarec v. Okarec.
Volárna 259.
Volešná v. Olešná.
Volešnice v. Olešnice
Volfířov 140.
Volší 224.
Vomice 20, 134.
Vosoudov 268.
Vostopovice v. Ost. 20, 125.
Votín v. Otín 36, 106.
Vozdecký 176.
Vozdečko 155, 169, 195.
Vracov 140.
Vracovice 140.
Vračno v. Vražné.
Vrahovice 140.
Vranín 140.
Vranov 140.
Vranová 140.
Vranová Lhota 218.
Vranovská Ves 248, 267.
Vranovice 140.
Vratenín 140.
Vratislávka 23, 140.
Vratíkov 140.
Vražné 167, 248.
Vrbátky 141.
Vrbětice 141.
Vrbice 157, 249.
Vrbka 157, 170, 249.
Vrbno 157, 167, 249, 263.
Vrbovec 22, 141, 170.
Vrchoslavice 141.
Vrchová 268.
Vrchovec v. Vrchová.
Vříšť 41, 141.
Vršov 141.
Vrtěříž 41, 137.
Vržanov 33, 141.
Vsetín 36, 120.
Vsisko 171, 248.
Všechovice 142.
Všemina 143.
Všetuly 143, 162, 244, 249.
Výčapy 43, 172.
Vydří Kostelní 157, 164. 248.
Vydří Prostřední 248
Výkleky 156, 163, 201.
Vykýřovice 261.
Výmyslice 139.
Výrovice 141.
Vysočany 151, 166, 249.
Vysoká 151, 168, 249.
Vysoké 168, 249.
Vysoké Pole 150, 228.
Vyšehoř(í) 141, 150, 172, 193, 249.
Vysoký v. Vysoké.
Výškov 33, 141.
Výškovice 141.
Výšovice 141.
Vyzovice 138.
Vznětín 35, 144.
Vznětínek 23, 144.
Zábeštní (Zábeční) Lhota 218.
Záblatí 172, 180.
Zábludov 51.
Zábrdovice 20, 55.
Zábřeh 152, 163.
Začany 160, 166, 173, 251.
Zadní Ves 248, 250.
Zádveřice 20.
Zá(h)lávčí 154, 172, 211.
Záhlinice 8, 169, 192.
Záhnašovice 20, 69.
Záhorovice 70.
Zahrada 155, 194
Zahradiště 269.
Zahrádky 155, 170, 194.
Zaječí 157, 250.
Zakřany 155, 166, 210.
Zákřov 20, 268.

Zámrsky 163, 219.
Zarazice 114.
Zářičí 152, 172, 230.
Zárubice 119.
Záseka 163, 265.
Zastávka 269.
Zástřizly 43.
Zašová 143.
Zašovice 143.
Zavadilka 266.
Závěšice 138.
Závist 162, 171, 247, 265.
Zblovice 21, 125.
Zboněk 45.
Zborov 50.
Zborovice 50.
Zbraslav 50.
Zbraslavec 50.
Zbrašov 50.
Zbýšov 57.
Zdenkov 263.
Zdětín 143.
Zdislavice 143.
Zdounky 143.
Zdravá Voda 151, 248, 265.
Zelená Hora 150, 165, 193, 265.
Zelená Ulice 257.
Zelinkovice 268.
Zelovice v. Želovice 145.
Zerkovice 21, 144.
Zhoř 251.
Zhořec 22, 251.
Zigartice 120.
Zlámanec 170, 214.
Zlámanka 214.
Zlatkov 143.
Zlatý Potok 257.
Zlechov 144.
Zlín 144.
Zlobice 143.
Zňátky 24, 144.
Znětínek 144.
Znojmo 250.
Znorovy 33, 105. [122.
Zobáčov v. Sobáčov 33,
Zubří 157, 164, 250.
Zulb 240.
Zvol-a, -e 159, 164, 245.
Zvolenovice 140.
Zvonovice 144.
Žabčice 21, 138.
Žabeň 157, 167, 250.
Žabná 157, 167, 250.
Žabovřesky 162, 172, 250.
Žádlovice 144.
Žádovice 21, 144.
Žákovice 145.
Žálkovice 21, 145.
Žarošice 21, 145.
Žárovice 145.
Zbánice v. Džbánice.
Ždánice 21, 144.
Žďár 155, 163, 251.
Žďárec 155, 170, 251.
Žďárná 155, 251.
Ždětín 144.
Žebětín 128.
Zelatovice 145.
Želč 36, 145.
Želechovice 145.
Želetava 152, 164.
Želetice 145.
Železný(-é) 153, 167, 250.
Želichovice 145.
Želivsko 25, 171, 250.
Želovice 21, 145.
Ženklava 261.
Žeranovice 146.
Žeravice 146.
Žeraviny 157, 165, 251.
Žernovník 160, 168, 252.
Žernůvka 170, 252.
Žerotice 146.
Žerotín v. Žirotín.
Žerůtky 23, 146.
Žerůvky 146.
Žešov 33, 145.
Žibřidovice 145.
Židenice 144.
Židlochovice 21, 145.
Žilín 36, 145.
Žilina 36, 145.
Žilošice 21, 145.
Žipotín 36, 120.
Žirotín 146.
Žirůtky 146.
Životice 146.
Žižkov 265
Žleb 150, 163, 250.
Žleby 150, 250.
Žlutava 152, 158, 164, 252, 263.
Žopy 231.
Županovice 146, 251.

OBSAH.

Strana

Předmluva IV
Zkratky a prameny VII
Opravy a doplňky XI

Část první. Místní jména z osobních.

§ 1. 3
§ 2. Osobní jména 3

Tvoření osobních jmen.

§ 3. Jednoduchá jména 4
§ 4. Složená jména 7

Místní jména z osobních.

§ 5. Přípona -ici 7
§ 6. Jednotlivá jména 9
§ 7. Suffix -ьсь 21
§ 8. Suffix -janinъ, česky -jěnín, pl. -jěné, anal. -jany 22
§ 9. Deminutiva 23
§ 10. Jednotlivá jména 24
§ 11. Suffix -ьskъ 25
§ 12. Suffix -ьko 25
§ 13. Přípony -ov, -ova, -ovo, -in, -ina, -ino 26
§ 14. Jednotlivá jména 26
§ 15. (Jména -ín) 33
§ 16. Suffix -jь 36
§ 17. Jednotlivá jména 38
§ 18. Přípona -ynja 41
§ 19. Bez suffixu 42
§ 20. Jednotlivé názvy 43
§ 21. Jména nejasná 43
§ 22. Střídání jmen 45
Seznam místních jmen tvořených od osobních . . . . . 47—146

Část druhá. Místní jména z appellativ.

§ 1. Místní jména z appellativ podle svého významu 149
§ 2. O neustálenosti jmen místních 162

Strana

§ 3. Místní jména z appellativ podle svých přípon kmenotvorných
Přípona -o, -a 163
„ -jo 163
„ -ja-, -ьjo-, -vo-, -avo-, -ovo- 164
„ -no-, -na-, -eno-, -ěno-, -ina-, -jan-inъ 165
„ -ynja-, -ьnъ, -ьna, -ьno 166
„ -ňa (-ьnja), -ro-, -aro-, -ařo-, -ero-, -lo- (-$_{o}$llo-), -ljo-, -elo-, -olo- 167
„ -dlo, -to, -ta (-ota), -tajo-, -tjo-, -ьstvo, -ьstvьje, -ato-, -yto-, -it-jo , -ko (-o-ko-, ъ-ko-), -če-, -iko- . 168
„ -ica, -ьkъ, -ьkъ, -ъko, -ьko 169
„ -ъka, -ьka, -ьce- 170
„ -ьce, -ьca, -isko, -išče, -ьsko, -ogo, -ь, -tь, -ądь . . 171
„ -ežь, -ъv (-ū-) 172
§ 4. Složeniny 172
§ 5. Skloňování 173
§ 6. Jména přídavná odvozená ze jmen místních 176
Seznam místních jmen původu appellativního . . . . . 177—252

Část třetí. Osady se jmény německými. Nové osady.

I. Osady se jmény německými 255
II. Nové osady 262
Rejstřík 270

Dodatečná oprava.

Str. VI, řádek 6. shora místo konečném čti konečnou.
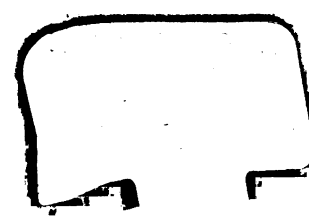
Alois Indra
knihařství a papírnictví
ve Vyškově.